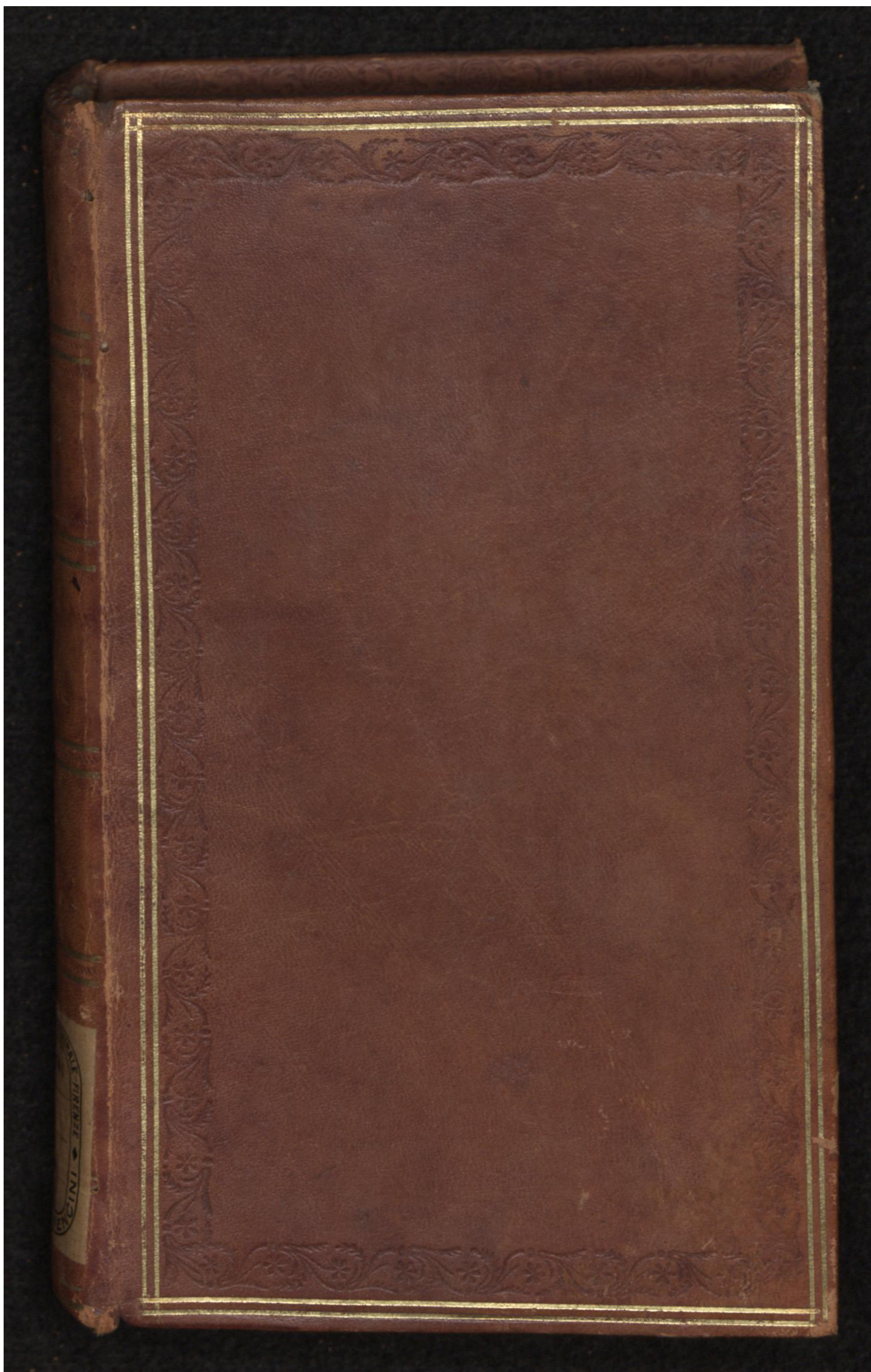
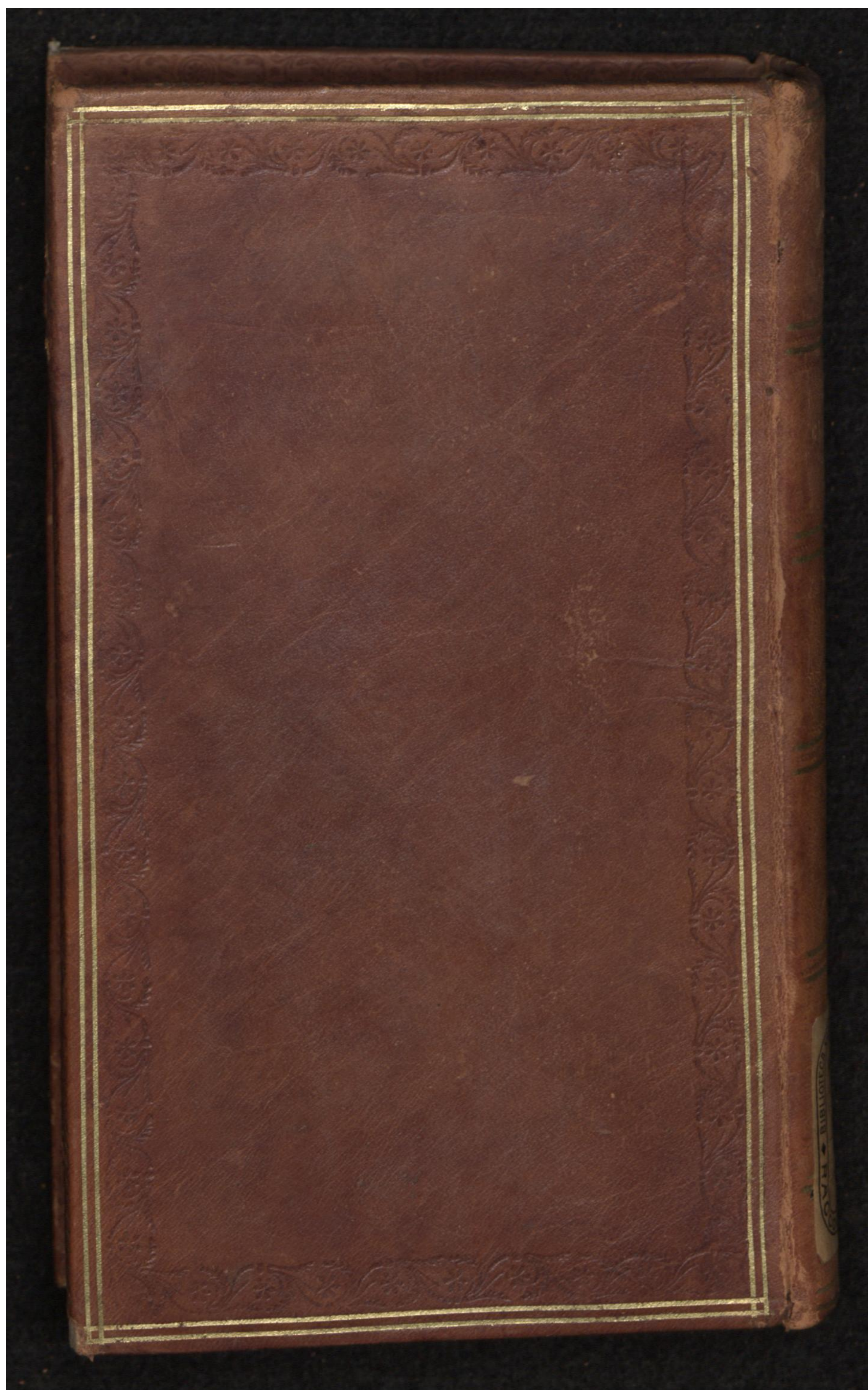

CLAUDIANUS
BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE-FIRENZE
RACCOLTA NENCINI
ALDINI
I
3
54

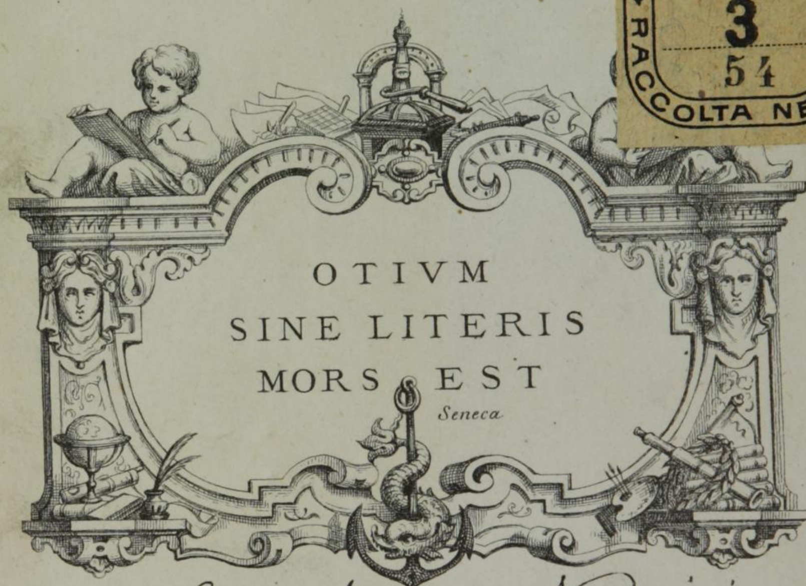

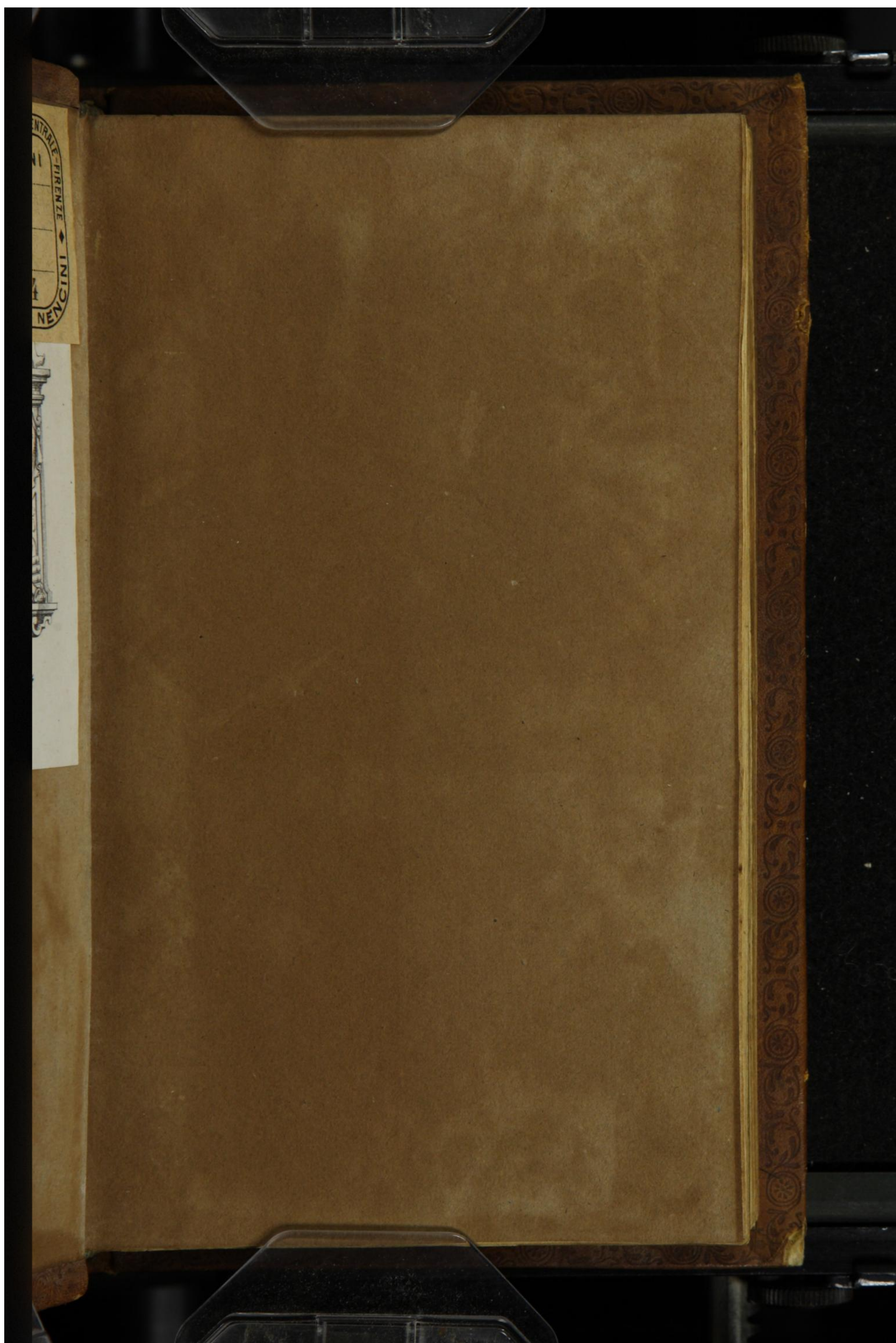

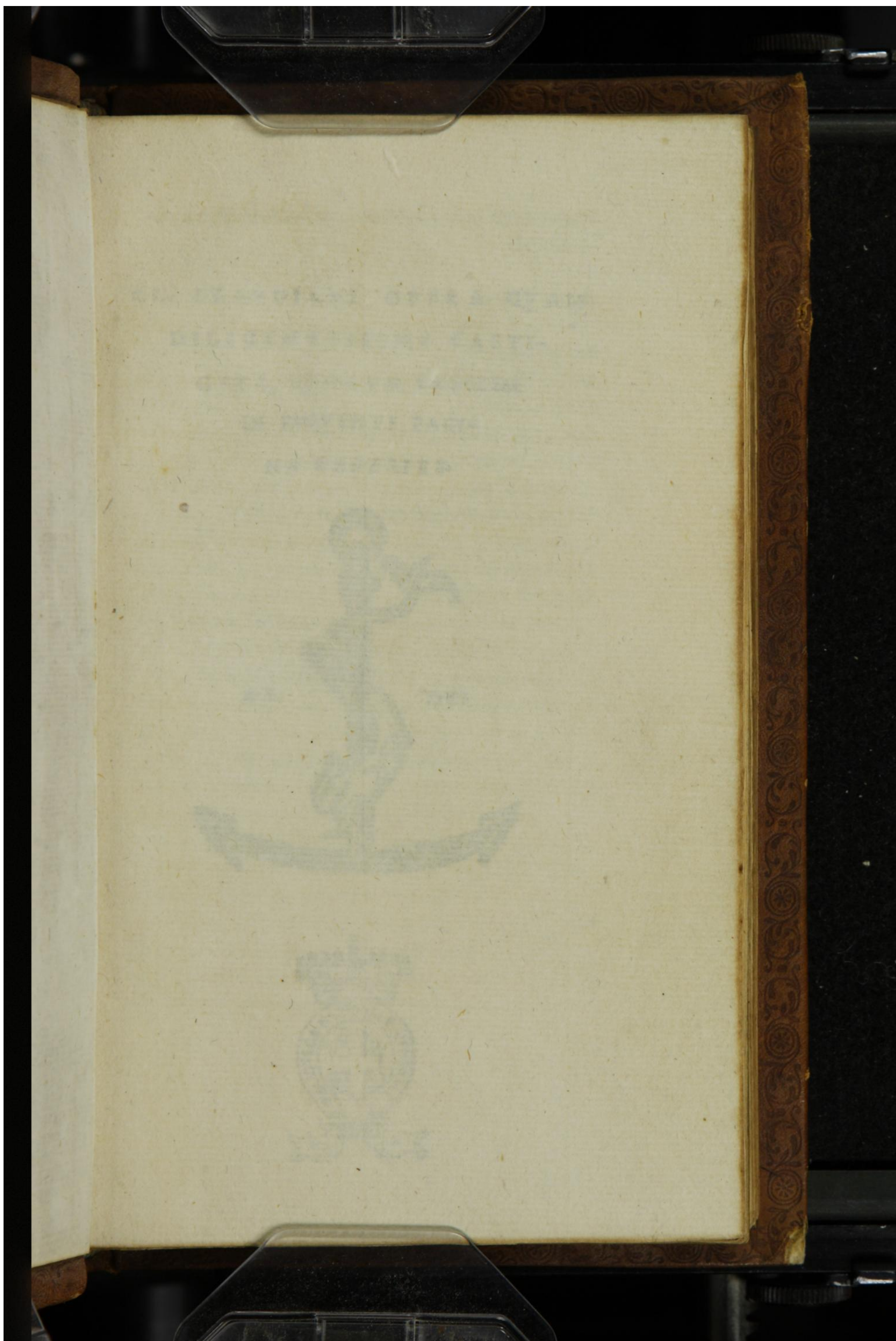

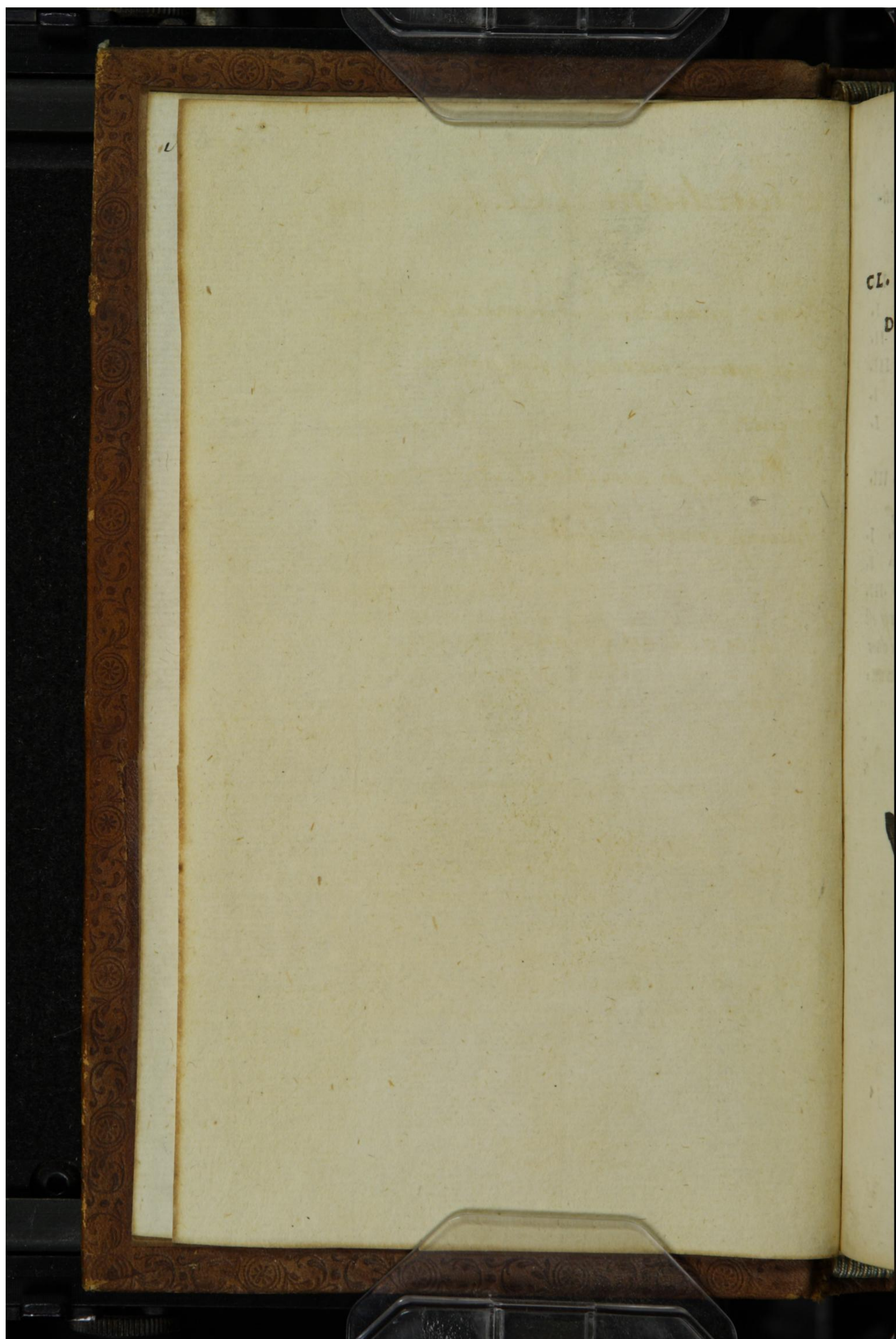

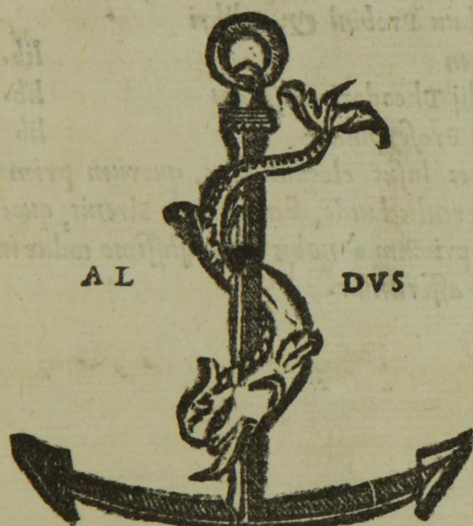
Ex Libris Ioannis Nencini
1874

FIRENZE
NENCINI

CL. CLAVDIANI OPERA QVAM DILIGENTISSIME CASTIGATA, QVORVM INDICEM IN SEQVENTI PAGINA REPERIES.

Nomina, & ordo librorum, qui hoc uolumine continentur.

FRANCISCVS ASVLANVS NICOLAO DE GADDIS FLORENTINO EPISCOPO FIRMEN. DIGNISSIMO. S. P. D.

Q Væ antea ad nos constanti omnium sermone de humanitate, & prudentia tua afferebantur Nicolaë: ea nos superiorib. dieb. cum hic esses: agnouimus, atq; ita probauimus: ut longe opinionem omnium, quæ de tua uirtute erat, uicisse uidearis. Itaq; tantum ad amorem, & meam in te obseruantiam accessit: ut uehementer cuperem aliquod meæ in te uoluntatis signum dare. id quod omnino mihi hoc tempore uidebor consecutus: si eo abs te animo hæc accipientur: quo à nobis dantur. ego enim cum maiora per hoc tempus, neq; possim, neq; audeam: quantum in me fuit: effeci, ut Cl. Claudianus quàm emendatissimus in lucem prodiret: & sub tuo nomine legeretur. Is enim demum est poëta, q singulares, atq; incredibiles uirtutes tuas diuino illo suo afflatu, & cómode explicare, et ornate illustrare potuisset. Nam, & si ea fuit Claudiani uirtus, is spiritus: ut in quancunq; partem se traderet: summus, & excellens existeret poëta: tamen nescio quo pacto, in egregia alicuius præstanssimi uiri laude prosequenda, præstare mihi longe uideatur. id quod tu facillime, quæ tua est prudentia, & optimarum artium stu-

dium iudicabis: simul et illud in eo ipso poeta pertractando fieri senties: ut cum summa animi tui oblectatione diuinam illius naturam, & ingenium admireris. ita est enim aliquando festiuus, ita concinnus, ita elegans, nihil ut fieri possit argutius. ita uero aliquando insurgit: ac artificiosa uerborum conclusione carmen explicat: nihil ut sit magnificentius, & illustrius. uitia tanta acerbitate prosequitur, & execratione: ut pœnas impijs, et consceleratis hominibus constituere uideatur. uirtutes eo elogio extollit: atque his ad cœlum uerbis fert: ut ij demum immortales, feliceśq; sint: ad quos ille honestandos studium, et ingenium contulerit suum. Quæ cum ita sint: non uereor, ne sim tibi operam, & diligentiam probaturus meam. Non enim solum multa, quæ peruerse legebantur, curauimus restituenda: sed totum plane opus diffusum antea, ita disposuimus: ut summam possit legentibus iucunditatem afferre. huc adde, quod in Herculem carmen nõ inelegans, & de Sirenis epigrãma nos primi ex fragmento quodã uetustissimo in medium protulimus. nec tamen negamus, hæc omnia meliora melioribus exẽplaribus effici posse: præsertim cum multa in his desiderentur: nonnulla si non penitus mendose, non tamen omnino syncere legantur. Sed nos in primis illud, apud eos omnes, qui Claudianum aliquando in manus sument: testatum etiam atq; etiam uolumus: idcirco eum nos ita correctum, ac informatum tibi potissimum mittendũ curasse: quod in te uirtutes illæ omnes reperiuntur, atq; excellent: quas in gratiam ille Honorij, Stiliconis, Manlij, & cæterorum carminibus suis expresserit. Itaq; de

te ipse

te ipse nihil aliud dicam: nisi ut optimus, maximusq; deus faciat: ut eum breui honoris gradum adipiscaris: in quo, & te ipso frui possis, & eam cæteris animi tui bonitatem præstare: quam à puero præ te tulisti: & nunc tantopere expetis. Vale, et me, & Bernardinum Sandrum, quem se tibi totum dedicauit: commendatos habeas.

CL. CLAVDIANI VITA IANO PARRHASIO AVTHORE.

Cl. Claudiano poëtæ simile quiddam contigit, quod Homero. quippe quem sibi ciuem nonnulli uendicant: et in primis Hispani, ac Florentini: qui dubia diu uictoria certauerunt: nos Aegypto adiudicamus ex eius ad Adrianum uersibus.

Audiat hoc commune solum, longeq; citrinis
Nota Pharos: flentemq; attollens gurgite uultum
Nostra gemat Nilus numerosis funera ripis.

& ad Gennadium Procons.

Graiorum populis, & nostro gurgite Nilo.

Vbi nostro Nilo sic ait, ut Martialis ad Licianum,

Nostræq; laus Hispaniæ. Sed et Suidas Alexãdrenum fuisse tradit: & Apollinaris Sidonius hoc endecasyllabo.

Et Pelusiaco satus Canopo
Qui ferruginei toros mariti
Et musa canit in feros superna.

Romanis principibus Arcadio, Honorioq;, quos in uita coluit: acceptus fuit, amplissimis ab utroq; munerib. honestatus, & statua: cuius basis in foro Traiani cum hoc elogio inuenta est.

CL. CLAVDIANO. V. C. TRIBVNO & notario inter cæteras uigentis artes prægloriosissimo poëtarum, licet ad memoriam sempiternam carmina ab eodem scripta sufficiant: attamen testimonij gratia ob iudicij sui fidem. DD. NN. Ar-

cadius & Honorius feliciſſimi ac doctiſſimi imperatores, ſenatu petente ſtatuam in foro diui Triani erigi, collocariq; iuſſerunt.

Εἰν ἑνὶ βιργιλίοιο νόον καὶ μοῦσαν Ὁμήρου

Κλαυδιανοῦ Ῥώμη καὶ βασιλεῖς ἔθεσαν. id ad uerbũ latine ſonat.

In uno Virgilij mentem, & muſam Homeri,

Claudianum Roma, et reges poſuerunt. nobis ita placuit interpretari.

Mœonidæ cui mens Claudi, cui muſa Maronis,

Hanc tibi cum Roma, Cæſar uterq; dedit.

Ad hanc ſtatuam alludit ipſe in præfatione belli Getici pro Stilicone.

Sed prior efficiem tribuit ſucceſſus amœnam,

Oraq; patricius noſtra dicauit honos.

Annuit hic princeps titulum poſcente ſenatu.

Reſpice iudiciũ, q̃ graue muſa ſubis. et paulo poſt.

Quod legimur medio, conſpicimurq; foro.

Multa ſcripſit, quæ quoniam ſunt in manibus: non eſſet noſtri ocij ſingula recenſere. de eius obitu nihil certi habetur.

CL. CLAVDIANI PRAEFATIO PRIMI LIBRI IN RVFINVM.

P hœbeo domitus Python cum decidit arcu:
Membraq; Cyrrhæo fudit anhela iugo:
Qui spiris tegeret montes: hauriret hiatu
Flumina: sanguineis tingeret astra iubis.
Iam liber Parnasus erat: nexuq; soluto
Cœperat erecta surgere fronde nemus:
Concussæq; diu spaciosis tractibus orni,
Securas uentis explicuere comas.
Et qui uipereo spumauit sæpe ueneno
Cephisus: nitidis purior ibat aquis.
Omnis io pæan regio sonat: omnia Phœbum
Rura canunt: tripodas plenior aura rotat.
Auditoq; procul musarum carmine dulci,
Ad Themidis coeunt antra seuera dei.
Nunc alio domini telis Pythone perempto,
Conuenit ad nostram sacra caterua lyram.
Qui stabilem seruant augustis fratribus orbem.
Iustitia pacem, uiribus arma regunt.

CL. CLAVDIANI IN RVFI-NVM LIBER PRIMVS.

A epe mihi dubiam traxit sententia mentē,
C urarent superi terras: an nullus inesset
ſ R ector: & incerto fluerent mortalia casu.
N am cū dispositi quæsissem fœdera mundi,
P ræscriptosq́; mari fines, anniq́; meatus,
E t lucis, noctisq́; uices: tunc omnia rebar
C onsilio firmata Dei. qui lege moueri
S ydera, qui fruges diuerso tempore nasci,
Q ui uariam Phœben alieno iusserit igne
C ompleri: solemq́; suo: porrexerit undis
L ittora: tellurem medio librauerit axe.
S ed cum res hominum tanta caligne uolui
A spicerem: lætosq́; diu florere nocentes
V exariq́; pios: rursus labefacta cadebat
R elligio: causæq́; uiam non sponte sequebar
A lterius: uacuo quæ currere semina motu
A ffirmat: magnumq́; nouas per inane figuras
F ortuna, non arte regi. quæ numina sensu
A mbiguo, uel nulla putat uel nescia ueri.
A bstulit hunc tandem Rufini pœna tumultum:
A bsoluitq́; deos. iam non ad culmina rerum
I niustus creuisse queror. tolluntur in altum
V t lapsu grauiore ruant. V os pandite uati
P ierides, quo tanta lues eruperit ortu.
I nuidiæ quondam stimulis incanduit atrox
A lecto placidas late cum cerneret urbes
P rotinus infernas ad limina tetra sorores,

Concilium deforme uocat. glomerantur in unum
Innumeræ pestes Herebi: quascunq; sinistro
Nox genuit fœtu, nutrix discordia belli,
Imperiosa fames, leto uicina senectus,
Impatiensq; sui morbus, liuorq; secundis
Anxius, & scisso mœrens uelamine luctus,
Et timor, & cæco præceps audacia uultu,
Et luxus populator opum, cui semper adhærens
Infelix humili gressu comitatur egestas.
Fœdaq; auaritiæ complexæ pectora matris,
Insomnes longo ueniunt examine curæ.
Complentur uario ferrata sedilia cœtu:
Toruaq; collectis stipatur curia monstris.
Alecto stetit in medijs: uulgusq; tacere
Iussit: & obstantes in tergum reppulit angues:
Perq; humeros errare dedit. tum corde sub imo
Inclusam rabidis patefecit uocibus iram.
Sicine tranquillo produci sæcula cursu?
Sic fortunatas patiemur uiuere gentes?
Quæ noua corrupit nostros clementia mores?
Quo rabies innata perit? quid inania prosunt
Verbera? quid facibus nequicq̃ cingimur atris?
Heu nimis ignaue, quas cœlo Iuppiter arcet:
Theudosius terris. en aurea nascitur ætas:
Et proles antiqua redit. concordia, uirtus,
Cumq; fide pietas alta ceruice uagantur:
Insignemq; canunt nostra de plebe triumphum.
Proh dolor, ipsa mihi liquidas delapsa per auras
Iustitia insultat: uitijsq; à stirpe recisis
Elicit oppressas tenebroso in carcere leges.

At nos indecores longo torpebimus æuo
Omnibus eiectæ regnis? agnoscite tandem
Quid furias deceat. consuetas sumite uires:
Conuentuq; nefas tanto decernite dignum.
Iam cupio Stygijs inuadere nubibus astra:
Iam flatu uiolare diem: laxare profundo
Frena mari: fluuios ruptis immittere ripis:
Et rerum laxare fidem. sic fata cruentum
Mugijt: & totos serpentum erexit hiatus:
Noxiaq; effudit concusso crine uenena.
Anceps motus erat uulgi. pars maxima bellum
Indicit superis: pars ditis iura ueretur:
Dissensuq; alitur rumor. ceu murmurat alti
Impacata quies pelagi: cum flamine fracto
Durat adhuc, sæuitq; tumor, dubiumq; per æstum
Lassa recedentis fluitant uestigia uenti:
Improba mox surgit tristi de sede Megæra:
Quam penes insani fremitus, animiq; profanus
Error, & undantes spumis furialibus iræ.
Non nisi quæsitum cognata cæde cruorem,
Illicitumq; bibit: patrius quem fuderit ensis:
Quem dederint fratres. hæc terruit Herculis ora:
Hæc defensores terrarum polluit artus.
Hæc Athamanteæ direxit spicula dextræ.
Hæc Agamemnonios inter bacchata penates
Alternis lusit iugulis: hac auspice tedæ
Oedipoden matri, natæ iunxere Thyesten.
Quæ tunc horrisonis effatur talia dictis.
Signa quidem o socie diuos attollere contra
Nec fas est: nec posse reor: sed lædere mundum

Si libet: & populis commune intendere letum.
Est mihi prodigium cunctis immanius Hydris,
Tigride mobilius fœta, uiolentius Austris,
Acrius Harpyis, flauis incertius undis,
Rufinus. quem prima meo de matre cadentem,
Suscepi gremio: paruus reptauit in isto
Saepe sinu: teneroq; per ardua colla uolutus
Vbera quaesiuit fletu: linguisq; trisulcis
Mollia lambentes finxerunt membra Cerastae.
Me tradente dolos gestus, artemq; nocendi
Edidicit simulare fidem: sensusq; minaces
Protegere: & blando fraudem praetexere risu
Plenus saeuitiae. lucriq; cupidine feruens.
Non Tarthesiacis illum satiaret arenis
Tempestas preciosa Tagi: non stagna rubentis
Aurea Pactoli: totumq; exhauserit Hermum:
Ardebit maiore siti. quàm fallere mentes
Doctus? & unanimes odijs turbare sodales?
Talem progenies hominum si prisca tulisset:
Pirithoum fugeret Theseus: offensus Oresten
Desereret Pilades: odisset Castora Pollux.
Ipsa quidem fateor uinci rapidoq; magistram
Praeuenit ingenio: nec plus sermone morabor:
Solus habet scelerum quicquid possedimus omnes.
Hunc ego, si uestrae res est accommoda turbae:
Regalem ad summi perducam principis aulam.
Sit licet ille Numa grauior: sit deniq; Minos:
Cedet: & insidijs nostri flectetur alumni.
Orantem sequitur clamor: cunctaeq; profanas
Porrexere manus: inuentaq; tristia laudant.

Illa ubi cæruleo uestes connexuit angue:
Nodauitq; adamante comas: phlegethonta sonorum
Poscit: & ambusto flagrantis ab aggere ripa:
Ingentem piceo succendit gurgite pinum:
Pigraq; ueloces per tartara concutit alas.
Est locus, extremum pandit qua Gallia littus:
Oceani prætentus aquis: quo fertur Vlysses
Sanguine libato populum mouisse silentum.
Illic umbrarum tenui stridore uolantum
Flebilis auditur questus: simulacra coloni
Pallida, defunctasq; uident migrare figuras.
Hinc dea prosiluit: Phœbiq; egressa serenos
Infecit radios: ululatuq; æthera rupit
Terrifico. sensit ferale Britania murmur.
Et Senonum quatit arua fragor: reuolutaq; Tethys
Substitit: & Rhenus proiecta torpuit unda.
Tunc in caniciem mutatis sponte colubris
Longæuum mentita senem, rugisq; seueras
Persulcata genas, & ficto languida passu.
Inuadit muros Elysæ, notissima dudum
Tecta petens: oculisq; diu liuentibus hæsit:
Peiorem murata uirum. tunc talia fatur.
Ocia te Rufine iuuant? frustraq; iuuentæ
Consumis florem patrijs inglorius aruis?
Heu nescis quid fata tibi, quid sydera donent,
Quid fortuna paret: toti dominabere mundo:
Si parere uelis. artus ne sperne seniles.
Nanq; mihi magicæ uires, æuiq; futuri
Præscius ardor inest. noui quo Thessala cantu
Eripiat lunare iubar. quid signa sagacis

A egypti ualeant: qua gens chaldæa uocatis
I mperet arte deis nec me latuere fluentes
A rboribus succi, funestarumq; potestas
H erbarum: quicquid letali germine pollet,
C aucasus: & Scythicæ uernant in gramine rupes:
Q uas legit Medea ferox, & callida Circe.
S æpius horrendos manes, sacrisq; litaui
N octurnis Hecaten: & condita funera traxi
C arminibus uictura meis: multosq; canendo.
Q uamuis parcarum restarent fila: peremi.
I re uagas quercus, & flumina stare coegi:
V ersaq; non prono curuaui flumina lapsu
I n fontes reditura suos. neu uana locutum
M e fortasse putes: mutatos cerne penates.
D ixerat: & niueæ (mirum) cœpere columnæ
D itari: subitoq; trabes lucere metallo.
I llecebris capitur: nimiumq; elatus auaro
P ascitur intuitu. Sic rex ad prima tumebat
M æonius, pulchro cum uerteret omnia tactu.
S ed postq̃ riguisse dapes, fuluamq; reuinctos
I n glaciem uidit latices: tunc munus acerbum
S ensit: & inuiso uotum damnauit in auro.
E rgo animi uictus, sequimur quocunq; uocabis:
S eu tu uir, seu numen ait. patriaq; relicta
E oas furiæ iussu tendebat ad arces:
I nstabilesq; olim Symplegadas: & freta remis
I nclyta thessalicis: celsa qua bosphorus arce
S plendet: & Othrysiis Asiam discriminat oris:
V t longum permensus iter, ductusq; maligno
S tamine fatorum, claram subrepsit in aulam:

I llicet ambitio nasci. discedere rectum.
V enum cuncta dari profert arcana: clientes
F allit: & ambitos à principe uendit honores.
I ngeminat crimen. commoti pectoris ignem
N utrit: & exiguum stimulando uulnus acerbat.
A c ueluti innumeros amnes accedere Nereus
N escit: & undantem quamuis hinc hauriat Istrum:
H inc bibat æstiuum septeno gurgite Nilum:
P ar semper similisq; meat. sic fluctibus auri
E xpleri calor ille nequit. cuicunq; monile
C ontextum gemmis, aut prædia culta fuissent:
R ufino populandus erat: dominoq; parabat
E xitium fœcundus ager. metuenda colonis
F ertilitas. laribus pellit detrudit auitis.
F inibus: aut aufert uiuis: aut occupat hæres.
C ongestæ cumulantur opes: orbisq; ruinas
A ccipit una domus. populi seruire coacti:
P lenaq; priuato succumbunt oppida regno.
Q uo uesane ruis? teneas utrunq; licebit
O ceanum: laxet rutilos tibi Lydia fontes:
I ungantur solium Crœsi, Cyriq; tiaræ:
N unquam diues eris: nunq̃ satiabere quæstu.
S emper inops. quicunq; cupit. contentus honesto
F abricius paruo, spernebat munera regum:
S udabatq; graui consul Seranus aratro:
E t casa pugnaces Curios angusta tenebat.
H æc mihi paupertas augustior. hæc mihi tecta
C ulminibus maiora tuis. tibi quærit inanes
L uxuries nocitura cibos: mihi donat inemptas
T erra dapes. rapiunt Tyrios tibi uellera succos:

Et picturatæ saturantur murice uestes:
H ic radiant flores: & prati uiua uoluptas
I ngenio uariata suo. fulgentibus illic
S urgunt strata toris: hic mollis panditur herba,
S ollicitum curis non abruptura soporem.
T urba salutantum latas ibi perstrepit ædes:
H ic auium cantus: labentis murmura riui.
V iuitur exiguo melius. natura beatis
O mnibus esse dedit: siquis cognouerit uti.
H æc si nota forent: frueremur simplice cultu.
C lassica non fremerent: non stridula fraxinus iret,
N on uentus quateret puppes: non machina muros.
C rescebat scelerata sitis: prædæq; recentis
I ncestus flagrabat amor: nullusq; petendi
C ogendi'ue pudor. crebris periuria nectit
B landitijs: sociat periturо fœdere dextras.
S i semel è tantis poscenti quisq; negasset:
E ffera prætumido quatiebat corda furore.
Q uæ sic Getuli iaculo percussa leæna,
A ut Hyrcana premens raptorem bellua partus,
A ut serpens calcata furit: iurata deorum
M aiestas teritur. nunquam reuerentia mensæ,
N on coniux, non ipsi simul, non pignora cæsa,
S ufficiunt odijs. non extinxisse propinquos,
N on notos egisse sat est. extinguere caues
F unditus, & nomen gentis delere laborat.
N ec celeri mittit leto: crudelibus ante,
S upplicijs fruitur. cruciatus, uincla, tenebras
D ilato mucrone parat. proh sæuior ense
P arcendi rabies: concessáq; uita dolori.

Mors adeo'ne parum est? causis fallacibus instat:
Arguit attonitos se iudice. cætera segnis:
Ad facinus uelox. penitus regione remotas
Impiger ire uias. non illum syrius ardens,
Bruma'ue Ryphæo stridens aquilone retardat.
Effera torquebant auidæ præcordia curæ:
Effugeret nequis gladios: ne perderet ullum
Augusto miserante nefas. non flectitur annis:
Non ætate labat. iuuenum rorantia colla
Ante patrum uultus stricta cecidere securi.
Ibat grandæuus nato moriente superstes
Post trabeas exul. quis prodere tanta relatu
Funera? quis cædes possit deflere nefandas?
Quid tale immanes unquam gessisse feruntur
Vel Scinis isthmiaca pinu? uel rupe profunda
Sciryon? uel Phalaris tauro? uel carcere Sylla?
O' mites Diomedis equi: Busiridis aræ
Clementes. iam Cinna pius, iam Sparthace lenis
Rufino collatus eris. deiecerat omnes
Occultis odijs terror: tacitiq; sepultos
Suspirant gemitus: indignariq; uerentur.
At non magnanimi uirtus Stiliconis eodem
Fracta metu medio, solus sed turbine rerum
Contra letiferos rictus, contraq; rapacem
Mouit tela feram, uolucris non præpete cursu
Vectus equi, non pegaseis adiutus habenis.
Hic cunctis optata quies, hic sola pericli
Turris erat: clypeusq; trucem porrectus in hostem:
Hic profugis sedes: aduersaq; regna furori:
Seruandis hic castra bonis. hucusq; minatus

Hærebat: retroq; fuga cedebat inerti.
Haud secus hyberno tumidus cum uertice torrens
Saxa rotat, uoluitq; nemus, pontesq; reuellit:
Frangitur obiectu scopuli: quærensq; meatum
Spumat: & illisa montem circumsonat unda.
Qua dignum te laude feram? qui pene ruenti,
Lapsuroq; tuos humeros obieceris orbi?
Te nobis trepidæ ceu sydus dulce carinæ
Ostendere dei: geminis quæ lapsa procellis
Tunditur: & uicto trahitur iam cæca magistro.
Inachius quondam perhibetur in æquore Perseus
Neptuni domuisse pecus: sed tutior alis
Te non penna uehit. rigida cum gorgone Perseus:
Tu non uipereo defensus crine Medusæ.
Illum uilis amor suspensæ uirginis egit:
Te Romana salus. taceat superata uetustas:
Herculeos conferre tuis iam desinat actus.
Vna Cleonæum pascebat sylua leonem:
Arcadiæ saltum uastabat dentibus unum
Sæuus aper: tuq; o compressa matre rebellis
Non ultra Libyæ fines Anthee nocebas:
Solaq; fulmineo resonabat Creta iuuenco:
Lernæamq; uirens obsederat Hydra paludem:
Hoc monstrum non una palus, non una tremebat
Insula: sed Latia quicquid ditione subactum
Viuit: & a primis Ganges horrebat Iberis.
Hoc neq; Geryon triplex, nec turbidus orci
Ianitor æquabunt: non si concurrat in unum
Vis Hydræ, Scyllæq; fames, & flamma Chymæræ.
Certamen sublime diu, sed moribus impar

Virtutum,

Virtutum, scelerumq; fuit. iugulare minatur:
Tu prohibes. ditem spoliat: tu reddis egenti.
Eruit: instauras. accendit prælia: uincis.
Ac uelut infecto morbus crudescere cœlo
Incipiens, primo pecudum depascitur artus:
Mox populos urbesq; rapit: uentisq; perustis
Corruptos Stygiam pestem diffundit in amnes.
Sic auidus prædo iam non per singula sæuit:
Sed sceptris inferre minas, omniq; perempto
Milite Romanas audet prosternere uires.
Iam gentes Istrumq; mouet: Scythiamq; receptat
Auxilio: traditq; suas hostilibus armis
Relliquias. mistis descendit Sarmata Dacis:
Et qui cornipedes in pocula uulnerat audax
Massagetes: patriumq; bibens Mœotin Alanus:
Membraq;, qui ferro gaudet pinxisse Gelonus.
Rufino collecta manus. uetat ille domari:
Innectitq; moras: & congrua tempora differt.
Nam tua cum Geticas strauisset dextera turmas
Vlta ducis socij letum: parsq; una maneret
Debilior: facilisq; capi: tunc proditor ille
Impius imperij, coniuratusq; Getarum,
Distulit instantes eluso principe pugnas,
Hunnorum laturus opem. quos assore bello
Norat: & inuisis mox se coniungere castris.
Est genus extremos Scythiæ uergentis in ortus
Trans gelidum Tanain: quo non famosius ullum
Arctos alit. tristes habitus, obscænaq; uisu
Corpora mens duro nunquam cessura dolori.
Præda cibus: uitanda Ceres: fratremq; secare

Ludus: & ociosos pulchrum iurare parentes.
Nec plus nubigenas duplex natura biformes
Cognatis aptauit equis. acerrima nullo
Ordine mobilitas, insperatiq; recursus.
Quos tamen impauidos contra spumantis ad Hebri
Tendit aquas, sic ante tubas, ferrumq; precatus.
Mauors nubifero, seu tu procumbis in Aemo:
Seu te cana gelu Rhodope, seu remige Mœdo
Sollicitatus Athos, seu caligantia nigris
Ilicibus Pangæa tenent: accingere mecum:
Et Thracas defende tuos. si lætior adsit
Gloria: uestita spolijs donabere quercu.
Audijt illa pater: scopulisq; niualibus Aemi
Surgit: & hortatur celeres clamore ministros.
Fer galeam Bellona mihi: nexuq; rotarum
Tende pauor: rapidos frenet formido iugales.
Festinas urgete manus. meus ecce paratur
Ad bellum Stilico: qui me de more trophæis
Ditat: & hostiles suspendit in arbore cristas.
Communes semper litui, communia nobis
Signa canunt: iunctoq; sequor tentoria curru.
Sic fatus campo insilijt: lateq; fugatas
Hinc Stilico turbas: illinc Gradiuus agebat,
Et clypeis, & mole pares. stat cassis utriq;
Sydereis hirsuta iubis: loricaq; cursu
Extuat: & largo saciatur uulnere cornus.
Acrior interea uoto, multisq; Megæra
Luxuriata malis, mœstam deprehendit in arce
Iusticiam: atq; prior diro sic ore lacessit.
En tibi prisca quies, reuocataq; sæcula rursus

Vt rebare

V t rebare uigent: en nostra potentia cessit:
N ec locus est usquam furijs. huc lumina flecte:
A spice barbaricis iaceant quot mœnia flammis.
Q uas mihi Rufinus strages, quantumq; cruoris
P ræbeat: & quantis epulentur cædibus hydri.
L inque homines, sortemq; meam. pete sydera. notis
A utumni te redde plagis: quà uergit in austrum
S ignifer, æstiuo sedes uicina leoni.
I am pridem gelidæ cessant confinia libræ.
A tq; utinam per magna sequi conuexa liceret.
D iua refert. non ulterius bacchabere demens.
I am pœnas dabit iste tuus: iam debitus ultor
I mminet: & terras qui nunc, ipsumq; fatigat
A ethera: nec uili moriens condetur arena.
I amq; aderit læto promissus Honorius æuo,
N ec forti genitore minor, nec fratre corusco:
Q ui subiget Mœdos: & cuspide proteret Indos:
S ub iuga uenturi reges, calcabitur asper
P hasis equo: pontemq; pati cogetur Araxes.
T uq; simul grauibus ferri religata cathenis
E xpellere die: debellatasq; draconum
T onsa comas, imo baratri claudere recessu.
T unc tellus communis erit: tunc limite nullo
D iscernetur ager: nec uomere sulcus adunco
F indetur: subitis messor gaudebit aristis.
R orabunt querceta fauis. stagnantia passim
V ina fluent, oleiq; lacus: nec murice tinctis
V elleribus quæretur honor: sed sponte rubebunt
A ttonito pastore greges: pontumq; per omnem
R idebunt uirides gemmis nascentibus algæ.

CL. CLAVDIANI IN RV-
FINVM LIB. II.

IAm post edomitas alpes, defensáq; regna
Hesperiæ, merita complexus sede parentem,
Auctior adiecto fulgebat sydere mundus.
Iamq; tuis Stilico romana potentia curis
Et rerum commissus apex. tibi credita fratrum
Vtraq; maiestas, geminæq; exercitus aulæ.
Rufinus (neq; enim patiuntur sæua quietem
Crimina: pollutæq; negant arescere fauces)
Infandis iterum terras accendere bellis
Inchoat: & solito pacem turbare tumultu.
Hæc etiam secum. quanam ratione tuebor
Spem uitæ fragilem? qua tot depellere fluctus
Arte queam? premor hinc odijs: hinc milite cingor.
Heu quid agam? non arma mihi, non principis ullus
Auxiliatur amor: matura pericula surgunt
Vndiq; & impositis radiant ceruicibus enses.
Quid restat? nisi cuncta nouo confundere luctu?
Insontesq; meæ populos miscere ruinæ?
Euerso iuuat orbe mori. solatia leto
Exitium commune dabit. nec territus ante
Discedam. cum luce simul linquenda potestas.
Hæc fatus, uentis ueluti si frena remittat
Aeolus: abrupto gentes sic obice fudit:
Laxauitq; uiam bellis: & nequa maneret
Immunis regio, cladem diuisit in orbem:
Disposuitq; nefas. alij per terga ferocis
Danubij solidata ruunt: expertáq; remos

Frangunt

Frangunt stagna rotis. alij per Caspia claustra,
Armeniasq; niues inopino tramite ducti
Inuadunt orientis opes. iam pascua fumant
Cappadocum, uolucrumq; parens Argæus equorum.
Iam rubet altus Alys. nec se defendit iniquo
Monte Cilix: Syriæ tractus uastantur amœni:
Assuetumq; choris, & læta plebe canorum,
Proterit imbellem sonipes hostilis Orontem.
Hinc planctus Asiæ. Geticis Europa cateruis
Ludibrio, prædaq; datur, frondentis ad usq;
Dalmatiæ fines. omnis qua mobile ponti
Aequor, & Adriacis tellus interiacet undas:
Squalet inops pecudum, nullis habitata colonis
Instar anhelantis Libyæ: quæ torrida semper
Solibus, humano nescit mansuescere cultu.
Thessalus ardet ager. reticet pastore fugato
Pelion. Aemathias ignis populatur aristas.
Iam plaga Pannoniæ, miserandaq; mœnia Thracum
Arcaq; Mysorum, iam nulli flebile damnum,
Sed cursus solennis erat: campusq; furori
Expositus: sensumq; malis detraxerat usus.
Eheu q̃ breuibus pereunt ingentia causis.
Imperium tanto quæsitum sanguine, tanto
Seruatum, quod mille ducum peperere labores:
Quod tantis Romana manus contexuit annis:
Proditor unus iners, angusto tempore uertit.
Vrbs etiam, magnæ quæ dicitur æmula Romæ:
Et Calcedonias contra despectat arenas.
Iam non finitimo Martis terrore mouetur:
Sed propius lucere faces: & rauca sonare

Cornua: uibratisq; peti fastigia telis
Aspicit. ij uigili muros statione tueri:
Ii iunctis properant portus munire catrinis.
Obsessa tamen ille ferus lætatur in urbe:
Exultatq; malis: summoq; à culmine turris
Impia uicini cernit certamina campi.
Vinctas ire manus. hunc per uada cærula mergi
Semineæm. hunc subito percussum uulnere labi:
Dum fugit. hunc animam portis efflare sub ipsis.
Nec canos prodesse seni: pueriq; cruore
Maternos undare sinus: immensa uoluptas:
Et risus plerunq; subit. dolor afficit unus:
Quod feriat non ipse manu. uidet omnia late
Præceptis incensa suis: & crimine tanto
Luxuriat: carumq; sibi non abnegat hostem:
Iactabatq; ultro: quod soli castra paterent:
Sermonumq; foret uicibus permissa potestas.
Egregij quoties exisset fœderis author,
Stipatus socijs: circumq; armata clientum
Agmina, priuatis ibant famulantia signis.
Ipse inter medios, ne qua de parte relinquat
Barbariem: reuocat fuluas in pectore pelles:
Frenaq;, & immanes pharetras, arcusq; sonoros
Assimulat: mentemq; palàm testatur amictus.
Nec pudet Ausonios currus, & iura regentem
Sumere deformes ritus, uestemq; Getarum,
Insignemq; habitum Latij mutare, togæq;.
Mœrent captiuæ pellito iudice leges.
Quis populi tunc uultus erat? quæ murmura furtim?
Nam miseris, nec flere quidem: aut lenire dolorem
Colloquijs

Colloquijs impune licet. quo'nam usq; feremus
Exitiale iugum? duræ quis terminus unquam
Sortis erit? quis nos funesto turbine rerum
Aut tantis soluet lachrymis? quos barbarus illinc
Hinc Rufinus agit? quibus arua, fretumq; negatur?
Magna quidem per rura lues, sed maior oberrat
Intera tecta timor. tandem succurre ruenti
Heu patriæ Stilico. dilecta hic pignora certe,
Hic domus, hic thalamus, proprium genialibus omen,
Hic tibi felices erexit regia tedas:
Vel solus sperate ueni. te prælia uiso
Languescent: auidiq; cadet dementia monstri.
Talibus urgetur discors Aurora procellis.
At Stilico Zephyris cum primum bruma remitti,
Et iuga diffusis nudari cœpta pruinis,
Partibus Italiæ tranquilla in pace locatis,
Vtraq; castra mouens, Phœbi properabat ad ortus,
Gallica discretis, Eoaq; robora turmis
Complexus. nunquam tantæ ditione sub una
Conuenere manus: nec tot discrimina uocum.
Illic Armeniæ uibratis crinibus alæ
Feruida collectæ facili uelamina nodo.
Inde truces flauo comuntantur uertice Galli:
Quos Rhodanus uelox, Araris quos tardior ambit:
Et quos nascentes explorat gurgite Rhenus.
Quosq; rigat retro pernicior unda Garumnæ:
Oceani pleno quoties impellitur æstu.
Mens eadem cunctis: animiq; recentia ponunt
Vulnera. non odit uictus: uictor'ue superbit.
Et quamuis præsens tumor, & ciuilia nuper

C lassica, bellatrixq́; etiam nunc ira caleret:
I n ducis eximium conspirauere fauorem.
H aud aliter Xerxem toto simul orbe sequutus
N arratur rapuisse uagos exercitus amnes:
E t telis umbrasse diem. cum classibus iret
P er scopulos: tectumq́; pedes contemneret æquor.
V ix alpes transgressus erat: nec iam amplius errat
B arbarus: aduentumq́; tremens, se cogit in unam
P lanitiem: tutoq́; includit pascua gyro.
T um duplici fossa non exuperabile uallum,
A sperat alternis sudibus: muriq́; locata
I n speciem cæsis obtendit plaustra iuuencis.
A t procul exanguis Rufinum perculit horror.
I nfectæ pallore genæ: stetit ore gelato.
I ncertus, peteret ne fugam: ueniam'ue subactus
P osceret: an tantos sese transferret in hostes.
Q uid nunc diuitiæ? quid fului uasta metalli
C ongeries? quid purpureis effulcta columnis
A tria? prolatæ'ue iuuant ad sydera moles?
A udit iter: numeratq́; dies: spatioq́; uiarum
M etitur uitam: torquetur peste futura:
N ec recipit somnos: & sæpe cubilibus amens
E xcutitur: pœnamq́; luit formidine pœnæ.
S ed redit in faciem: scelerumq́; immane resumit
I ngenium: sacrasq́; fores prædiuitis aulæ
I ntrat: & Arcadium immisso terrore precatur.
P er fratris regale iubar, per fata parentis
A etherei, floremq́; tui te deprecor æui:
E ripe me gladijs. liceat Stiliconis iniquas
E uitare manus. in nostram Gallia cædem

C oniurata uenit. quicquid ligat ultima Tethys.
E xtremos ultra uolitat gens si qua Britannos
N ota mihi: digni capiendi credimur armis.
T ot signis unum petitur caput. unde cruoris
I sta sitis? geminum cœli sibi uendicat axem:
E t nullum uult esse parem. succumbere poscit
C uncta sibi. regit Italiam. Libiamq; coercet.
H ispanis, Gallisq; iubet. non orbita solis,
N on illum natura capit. quascunq; parauit,
H ic augustus opes: & quas post bella recepit;
S olus habet. possessa semel non reddere curat.
S cilicet ille quidem tranquilla pace fruatur?
N os premat obsidio? quid partem inuadere tentat?
D eserat illyricos fines: æoa remittat
A gmina: fraternas ex æquo diuidat hastas:
N ec sceptri tantum fueris, sed militis hæres:
Q uod si dissimulas nostræ succurrere morti:
N ec prohibere paras: manes & sydera testor:
H æc ceruix non sola cadet. miscebitur alter
S anguis: nec stygias ferar incomitatus ad umbras:
N ec mea securus ridebit funera uictor.
H æc ubi. dictatur facinus: missusq; repente
Q ui ferat extortas inuito principe uoces.
I nterea Stilico iam lætior hoste propinquo,
N ec multo spatij distantibus æquore uallis
P ugnandi cupidas accendit uoce cohortes.
A rmenijs frons læua datur: per cornua Gallos
D exteriora locat: spumis ignescere frena,
P ulueris extolli nimbos, lateq; uideres
S urgere purpureis undantes anguibus hastas:

Serpentumq; uago cœlum sæuire uolatu.
Implet Thessaliam ferri nitor: antraq; docti
Cornipedis, teneroq; amnis reptatus Achilli,
Et nemus œtæum resonat clamore: niualis
Ossa tonat: pulsoq; fragor geminatur olympo.
Intumuit uirtus: & lucis prodigus arsit
Impetus: haud illos rupes, haud alta uetarent
Flumina. præcipiti strauissent omnia cursu.
Si tunc his animis acies collata fuisset:
Prodita non tantas uidisset græcia clades:
Oppida semoto pelopeia marte uigerent:
Starent arcadiæ: starent lacedæmonis arces:
Non mare fumasset geminum flagrante corintho:
Nec fera cecropias traxissent uincula matres.
Illa dies potuit nostris imponere finem
Cladibus: & sceleris causas auferre futuri.
Inuida proh quantum rapuit fortuna triumphum.
Inter equos, interq; tubas mandata feruntur
Regia: & armati ueniunt ductoris ad aures.
Obstupuit. simul ira uirum, simul obruit ingens
Mœror: & ignauo tantum licuisse nocenti
Miratur. dubios anceps sententia uoluit
Euentus: peragat pugnas: an fortia cœpta
Deserat. Illyricis ardet succurrere damnis:
Præceptis obstare timet. reuerentia frangit
Virtutis stimulos: hinc publica commoda suadent,
Hinc metus inuidiæ. tandem indignatus ad astra
Extollit palmas: & ab imo pectore fatur.
Numina Romanis nondum satiata ruinis:
Si iuuat imperium penitus de stirpe reuelli:

V no si placuit deleri sæcula lapsu:
S i piget humani generis: prorumpat in arua
L ibertas effrena maris: uel limite nullo
D euius errantes phaëton confundat habenas.
C ur per Rufinum geritur? procumbere mundum
H oc authore pudet. medijs reuocamur ab armis,
P roh dolor: & strictos deponere cogimur enses.
V os arsuræ urbes, perituraq; mœnia testor:
C ædo equidem: & miserum permitto cladibus orbē:
F lectite signa duces: redeat iam miles eous.
P arendum est. taceant litui. prohibete sagittas.
P arcite. contiguo Rufinus id imperat hosti.
H is dictis omnes unà fremuere manipli.
Q uantum non italo percussa Ceraunia fluctu
Q uantum non madidis illisa tonitrua coris:
S ecerniq; negant: ereptaq; prælia poscunt:
I nsignemq; ducem populus defendit uterq;:
E t sibi quisq; trahit. magno certatur amore:
A lternamq; fidem non illaudata lacessit
S editio: taliq; simul clamore mouetur.
Q uis mihi nudatos enses? quis tela lacertis
E xcutit? & solui curuatos imperat arcus?
Q uis nam audet stricto leges imponere ferro?
I nflammata semel nescit mitescere uirtus.
I am mihi barbaricos sitientia pila cruores
S ponte uolant: utroq; manus mucrone furenti
D ucitur: & siccum gladium uagina recusat.
N on patiar. semper'ne Getis discordia nostra
P roderit? en iterum belli ciuilis imago.
Q uid consanguineas acies? quid diuidis olim

Concordes aquilas? non dissociabile corpus
Coniunctumq; sumus. te qua libet ire sequemur.
Te uel Hyperboreo damnatam sydere thulem.
Te uel ad incensas Libyæ comitabor arenas.
Indorum si stagna petas, rubriq; recessus
Littoris: auriferum ueniam poturus Hidaspen.
Si calcare notum, secretaq; littora Nili
Nascentis iubeas: mundum post terga relinquam:
Et quocunq; loco Stilico tentoria figet:
Hic patria est. dux inde uetat. desistite quæso:
Atq; auidam differte manum. cadat iste minacis
Inuidiæ cumulus. non est uictoria tanti,
Vt uidear uicisse mihi. uos fida iuuentus
Ite mei quondam socij. nec plura locutus
Flexit iter. uacuo qualis discedit hiatu
Impatiens remeare leo: quem plurima cuspis,
Et pastorales pepulerunt igne cateruæ:
Inclinatq; iubas: demissaq; lumina uelat:
Et trepidas mœsto rimatur murmure syluas.
Vt sese uidit legio disiuncta relinqui,
Ingentem tollit gemitum: galeasq; solutis
Humectat lachrymis: pressamq; morantia uocem
Thoracum ualidos pulsant suspiria nexus.
Tradimur heu, tantumq; sequi prohibemur amorem.
Exclamant: tradis'ne tuas dux optime dextras,
Quas tibi uictrices toties bellona probauit?
Nos adeo uiles? adeo felicior axis
Hesperius? meruit qui te rectore teneri?
Quid nobis patriam? quid cara reuisere tandem
Pignora? dilectos'ue iuuat coluisse penates?

Te sine dulce nihil. iam formidata tyranni,
Tempestas subeunda mihi: qui forte nefandas
Iam parat insidias: qui nos aut turpibus Hunnis
Aut implacatis famulos praestabit Alanis.
Quanquam non adeo robur defecerit omne:
Tantaue gestandi fuerit penuria ferri.
Tu licet occiduo maneas sub cardine solis,
Tu mihi dux semper Stilico: nostramq; uel absens
Experiere fidem. dabitur tibi debita pridem
Victima. promissis longe placabere sacris.
Tristior aemoniis miles digressus ab oris,
Tangebat Macedum fines: murosq; subibat
Thessalonica tuos. sensu dolor haeret in alto
Abditus: & tacitas uindictae praestruit iras.
Spectaturq; fauens odii locus: aptaq; leto
Tempora: non quisquam tanta de plebe repertus,
Proderet incautis qui corda minantia uerbis.
Quae non posteritas, quae non mirabitur aetas
Tanti consilium uulgi potuisse taceri?
Aut facinus tam grande tegi? mentisq; calorem
Non sermone uiae, non inter pocula rumpi?
Aequalis tantam tenuit constantia turbam.
Et fuit arcanum populo. percurritur Hebrus,
Deseritur Rhodope: Thracumq; per ardua tendunt.
Donec ad Herculei peruentum nominis urbem.
Vt caessisse ducem: propius uenisse cohortes
Cognita Rufino: magna ceruice triumphat,
Omnia tuta ratus: sceptrumq; capescere feruet:
Et coniuratos hortatur uoce clientes:
Vicimus: expulimus. facilis iam copia regni.

Nullus ab hoste timor, quis enim, quem uincere solum
Horruit, hunc tanto munitum milite uincat?
Quis ferat armatum? quem non superauit inermem?
I nunc exitium nobis meditare remotus
I nacassum Stilico. dum nos longissima tellus
Diuidat: & medijs Nereus interstrepat undis,
Alpinas transire tibi me sospite rupes
Haud dabitur. iaculis illinc me figere tenta.
Quære ferox ensem: qui nostra ad mœnia tendi
Possit ab Italia. non te monimenta priorum,
Non exempla uetant. quis nam conatus adire
Has iactat uitasse manus? detrusimus orbe
Te medio: tantisq; simul spoliauimus armis.
Nunc epulas tempus socij, nunc larga parare
Munera: donandumq; nouis legionibus aurum.
Opportuna meis oritur lux crastina uotis.
Quæ nolit rex ipse, uelit, iubeatq; coactus
In partem mihi regna dari. contingat in uno
Priuati fugisse modum, crimenq; tyranni.
Talibus acclamat dictis infame nocentum
Concilium: qui perpetuis creuere rapinis:
Et quos una facit Rufino causa sodales:
Illicitum duxisse nihil. delicta fuere
Nexus amicitiæ. iam iam connubia læti
Despondent aliena sibi: frustraq; uicissim
Promittunt. quas quisq; petat: quas deuoret urbes.
Cœperat humanos alto sopire labores
Nox gremio: pigrasq; sopor diffuderat alas.
Ille diu curis animum stimulantibus ægrum
Labitur in somnos. uix toto corde quierat:

Ecce

Ecce uidet diras alludere protinus umbras,
Quas dedit ipse neci: quarum quæ clarior una
Visa loqui. proh surge toro: quid plurima uoluis
Anxius? hæc requiem rebus, finemq; labori
Allatura dies. omni iam plebe redibis
Altior, & læti manibus portabere uulgi.
Has canit ambages. occulto fallitur ille
Omine: non capitis fixi præsagia sentit.
Iam summum radijs stringebat lucifer Hemum:
Festinamq; rotam solito properantior urget.
Tandem uisurus Rufini funera Titan
Prosiluit stratis: densæq; capacia turbæ
Atria regifico iussit splendere paratu.
Excæptura dapes, & quod post uota daretur
Inscribi proprijs aurum fatale figuris.
Ipse salutatum reduces post prælia turmas
Iam regale tumens, & principe celsior ibat:
Collaq; fœmineo iactabat mollia gestu
Imperij certus. tegeret ceu purpura dudum
Corpus: & ambirent ardentes tempora gemmæ.
Vrbis ab angusto tractu, quæ uergit in austrum
Planities uicina patet. nam cætera pontus
Circuit, exiguo dirimi se tramite passus.
Hic ultrix acies ornatu fulgida martis
Explicuit cuneos. pedites in parte sinistra
Consistunt. equites illinc poscentia cursum
Ora reluctantur pressis sedare lupatis.
Hic alij sæuum cristato uertice nutant:
Et tremulos humeris gaudent uibrare colores:
Quos operit: formatq; calybs coniuncta per artem

Flexilis inductis hamatur lamina membris:
(Horribilis uisu) credas simulachra moueri
Ferrea: cognatosq; uiros spirare metallo.
Par uestitus equis. ferrata fronte minantur:
Ferratosq; mouent securi uulneris armos.
Et iusso stat quisq; loco. metuenda uoluptas
Cernenti: pulcherq; timor, spirisq; remissis
Mansuescunt uarij uento cessante dracones.
Augustus ueneranda prior uexilla salutat.
Rufinus sequitur. qui fallere cuncta solebat,
Callidus affatu: deuotaq; brachia laudat
Nomine quenq; uocans: notosq; patresq; reuersis
Nunciat incolumes. illi dum plurima ficto
Certatim sermone petunt: intendere longos
A tergo amplexus: insperatoq; suprema
Circuitu sociare parant. decrescere campus
Incipit: & clypeis in se redeuntia iunctis
Curuo paulatim sinuantur cornua ductu.
Sic ligat immensa uirides indagine syluas
Venator. sic attonitos ad littora pisces
Aequoreus populator agit: rarosq; plagarum
Contrahit anfractus: & hiantes colligit oras.
Excludunt alios. cingi se feruidus ille
Nescit adhuc: grauiterq; apprensa ueste morantem
Increpat Augustum. scandat sublime tribunal.
Participem sceptri. socium declaret honoris.
Cum subito stringunt gladios. uox desuper ingens
Infremuit. nobis etiam deterrime nobis
Sperasti famulas imponere posse cathenas?
Vnde redi nescis? patiar'ne audire satelles?

Qui leges alijs, libertatemq; reduxi?
Bis domitum ciuile nefas. bis rupimus alpes.
Tot nos bella docent nulli seruire tyranno.
Diriguit. spes nulla fugæ. seges undiq; ferri
Circunfusa micat. dextra, læuáq; reuinctus
Hæsit: & ensiferæ stupuit mucrone coronæ.
Vt fera, quæ montes nuper dimisit auitos:
Altorumq; exul nemorum damnatur arenæ
Muneribus commota ruit. uir murmure contra
Hortatur: nixusq; genu uenabula tendit.
Illa pauet strepitus: cuneosq; erecta theatri
Despicit: & tanti miratur sibila uulgi.
Vnus per medios audendi pronior ense
Prosilit exerto: dictisq;, & lumine toruus
Appetit. hac Stilico, quem iactas pellere dextra,
Te ferit. hoc absens inuadit uiscera ferro.
Sic fatus. meritoq; latus transuerberat ictu.
Felix illa manus. talem quæ prima cruorem
Hauserit: & fessi pœnam libauerit orbis.
Mox omnes fodiunt hastis: artusq; trementes
Dilaniant. uno tot corpore pila tepescunt:
Et non infecto puduit mucrone reuerti.
Hi uultus auidos, & adhuc spirantia uellunt
Lumina: truncatos alij rapuere lacertos.
Amputat ille pedes. humerum quatit ille solutis
Nexibus. hic fracti reserat curuamina dorsi.
Hic iecur, hic cordis fibras, hic pandit anhelas
Pulmonis latebras. spacium non inuenit ira.
Nec locus est odijs. consumpto funere uix tum
Deseritur: sparsumq; cadit per tela cadauer.

Sic mons Aonius rubuit, cum Penthea ferrent
Mœnades. aut subito mutatum Actæona cornu
Traderet insanis Latonia uirgo molossis.
Criminibus ne tuis credis fortuna mederi?
Et male donatum speras æquare fauorem,
Suppliciis? una tot millia morte rependis?
Euersis agedum Rufinum diuide terris
Da caput Othrysiis. truncum mereantur Achiui.
Quid reliquis dabitur? nec singula membra perẽptis
Sufficiunt populis. uacuo plebs undiq; muro
Iam secura ruit. senibus non obstitit ætas:
Virginibus'ue pudor. uiduæ, quibus ille maritos,
Abstulit: orbatæq; ruunt ad gaudia matres:
Insultantq; alacres. laceros iuuat ire per artus:
Pressaq; calcato uestigia sanguine tingi.
Nec minus assiduis certant elidere saxis
Prodigiale caput: quod iam de cuspide summa
Nutabat digna rediens ad mœnia pompa.
Dextera quin etiam ludo concessa uagatur
Aera petens: pœnasq; animi persoluit auari
Terribili lucro. uiuosq; imitata retentus
Cogitur adductis digitos inflectere neruis.
Desinat elatis quisquam confidere rebus:
Instabilesq; deos, & lubrica numina discat.
Illa manus, quæ sceptra sibi gestanda parabat:
Cuius se toties submisit ad oscula supplex
Nobilitas. inhumata diu, miseroq; reuulsa
Corpore, feralem quæstum post fata poposcit.
Aspiciat, nequis nimium sublata secundis
Colla gerat. triuiis calcandus spargitur ecce
Qui

Qui sibi pyramidas, qui non cedentia templis
O rnatura suos extruxit culmina manes.
E t qui sydonio uelari credidit ostro
N udus pascit aues. iacet, en qui possidet orbem
E xiguæ telluris inops: & puluere raro
P er partes tegitur. nusquam, toties'q; sepultus.
S enserunt conuexa necem: tellus'q; nefandum
E molitur onus, iam respirantibus astris.
I nfernos grauat umbra lacus. pater Aeacus horret:
I ntrantem'q; etiam latratu Cerberus urget.
T unc animæ, quas ille fero sub iure peremit:
C ircunstant: nigri'q; trahunt ad iudicis urnam
I nfesto fremitu. ueluti pastoris in ora
C ommotæ glomerantur apes: qui dulcia raptu
M ella trahit. bella'q; cient: & spicula tendunt.
E t tenuis saxi per propugnacula cunctæ
R imosam patriam, dilecta'q; pumicis antra
D efendunt: prono'q; fauos examine uelant.
E st locus infaustis, quo conciliantur in unum:
C ocytus Flegeton'q; uadis, inamœnus uterq;
A lueus. hic uoluit lachrymas: hic igne redundat.
T urris per geminos flammis uicinior amnes,
P orrigitur. solido'q; rigens adamante sinistrum
P roluit igne latus. dextra cocytia fundit
A equora: triste gemens: & fletu concita plangit.
H uc post emeritam mortalia sæcula uitam,
D eueniunt. ibi nulla manent discrimina fati.
N ullus honor: uano'q; exutum nomine regem
P erturbat plebeius egens. quæsitor in alto
C onspicuus solio pertemptat crimina Minos.

E t iuſtis dirimit ſontes. quos nolle fateri
V iderit: ad mala mox tranſmittit uerbera fratris.
N am iuxta Rhadamantus agit. cum geſta ſuperni
C urriculi, totosq; diu proſpexerit actus:
E xæquat damnum meritis: & muta ferarum
C ogit uincla pati. truculentos ingerit urſis:
P rædonesq; lupis. fallaces uulpibus addit.
A t qui deſidia ſemper, uinoq; grauatus
I ndulgens ueneri, uoluit torpeſcere luxu:
H unc ſuis immundæ pingues detrudit in artus.
Q ui iuſto plus eſſe loquax: arcanaq; ſueuit
P rodere: piſcoſas fertur uicturus in undas.
V t nimiam penſent æterna ſilentia uocem.
Q uos ubi per uarios annos, per mille figuras
E git Lethæo purgatos flumine: tandem
R urſus ad humanæ reuocat primordia formæ.
T um quoq;, dum lites, Stygijq; negocia ſoluit
D ura fori: ueteresq; reos ex ordine quærit:
R ufinum procul ecce notat: uiſuq; ſeuero
L uſtrat: & ex imo concuſſa ſede profatur.
H uc ſuperûm labes, huc inſatiabilis auri
P roluuies, precioq; nihil non auſe parato.
Q uodq; mihi ſummum ſcelus eſt: huc improbe legum
V enditor, Arctoi ſtimulator perfide martis.
C uius ob innumeras ſtrages anguſtus auerni
I am ſinus: & plena laſſatur portitor alno.
Q uid demens manifeſta negas? en pectus inuſtæ
D eformant maculæ: uicijsq; inoleuit imago:
N ec ſeſe commiſſa tegunt. genus omne dolorum
I n te ferre libet. dubio tibi pendula rupes

Immineat lapsu. uolucer te torqueat axis.
Te refugi fallant latices: atq; ore natanti
Arescat decepta sitis: dapibusq; relictis
In tua mansurus migret praecordia uultur.
Quanquam omnes alij, quos haec tormenta fatigant:
Pars quota sint Rufine tui. quid tale uel audax
Fulmine Salmoneus, uel lingua Tantalus egit?
Aut inconcesso Tityus deliquit amore?
Cunctorum si facta simul iungantur in unum:
Praecedes numero. quo tanta piacula quisquam
Supplicio conferre ualet? quid deniq; dignum
Omnibus inueniam? uincant cum singula poenas?
Tollite de medijs animarum dedecus umbris.
Aspexisse sat est. oculis iam parcite nostris:
Et Ditis purgate domos. agitate flagellis
Trans Styga, trans Herebu. uacuo mandate baratro
Infra Titanum tenebras, infraq; recessus
Tartareos, nostrumq; Chaos: quo Ditis opaci
Fundamenta latent: praeceps ubi mersus anhelet:
Dum rotat astra polus: feriunt dum littora uenti.

CL. CLAVDIANI DE BELLO GILDONICO

PRAEFATIO.

Pandite defensum reduces Helicona sorores:
Pandite: permissis iam licet ire choris.
Nulla per Aonios hostilis bucina campos,
Carmina mugitu deteriore uetat.
Tu quoq; securis pulsa formidine Delphis,
Floribus ultorem Delie cinge tuum.
Nullus Castalios latices, & præscia fati
Flumina polluto barbarus ore bibit.
Alphæus late rubuit: siculumq; per æquor
Sanguineas belli rettulit unda notas.
Agnouitq; nouos absens Arethusa triumphos.
Gildonis sensit teste cruore necem.
Immensis Stilico succedant ocia curis:
Et nostræ patiens corda remitte lyræ.
Nec pudeat longos interrupisse labores:
Et tenuem musis constituisse moram.
Fertur & indomitus tandem post prælia Mauors
Lassa per Othristas fundere membra niues.
Oblitusq; sui posita clementior hasta,
Pieriis aures pacificare modis.

CL. CLAVDIANI LIB. DE BEL= LO GILDONICO.

r Edditus imperijs auster, subiectáq; rur=
sus
Alterius conuexa poli rectore sub
uno.
C onspirant gemini frenis communibus orbes.
I unximus Europam Libyæ: concordia fratrum
P lena redit: patrijs quod solum defuit armis.
T ertius occubuit nati uirtute tyrannus.
H orret adhuc animus: manifestáq; gaudia differt.
D um stupet: & tanto cunctatur credere uoto.
N ec dum Cinyphias exercitus attigit oras:
I am domitus Gildo. nullis uictoria nodis
H æsit. non spatio terræ, non obice ponti
C ongressum, profugum, captum uox nunciat una:
R umorémq; sui præuenit laurea belli.
Q uo (precor) hæc effecta deo? robusta, uetúsq;
T empore tam paruo potuit dementia uinci?
Q uem ueniens induxit hyems: uer perculit hostem.
E xitium iam Roma timens, & fessa negatis
F rugibus, ad rapidi limen tendebat olympi,
N on solito uultu, nec qualis iura Britannis
D iuidit: aut trepidos submittit fascibus Indos.
V ox tenuis: tardíq; gradus: oculíq; iacentes:
I nterius fugêre genæ: ieiuna lacertos
E xedit macies: humeris uix sustinet ægris
S qualentem clypeum: laxata casside prodit
C aniciem: plenámq; trahit rubiginis hastam.

Attigit ut tandem cœlum:genibus'q; tonantis
Procubuit:tales orditur mœsta querelas.
Si mea mansuris meruerunt mœnia nasci
Iuppiter augurijs: si stant immota Sibyllæ
Carmina:Tarpeias si non dum despicias arces:
Aduenio supplex.non ut proculcet Oaxem
Consul ouans:nostræ'q; premant pharetrata secures
Susa:nec ut rubris aquilas figamus arenis.
Hæc nobis,hæc ante dabas.nunc pabula tantum
Roma precor:miserere tuæ pater optime gentis.
Extremam defende famem: satiauimus iram:
Si qua fuit:lugenda Getis,& flenda Sueuis
Ausimus.ipsa meos horreret Parthia casus.
Quid referam morbi'ue luem, tumulos'ue repletos
Stragibus? & crebras corrupto sidere mortes?
An fluuium per tecta uagum,summis'q; minantem
Collibus? ingentes uexi submersa carinas,
Remorum'q; sonos:& Pyrrhæ sæcula sensi.
Hei mihi,quo latiæ uires? orbis'q; potestas
Decidit? in qualem paulatim fluximus umbram?
Armatis quondam populis,patrum'q; uigebam
Consilijs.domui terras:orbem'q; reuinxi
Legibus:ad solem uictrix utrunq; cucurri.
Postquam iura ferox in se communia Cæsar
Transtulit:elapsi mores:desueta'q; priscis
Artibus,in gremium pacis seruile recessi.
Tot mihi pro meritis Libyam, Nilum'q; dedere:
Vt dominam plebem,bellatorem'q; senatum
Classibus æstiuis alerent:gemino'q; uicissim
Littore diuersi complerent horrea uenti.

Stabat certa salus. Memphis si forte negasset:
Pensabam Pharium Getulis messibus annum.
Frugiferas certare rates, lateq; uidebam
Punicas niliacis concurrere carbasa uelis.
Cum subito Parroma mihi diuisáq; sumpsit
Aequales aurora togas: Aegyptia rura
In partem cessere nouam: spes unica nobis
Restabat Libye: quae uix aegreq; fouebat
Solo ducta noto. nunquam secura futuri,
Semper inops, uentiq; fidem poscebat & anni.
Hanc quoq; nunc Gildo rapuit sub fine cadentis
Autumni: pauido metimur cerula uoto
Puppis si qua uenit: si quid fortasse potenti
Vel pudor extorsit domino: uel praedo reliquit:
Pascimur arbitrio Mauri. non debita reddi,
Sed sua concedi iactat: gaudetq; diurnos
Vt famulae praebere cibos: uitamq;, famemq;
Librat barbarico fastu: uulgiq; superbit
Fletibus: & tantae suspendit fata ruinae.
Romuleas uendit segetes: & possidet arua
Vulneribus quaesita meis. ideo'ne tot annos
Flebile cum tumida bellum Carthagine gessi?
Idcirco uoluit contenta luce reuerti
Regulus? haec damnis genitor Cannensibus emi?
Incassum toties lituis naualibus arsit
Hispanum Siculumq; fretum? uastataq; tellus?
Totq; duces caesi? ruptaq; emissus ab alpe
Poenus? & attonitae iam proximus Hannibal urbi?
Scilicet ut domitis frueretur barbarus afris.
Muro sustinui martem: noctesq; cruentas

Collina pro turre tuli. Gildonis ad usum
Carthago ter uicta ruit? hoc mille gementis
Italiæ clades? impressáq; sæcula bellis?
Hoc Fabius, fortisq; simul Marcellus agebant:
Vt Gildo cumularet opes? haurire uenena
Compulimus dirum Siphacem: fractumq; Metello
Traximus immanem Marij sub uincla Iugurthã:
Et Numidæ Gildonis erunt? proh funera tanta,
Proh dolor, in Bochi regnum sudauit uterq;
Scipio. Romano uicistis sanguine Mauri.
Ille diu miles populus, qui præfuit orbi:
Qui trabeas, & sceptra dedit: quẽ semper in armis
Horribilem gentes: placidum sensere subactæ:
Nunc inhonorus, egens perfert miserabile pacis
Supplicium: nulloq; palàm circundatus hoste
Obsessi discrimen habet. per singula letum
Impendet momenta mihi: dubitandáq; pauci
Præscribunt alimenta dies. heu prospera fata
Quid mihi septenos montes, turbamq; dedistis,
Quæ paruo non posset ali? felicior essem
Angustis opibus. mallem tolerare Sabinos
Et Veios. breuior duxi securius æuum.
Ipsa nocet moles. utinam remeare liceret
Ad ueteres fines: & mœnia pauperis Anci.
Sufficerent Hetrusca mihi, Campanáq; culta:
Et Quinti, Curijq; seges: patriæq; petenti
Rusticus, & proprias ferret dictator aristas.
Heu quid agam? Libyam Gildo tenet, altera Nilum.
Ast ego quæ terras humeris, pontumq; subegi,
Deseror. emeritæ iam præmia nulla senectæ.

Dij,quibus iratis creui: ſuccurrite tandem:
Exorate patrem.tuq́; ó ſi ſponte per altum
Vecta Palatinis mutaſti collibus Idam:
Prælatoq́; lauas Phrigios Almone leones:
Maternis precibus natum iam flecte Cybele.
Sin prohibent parcæ: falſisq́; eluſa uetuſtas
Auſpicijs: alio ſaltem proſternite caſu:
Et pœnæ mutate genus. Porſena reducat
Tarquinios. renouet feriales Allia cædes.
Me potius ſæui manibus proſternite Pyrrhi.
Me Senonum furijs, Brenni me reddite flammis
Cuncta fame leuiora mihi. ſic fata, refuſis
Obticuit lachrymis. mater Cytherea parensq́;
Flet Mauors, ſanctæq́; memor Tritonia ueſtæ:
Nec Cybele ſicco, nec ſtabat lumine Iuno.
Mœrent indigetes: & ſi quos Roma recepit:
Aut dedit ipſa deos. genitor iam corde remitti
Cœperat: & ſacrum dextra ſedare tumultum.
Cum procul inſanis quatiens ululatibus axem,
Et contuſa genas, medijs apparet in aſtris
Africa. reſciſſæ ueſtes, & ſpicea paſſim
Serta iacent. lacero crinales uertice dentes
Et fractum pendebat ebur. taliq́; ſuperbas
Irrupit clamore fores. Quid magne moraris
Iuppiter, auulſo nexu, pelagiq́; ſolutis
Legibus, iratum populis immittere fratrem?
Mergi prima peto. ueniant prærupta Pachyno
Aequora: laxatis ſubſidant ſyrtibus urbes.
Si mihi Gildonem nequeunt abducere fata:
Me rape Gildoni. felicior illa peruſtæ

Pars Libyæ.nimio quæ se munita calore
Defendit:tantiq; uacat secura tyranni.
Crescat Zona rubens.medius flagrantis olympi
Me quoq; limes agat.melius deserta iacebo
Vomeris impatiens.pulsis dominentur aratris
Dypsades:& sitiens attollat gleba Cerastas.
Quid me temperies iuuit? quid mitior æther?
Gildoni fœcunda fui.iam solis habenæ
Bissenas torquent hyemes:ceruicibus ex quo
Hæret triste iugum.nostris iam luctibus ille
Consenuit:regnumq; sibi tot uendicat annis.
Atq; utinam regnum.priuato iure tenemur
Exigui specie fundi:quod Nilus,& Athlas
Dissidet,occiduis quod gadibus arida Barce:
Quodq; Parethonio secedit littore Ganges:
Hoc sibi transcribit proprium.pars tertia mundi
Vnius prædonis ager.distantibus idem
Inter se uitijs cinctus.quodcunq; profunda
Traxit auaritia:luxu peiore refundit.
Instat terribilis uiuis.morientibus hæres:
Virginibus raptor:thalamis obscœnus adulter.
Nulla quies:oritur præda cessante libido:
Diuitibusq; dies.& nox metuenda maritis.
Quisquis uel locuplex, pulchra uel coniuge notus
Crimine pulsatur falso:si crimina desunt:
Accitus conuiua perit.mors nulla refugit
Artificem:uarios succos,spumasq; requirit
Serpentum uirides,& adhuc ignota nouercis
Gramina:si quisquam uultu præsentia damnet:
Liberius'ue gemat:dapibus crudelis in ipsis

E mulcat ad nutum ſtricto mucrone miniſter.
F ixus quiſq; toro tacita formidine libat
C arnifices epulas: incertaq́; pocula pallens
H aurit: & intentos capiti circumſpicit enſes.
S plendet tartareo furialis menſa paratu
C æde madens, atrox gladio ſuſpecta ueneno.
V t uino calefacta uenus: tum ſæuior ardet
L uxuries: miſtis redolent unguenta coronis
C rinitos inter famulos, pubemq́; canoram.
O rbatas iubet ire nurus: nuperq́; peremptis
A rridere uiris. Phalarim tormentaq́; flammæ
P rofuit, & ſiculi mugitus ferre iuuenci:
Q uàm tales audire choros: nec damna pudoris
T urpia ſufficiunt. Mauris clariſſima quæque
F aſtidita datur. media Carthagine ductæ
B arbara Sydoniæ ſubeunt connubia matres.
A ethiopem nobis generum, Naſamona maritum
I ngerit: exterret cunabula diſcolor infans.
H is fretus ſocijs, ipſo iam principe maior
I ncedit. peditum præcurrunt agmina longe.
C ircundant equitum turmæ, regesq́; clientes,
Q uos noſtris ditat ſpolijs. perturbat auita
Q uenque domo. ueteres detrudit rure colonos.
E xilijs diſperſa feror. nunquam'ne reuerti
F as erit? errantesq́; ſolo iam reddere ciues?
I ret adhuc in uerba dolor: niſi Iuppiter alto
C œpiſſet ſolio. uoces adamante notabat
A tropos: & Lacheſis iungebat ſtamina dictis.
N ec te Roma diu, nec te patiemur inultam
A frica communem proſternet Honorius hoſtem.

Pergite securæ: uestrum uis nulla tenorem
Separat: & soli famulabitur Africa Romæ.
Dixit. & afflauit Romam meliore iuuenta.
Continuo redit ille uigor: seniiq; colorem
Mutauere comæ. solidatam crista resurgens
Erexit galeam: clypeiq; recanduit orbis:
Et leuis excussa micuit rubigine conus.
Humentes iam noctis equos, lethæaq; somnus
Frena regens, tacito uoluebat sydera cursu.
Iam duo diuorum proceres, seniorq;, minorq;
Thedosii pacem laturi gentibus ibant:
Qui Iouis archanos monitus, mandataq; ferrent
Fratribus: & geminis sancirent fœdera regnis.
Sic cum præcipites arcem uicere procellæ:
Assiduoq; gemens undarum uerbere nutat
Descensura ratis: cæca sub nocte uocati
Naufraga Ledæi sustentant uela Lacones.
Circulus ut patuit lunæ: secuere meatus
Diuersos, italas senior tendebat ad oras.
At pater intrantem portum: qua bosphorus arctat:
Archadii thalamis, urbiq; elapsus Aeoæ,
Quem simul ut uidit natus (nam clara nitebat
Cynthia) permisto tremuerunt gaudia fletu:
Complexuq; fouens, quos non sperauerat artus:
O' mihi post alpes nunc primum reddite: dixit,
Vnde tuis optatus ades? da tangere dextram:
Qua gentes cecidere feræ: quis tale remouit
Præsidium terris? ut te mortalia pridem
Implorant: lugentq; pium: fortemq; requirunt.
Cui pater in tales rupit suspiria uoces.

Hoc erat?

Hoc erat? in fratres medio discordia Mauro
Nascitur? & mundus, germana'q; dissidet aula?
Gildonis'ne salus tanti sit causa furoris?
Scilicet egregius morum, magno'q; tuendus:
Et cuius meritis pietas infracta recedat.
In primo genitore uide. ciuile calebat
Dissidium: dubio stabant Romana sub ictu.
Quis procul Armenius? uel quis Mæotide ripa
Rex ignotus agit? qui me non iuuit euntem?
Auxilio fouere Getæ: uenere Geloni.
Solus at hic non puppe data, non milite misso
Subsedit fluitante fide: si signa petisset
Obuia detecto summissius hoste, dolerem.
Restitit in speculis fati: turbaq; reductus
Librauit geminas euentu iudice uires,
Ad rerum momenta cliens, sese'q; daturus
Victori. fortuna simul cum marte pependit.
O' si non cupidis essem præreptus ab astris:
Exemplum sequerer Tulli: lanianda'q; dumis
Impia diuersis aptarem membra quadrigis.
Germani nunc usq; tui responsa colebat:
Num iterum calcat. tali te credere monstro
Post patrem, fratrem'q; paras? sed magna rependit:
Inq; tuam sortem numerosas transtulit urbes.
Ergo fas pretio cedet? mercede placebit
Proditio? taceo, læsi ꝙ transfuga fratris,
Quod leuis ingenio, quamuis discrimine summo
Proditor apportet suspensa morte salutem.
Nunquam gratus erit. damnamus luce repertæ
Perfidiam: nec nos patimur committere tali

Hoc genus emptori. ciues cum mœnibus offert.
Hic uendit patriam. pleriq; in tempus abusi
Mox odere tamen. tenuit sic Graia Philippus
Oppida: pellæo libertas concidit auro.
Romani scelerum semper spreuere ministros.
Noxia pollicitum domino miscere uenena
Fabricius Regi nudata fraude remisit:
Infesto quem marte petit: bellumq; negauit
Per famuli patrare nefas. ductosq; Camillus
Trans murum pueros obsessæ redidit urbi.
Traduntur pœnis alij: cum prælia soluant.
Hic manet, ut moueat: quod respuit alter in hostem,
Suscipis in fratrem. longi proh dedecus æui:
Cui placet australes Gildo condonat habenas:
Tantaq; mutatos sequitur prouincia mores:
Quaslibet ad partes animum mutauerit anceps:
Transfundit secum Libyam: refluumq; malignus
Commodat imperium. Mauri fuit Africa munus.
Tollite Massilas fraudes: remouete bilingues
Insidias: & uerba soli spirantia uirus.
Ne consanguineis certetur comminus armis
Deprecor. hæc trucibus Thebis, hæc digna Mycenis.
In Mauros hoc crimen eat. quid noster iniquum
Molitur Stilico? quando non ille iubenti
Paruit? an quisquam nobis deuotior extat?
Vt sileam uarios, quos mecum gesserit: actus:
Quæ uidi post fata loquar. cum diuus abirem
Res incompositas fateor, tumidasq; reliqui.
Stringebat uetitos etiam tum exercitus enses
Alpinis odijs: alternaq; iurgia uicti,

Victoresq;

Victoresq; dabant. uix hæc amentia nostris
Excubijs, nedum puero rectore quiescet.
Heu quantum timui uobis: quod libera tanti
Militis auderet moles: cum cæca remoto
Ferueret tam læta metu. dissensus acerbus,
Et grauior consensus erat. tunc ipse paterna
Successit pietate mihi: tenerumq;, rudemq;
Fouit: & in ueros eduxit principis annos:
Rufinumq; tibi, quem tu tremuisse fateris:
Depulit. hunc solum memorem, solumq; fidelem
Experior. uolui, si quid dum uita maneret:
Aut uisus uoluisse gerit, uenerabilis illi
Ceu præsens, numenq; uocor. si tanta recusas:
Aut soceri reuerere faces: aut respice fratris
Connubium: pignusq; meæ regale Serenæ.
Debueras etiam fraternis obuius ire
Hostibus: ille tuis. quæ gens, qui Rhenus, & Ister
Vos conspirantes opibus, iunctosq; tulisset?
Sed tantum permitte: cadet. nil poscimus ultra.
Ille licet sese prætentis Syrtibus armet:
Oppositoq; Atlante tegat, licet arua referta
Anguibus, & solis medios obiecerit æstus:
Noui consilium: noui Stiliconis in omnes
Aequalem casus animum. penetrabit arenas:
Inueniet uirtute uiam. sic Diuus: & inde
Sic natus iussis genitor parebimus ultro.
Amplector præcepta libens: nec charior alter
Cognato Stilicone mihi. commissa prophanus
Ille luat. redeat iam mitior Africa fratri.
Talia dum longo secum sermone uolutant:

Hesperiam peruenit auus: castumq; cubile
Ingreditur: Tyrio quo fusus Honorius ostro
Carpebat teneros Maria cum coniuge somnos:
Assistit capiti. tunc sic per somnia fatur.
Tanta'ne deuictos tenuit fiducia Mauros
Chare nepos? iterum post me coniurat in arma
Progenies uesana Iubæ? bellumq; resumit
Victoris cum stirpe sui? Firmum'ne iacentem
Obliti? Libyam nostro sudore receptam
Rursus habent? ausus latio contendere Gildo?
Germani non fata timet? nunc ire profecto
Nunc uellem: notosq; senex ostendere uultus.
Non'ne meam fugiet Maurus cum uiderit umbram?
Quid dubitas? exurge toris. inuade rebelles.
Captiuum mihi redde meum. desiste morari.
Hoc generi fatale tuo. dum sanguis in orbe
Noster erit: semper pallebit Regia Bocchi.
Iungantur spolijs Firmi, Gildonis opima.
Exornet geminos Maurusia laurea currus.
Vna domus toties una de gente triumphet.
Dij bene, ꝙ tantis inter labentibus annis
Seruati, Firmusq; mihi, fraterq; nepoti.
Dixit: & afflatus uicino sole refugit.
At iuuenem stimulis immanibus æmula uirtus
Exacuit. iam puppe uehi: iam stagna secare
Feruet: & absentes inuadere cuspide Mauros.
Tunc iubet acciri socerum: dextramq; uocato
Conserit: & quæ sit potior sententia quærit.
Per somnos mihi sancte pater iam sæpe futura
Panduntur: multæq; canunt præsagia noctes.

Nanq;

anq; procul Libycos uenatu cingere saltus:
E t iuga rimari canibus Getula uidebar.
M œrebat regio sæui uastata leonis
I ncursu, pecudum strages: passimq; iuuenci
S emineces: & adhuc infecta mapalia tabo:
S parsaq; sanguineis pastorum funera campis.
A ggredior latebras monstri: mirumq; relatu
C onspicio. dilapsus honos. ceruice minaces
D efluxere iubæ, fractosq; inglorius armos
S upposuit seruile gemens: iniectaq; uincla
V nguibus, & subitæ collo sonuere cathenæ.
N unc etiam paribus secum certare trophæis
H ortatu me cogit auus. quonam usq; remoti
C onctamur? decuit pridem complere biremes:
E t pelagi superare moras. transmittere primus
I pse paro: quacunq; meo gens barbara nutu
S tringitur: adueniat. Germania tota feratur
N auibus: & socia comitentur classe Sicambri.
P allida translatum iam sentiat Africa Rhenum.
A n patiar tot probra sedens? iuuenisq; relinquam
Q uæ tenui, uexiq; puer? bis noster ad alpes
V lterius genitor defensum regna cucurrit.
N os prædæ faciles insultantiq; iacemus?
F inierat. Stilico contra cui talia reddit.
A duersi'ne tubam princeps dignabere Mauri?
A fferet ignauus clari solatia leti?
T e bellante mori? decurret Honorius inde:
H inc Gildo. prius astra Chaos miscebit auerno:
V indictam mandasse sat est. plus nominis horror
Q uàm tuus ensis aget. minuunt præsentia famam.

Qui stetit: æquatur campo: collataq; nescit
Maiestatem acies. sed quod magis utile facto,
Atq; hosti grauius (sensus aduerte) docebo.
Est illi patribus, sed non & moribus ijsdem
Mastezel fugiens: qui dira piacula fratris,
Spemq; suam, uitamq; tuo commisit asylo.
Hunc ubi tentatis frustra mactare nequiuit
Insidijs: patrias in pignora contulit iras.
Quosq; manu pueros paruos gestauerat una:
Occidit iuuenes, inhumataq; corpora uulgo
Dispulit: & tumulo cognatas arcuit umbras:
Naturamq; simul, fratremq; hominemq; cruentus
Exuit: & tenuem cæsis inuidit arenam.
Hoc facinus refugo damnauit sole Mycenas:
Auertitq; diem sceleri: sed reddidit Atreus
Crimen: & infandas excusat coniuge mensas.
Huic odium, non pœna fuit. te perdita iura,
Te pater ultorem, te nudi puluere manes,
Te pietas polluta rogat. si flentibus aram,
Et proprium miseris nomen statuistis Athenæ:
Si Pandionias planctu traxere Phalanges
Inachides: belloq; rogos meruere maritis:
Si mœstos squalore comæ, lachrymisq; senatum
In Numidas pulsus solio commouit Adherbal:
Hunc quoq; nunc Gildo, tanto quem funere mersit:
Nunc doleat uenisse ducem: seseq; minorem
Supplicibus sciat esse tuis. quem sede fugauit:
Hunc præceps, fugiat. fregit quem clade: tumescat:
Agnoscatq; suum, trahitur dum uictima, fratrem.
Hæc ubi sederunt genero notissima marti

Robora praecipuos electa pube maniplos
Disponit: portuq; rates instaurat Hetrusco.
Herculeam suus Alcides, Iouiamq; cohortem
Rex ducat superum. premitur nec signifer ullo
Pondere. festinant adeo uexilla moueri.
Neruius insequitur: meritusq; uocabula Felix
Dictaq; ab Augusto legio, nomenq; probantes
Inuicti clypeoq; animosi teste Leones.
Dictis ante tamen princeps confirmat ituros,
Aggere conspicuus. stat circunfusa iuuentus
Nixa hastis: pronasq; ferox accommodat aures.
Gildonem domitura manus, promissa, minasq;
Tempus agit. si quid pro me doluistis in armis:
Ostentate mihi iusto, magnoq; triumpho
Ciuiles abolete notas. sciat orbis eous,
Sitq; palàm, Gallos causa non robore uinci.
Nec uos, barbariem quamuis collegerit omnem:
Terreat: aut Mauri fremitus raucosq; repulsus
Vmbonum: & nostros passuri comminus enses.
Non contra clypeis tectos galeisq; micantes
Ibitis: in solis longe fiducia telis.
Exarmatus erit, cum missile torserit: hostis.
Dextra mouet iaculum: praetentat pallia laeua:
Caetera nudus eques. sonipes ignarus habenae
Virga regit. non ulla fides, non agminis ordo.
Arma oneri: fuga praesidio. connubia mille.
Non illis generis nexus: non pignora curae:
Sed numero languet pietas: haec copia uulgi.
Vmbratus dux ipse rosis & marcidus ibit
Vnguentis: crudusq; cibo titubansq; lyaeo.

Confectus ſenio, morbis ſtupriſq́; ſolutus.
Excitet inceſtos turmalis bucina ſomnos:
Imploret citharas, cantatriceſq́; choreas,
Offenſus ſtridore tubæ: diſcatq́; coactus
Quas uigilat ueneri: caſtris impendere noctes.
Non'ne mori ſatius, uitæ quàm ferre pudorem?
Nam quæ iam regio reſtat? ſi dedita Mauris
Regibus, illyricis acceſſerit Africa damnis?
Ius latium quod tunc Meroe, rubroq́; ſolebat
Oceano cingi: tyrrhena clauditur unda.
Et cui non Nilus, non intulit India metas:
Romani iam finis erit Trinacria regni?
Ite recepturi, prædo quem ſuſtulit, axem:
Ereptumq́; notum caput inſuperabile rerum.
Aut ruet in ueſtris, aut ſtabit Roma lacertis.
Tot mihi debetis populos, tot iura, tot urbes
Amiſſas: uno Libyam defendite bello.
Veſtros imperium remos, & ueſtra ſequatur
Carbaſa: deſpectis trans æquora ducite leges.
Tertia iam ceruix ſolito mucrone rotetur:
Tandem funereis finem poſitura tyrannis.
Omnia conueniunt dicto: fuluuſq́; tonantis
Armiger ad liquidam cunctis ſpectantibus æthram
Correptum pedibus curuis innexuit hydrum.
Dumq́; reluctantem morſu partitur obunco
Hæſit in ungue caput: truncatus decidit anguis.
Ilicet augurijs alacres per ſaxa citati,
Torrenteſq́; ruunt. non mons, non ſylua retardat.
Pendula ceu paruis moturæ bella colonis
Ingenti clamore grues, æſtiua relinquunt

Thracia:

T hracia: cum tepido permutant Strimona Nilo.
O rdinibus uarijs per nubila texitur alis
L ittera: pennarumq; notis inscribitur Aër.
V t fluctus tetigere maris: tunc acrior arsit
I mpetus: arripiunt naues: ipsiq; rudentes
E xpediunt: & uela legunt: & cornua summis
A ssociant malis. quatitur Tyrrhena tumultu
O ra: nec Alpheæ capiunt naualia Pisæ.
S ic Agamemnoniam uindex cum Græcia classem
S olueret: innumeris feruebat uocibus Aulis.
N on illos strepitus, impendentisq; procellæ
S igna, nec aduentus dubij deterruit austri.
S oluite iam socij: clamant: aut rumpite funem.
P er uada Gildonem, quamuis aduersa petamus.
A d bellum nos trudat hyems. per deuia Ponti
Q uassatis cupio tellurem figere rostris.
H eu nimium segnes, cauta qui mente notatis:
S i reuolant mergi, graditur si littore cornix.
O ra licet maculis asperserit occiduus sol:
L unaq; conceptis liuescat turbida choris:
E t confusa uagos iaculentur sydera crines.
H ymbribus humescant Hœdi: nimbosaq; Taurum
D ucat hyas: totusq; fretis descendat Orion.
C erta fides cœli. sed maior Honorius author.
I llius auspicijs immensa per æquora miles,
N on plaustris arcto ut regor. contemne Booten
N auita: turbinibus medijs permutte carinas.
S i mihi tempestas Libyam, uentiq; negabunt:
A ugusti fortuna dabit. iam classis in altum
P rouehitur. dextra Ligures, Hetruria læua

L inquitur: & caecis uitatur Corsica saxis.
H umanae speciem plantae se magna figurat
I nsula. Sardiniam ueteres dixere coloni:
D iues ager frugum. Poenos Italos'ue petenti
O pportuna situ. quae pars uicinior Afris
P lana solo, ratibus clemens. quae respicit Arcton
I mmitis, scopulosa, procax, subitis'q; sonora
F lactibus, insanos infamat nauita montes.
H inc hominum, pecudum'q; lues, hinc pestifer aër
S aeuit: & exclusis regnant Aquilonibus Austri.
Q uos ubi luctatis procul effugere carinis:
P er diuersa ruunt sinuosae littora terrae.
P ars adit antiqua ductos Carthagine muros.
P artem littoreo complectitur obuia muro.
V rbs Libyam contra Tyrio fundata potenti
T enditur in longum Caralis: tenuem'q; per undam
O buia dimittit fracturum flamina collem:
E fficitur portus medium mare: tuta'q; uentis
O mnibus ingenti mansuescunt stagna recessu.
H anc omni petiere manu: proris'q; reductis
S uspensa Zephyros expectant classe fauentes.

Desiderantur reliqua.

CL. CLAVDIANI LIBER PRIMVS IN EVTROPIVM INCIPIT.

Semiferos partus, metuendaq; pignora matri:
Mœnibus in medijs auditum nocte luporum
Murmur: & attonito pecudes pastore locutas:
Et lapidum duras hyemes: nymboq; minacem
Sanguineo rubuisse Iouem: puteosq; cruore
Mutatos: binasq; polo concurrere lunas:
Et geminos soles mirari desinat orbis.
Omnia cesserunt Eunucho consule monstra.
Heu terræ, cœliq; pudor. trabeata per urbes
Ostentatur anus: titulumq; effœminat anni.
Pandite pontifices Cumanæ carmina uatis.
Fulmineos solers Hetruria consulat ignes:
Immensumq; nefas fibris exploret Aruspex.
Quæ noua portendant superi: Nilus'ne meatu
Deuius, & nostri tentat iam transfuga mundi,
Se rubro miscere mari. rupto'ne Nyphate
Rursus barbaricis oriens uastabitur armis?
An morbi uentura lues? an nulla colono
Responsura seges? quæ tantas expiet iras
Victima? quo diras iugulo placabimus aras?
Consule lustrandi fasces: ipsoq; litandum
Prodigio: quodcunq; parant hoc omine fata
Eutropius ceruice luat. sic omina nobis?

H oc regni fortuna tenes? quæ nam ista iocandi
S æuitia? humanis quantum bacchabere rebus?
S i tibi seruili placuit fœdare curules
C rimine: procedat laxata compede consul.
R upta quirinales sumant ergastula cinctus.
D as saltem quẽcunq; uirum. discrimina quædam
S unt famulis: splendorq́; suus: maculamq́; minorem
C onditionis habet: domino qui uixerit uno.
S i pelagi fluctus, Libyæ si discis arenas,
E utropij numerabis heros, quot iura, quot ille
M utauit tabulas: uel quanta uocabula uertit.
M utatus quoties medicum dum consulit emptor:
N e qua per occultum lateat iactura dolorem.
O mnes pœnituit precij: uenumq́; redibat.
D um uendi potuit. postquam deforme cadauer
M ansit: & in rugas totus defluxit aniles:
I am specie doni certatim limine pellunt:
E t fœdum ignaris properant obtrudere munus.
T ot translata iugis summisit colla: uetustum
S eruitium, semperq́; nouum. nec destitit unquam.
C œpit sæpe tamen cunabula prima cruentis
D ebita supplicijs. rapitur castrandus ab ipso
V bere. suscipiunt matris post uiscera pœnæ.
A duolat Armenius certo mucrone recisos
E doctus mollire mares: damnoq́; nefandum
A ucturus pretium. fœcundum corporis ignem.
S edibus exhaurit geminis: unoq́; sub ictu
E ripit officiumq́; patris, nomenq́; mariti.
A mbiguus uitæ iacuit: penitusq́; supremum
I n cerebrum secti traxerunt frigora nerui.

L audemus ne manum? quæ uires abstulit hosti?
A n potius fato causam tribuisse queramur?
P rofuerat mansisse uirum. felicior extat
O pprobrio. seruiret adhuc, si fortior esset.
I nde per Aßyriæ trahitur commercia ripæ.
H inc fora uenalis Galata ductore frequentat:
P ermutatq; domos uarias. quis nomina possit
T anta sequi? miles stabulis Ptolomæus in illis
N otior, hic longo lassatus pellicis usu
D onat Arithæo: neq; enim iam dignus haberi:
N ec maturus emi. cum fastiditus abiret:
Q uæ gemuit? quanto planxit diuortia luctu?
H æc erat heu Ptolomæe fides: hoc profuit ætas
I n gremio consumpta tuo: lectusq; iugalis:
E t ducti toties inter præsepia somni.
L ibertas promissa perit. uiduum ne relinquis
E utropium? tantasq; premunt obliuia noctes?
C rudelis, generis proh sors durissima nostri.
F œmina cum senuit retinet connubia partu:
V xorisq; decus matris reuerentia pensat.
N os lucina fugit. nec pignore nititur ullo:
C um forma dilapsus amor. defloruit oris
G ratia: qua miseri scapulas tutabimur arte?
Q ua placeam ratione senex. sic fatus acutum
A ggreditur lenonis opus. nec segnis ad artem
M ens erat, officijq; capax: omnesq; pudoris
H auferat insidias, custodia nulla tuendo
F ida toro. nulli poterant excludere uectes.
I lle uel ærata Danaën sub turre latentem
E liceret. fletus domini fingebat amantis:

I ndomitusq; mora. pretio lenibat auaras:
L asciuasq; iocis. nec blandior ullus euntis
A ncillæ tetigisse latus: leuiterq; reductis
V estibus occulto crimen mandasse susurro.
N ec furtis quæsisse locum, nec fraude reperta
C autior elusi fremitus uitare mariti.
H aud aliter iuuenum flammis Ephyreia Lais
E gemino ditata mari, cum serta refundit
C anicies: iam turba procax, noctisq; recedit
A mbitus: & raro pulsatur ianua tactu:
S eq; reformidat speculo damnante senectus:
S tat tamen: atq; alias succingit lena ministras:
D ilectumq; diu quamuis longæua lupanar
C ircuit: & retinet mores: quos perdidit ætas.
H inc honor Eutropio: cumq; omnibus unica uirtus
E sset in eunuchis thalamos seruare pudicos:
S olus adulterijs creuit: nec uerbera tergo
C essauere tamen. quoties decepta libido
I rati caluisset heri: frustraq; rogantem
I actantemq; suos tot iam per lustra labores.
D otalem genero, nutritorem'ue puellæ
T radidit Eous rector, consulq; futurus
P ectebat dominæ crines: & sæpe lauanti
N udus in argento lympham gestabat alumnæ:
E t cum se rapido fessam proiecerat æstu
P atricius roseis pauonum uentilat alis.
I amq; æuo lassata cutis, sulcisq; genarum
C orruerat, passa facies, rugosior uua.
F laua minus presso finduntur uomere rura.
N ec uento sic uela tremunt. miserabile turpes

Exedere caput tineæ. desecta patebant
Interualla comæ. qualis sitientibus aruis
Arida ieiunæ seges interlucet aristæ.
Vel qualis gelidis pluma labente pruinis
Arboris immoritur trunco brumalis hirundo.
Scilicet ut trabeis iniuria cresceret olim:
Has in fronte notas, hoc dedecus addidit oris
Luxuriæ fortuna suæ. cum pallida nudis
Ossibus, horrorem dominis præberet imago:
Decolor & macies occursu læderet omnes.
Aut pueris latura metus, aut tædia mensis
Aut crimen famulis, aut procedentibus omen.
Et nihil exhausto caperent in stipite lucri.
Sternere quippe toros, uel cædere ligna culinæ:
Membra negant. aurum, uestes, arcana tueri
Mens infida uetat. quis enim committere uellet
Lenoni thalamum? tandem ceu funus acerbum,
Infaustumq; suis trusere pœnatibus umbram.
Contemptui iam liber erat. Sic pastor obesum
Lacte canem, ferroq; ligat, pascitq; reuinctum.
Dum ualidus seruare gregem: uigilq; rapaces
Latratu terrere lupos: cum tardior idem
Iam scabie laceras deiecit sordidus aures:
Soluit: & exuto lucratur uincula collo.
Est ubi despectus nimius iuuat: undiq; pulso
Per cunctas licuit fraudes impune uagari:
Et fatis aperire uiam. proh quisquis Olympi
Summa tenes? tantô'ne libet mortalia risu
Vertere? qui serui non est admissus in usum:
Suscipitur regnis: & quem priuata ministrum

D edignata domus: moderantem sustinet aula:
V t primum uetulam texere palatia uulpem:
Q uis non ingemuit? quis non irrepere sacris
O bsequijs doluit toties uenale cadauer?
I psi quin etiam tali consorte fremebant
R egales famuli: quibus est illustrior ordo
S eruitij: sociumq; diu spreuere superbi.
C ernite quem Latijs poscant annectere fastis:
C uius & eunuchos puduit. sed uilior ante
O bscuræ latuit pars ignotissima turbæ.
D onec abundanti furijs qui rebus eois
E xitium, primumq; sibi produxit ab imis
E uectus thalamis. summos inuasit honores.
Q uàm bene dispositum terris? ut dignus iniqui
F ructus consilij primis authoribus instet?
S ic multos fluuio uates arente per annos
H ospite qui cæso monuit placare Tonantem:
I nuentas primum Busiridis imbuit aras
E t cecidit sæui, quo dixerat, hostia sacri.
S ic opifex tauri, tormentorumq; repertor,
Q ui funesta nouo fabricauerat æra dolori:
P rimus inexpertum Siculo cogente tyranno
S ensit opus: docuitq; suum mugire iuuencum.
N ullius Eutropius quàm qui se protulit ante
D ireptas possedit opes: nullumq; priorem
P erculit exilio: solumq; hoc rite peregit,
A uthorem damnare suum. postquam obsitus æuo
S emiuir excelsum rerum sublatus in arcem.
Q uod nec uota pati, nec fingere somnia possunt.
V idit sub pedibus leges, subiectaq; colla

Nobilium,

Nobilium, tantumq; sibi permittere fata:
Qui nihil optasset plus libertate mereri.
Iam iam dissimulat dominos: alteq; tumescunt
Seruiles animi. procerum squalore repletus
Carcer: & exulibus Mœroe, campiq; gemiscunt
Aethiopum. pœnis hominum plaga personat ardēs.
Marmaricus claris uiolatur cædibus Hammon.
Asperius nihil est humili, cum surgit in altum.
Cuncta ferit: dum cuncta timet. desæuit in omnes:
Ut se posse putent. nec bellua tetrior ulla est,
Quàm serui rabies, in libera colla furentis.
Agnoscit gemitus: & pœnæ parcere nescit,
Quam subijt: dominiq; memor quem uerberat, odit.
Adde, q eunuchus nulla pietate mouetur:
Nec generi, natis'ue cauet. clementia cunctis
Insimiles, animosq; ligant consortia damni.
Iste nec eunuchis placidus, sed peius in aurum
Aestuat. hoc uno fruitur succisa libido.
Quid neruos secuisse iuuat? uis nulla cruentam
Castrat auaritiam, paruis exercita furtis:
Quæ uastare penum, neglectaq; sueuerat arce
Claustra remoliri: non uberiore rapina
Peccet in orbe manus? quicquid se tigris ab Aemo
Diuidit: hoc certa proponit merce locandum
Institor imperij, caupo famosus honorum.
Hic Asiam uilla pactus regit. ille redemit
Coniugis ornatu Tyriam. dolet ille paterna
Bithynos mutasse domo suffixa patenti
Uestibulo. precijs distinguit regula gentes.
Tot Galatæ, tot Pontus eat, tot Lydia nummis.

Si Lyciam tenuisse uelis: tot millia ponas.
Si Phrygas adde parum propriæ solatia sorti.
Communes uult esse notas: & uenditus ipse
Vendere cuncta cupit. certantum sæpe duorum
Diuersum suspendit onus: cum pondere iudex
Vergit: & in geminas nutat prouincia lances.
Non pudet, heu superi populos uenisse sub hasta
Vendentis? certe pudeat quod iure sepultum
Mancipium tot regna tenet: tot distrahit urbes.
Pollentem solio Crœsum uictoria Cyri
Fregit: ut eunucho fluerent Pactolus, & Hermus?
Attalus hæredem uoluit te Roma relinqui.
Restitit Antiochus præscripto margine Tauri.
Indomitos curru Seruilius egit Isauros:
Et Pharos Augusto iacuit, uel Creta Metello.
Ne non Eutropio quæstus numerosior esset:
In mercem ueniunt Cilices. Iudæa sophenæ.
Romanusq; labor, pompeianiq; triumphi.
Quo struis hos auri cumulos? quæ pignora tantis
Succedunt opibus? nubas, ducas'ue licebit:
Nunquam mater erit, nunquam pater. hoc tibi ferrũ,
Hoc natura negat. te grandibus India gemmis,
Te folijs Arabes, ditent te uellere Seres:
Nullus inops adeo, nullum sic urget egestas:
Vt uelit Eunuchij fortunam, & membra pacisci.
Iamq; oblita sui, nec sobria diuitijs mens
In miseras leges, hominumq; negocia ludit.
Iudicat eunuchus. quid iam de consule miror?
Prodigium est quodcunq; gerit. quæ pagina lites
Fœmineas meminit? quibus unquam sæcula terris,

Eunuchi uidere forum? sed ne qua uacaret
Pars ignominia: neu quid restaret inausum:
Arma etiam uiolare parat: portentaq; monstris
Aggregat: & secum petulans amentia certat.
Erubuit Mauros, aduersaq; risit Enyo:
Dedecus Eoum quoties intenta sagittis,
Et pharetra fulgens anus exercetur amazon.
Arbiter aut quoties belli, pacisq; recurrit,
Alloquiturq; Getas. gaudet cum uiderit hostis.
Et sentit iam deesse uiros. incendia fumant.
Muris nulla fides. squalent populatibus agri:
Et medio spes sola mari. trans Phasin aguntur
Cappadocum matres: stabulisq; abducta paternis
Caucaseas captiua bibunt armenta pruinas:
Et Scythicis mutant Argei pabula syluis.
Extra Cimmerias taurorum claustra paludes.
Flos Syriæ feruet spolijs: nec sufficit atrox
Barbarus: in cædem uertit fastidia prædæ.
Ille tamen (quid enim seruum, mollemq; pudebit?
Aut quid in hoc poterit uultu flagrare ruboris?)
Pro uictore redit. tunc cum uexilla sequuntur,
Et turmæ similes eunuchorumq; manipli.
Hellespontiacis legio dignissima signis.
Obuius ire cliens, defensoremq; reuersum
Complecti placet ipse sibi: laxasq; laborat
Distendisse genas: fictumq; inflatus anhelat
Puluere respersus tineas. & solibus ora
Pallidior: uerbisq; sonat plorabile quiddam.
Vltra nequiciam fractis, & prælia narrat:
Perq; suam tremula testatur uoce sororem.

Defecisse uagas ad publica commoda uires.
Cedere liuori, nec sustentare procellas
Inuidiæ, mergiq; fretis spumantibus orat.
Exoretq; utinam. dum talia fatur ineptas
Detergit lachrymas: atq; inter singula dicta
Flebile suspirat. qualis uenit arida socrus
Longinquam uisura nurum, uix lassa resedit:
Etiam uina petit. quid te turpissime bellis
Inseris? aut sæui pertentas Pallada campi?
Tu potes alterius studijs hærere Mineruæ?
Tu telas, non tela pati. tu stamina nosse.
Tu segnes operum solers urgere puellas:
Et niueam dominæ pensis inuoluere lanam.
Vel si sacra placent: habeas pro Marte Cybellem.
Rauca Celenæos ad tympana disce furores.
Cymbala ferre licet, pectusq; illidere pinu.
Inguinis & reliquum phrygijs abscindere cultris.
Arma relinque uiris. geminam quid diuidis aulā?
Conarisq; pios odijs committere fratres?
Te magis ah demens, ueterem si respicias artem
Conciliare decet. gestis pro talibus annum
Flagitat Eutropius, ne quid non polluat unus:
Dux acies, iudex prætoria, tempora consul.
Nil adeo fœdum est, quod non exacta uetustas
Ediderit: longiq; labor commiserit æui.
Oedipodes matrem, natam duxisse Thyestes
Cantatur. peperit fratres Iocasta marito,
Et Pelopea sibi. Thebas, ac funera Troiæ
Tristis Ericthæi deplorat scena theatri.
In uolucrem Tereus. Cadmus se uertit in anguem.

Scylla nouos mirata canes. hanc arbore figit:
Eleuat hanc pluma. squamis hanc fabula uestit.
Hunc soluit fluuio. nunquam spado consul in orbe,
Nec iudex, ductor'ue fuit. quodcunq; uirorum
Est decus, eunuchi scelus est. exempla creantur,
Quae soci superent risus, luctus'q; cothurni.
Quam pulchre conspectus erat? cum tenderet artus
Exangues onerare togam? cinctu'q; grauatus,
Inducto'q; senex obscoenior iret in auro?
Humani qualis simulator Simius oris?
Quem puer arridens pretioso stamine serum
Velauit? nudas'q; nates, ac terga reliquit?
Ludibrium mensis erecto pectore diues
Ambulat: & claro sese deformat amictu.
Candida pollutos comutatur curia fasces.
Forsitan & dominus praebet miracula lictor
Consule nobilior: libertatem'q; daturus
Quam nondum meruit. scandit sublime tribunal:
Atq; inter proprias laudes Aegyptia iactat
Somnia: prostratos'q; canit se uate tyrannos.
Scilicet in dubio uindex Bellona pependit:
Dum spado Tyresias, eneruatus'q; Melampus
Reptat ab extremo referens oracula Nilo.
Obstrepuere auium uoces. exhorruit annus
Nomen: & insanum gemino proclamat ab ore:
Eunuchum'q; uetat Ianus accedere fastis
Sumeret illicitos & enim si foemina fasces,
Esset turpe minus. medijs, leuibus'q; Sabaeis
Impetrat hic sexus: reginarum'q; sub armis
Barbariae pars magna iacet. gens nulla probatur

E unuchi quæ sceptra ferat. Tritonia Phœbe,
V esta, Ceres, Cibele, Iuno, Latona coluntur.
E unuchi quæ templa dei? quas uidimus aras?
I nde sacerdotes: hæc intrat pectora Phœbus:
I nde canunt Delphi. Troianam sola Mineruam,
V irginitas uestalis habet. flammasq; tuetur.
I i nullas meriti uittas, semperq; profani.
N ascitur ad fructum mulier, prolemq; futuram:
H oc genus inuentum est ut seruiat. Herculis arcu
C oncidit Hyppolite. danai fugere bipennem
P enthesilea tuam. claras Carthaginis arces
C reditur, & centum portis Babylona superbam
F œmineus struxisse labor. Quid nobile gessit
E unuchus? quæ bella tulit? quas condidit arces?
I llas præterea rerum natura creauit.
H os fecere manus. Seu prima Semiramis astu
A ssyrijs mentita uirum, neu uocis acutæ
M ollicies, leuesq; genæ se prodere possent.
H os sibi coniunxit similes: seu parthica ferro
L uxuries uetuit nasci lanuginis umbram:
S eruatoq; diu puerili flore coëgit
A rte retardatam Veneri seruire iuuentam.
F ama prius falso similis, uanoq; uideri
F icta ioco. leuior uolitare per oppida rumor
R iderique; nefas, ueluti nigrantibus alis
A udiretur olor. coruo certante ligustris.
A tq; aliquis grauior morum, si talibus inquit
C reditur: & nimijs turgent mendacia monstris:
I am testudo uolat. profert iam cornua uultur.
P rona petunt retro fluuij uada. Gadibus ortum
Armenij

Armenij texere diem. iam frugibus aptum
Aequor, & assuetum syluis delphina uidebo.
Iam chocleis homines iunctos: & quicquid inane
Nutrit. Iudaicis quae pingitur India uelis.
Subijcit: & mistis salibus lasciuior alter,
Miraris? nihil est quod non in pectore magnum
Concipit Eutropius. semper noua, grandia semper
Diligit: & celeri degustat singula sensu.
Nil timet a tergo. Vigilantibus undiq; curis
Nocte, dieq; patet. lenis, facilisq; moueri
Supplicibus: mediaq; tamen mollissimus ira.
Nil negat: & sese uel non poscentibus offert.
Quodlibet ingenio subigit: traditq; fruendum.
Quicquid amas: dabit illa manus. communiter omni
Fungitur officio: gaudetq; potentia flecti.
Hoc quoq; consilijs peperit: meritoq; laborum
Accipit: & trabeas argutae praemia dextrae.
Postquam uera fides facinus uulgauit Eoum
Gentibus: & Romae iam certius impulit aures:
Eutropium'ne etiam nostra dignabitur ira?
Hic quoq; Romani meruit pars esse doloris?
Sic effata: rapit coeli per inania cursum
Diua potens: unoq; Padum translapsa uolatu,
Castra sui rectoris adit. Tum forte decorus
Cum Stilicone gener pacem implorantibus ultro
Germanis responsa dabat, legesq; Caycis
Arduus: & flauis signabat iura Sueuis.
His tribuit leges. his obside foedera sancit
Indicto. bellorum alios transcribit in usus:
Militet ut nostris detonsa Sicambria signis.

Læta subit Romam pietas: & gaudia pene
Mouerunt lachrymas: tantoq; exultat alumno.
Sic armenta suo iam defensante iuuenco
Celsius assurgunt erectæ cornua matri.
Sic iam terribilem stabulis, dominumq; ferarum
Crescere miratur genitrix Massila leonem.
Dimouit nebulam: iuueniq; apparuit ingens.
Tunc sic orsa loqui. Quantum te principe possum
Non longinqua docent. domito quod saxone tethys
Mitior: aut fracto secura Britania Picto.
Ante pedes humili Franco, tristiq; Sueuo
Perfruor: & nostrum uideo Germanicæ Rhenum.
Sed quid agam? discors oriens felicibus actis
Inuidet: atq; alio phœbi de cardine surgunt
Crimina: ne toto conspiret corpore regnum.
Gildonis taceo magna cum laude receptam
Perfidiam: & fretos Eoo robore Mauros:
Quæ suscepta fames, quantum discriminis urbi,
Ni tua uel soceri nunquam non prouida uirtus,
Australem arctois pensasset frugibus annum.
Inuectæ Rhodani Tyberina per hostia classes
Cynipheisq; ferax Araris successit aristis.
Theutonicus uomer, Pyreneiq; iuuenci
Sudauere mihi. segetes mirantur Iberas
Horrea: nec Libyæ senserunt damna rebellis.
Iam Transalpina contenti messe quirites.
Ille quidem soluit meritas (scit Tabraca) pœnas.
Vt pereat quicunq; tuis conflixerit armis.
Ecce recens iisdem clades à partibus exit,
Terrorisq; minus, sed plus habitura pudoris,

Eutropius consul. pridem tolerare fatemur,
Hoc genus Arsacio postquam se regia fastu
Sustulit: & nostros corrupit parthia mores.
Præfecti sed adhuc gemmis, uestiq; dabantur
Custodes: sacroq; adhibere silentia somno.
Militia eunuchi nunquam progressa cubile,
Non uita spondente fidem, sed inertia tantum
Mentis pignus erat. secreta monilia seruent.
Ornatus curent Tyrios. à fronte recedant
Imperij. tenero tractari pectore nescit
Publica maiestas. nunquam uel in æquore puppim
Vidimus eunuchi clauo parere magistri.
Nos adeo sperni faciles? orbisq; carina
Vilior? Aurora sanè quæ talia ferre
Gaudet: & assuetas sceptris muliebribus urbes,
Possideant. quid belliferam? communibus urunt
Italiam maculis nocituráq; probra seueris
Admiscent populis? peregrina piacula forti
Pellantur longe Latio. ne transeat alpes
Dedecus. in solis quibus extitit, hæreat aruis.
Scribat Alis. scribat famæ contemptor Orontes.
Per te, perq; tuos obtestor Roma triumphos
Nesciat hoc Tybris. nunquam poscentibus olim
Qui dare Dentatis annos, Fabijsq; solebat,
Martius eunuchi repetat suffragia campus.
Aemilios inter, seruatoresq; Camillos,
Eutropius. iam chrysogonis tua breue potestas
Narcisisq; datur. natos hoc dedere pœnæ
Profuit: & misero ciuem præponere patri.
Hoc mihi Ianiculo positis Hetruria castris,

Quesiit: & tantum fluuio Porsenna remotus.
Hoc meruit uel ponte Cocles, uel Mutius igne.
Visceribus frustra castum Lucretia ferrum
Mersit: & attonitum tranauit Clœlia Tybrim.
Eutropio fasces obseruabantur adempti
Tarquiniis? quicunq; meæ uexere curules
Laxato ueniat socii spectator Auerno.
Impensi sacris Decii prorumpite bustis,
Torquatiq; truces, animosaq; pauperis umbra
Fabritii, tuq; ó si forte inferna piorum
Iugera, & Elysias scindis Serane nouales.
Pœno Scipiade. pœno præclare Lutati.
Sicania Marcelle ferox, gens Claudia surgat.
Et Curii ueteres: & qui sub iure negasti
Viuere Cæsareo paruo procede sepulchro
Eutropium passure Cato. remeate tenebris
Agmina Brutorum, Coruinorumq; cateruæ.
Eunuchi uestros habitus, insignia sumunt
Ambigui Romana mares. rapuere tremendas
Annibali, Pyrrhoq; togas. flabella perosi
Aspirant trabeis. iam non umbracula gestant
Virginibus, Latias ausi uibrare secures.
Linquite fœmineas infelix turba latebras,
Alter quos pepulit sexus. nec suscipit alter
Execti Veneris stimulos & uulnere casti.
Mista duplex ætas. inter puerumq; senemq;.
Nil medium. falsi complete sedilia patres.
Ite noui proceres: infœcundoq; senatu
Eutropium stipate ducem. celebrate tribunal
Pro thalamis. uerso iam discite more curules

Non matrum pilenta sequi. ne priscæ reuoluam,
Neu numerem quantis iniuria mille per annos
Sit retro ducibus. quanti fœdabitur æui
Canicies? unam subeant quot sæcula culpam?
Inter Arithei fastos, & nomen herile
Seruus erit: dominoq; suos æqualis honores,
Inseret. heu semper Ptolemæi noxia mundo
Mancipia. en alio lædor grauiore Photino:
Et patior maius Phario scelus. ille cruorem
Consulis unius pellæis ensibus hausit:
Inquinat hic omnes. si nil priuatæ mouebunt:
At tu principibus, nostræ tu prospice causæ,
Regalesq; aduerte notas. hunc accipit unum
Aula magistratum. uobis, patribusq; recurrit
Hic alternus honos. in crimen euntibus annis.
Parce quater consul. contagia fascibus oro
Defendas ignaua tuis. neu tradita libris
Omina, uestitusq; meos, quibus omne quod ambit
Oceanus, domui: tanta caligne mergi,
Calcariq; sinas. nam quæ iam bella feramus
Mollibus auspicijs? aut quæ connubia prolem?
Vel frugem laturus ager? quid fertile terris?
Quid plenum sterili possit sub consule nasci?
Eunuchi si iura dabunt, legesq; tenebunt?
Ducant pensa uiri: mutatoq; ordine rerum
Viuat Amazonio confusa licentia ritu.
Quid trahor ulterius? Stilico quid uincere differt
Dum certare pudet? nescis ꝙ turpior hostis
Lætitia maiore cadit. piratica magnum
Erigit. illustrat seruilis laurea Crassum.

Annuis. agnosco fremitum: quo palluit Eurus,
Quo Mauri, Gildoq; ruit. quid martia signa
Sollicitas? non est iaculis, hastis'ue petendus.
Conscia succumbent audito uerbere terga.
Vt Scytha post multos rediens exercitus annos,
Cum sibi seruilis pro finibus obuia pubes
Iret: & arceret dominos tellure reuersos:
Armatam ostensis aciem fudere flagellis.
Notus ab inceptis ignobile reppulit horror
Vulgus: & obductus sub uerbere torpuit ensis.

CL. CLAVDIANI PRAEFATIO LIBRI SECVNDI IN EVTROPIVM.

Qui modo sublimes rerum flectebat habenas
Patricius: rursus uerbera nota timet:
Et solitos tarde passurus compedis orbes,
In dominos uanas luget abisse minas.
Culmine deiectum uitæ fortuna priori
Reddidit insano iam satiata ioco.
Scindere nunc alia meditatur ligna securi:
Fascibus & tandem uapulat ipse suis.
Illicitas consul pœnas, se consule soluit,
Annus qui trabeas, hic dedit exilium.
Infaustum populis in se quoq; uertitur omen.
Sæuit in authorem prodigiosus honor.
Ablato penitus respirant nomine fasti:

M aturamq; luem sanior aula uomit.
D issimulant socij: coniuratiq; recedunt.
P rocumbit pariter cum duce tota cohors.
N on acie uicti, non obsidione coacti,
N e pereant ritu, quo periere uiri.
C oncidit exiguæ dementia uulnere chartæ.
C onfecit sæuum litera Martis opus.
M ollis fœminea detruditur arte tyrannus:
E t thalamo pulsus perdidit imperium.
S ic iuuenis mutante fide, ueteriq; reducta
P ellice, defletam linquit amica domum.
C aniciem largo raram de puluere turpat:
E t lachrymis rugas implet anile gemens:
S uppliciterq; pias humilis prostratus ad aras
M itigat iratas uoce tremente nurus.
I nnumeri glomerantur heri, sibi quisq; petentes
M ancipium solis utile supplicijs.
Q uamuis fœdus enim, mentemq; obscœnior ore
I ra dabat precium: pœna meretur emi.
Q uas spado nunc terras, aut quẽ transibis in axẽ?
C ingeris hinc odijs, inde recessit amor.
V traq; te gemino subsidere regia damnat.
H esperius nunq̃, iam nec eous eris.
M iror cur alijs, qui pandere fata solebas:
A d propriam cladem cæca sibylla taces.
I am tibi nulla uidet fallax insomnia Nilus:
P eruigilant uates nec miserande tui.
Q uid soror? audebit tecum conscendere puppem?
E t ueniet longum per mare fida comes?
A n fortasse toros eunuchi pauperis odit?

Et te nunc inopem diues amare negat?
E unuchi primus iugulum secuisse fateris:
Sed tamen exemplo non feriere tuo.
V iue pudor fatis. en quem tremuere tot urbes.
En cuius populi sustinuere iugum.
D ireptas quid plangit opes? quas natus habebit?
Non aliter poteras principis esse pater.
I mprobe quid pulsas muliebribus astra querelis?
Quid tibi sub Cypri littore parta quies.
O mnia barbarico per te concussa tumultu.
Crede mihi terris tutius æquor erit.
I am non Armenios iaculis terrebis: & arcu,
Per campos uolucrem non agitabis equum.
D ilecto caruit Bizantius ore senatus.
Curia consilijs æstuat orba tuis.
E meritam suspende togam, suspende pharetram
Ad Veneris partes, ingeniumq; redi.
N on bene gradiuo lenonia dextera seruit.
Suscipiet famulum te Cytherea libens.
I nsula læta choris, blandorum mater amorum,
Nulla pudicitiæ cura placere potest.
P rospectant Paphiæ celsa de rupe puellæ:
Sollicitæ saluam dum ferat unda ratem.
S ed uereor teneant ne te Tritones in alto
Lasciuas doctum fallere Nereidas,
A ut idem cupiant pelago te mergere uenti:
Gildonis nuper qui tenuere fugam.
I nclyta captiuo memoratur Tabraca Mauro.
Naufragio Cyprus sit memoranda tuo.
V ecturum moriens frustra delphina uocabis:

Ad terram solos deuehit ille uiros.
Quisquis adhuc simules eunuchus tendit ad actus:
Respiciens Cyprum desinat esse ferox.

CL. CLAVDIANI LIBER SECVNDVS IN EVTROPIVM.

m Ygdoni cineres, & siquid restat Eoi
Quod pereat regni: certe nõ augure falsõ
Prodigij patuere minæ: frustraq; pacto
Vulnere, mõstriferi præsagia discitis ãni.
Cautior ante tamen uiolentum nauita chorum
Prospicat: & tumidæ subducit uela procellæ.
Quid iuuat errores mersa iam puppe fateri?
Quid lachrymæ delicta leuant? stant omnia uestri
Consulis. immotis hæsere piacula fatis.
Tunc decuit sentire nefas. tunc ire recentes
Detersum maculas: ueteri post obruta morbo
Corpora, Pæonias nequicquam admoueris herbas.
Vlcera possessis alte suffusa medullis,
Non leuiore manu, ferro sanantur, & igni.
Ne noceat frustra mox eruptura cicatrix
Ad uiuum penetrant flammæ. quo funditus humor
Defluat: & uacuis corrupto sanguine uenis
Arescat fons ille mali: truncantur & artus
Vt liceat reliquis securum uiuere membris.
At uos egregie purgatam creditis aulam:
Eutropium si Cyprus habet? uindictaq; mundi
Semiuir exul erit? quis uos lustrare ualebit
Oceanus? tantum facinus quæ diluet ætas?

Induerat nec dum trabeas: mugitus ab axe
Redditus inferno. rabies arcana cauernas
Vibrat, & alterno confligunt culmina lapsu.
Bacchatus per operta tremor calcedona mouit
Pronus: & in geminas nutauit Bosphorus urbes.
Concurrere freti fauces, radice reuulsa
Vitant instabilem rursus Symplegada nautæ.
Scilicet et Stygiæ præmittunt signa sorores:
Et sibi iam tradi populos hoc consule gaudent.
Mox oritur diuersa lues. hinc Mulciber ignes
Sparserat, hinc rapto proruperat obice Nereus.
Hæc flagrãt, hæc tecta natant, quã numina pœnam
Seruatis sceleris? cuius tot cladibus omen
Constitit? incumbas utinam Neptune tridenti:
Pollutumq; solum toto cum crimine mergas.
Vnam pro mundo furijs concedimus urbem.
Vtq; semel patuit monstris iter: omnia tempus
Acta suum properant: nasci tum decolor hymber
Infantumq; noui uultus, & dissona partu
Semina. tum lapidum fletus, armentaq; uulgo
Ausa loqui: medijsq; feræ se credere muris.
Tum uates sine more rapi: lymphataq; passim
Pectora fatidici stimulis ignescere Phœbi.
Fac nullos cecinisse deos, adeo ne retusi
Quisquam cordis erit? dubitet qui partibus illis
Affore fatalem castrati consulis annum?
Sed q̃ cæcus inest uitijs amor? omne futurum
Despicitur: suadentq; breuem præsentia fructum.
Et ruit in uetitum damni secura libido.
Dum mora supplicij lucro: serumq; quod instat

Creditur

Creditur: haud equidem contra tot signa Camillo
Detulerant fasces: ne dum proh sexus inerti
Mancipio. cui cuncta licet responsa iuberent:
Hortantesq; licet sponderent prospera diui:
Turpe fuit cessisse uiros. exquirite retro
Crimina. continui lectis annalibus æui
Prisca recensetis. euoluite sæcula fastis.
Quid senis infandi capreæ, quid scena Neronis
Tale ferunt. spado Romuleo succinctus amictu
Sedit in augustis laribus. uulgata patebat
Aula salutantum studijs, huc plebe senatus
Permista, trepidiq; duces, omnisq; potestas
Confluit. aduolui genibus. contingere dextram
Ambitus: & uotum deformibus oscula rugis
Figere. præsidium legum, genitorq; uocatur
Principis: & famulum dignatur regia patrem.
Posteritas admitte fidem. monumenta petuntur
Dedecoris: multisq; gemunt incudibus æra
Formatura nefas. hæc iudicis illa togati.
Hic nitet armati species. numerosus ubiq;
Fulget eques. præfert eunuchi curia uultus.
Ac ueluti caueant, ne quo consistere uirtus
Possit pura loco. cunctas hæc ora laborant
Incestare uias. maneant immota precamur:
Certaq; perpetui sint argumenta pudoris.
Subter adulantes tituli, nimiæq; leguntur
Vel maribus laudes: claro quod nobilis ortu
Conuiuat domini: quod maxima prælia solus
Impleat: & pariter miles. quod tertius urbis
Conditor. hoc Bizas Constantinusq; uidebunt?

Inter quæ tumidus leno producere cœnas
In lucem: fetere mero: dispergere plausum
Empturas in uulgus opes: totosq; Theatris
Indulgere dies. alieni prodigus auri.
At soror, & si quid portentis creditur uxor,
Mulcebat matres epulis: & more pudicæ
Coniugis, eunuchi celebrabat uota mariti.
Hanc amat: hanc summa de re, uel pace, uel armis
Consulit. huic curas, & clausa palatia mandat.
Ceu stabulum, uacuamq; domum, sic magna tueri
Regna nihil: patiensq; iugi deluditur orbis.
Mitior alternum Zephyri iam bruma teporem
Senserat: & primi laxabant germina flores.
Iamq; iter in gremio pacis solenne parabant
Ad muros Amphysa tuos, auctore repertum
Eutropio: pelagi ne tædia longa subirent:
Sed uaga lasciuis flueret discursibus æstas.
Vnde tamen tanta sublimes mole redibant:
Ceu uinctos traherent Medos, Indumq; bibissent.
Ecce autem flauis eradiuus ab usq; Gelonis
Arua cruentato repetebat Thracia curru.
Subsidunt pangea rotis: altèq; sonoro
Stridunt axe niues: et uertice constitit Aemi:
Fœmineasq; togas pressis conspexit habenis.
Subrisit crudele pater: tristisq; micantem
Quassabat galeam tunc implacabile numen
Bellonam alloquitur: quæ sanguine sordida uestem
Illyricis pingues pectebat cladibus hydros.
Nec dum molliciæ, nec dum germana mederi
Possumus Eoæ, nunq̃ corrupta rigescent

Secula.

S ecula. Cappadocum tepidis Argeus aceruis
A estuat. infelix etiam nunc pallet Orontes.
D um pereunt: meminere mali: si corda parumper
R espirare sinas: nullo tot funera sensu
P ræter eunt: tantiq; leuis iactura cruoris.
A spicis obscœnum facinus? quid crinibus ora
P rotegis? heu quales sese diffundit in actus
P arua quies? quantum nocuerunt ocia ferri.
Q ui caruit bellis, eunucho traditur annus.
A ctum de trabeis esset, si partibus una
M ens foret Hesperijs. rueret derisa uetustas:
N ullaq; calcati starent uestigia iuris.
Ni memor imperij Stilico, morumq; priorum
T urpe relegasset defenso Tybride nomen:
I ntactamq; nouo seruasset crimine Romam.
I lle dedit portum: quo se pulsata referret
M aiestas Latij, deformatæq; secures.
I lle dedit fasces: ad quos oriente relicto
C onfugeret sparsum maculis seruilibus æuum.
Q uam similes hæc aula uiros (ad mœnia uisus
D irige) non saltem tacita formidine mussant.
N on damnant animo plaudentem cerne senatum,
E t Byzantinos proceres, Graiosq; quirites.
O' patribus plebes, ó digni consule patres.
Q uid? quod & armati cessant? & nulla uirilis
I nter tot gladios, sexum reminiscitur ira?
H uccine nostrorum cinctus abiere nepotum?
S ic Bruti despectus honos? ignosce parenti
R omule. quod seruus temeratis fascibus ultor
A duentam. iam iam largis hæc gaudia faxo

Compensent lachrymis. quid dudũ inflare moraris
Tartaream Bellona tubam? quid stringere falcem,
Qua populos à stirpe metis? molire tumultus.
Excute delitias. Thracum, Macedumq́; ruinæ
Tædet: & in gentes iterum sæuire sepultas.
Damna minus consueta mouent. trans æquora sæuas
Verte faces. alijs exordia sume rapinis.
Non tibi Rhyphæis hostis quærendus ab oris.
Non per Caucasias acito turbine ualles
Est opus. Ostrogothis colitur, mistisq́; Gothunnis
Phryx ager. hos paruæ poterunt impellere causæ
In scelus: ad mores facilis natura reuerti.
Sic eat: in nostro quando iam milite robur
Torpuit: & molli didicit parere magistro.
Vendicet arctous uiolatas aduena leges.
Barbara Romano succurrant arma pudori.
Sic fatus: clypeo quantum uix ipse deorum
Arbiter, infesto cum percutit æthera nimbo:
Intonuit. responsat Athos: Aemusq́; remugit.
Ingeminat raucum Rhodope concussa fragorem.
Cornua cana gelu mirantibus extulit undis
Hebrus: & exanguem glacie timor alligat Istrum.
Tunc adamante grauem, nodisq́; rigentibus hastam,
Telum ingens nulliq́; deo iaculabile torsit.
Fit late ruptis uia nubibus. illa per auras
Tot freta, tot montes, uno contenta uolatu
Transilit: & Phrygiæ medijs affigitur oris.
Sensit humus. gemuit Nysæo palmite felix
Hermus: & aurata Pactolus inhorruit unda:
Totaq́; submissis fleuerunt Dyndima syluis.

Nec dea

Nec dea præmiſsæ ſtridorem ſegnius haſtæ
Conſequitur: centumq; uias meditata nocendi.
Tandem Thargibilum (Geticæ dux improbus aulæ
Hic erat) aggreditur. uiſo tum forte redibat
Eutropio. uacuus donis, feritasq; dolore
Creuerat: & teneris etiam quæ crimina ſuadent
Ingenijs. Scythicum pectus flammabat egeſtas.
Huic ſeſe uultu ſimulatæ coniugis offert:
Mentitoq; ferox incedit barbara greſſu.
Carbaſeos induta ſinus. poſt terga reductas
Vberibus propior mordebat fibula ueſtes:
Inq; orbem tereti mitra redeunte capillum
Strinxerat: & uirides flaueſcere iuſſerat angues.
Adulat: & niueis reducem complectitur ulnis:
Infunditq; animo furiale per oſcula uirus.
Principe quam largo ueniat: quas inde reportet
Diuitias: aſtu rabiem motura, requirit.
Ille iter ingratum. uanos deflere labores.
Quos ſuper eunuchi faſtus: quæ probra tuliſſet.
Continuo ſecat ungue genas: & tempore pandit
Arrepto gemitus. i nunc deuotus aratris
Scande ſolum: poſitoq; tuos mucrone ſodales
Ad raſtros ſudare doce. bene rura Gothunnus
Excolet: & certo diſponet ſydere uites.
Felices aliæ, quas debellata maritis
Oppida, quas magnis quæſitæ uiribus ornant
Exuuiæ. quibus Argiuæ, pulchræq; miniſtrant
Theſſalides. famulas & quæ meruere Lacænas.
Me nimium timido, nimium iunxere remiſſo
Fata uiro: totum qui degener exuit Iſtrum.

Qui refugit patriæ ritus: quem detinet æqui
Gloria: concessoq; cupit uixisse colonus.
Quam dominus rapto. quid pulchra uocabula pigris
Pertentas uitijs? probitatis inertia nomen,
Iustitiæ formido subit. tolerabis iniquam
Pauperiem? cum tela geras? & flebis inultus,
Cum pateant tantæ nullis custodibus urbes?
Quippe metus pœnæ. pridem mos ille uigebat,
Vt meritos colerent: impacatisq; rebelles
Vrgerent odijs. at nunc qui fœdera rumpit:
Ditatur. qui seruat: eget. uastator Achiuæ
Gentis, & Epeirum nuper populatus inultam
Possidet illyricos: iam quos obsedit amicus
Ingreditur muros, illis responsa daturus
Quorum coniugibus potitur: natosq; peremit.
Sic hostes punire solent. hæc præmia soluunt
Excidijs. cunctaris adhuc? numerumq; tuorum
Respicis? exiguamq; manum? tu rumpe quietem.
Bella dabunt socios: nec te tam prona monerem:
Si contra paterere uiros. nunc alter in armis
Sexus, & eunuchis se defensoribus orbis
Credidit. hos aquilæ, Romanaq; signa sequuntur.
Incipe barbaricæ tandem te reddere uitæ.
Te quoq; iam timeant: admirenturq; nocentem
Quem spreuere pium. spolijs, prædaq; repletus
Cum libeat. romanus eris. sic fata repente
In diram se uertit auem: rostroq; recuruo
Turpis, & infernas tenebris obscurior alas
Auspicium ueteri sedit ferale sepulchro.
Ille pauor postquam resoluto corde quieuit:

Et rigidæ

Et rigidæ ſedere comæ: non diſtulit atrox
Iuſſa Deæ. ſocijs quæ uiderit, ordine pandit:
Inuitatq; ſequi. coniurat barbara pubes
Nacta ducem: Latijsq; palàm deſciuit ab armis.
Pars Phrygiæ, Scythicis quæcunq; trionibus alget
Proxima Bithynos. ſolem quæ condit Ionas,
Quæ læua attingit Galatas. utrinq; propinqui
Finibus obliquis Lydi, Piſidæq; feroces
Continuant auſtrale latus. gens una fuere
Tot quondam populi. priſcum cognomen & unum
Appellata Phryges. ſed quid non longa ualebit
Permutare dies? dicti poſt Mœona regem
Mœones. Aegæos inſedit græcia portus.
Thyni Thraces erant. quæ nunc Bithynia fertur.
Nuper ab oceano gallorum exercitus ingens
Illis ante uagus tandem regionibus hæſit:
Geſaq; depoſuit, iam graio mitis amictu
Pro Rheno poturus Halim. dat cuncta uetuſtas.
Principium Phrygibus, nec rex ægyptius ultra
Reſtitit: humani poſtquam puer uberis expers
In Phrygiam primum laxauit murmura uocem.
Hic cecidit Libycis iactata paludibus olim
Tibia: fœdatam cum reddidit umbra Mineruam.
Hic & Apollinea uictus teſtudine paſtor
Suſpenſa memores illuſtrat pelle celenas.
Quattuor hic magnis procedunt fontibus amnes
Auriferi: nec miror aquas radiare metallo,
Quæ toties lauere Midam. diuerſus ad auſtrum
Currus, & arctoum fluuijs mare, Dindyma fundunt
Sangarium uitrei puro qui gurgite galli

Auctus, amazonij defertur ad hostia ponti.
Icarium pelagus, Mygalæáq; littora iuncti
Marsia, Meanderq; petunt. sed Marsia uelox
Dum suus est, flexuq; carens, iam flumine mistus
Mollitur Meandre tuo. contraria passus
Quam Rhodano stimulatus Arar. quos inter apricat
Planicies, cereriq; fauet: densisq; ligatur
Vitibus: & glaucos fructus attollit oliuæ.
Diues equis: felix pecori: preciosáq; picto
Marmore. purpureis cedit cui Sinada uenis.
Talem tum Phrygiam Geticis populantibus uri
Permisere dei. securas barbarus urbes
Irrupit: facilesq; capi, spes nulla salutis
Nulla fugæ. putribus iam propugnacula saxis
Longo corruerant æuo: pacisq; senecta.
Interea gelidæ secretis partibus Idæ
Dum sedet: & thyasos spectat de more Cybelle:
Curetumq; alacris ad tympana suscitat enses.
Aurea sanctarum decus immortale comarum
Defluxit capiti turris: summoq; uolutus.
Vertice crinalis uiolatur puluere murus.
Obstupuere truces omen Coribantes: & imo
Fixi metu tacitas presserunt orgia buxos.
Indoluit genitrix. tunc sic irata profatur.
Hoc mihi iampridem Lachesis longæua canebat
Augurium. Phrygiæ casus uenisse supremos
Delapsus testatur apex. heu sanguine qualis
Ibit Sangarius? quantasq; cadauera lenti
Meandri passura moras? immobilis hæret
Terminus. hæc dudum nato placuere Tonanti.

P aret finitimus luctus. frustraq́; Lyæi
N on defensuros implorat Lydia thyrsos.
I amq́; uale Phrygiæ tellus: perituraq́; flammis
M œnia: conspicuas quæ nunc attollitis arces:
M ox campi, nudumq́; solum. dilecta ualete
F lumina: nec uestris ultra bacchabor in antris.
N ec iuga sulcabit noster Berecinthia currus.
D ixit: & ad tristes conuertit tympana planctus.
L abentem patriam sacris ululatibus Atys
P ersonat: & lachrymis torui maduere leones.
E utropius, quamuis nequeat metuenda taceri
C lades: & trepidus uulgauerit omnia rumor:
I gnorare tamen fingit: regniq́; ruinas
D issimulat. paruam latronum errare cateruam.
A d sontes tormenta magis, q̃ tela parari.
N ec duce frangendas iactat, sed iudice uires.
V asta uelut Libyæ uenantum uocibus ales
C um premitur, calidas cursu transmittit arenas:
I nq́; modum ueli sinuatis flamine pennis
P uluerulenta uolat. si iam uestigia retro
C lara sonent. oblita fugæ stat lumine clauso.
R idendum, reuoluta caput: creditq́; latere,
Q uæ non ipsa uidet. furtim tamen ardua mittit
C um donis promissa nouis. si forte rogatus
D esinat. ille semel nota dulcedine prædæ
S e famulo seruire negat. nec grata timentis
M unera, militiam nullam, nec prima superbus
C ingula dignari. nam quis non consule tali
V ilis honos. postquam precibus mitescere nullis,
N on auro cessisse uidet: creberq́; recurrit

Nuncius incassum: nec spes iam fœderis extat:
Tandem consilium belli confessus agendi
Ad sua tecta uocat iuuenes. uenere proterui
Lasciuiq; senes: quibus est insignis edendi
Gloria: corruptasq; dapes uariasse decorum.
Qui uentrem inuitant pretio: traduntq; palato
Sydereas Iunonis aues: & siqua loquendi
Gnara coloratis uiridis defertur ab Indis.
Quæsitus trans regna cibus: quorumq; profundam
Ingluuiem, non Aegæus, non alta Propontis,
Non freta longinquis Mæotida piscibus explent.
Vestis odoratæ studium. laus maxima, risum
Per uarios mouisse sales: minimeq; uiriles
Munditiæ: compti uultus: oneriq; uel ipsa
Sericat. sin Honnus feriat, sin Sarmata portas
Solliciti scenæ. Romam contemnere sueti:
Mirariq; suas, quas bosphorus obruit ædes.
Saltandi dociles: aurigarumq; periti.
Pars humili de plebe duces. pars compede suras
Cruraq; signati nigro liuentia ferro
Iura regunt. facies quamuis inscripta repugnet:
Seq; suo prodat titulo. sed prima potestas
Eutropium præfert. Osio subnixa secundo
Dulcior hic sane cunctis, prudensq; mouendi
Iuris, & admoto qui temperet omnia fumo
Feruidus: accensam sed qui bene decoquat iram.
Considunt apices gemini ditionis Eoæ
Hic coquus. hic leno. defossi uerbere terga
Seruitio. non arte pares, hic sæpius emptus.
Alter ad Hispanos nutritus uerna penates.

Ergo ubi collecti proceres. qui rebus in arctis
Consulerent: tantisq; darent solatia morbis:
Obliti subito Phrygiæ, belloq; relicto
Ad solitos cœpere iocos, & iurgia Circi
Tendere nequicquam magna confligitur ira.
Quis melius uibrata puer uertigine molli
Membra rotet. uertat quis marmora crine supino.
Quis magis enodes laterum detorqueat artus.
Quis uoci digitos, oculos quis moribus aptet.
Hi tragicos meminere modos. his fabula Tereus.
His necdum commissa choro cantatur Agaue.
Increpat Eutropius. non hæc spectacula tempus
Poscere. nunc alias armorum incumbere curas.
Se satis Armenio fessum pro limite cingi.
Nec tantis unum subsistere posse periclis.
Ignoscant senio. iuuenes ad prœlia mittant.
Qualis pauperibus nutrix inuisa puellis
Adsidet: & tela communem quærere uictum
Rauca monet. festis illæ lusisse diebus
Orant: & positis æquæuas uisere pensis:
Irataeq; operi, iam lasso pollice fila
Turbant: & teneros detergunt stamine fletus.
Emicat extemplo cunctis trepidantibus audax
Crassa mole Leo. quem uix Cyclopea solum
Aequatura fames. quem non ieiuna Celæno
Vinceret: hinc nomen fertur meruisse Leonis,
Acer in absentes. linguæ iactator, abundans
Corporis, exiguusq; animi. doctissimus artis
Quondam lanificæ. moderator pectinis unci.
Non alius lanam purgatis sordibus æque

P ræbuerat calathis: ſimilis nec pinguia quiſquam
V ellera, per tenues ferri producere rimas.
T unc Aiax erat Eutropij: lateq́; fremebat
N on ſeptem uaſto quatiens umbone iuuencos:
S ed quam perpetuis dapibus, pigroq́; ſedili,
I nter anus, interq́; colos onerauerat aluum.
A ſſurgit tandem: uocemq́; expromit anhelam.
Q uis nouus hic torpor ſocij? quo nam uſq; ſedemus
F œmineis clauſi thalamis? patimurq́; periclum
G liſcere deſidia? grauiorum turba malorum
T exitur. ignauis trahimus dum tempora uotis.
M e petit hic ſudor. mea nunq̃ dextera ſegnis
A d ferrum: faueat tantum Tritonia cœptis.
I ncœptum peragetur opus. iam cuncta furore
Q ui grauat: efficiam leuiorem pondere lanæ
T argibilum tumidum: deſertoresq́; Gothunnos
V t miſeras populabor oues: & pace relata
P riſtina reſtituam Phrygias ad ſtamina matres.
H is dictis iterum ſedit. fit plauſus, & ingens
C onſilij clamor. qualis reſonantibus olim
E xoritur caueis: quoties crinitus Ephebus
A ut rigidam Niobem, aut flentem Troada fingit.
P rotinus excitis iter irremeabile ſignis
A rripit: infeſtoq́; iubet bubone moueri
A gmina. Mygdonias mox impletura uolucres.
P ulcher, & urbanæ cupiens exercitus umbræ,
A ſſiduus ludis: auidus ſplendere lauacris:
N ec ſoles, imbresq́ue pati: multumq́; priori
D iſpar: ſub clypeo Thracum qui ferre pruinas
D um Stilico regeret: nudoq́; hyemare ſub axe

S ueuerat: & duris haurire bipennibus Hebrum.
C um duce mutatæ uires. Bizantia robur
F regit luxuries. Amphyraniq; triumphi.
N on peditem præcedit eques. non commoda castris
E ligitur regio. uicibus custodia nullis
A duigilat uallo. non explorantur eundæ,
V itandæq; uiæ. nullo se cornua flectunt
O rdine. confusi passim per opaca uagantur
L ustra. per ignotas angusto tramite ualles.
S ic uacui rectoris equi: sic orba magistro
F ertur in abruptum casu, non sydere puppis.
S ic ruit in rupes amisso pisce sodali
B ellua: sulcandas cui præuius edocet undas:
I mmensumq; pecus paruæ moderamine caudæ
T emperat: & tanto coniungit fœdera monstro.
I lla natat rationis inops: & cæca profundi
I am breuibus deprehensa uadis ignara reuerti
P alpitat: & uanos scopulis illidit hiatus.
T argibilus simulare fugam: flatusq; Leonis
S pe nutrire leuis: improuisusq; repente,
D um grauibus marcent epulis: hostiq; cathenas
I nter uina crepant: largo sopita lyæo
C astra subit. pereunt, alij dum membra cubili
T arda leuant. alij læto iunxere soporem.
A st alios uicina palus sine more ruentes
E xcipit: & cumulis immanibus aggerat undas.
I pse Leo dama, ceruoq; fugacior ibat
S udanti tremebundus equo. qui pondere postquam
D ecidit implicitus limo: cunctantia pronus
P er uada reptabat cœno subnixa tenaci:

Mergitur: & pingui suspirat corpore moles
More suis: dapibus quae iam deuota futuris
Turpe gemit, quoties Osius mucrone corusco
Armatur, cingitq; sinus: secumq; uolutat,
Quas figat ueribus partes: quae frusta calenti
Mandet aquae: quantoq; cutem distendat Echino,
Flagrat opus, crebro pulsatus perstrepit ictu.
Contexit uarius penetrans Calcedonia nidor.
Ecce leuis frondes à tergo concutit aura:
Credit tela Leo. ualuit pro uulnere terror:
Impleuitq; uicem iaculi: uitamq; nocentem
Integer, & sola formidine saucius efflat.
Quis tibi tractandos pro pectine degener enses?
Quis solio campum praeponere suasit auito?
Quam bene texentum laudabas carmina tutus?
Et matutinis pellebas frigora mensis?
Hic miserande iaces. hic dum tua uellera uitas:
Tandem fila tibi neuerunt ultima Parcae.
Iam uaga pallentem densis terroribus aulam
Fama quatit. stratas acies: deleta canebat
Agmina: Maeonios foedari caedibus agros
Pamphilios, Pisidasq; rapi. metuendus ab omni
Targibilus regione sonat. modo tendere cursum
In Galatas: modo Bithynis incumbere fertur.
Sunt qui per Cilicas rupto descendere Tauro:
Sunt qui correptis ratibus, terraq;, mariq;
Aduentare ferant. geminantur uera pauoris
Ingenio. longe spectari puppibus urbes
Accensas. lucere fretum: uentoq; citatas
Omnibus in pelago uelis haerere fauillas.

Hos inter strepitus funestior aduolat alter
Nuncius. armatum rursus Babylona minari
Rege nouo. resides Parthos ignaua perosos
Ocia, Romanæ finem iam quærere paci.
Rarus apud Medos regum cruor: unaq; cuncto
Pœna manet generi: quamuis crudelibus æque
Paretur dominis. sed quid non audeat annus
Eutropij? socium nobis, fidumq; sodalem
Perculit: & Persas in regia uulnera mouit.
Rapturasq; fidem: læto pars nequa uacaret
Eumenidum tedas trans flumina Tigridis egit.
Tunc uero cecidere animi: tantisq; procellis
Deficiunt septi latrantibus undiq; bellis.
Infensos tandem superos, & consulis omen
Agnouere sui: nec iam reuocabile damnum
Euentu stolido rerum didicere magistro.
Nanq; ferunt geminos uno de semine fratres
Iapetionidas generis primordia nostri
Dissimili finxisse manu. quoscunq; Prometheus
Excoluit: multumq; innexuit æthera limo.
Hi longe uentura notant: dubijsq; parati
Casibus, occurrunt fabro meliore politi.
Deteriore luto prauus quos condidit author:
Quem merito grai perhibent Epimethea uates:
Et nihil æthereis sparsit per membra uigoris.
Hi pecudum ritu non impendentia uitant:
Nec res ante uident. accepta clade queruntur:
Et seri transacta gemunt. iam sola renidet
In Stilicone salus: & cuius semper acerbum,
Ingratumq; sibi factorum conscius horror

Credidit aduentum: quem ſi procedere tantum
Alpibus audiſſent: mortem, pœnasq́; tremebant.
Iam cuncti ueniſſe uolunt: ſcelerumq́; priorum
Pœnitet. hoc tantis bellorum ſydus in undis
Sperant. hoc pariter iuſti, ſonteſq́; precantur.
Ceu pueri, quibus alta pater trans æquora merces
Deuehit: intenti ludo, ſtudijsq́; ſoluti
Lætius amoto paſſim cuſtode uagantur.
Si grauis auxilio uacuas inuaſerit ædes
Vicinus: laribusq́; ſuis proturbet inultos:
Tum demum patrem implorant: & nomen inani
Voce cient: fruſtraq́; oculos ad littora tendunt.
Omnes ſupplicio dignos, letoq́; fatentur,
Qui ſe tradiderint famulis Stilicone relicto.
Mutati ſtupuere diu: ſenſuq́; reducto
Paulatim proprij mirantur monſtra furoris:
Auertuntq́; oculos. proiectis faſcibus horret
Lictor: & infames labuntur ſponte ſecures.
Quales Aonio Thebas de monte reuerſæ
Mænades, infectis Pentheo ſanguine thyrſis,
Cum patuit uenatus atrox, matriq́; rotatum
Conſpexere caput: greſſus caligine figunt:
Et rabiem deſciſſe dolent. Quin protinus ipſa
Tendit ad Italiam ſupplex Aurora potentem,
Non radijs redimita comam, nec flammea uultu,
Nec croceum ueſtita diem, ſtat liuida luctu.
Qualis erat Phrygio: tegeret cum Mĕnona buſto.
Quam ſimul agnouit Stilico (nec cauſa latebat)
Reſtitit. illa manum uictricem amplexa moratur:
Atq; ita uix lachrymans inter ſuſpiria fatur.

Tantá'ne te nostri cœperunt tædia mundi?
Sic me ludibrium famulis, risumq; relinquis
Dux quondam rectorq; meus? solamq; tueris
Hesperiam? domiti nec te post bella tyranni
Cernere iam licuit? sic te uictoria nobis
Eripuit? gallisq; dedit? Rufinus origo
Prima mali. geminas inter discordia partes
Hoc authore fuit. sed iam maiora mouenti
Occurrit iusta rediens exercitus ira.
Fortis adhuc, ferriq; memor. breuis inde reluxit,
Falsaq; libertas. rursum Stiliconis habenis
Sperabam me posse regi. proh cæca futuri
Gaudia, fraterno coniungi cœperat orbis
Imperio: quis enim tanto terrore recentis
Exempli, paribus sese committeret ausis?
Cum subito monstrosa mihi, turpisq; relatu
Fabula Rufini, castratus prosilit hæres:
Et similes iterum luctus fortuna reduxit.
Ut solum domini sexum mutasse uiderer.
Hic primum thalami claustris delicta tegebat
Clàm, timideq; iubens. erat inuidiosa potestas
Sed tamen eunuchi. nec dum sibi publica iura
Sumere, nec tantas audebat uertere leges.
Sed postquam pulsisq; bonis, & fæce retenta,
Peiores legit socios, dignusq; satelles:
Hinc Osius stetit: inde Leo. fiducia creuit:
Regnandiq; palàm flagrauit aperta libido.
Patricius consul, maculat quos uendit honores.
Plus maculat quos ipse regit. iam signa, tubæq;
Mollescunt. ipsos ignauia fluxit in enses.

E xultant merito gentes, facilisq; uolenti
P ræda sumus iam Bistonijs, Aemoq; niuali.
V astior expulsis oriens squalebit aratris.
H ei mihi quas urbes, & quanto tempore Martis
I gnaras uno rapuerunt prælia cursu.
N uper ab extremo uniens equitatus Araxe
T erruit Antiochi muros: ipsumq; decoræ
P ene caput Syriæ, flammis hostilibus arsit.
V tq; grauis spolijs, nulloq; obstante profunda
L ætus cæde ruit: sequitur mucrone secundo
C ontinuũ uulnus: nec iam mihi Caucasus hostes,
N ec mittit gelidus Phasis: nascuntur in ipso
B ella sinu. legio pridem Romana Gothunni
I ura quibus uictis dedimus: quibus arua, domosq;
P ræbuimus: Lydos, Asiæq; uberrima uastant
I gnibus: & siquid tempestas prima reliquit.
N ec duce, nec numero freti, sed inertia nutrit,
P rodigumq; ducum: quorum per crimina miles
C aptiuus dat terga suis: quos teste subegi
D anubio: partemq; timet, qui reppulit omnes.
A ula choris, epulisq; uacat: nec perdita curant:
D um superest aliquid. nequid tamen orbe reciso
V enditur amittat. prouincia quæq; superstes
D iuiditur: geminumq; duplex passura tribunal,
C ogitur alternis pretium sarcire peremptæ.
S ic mihi restituunt populos. hac arte repertæ
R ectorum numerum terris pereuntibus augent.
I n te iam spes una mihi. pro fronde Mineruæ
H as tibi protendo lachrymas. succurre ruenti.
E ripe me tandem. seruilibus eripe regnis.

Ne'ue

N e'ue adeo cunctos paucorum crimine damnes:
N ec noua tot meritis offensa prioribus obstet.
I am iam flecte animum. suprema pericula semper
D ant ueniam culpæ. quamuis iratus, & exul
P ro patriæ flammis non distulit arma Camillus.
N on te subtrahimus Latio defensor utrique
S ufficis. armorum liceat splendore tuorum
I n commune frui. clypeus nos protegat idem:
V naq; pro gemino desudet cardine uirtus.

CL. CLAVDIANI DE LAVDIBVS STILICONIS, LIBER PRIMVS.

C ontinuant superi pleno Romana fauore
Gaudia: successusq; nouis successibus augent.
C oniugij nec dum festiuos Regia cantus
S opierat: cecinit fuso Gildone triumphos:
E t calidis thalami successit laurea sertis:
S umeret ut pariter princeps nomenq; mariti,
V ictorisq; decus. Libyæ post prælia crimen
C oncidit Eoum: rursusq; oriente subacto
C onsule defensæ surgunt Stilicone secures.
O rdine uota meant. equidem si carmen in unum
T antarum sperem cumulos aduoluere rerum:
P romptius imponam glaciali Pelion Ossæ.
S i partem tacuisse uelim: quodcunq; relinquam:

M aius erit. ueteres actus, primamq; iuuentam
P rosequar: ad sese mentem præsentia ducunt.
N arrem iusticiam. resplendet gloria Martis.
A rmati referam uires. plus egit inermis.
Q uod floret latium. latio quod reddita seruit
A frica. uicinum quod nescit Ibêria Maurum:
T uta quod imbellem miratur Gallia Rhenum.
A n gelidam Thracem, decertatosq; labores
H ebro teste canam? magnum mihi panditur æquor:
I psaq; pierios lassant procliuia currus
L audibus innumeris. etenim mortalibus exquo
T ellus cœpta coli: nunquam sincera bonorum
S ors ulli concessa uiro. quem uultus honestat:
D edecorant mores. animus quem pulchrior ornat:
C orpus destituit. Bellis insignior ille:
S ed pacem fœdat uitijs. in publica felix:
S ed priuata minus. partitum singula quenq;
N obilitant. hunc forma decens, hunc robur in armis,
H unc rigor, hunc pietas, illum solertia iuris,
H unc soboles, castiq; tori sparguntur in omnes:
I n te mista fluunt: & quæ diuisa beatos
E fficiunt: collecta tenes. quid facta reuoluam?
M ilitiamq; patris? cuius protendere famam,
S i nihil egisset clarum: nec fida ualenti
D extera duxisset rutilantes crinibus alas:
S ufficeret natus Stilico. mens ardua semper
A puero, tenerisq; etiam fulgebat in annis.
F ortunæ maioris honos. erectus, & acer
N il breue moliri: nullis hærere potentum
L iminibus: fastisq; loqui iam digna futuris:

Iam tunc conspicuus, iam tunc uenerabilis ibas:
Spondebatq; ducem celsi nitor igneus oris,
Membrorumq; modus: qualem nec carmina fingunt
Semideis: quacunq; alte gradereris in urbe:
Cedentes spaciis, assurgentesq; uidebas.
Quamuis miles adhuc. taciti suffragia uulgi
Iam tibi detulerant: quicquid mox reddidit aula.
Vix primaeuus eras: pacis cum mitteris author
Assyriae: tanta foedus cum gente ferire
Commissum iuueni. Tigrim transgressus, & altum
Euphratem, Babylona petis. stupuere seueri
Parthorum proceres: & plebs pharetrata uidendi
Flagrauit studio: defixaeq; hospite pulchro
Persides, arcanum suspirauere calorem.
Thuris odoratae cumulis, & musse sabaea
Pacem conciliant arae: penetralibus ignem
Sacratum rapuere aditis: rituq; iuuencos
Caldaeo strauere magi. rex ipse micantem
Inclinat dextra pateram: secretaq; belli,
Et uaga testatur uoluentem sydera mytram.
Si quando socii tecum uenatibus ibant:
Quis Stilicone prior ferro penetrare leones
Comminus? aut longe uirga transfigere tigres?
Flectenti faciles Medus tibi cessit habenas.
Torquebas refugum Parthis mirantibus arcum.
Nubilis interea maturae uirginis aetas
Vrgebat patrias suspenso principe curas.
Quem simul imperioq; ducem, nataeq; maritum
Prospiceret dubius. toto quaerebat ab axe.
Dignum coniugio generum thalamisq; Serenae.

Iudicium uirtutis erat. per castra, per urbes,
Per populos animi cunctantis libra cucurrit.
Tu legeris: tantosq; uiros, quos obtulit orbis,
Intra consilium uincis: sensumq; legentis.
Et gener Augustus olim socer ipse futurus
Accedit: radijs auri, tyriaq; superbit
Maiestate torus. comitata parentibus exit
Purpureis uirgo. stabat pater inde trophæis
Inclytus: inde pium matris regina gerebat
Obsequium, grauibus subnectens flammea gemmis.
Tunc & solis equos, tunc exultasse choreis
Astra ferunt: mellisq; lacus, & flumina lactis
Erupisse solo: cum floribus æquora uernis
Bosphorus indueret: roseisq; euincta coronis
Certantes Asiæ tedas Europa leuaret.
Felix arbitrij princeps, qui congrua mundo
Iudicat: & primus sensit, quod cernimus omnes.
Talem quippe uirum natis adiunxit, & aulæ:
Cui nec luxuries bello, nec blanda periclis
Ocia, nec lucis fructus preciosior unquam
Laude fuit. quis enim Mysos in plaustra feroces
Reppulit? aut sæua proponti cæde tumentes
Basternas una potuit delere ruina?
Pallantis iugulum Turno moriente piauit
Aeneas: tractusq; rotis ultricibus Hector
Irato uindicta fuit, uel quæstus Achilli.
Tu neq; uesano raptas uenalia curru
Funera: nec uanam corpus meditaris in unum
Sæuitiam. turmas equitum, peditumq; cateruas
Hostilesq; globos tumulo prosternis amici.

Inferijs

I nferijs gens tota datur. nec Mulciber author
M endacis clypei, fabricataq; uatibus arma
C onatus iuuere tuos. tot barbara solus
M illia, iam pridem miseram uastantia Thracem
F inibus exiguæ uallis conclusa tenebas.
N ec te terrisonus stridor uenientis Alani,
N ec uaga Hunnorum feritas, non falce Gelonus
N on arcu pepulere Getæ, non Sarmata conto:
E xtinctiq; forent penitus, ni more maligno
F alleret augustas occultus proditor aures:
O bstrueretq; moras: strictumq; reconderet ensem:
S olueret obsessos: præberet fœdera captis.
A ssiduus castris aderat, rarissimus urbi,
S i quando trepida princeps pietate uocaret:
V ixq; salutatis laribus, uix coniuge uisa
D eterso necdum repetebat sanguine campum.
N ec stetit Eucherij, dum carperet oscula saltem.
P er galeam. patris stimulos, ignesq; mariti
V icit cura ducis. quoties sub pellibus egit
A edonas hyemes, & tardi flabra Bootæ.
S ub diuo Ryphæa tulit: cumq; igne propinquo
F rigora uix ferrent alij: tunc iste rigentem
D anubium calcabat eques: niuibusq; profundum
S candebat cristatus Athon: lateq; corusco
C uruatas glacie syluas umbone ruebat.
N unc prope Cimmerij tendebat littora Ponti:
N unc dabat hybernum Rhodope nimbosa cubile.
V os Aemi gelidæ ualles, quas sæpe cruentis
S tragibus æquauit Stilico. uos thracia testor
F lumina: quæ largo mutastis sanguine fluctus:

Dicite Bisaltæ uel qui Pangæa iuuencis
Scinditis: offenso quantæ sub uomere putres
Dissiliant glebis galeæ: uel qualia rastris
Ossa peremptorum resonent immania regum.
Singula complecti cuperem: sed densior instat,
Gestorum series: laudumq; sequentibus undis
Obruimur. genitor cæsi post bella tyranni
Iam tibi commissis conscenderat æthera terris.
Ancipites rerum ruituro culmine lapsus
Aequali ceruice subis. Sic hercule quondam
Sustentante polum, melius librata pependit
Machina: nec dubijs titubauit signifer astris:
Perpetuaq; senex subductus mole parumper
Obstupuit, proprij spectator ponderis Atlas.
Nil ibi barbariæ motus, nil turbida rupto
Ordine tentauit nouitas: tantoq; remoto
Principe mutatas orbis non sensit habenas.
Nil inter geminas acies, ceu libera frenis
Ausa manus. certe nec tantis dissona linguis
Turba, nec armorum cultu diuersior unquam
Confluxit populus. totam pater undiq; secum
Mouerat auroram, mistis hic Colchus Iberis,
Hic mytra uelatus Arabs, hic crine decorus
Armenius, hic picta Saces, fucataq; Mœdus.
Hic gemmata niger tentoria fixerat Indus.
Hic Rhodani procera cohors, hic mules alumnus
Oceani, ductor Stilico tot gentibus unus.
Quas uel progrediens, uel conspicit occiduus sol.
In quo tam uario uocum, generumq; tumultu
Tanta quies, iurisq; metus seruator honesti
Te moderante

Te moderante fuit: nullis ut uinea furtis,
Vt seges erepta. fraudaret messe colonum:
Vt nihil aut sæuum rabies, aut turpe libido
Suaderet: placidi seruirent legibus enses.
Scilicet in uulgus manant exempla regentum:
Vtq; ducum lituos, sic mores castra sequuntur.
Deniq; felices aquilas quocunq; moueres:
Arebant tantis epoti millibus amnes.
Illyricum peteres: campi, montesq; latebant.
Vexillum nauale dares. sub puppibus ibat
Ionium: nullis succincta Ceraunia nimbis:
Nec iuga Leucatæ feriens spumantia fluctu
Deterrebat hyems. tu si glaciale iuberes
Vestigare fretum, securo milite ducti
Stagna reluctantes quaterent saturnia remi.
Si deserta Noti, fontem si quærere Nili:
Aethiopum medios penetrassent uela uapores.
Te memor Eurotas, te rustica musa Lycæi,
Te pastorali modulantur Mænala cantu,
Partheniumq; nemus: quod te pugnante resurgens:
Aegra caput medijs erexit Græcia flammis.
Plurima Parrhasius tunc inter corpora Ladon,
Hæsit: & Alphæus Geticis angustus aceruis
Tardior ad Siculos etiam nunc pergit amores.
Miramur rapidis hostem succumbere bellis,
Cum solo terrore ruant? non classica francis
Intulimus: iacuere tamen. non marte Sueuos
Contudimus: queis iura damus. quis credere possit?
Ante tubam nobis audax Germania seruit.
Cedant Druse tui, cedant Traiane labores:

Vestra manus dubio quicquid discrimine gessit:
Transcurrens egit Stilico: totidemq; diebus
Edomuit Rhenum: quot uos potuistis in annis.
Quem ferro, alloquijs, quem uos cum milite, solus
Impiger à primo descendens fluminis ortu
Ad bifidos tractus, & iuncta paludibus ora
Fulmineum perstrinxit iter. ducis impetus undas
Vincebat celeres: & pax à fonte profecta
Cum Rheni crescebat aquis: ingentia quondam
Nomina, crinigero flauentes uertice Reges.
Qui nec principibus doni, precibusq; uocati
Paruerant: iussi properant: segniq; uerentur
Offendisse mora. transuecti lintribus amnem,
Occursant ubicunq; uelis: nec fama fefellit
Iustitiæ. uidere pium, uidere fidelem.
Quem ueniens timuit: rediens Germanus amauit.
Illi terribiles quibus ocia uendere semper
Mos erat: & fœda requiem mercede pacisci:
Natis obsidibus pacem tam supplice uultu
Captiuóq; rogant: quam si post terga reuincti
Tarpeias pressis subeant ceruicibus arces.
Omne quod oceanum, fontemq; interiacet Istri:
Vnius incursu tremuit. sine cæde subactus
Seruitio Boreas: exarmatiq; Triones
Tempore tam paruo. tot prælia sanguine nullo
Perficis: & luna nuper nascente profectus,
Ante redis, quàm plena fuit: Rhenumq; minacem
Cornibus infractis adeo mitescere cogis:
Vt Sueuus iam rura colat: flexosq; Sicambri
In falcem curuent gladios: geminasq; uiator

Cum uideat ripas: quæ sit Romana requirat.
Vt iam trans fluuium non indignante Cayco
Pascat Belga pecus: mediumq́; ingressa per Albin
Gallica francorum montes armenta pererrent.
Vt procul Herciniæ per uasta silentia syluæ
Venari tuto liceat: lucosq́; uetusta
Relligione truces, & robora numinis instar
Barbarica, nostræ feriant impune bipennes.
Vltro quinetiam deuota mente tuentur:
Victoriq́; fauent. quoties sociare cateruas
Orauit: iungiq́; tuis Alemania signis:
Non doluit, contempta tamen: spretoq́; recessit
Auxilio laudata fides. prouincia missos
Expellet citius fasces, q̃ Francia reges.
Quos dederis, seruat. non iam pulsare rebelles
Sed uinclis punire licet. sub iudice nostro
Regia Romanus disquirit crimina carcer.
Marcomeres, Sompnoq́; docent. quorũ alter hetruscũ
Pertulit exilium. cum se promitteret alter
Exulis ultorem: iacuit mucrone suorum.
Res auidi conscire nouas, odioq́; furentes
Pacis, & ingenio, scelerumq́; cupidine fratres.
Post domitas Arctos alio prorumpit ab axe
Tempestas: & nequa tuis intacta trophæis
Pars foret: australis sonuit tuba. mouerat omnes
Maurorum Gildo populos. quibus imminet Atlas:
Et quos interior nimio plaga sole relegat.
Quos uagus humectat Cinyps, & proximus hortis
Hesperidum Triton, & Gir notissimus amnis
Aethiopum, simuli mentitus gurgite Nilum.

V enerat & paruis redimitus Iuba sagittis:
E t uelox Garamas: nec q̃uis tristibus Hammon
R esponsis alacrem potuit Nasamona morari.
S tipantur Numidæ campis. stant puluere syrtes
G etulæ. Pœnis iaculis obtexitur aer.
H i uirga moderantur equos. his fulua leones
V elamenta dabant, ignotarumq́; ferarum
E xuuiæ, uastis Meroe quas nutrit harenis.
S erpentum gestant patulos pro casside rictus.
P endent uipereæ squamosa pelle pharetræ.
N on sic intremuit Simois, Cum montibus Idæ
N igra coloratus produceret agmina Memnon.
N on Ganges, quum tela procul uibrantibus Indis
I mmanis medium uectaret bellua Porum.
P orus Alexandro, prostratus Memnon Achilli.
G ildo nempe tibi, nec solum feruidus austrum,
S ed partes etiam mauors agitabat eoas.
Q uamuis obstreperet l pitas. his ille regendæ
T ranstulerat nomen libyæ: sceleriq́; prophano
F allax legitimi rgni prætenderat umbram.
S urgebat uaria geminum formidine bellum.
H oc armis, hoc triste dolis, hoc Africa sæuis
C inxerat auxilijs: hoc coniuratus alebat
I nsidijs oriens. illinc edicta meabant
C orruptura duces: hinc frugibus ante negatis
V rgebat: trepidamq́; fames obsederat urbem,
E xitiale palam Libycum, ciuile pudoris
O btentu tacitum, tales utrinq; procellæ
G um fremerent: laterumq́; alternis ictibus anceps
I mperium pulsaret hyems: nil fessa remisit

O fficij uirtus: contraq; minantia fata
P eruigil, euentusq; sibi latura secundos,
M aior in aduersis micuit. uelut arbiter alni,
N ubibus ægæo quam turbine uersat orion:
E xiguo claui flexu declinat aquarum.
V erbera, nunc recta, nunc obliquante carina
C allidus, & pelagi, cœliq; obnititur iræ.
Q uid pimum mirer Stilico? quod cautus ad omnes
R estiteris fraudes? ut te nec noxia furto
L ittera, nec precio manus inflammata lateret?
Q uod nil in tanto rerum terrore locutus
I ndignum latio? responsa quod ardua semper
E oīs dederis? quæ mox effecta probasti
S ecurus: quamuis & opes, & rura tenerent,
I nsignesq; domos, leuis hæc iactura, nec unquam
P ublica priuatæ cesserunt commoda causæ.
D iuidis ingentes curas: teq; omnibus unum
O bijcis, inueniens animo quæ mente gerenda,
E fficiens patranda manu. dictare paratus,
Q uæ scriptis pagenda forent, non brachia centum
T ot simul obiectis possent confligere rebus:
E uitare dolos: ueteres firmare cohortes:
E xplorare nouas: duplices disponere classes,
Q uæ fruges, aut bella ferant: aulæq; tumultum
E t Romæ lenire famem. quot nubis aperti
I mmunes oculi, per tot discurrere pãtes,
T ot loca sufficerent, & tot longinqua tueri?
A rgum fama canit centeno lumine cinctum
C orporis excubijs unam seruasse iuuencam.
V nde tot allatæ segetes? quæ sylua carinas

T exuit? unde rudis tanto tyrone iuuentus
E nituit? senioq; iterum uernante resumpsit
G allia bis fractas alpino uulnere uires?
N on ego delectu Tyrij, sed uomere Cadmi
T am subitas acies concepto dente draconis
E xiluisse reor. dirceis qualis in aruis
M essis, cum proprio mox bellatura colono,
C ognatos strinxit gladios cum semine iacto.
T errigenæ galea matrem nascente ferirent:
A rmiger & uiridi floreret milite sulcus.
H oc quoq; non parua fas est cum laude relinqui.
Q uod non ante fretis exercitus astitit ultor,
O rdine quàm prisco censeret bella senatus.
N eglectum Stilico iam tot per sæcula morem
R ettulit: ut ducibus mandarent prælia patres:
D ecretoq; togæ felix legionibus iret
T essera. Romuleas leges rediisse fatemur:
C um procerum iussis famulantia cernimus arma.
T yrrhenum poteras cunctis transmittere signis,
E t ratibus syrtes Libyam complere maniplis.
C onsilio stetit ira minor. ne territus ille
T e duce, suscepto martis grauiore paratu.
A ut in arenosos æstus, Zonamq; rubentem
T enderet: aut solis fugiens transiret in ortus:
M issurus'ue sibi certæ solatia mortis,
O ppida dirueret flammis. res mira relatu:
N e timeare times: & quem uindicta manebat:
D esperare uetas. quantum fiducia nobis
P rofuit hostilis. saluæ Carthaginis arces.
I llesis Tyrij gaudent cultoribus agri:

Quos potuit uastare fuga. spe captus inani.
Nec se surripuit pœnæ: nostrisq; pepercit.
Demens: qui numero tantum, non robore mensus
Romanos, rapidis ibat ceu protinus omnes,
Calcaturus equis: & quod iactare solebat
Solibus effœtos mersurus puluere Gallos.
Sed didicit non Aethiopum geminata uenenis
Vulnera: non fusum crebris hastilibus imbrem:
Non equitum latijs nimbos obsistere pilis.
Sternitur ignauus Nasamon: non spicula supplex
Intorquet Garamas: repetunt deserta fugaces
Autololes: pauidus proiecit missile Mazas.
Cornipidem Maurus nequicquam hortatur anhelũ.
Prædonem lembo profugum, uentisq; repulsum
Suscepit merito fatalis Tabraca portu
Expertum: quod nulla tuis elementa paterent
Hostibus: & lætæ passurum iurgia plebis,
Perfractumq; reos humili sub iudice uultus.
Nil tribuat fortuna sibi. sit prospera semper
Illa quidem: sed non uni certamina pugnæ
Credidimus: totis nec constitit alea castris
Nutatura semel: siquid licuisset iniquis
Casibus: instabant aliæ post terga biremes.
Venturus dux maior erat uictoria nulla
Clarior: aut hominum uotis optatior unquam
Contigit. an quisquam Tigranen, armaq; Ponti
Vel Pyrrhũ Antiochiq; fugam, uel uincla Iugurthæ
Conferat? aut Persen, debellatumq; Philippum?
Hi propagandi ruerent pro limite regni:
Hic stabat Romana salus. ibi tempora tuto

Traxerunt dilata moras. hic uincere tarde.
Vinci pene' fuit. discrimine Roma supremo
Inter suppliaum populi deforme pependit.
Et tantum Libyam fructu maiore recepit,
Quàm peperit: quantum grauiorem amissa dolorem,
Quàm nec dum quæsita mouent. quis puniat gesta?
Quis uos Scipiadæ? quis te iam Regule nosset?
Quis lentum caneret Fabium? si iure perempto
Insultaret atrox famula Carthagine Maurus?
Hæc omnes ueterum reuocauit adorea laurus.
Restituit Stilico cunctos tibi Roma triumphos.

CL. CLAVDIANI DE LAVDIBVS STILICONIS.

LIBER SECVNDVS.

h

Actenus armatæ laudes. nunc qualibus orbem
Moribus, & quanto frenet metuendus amore:
Quo tandem flexus trabeas actore ragantes
Induerit: fastisq; suum concesserit annum:
Mitior incipiat fidibus iam musa remissis.
Principio magni custos clementia mundi
Quæ Iouis incoluit Zonam: quæ temperat æthram
Frigoris & flammæ medio: quæ maxima natu
Cœlicolum. nam prima Chaos clementia soluit
Congeriem miserata rudem: uultuq; sereno
Discussis tenebris in lucem sæcula fudit.

Hæc dea

Hæc dea pro templis, & thure calentibus aris
Te fruitur: posuitq; suas hoc pectore sedes.
Hæc docet, ut penis hominum, uel sanguine pasci
Turpe, ferumq; putes. ut ferrum marte cruentum
Sic, cum pace premas, ut non infensus alendis
Materiem præstes odijs: ut sontibus ultro
Ignouisse uelis: deponas ocyus iram:
Quam moueas: precibus, nunq̃ implacabilis astes:
Obuia prosternas: prostrataq; more Leonum
Despicias: alacres ardent cum sternere tauros:
Transiliunt prædas humiles. hac ipse magistra
Das ueniam uictis. hac exhortante calores
Horrificos. & quæ nunquam nocitura timentur:
Iurgia contentus solo terrore coherces.
Aetherei patris exemplo. qui cuncta sonoro
Concutiens tonitru cyclopum spicula differt,
Inscopulos, & monstra maris: nostriq; cruoris
Parcus, in Oetæis exercet fulmina syluis.
Huic diuæ germana Fides, eademq; sororis
Corde tuo delubra tenens sese omnibus actis
Inserit. hæc nullo docuit liuescere fuco:
Nunquam falsa loqui: nunquam promissa morari:
Inuisos odisse palàm, non uirus in alto
Condere: non lætam speciem præmittere fraudi:
Sed certum, mentiq; parem componere uultum.
Occulto sæuire uetat: prodesse remittit.
Hæc & amicitias longo post tempore firmat:
Mansuroq; adamante ligat: nec mobile mutat
Ingenium paruo strepitu: nec uincula noxæ
Dissolui patitur: nec fastidire priorem.

Allicitur ueniente nouo: benefacta tenere:
Respuere offensas facilis: pariterq; minoris
Officij, magniq; memor. superare laborat,
Vtq; armis hostes: meritis sic uincit amicos.
Haec fouet absentes: haec longe sola remotis
Consulit: haec nullis auidam rumoribus aurem
Pandit: ut ignarum nunq̃ laesura clientem
Insidiosa tuos alienent murmura sensus.
Non uiuis adnexus amor. meminisse sepultos
Desinit: in prolem transcurrit gratia patrum.
Hac tu Theudosium, tenuit dum sceptra: colebas:
Hac etiam post fata colis: nec pignora curas
Plus tua: q̃ natos dederat quos ille monendos,
Tutandosq; tibi. iustos, nimiumq; fideles
Fama putat: qui cum possent commissa negare,
Maluerint nullo uiolati reddere quaestu.
At Stilico non diuitias, auriq; relictum
Pondus, sed geminos axes, tantumq; reseruat
Depositum teneris, quantum sol igneus ambit.
Quid non intrepidus credas? cui regia tuto
Creditur? hoc clypeo munitus Honorius altum
Non gemuit patrem: uitaeq; & lucis in ipso
Limine contentus, nunq̃ dat iura subactis
Gentibus: & secum sensit creuisse triumphos.
Quem tu sic placida formas, sic mente seuera:
Vt neq; desidiae tradas: dum pronus ad omne
Quodlibet obsequeris: nec contra nixus ouantem
Confringas animum: secretus consona regno
Ceu iuuenem doceas. moles quid publica poscat:
Ceu sanctum uenerere senem: patrijsq; gubernes

Imperium

Imperium monitis: dominum submissius adores:
Obsequio moderere ducem, pietate parentem.
Hinc fuit ut primos in coniuge disceret ignes:
Ordiriq; uirum non luxuriante iuuenta,
Sed cum lege tori, casto cum fœdere uellet.
Principe tu felix genero. felicior ille
Te socero. fratrem leuior nec cura tuetur
Arcadium: nec si quid iners, atq; impia turba
Prætendens proprio nomen regale furori,
Audeat: adscribis iuueni. discordia quippe
Cum fremuit: nunq̃ Stiliconis canduit ira.
Sæpe lacessitus probris, gladijsq; petitus
Vt bello furias ultum, quas pertulit: iret.
Illicito: causamq; daret ciuilibus armis:
Cuius fulta fide. medijs dissensibus aulæ
Intemeratorum stabat reuerentia fratrum.
Quin & sydonias clamydes, & cingula baccis
Aspera, gemmatasq; togas, uiridesq; smaragdis
Loricas, galeasq; renidentes iacynthis,
Gestatosq; patri scapulis radiantibus enses,
Et uario lapidum distinctas igne coronas
Diuidis ex æquo: ne non augusta supellex,
Ornatusq; pares, geminis hæredibus essent.
Mittitur & miles: quamuis certamine partes
Iam tumeant. hostem muniri robore mauis:
Quàm uiolare fidem. permittis iusta petenti:
Idq; negas solum, cuius mox ipse repulsa
Gaudeat: & quicquid fuerat deforme mereri.
Omnes præterea puro quæ crimina pellunt
Ore Deæ iunxere choros: unoq; receptæ

P ectore, diuersos tecum cinguntur in usus.
I ustitia utilibus rectum præponere suadet:
C ommunesq́; sequi leges: iniustaq́; nunquam
L argiri socijs: durum patientia corpus
I nstruit: ut nulli cupiat cesisse labori.
T emperies ut casta petas. prudentia ne quid
I nconsultus agas. constantia futile nequid,
I nfirmumq́; geras. procul importuna fugantur
N umina: monstriferis quæ Tartarus edidit antris.
A t primum scelerum matrem, quæ semper habendo
P lus sitiens patulis rimatur faucibus aurum:
T rudis auaritiam. cuius fidissima nutrix
A mbitio, quæ uestibulis, foribusq́; potentem
E xcubat: & precijs commercia poscit honorum:
P ulsa simul. nec te gurges corruptior æui
T raxit ad exemplum: qui iam firmauerat annis
C rimen: & in legem rapiendi uerterat usum.
D eniq; non diues sub te pro rure paterno,
V el laribus pallet. non insidiator oberrat
F acturus quemcunq; reum. non obruta uirtus
P aupertate latet. lectos ex omnibus oris
E uehis: & non quæ meriti cunabula quæris:
E t qualis, non unde satus. sub teste benigno
V iuitur. egregios inuitant præmia mores.
H inc priscæ redeunt artes. felicibus inde
I ngenijs aperitur iter: despectaq́; musæ
C olla leuant: opibusq́; fluens, & pauper eodem
N ititur ad fructum studio: cum cernat uterq;,
Q uod nec inops iaceat probitas: nec inertia surgat
D iuitijs, nec te iocunda fronte fefellit

Luxuries,

Luxuries, prædulce malum. quæ dedita semper
Corporis arbitrijs, hebetat caligine sensus:
Membraq; Circæis effeminat acrius herbis.
Blanda quidem uultu, sed qua non tetrior ulla
Interius fucata genas, & amicta dolosis
Illecebris, toruos auro circũlinit hydros.
Illa uoluptatum multos innexuit hamis.
Te nunq̃ conata capit. non praua libido
Stupris aduigilat. non tempora somnus agendi
Frustratur. nullo cytharæ conuiuia cantu,
Non pueri lasciua sonant. quis cernere curis
Te uacuum potuit? quis tota mente remissum
Aut indulgentem dapibus? ni causa iuberet
Lætitiæ. non indecores æraria lassant
Expensæ. paruo non improba littera libro
Absentem condonat opes. à milite parcus
Diligeris: neq; enim neglectas pace cohortes
Tum ditas, cum bella fremunt. scis nulla placere
Munera: quæ metuens illis, quos spreuerit, offert
Seruus: & incassum seruati prodigus auri.
Anteuenis tempus. non expectantibus ultro
Munificus: mensæq; adhibes: & nomine quenq;
Compellas, clari sub te, quod gesserat olim
Admonitum facti: figendaq; sensibus addis
Verba: quibus magni geminatur gratia doni.
Nec, siquid tribuas, iactatum sæpius idem
Exprobrare soles: nec quos promoueris alto
Turgidus alloqueris fastu: nec prospera flatus
Attollunt nimios: quin ipsa superbia longe
Discessit, uitium rebus solenne secundis,

V irtutumq; ingrata comes. contingere passim
A ffariq; licet non inter pocula sermo
C aptatur: pura sed libertate loquendi,
S eria quisq; iocis nulla formidine miscet.
Q uem uidet Augusti socerum, regniq; parentem:
M iratur conuiua parem. cum tanta potestas
C iuem lenis agat: te doctus prisca loquentem,
T e matura senex audit. te fortia miles
A spersis salibus: quibus haud Amphiona quisq̃
P raeferat, Aonias meditantem carmine musas.
N ec uelit Orpheo migrantes pectine syluas.
H inc amor, hinc ueris, & non fallacibus omnes
P ro te sollicti uotis. hinc nomen ubiq;
P lausibus, auratis celebrant hinc ora figuris.
Q uae non incudes streperent? quae flamma uacaret
F abrilis? quae sufficerent fornacibus aera
E ffigies ductura tuas? quis deuius esset
A ngulus, aut regio: quae non pro numine uultus
D ilectos coleret? talem ni semper honorem
R espueres? decus hoc rapiat: quem falsa timentum
M unera decipiunt: qui se diffidit amari.
H ic solus spreuisse potest: qui iure meretur.
V ndiq; legati properant: generiq; sub ore
I n tua centenas aptant praeconia uoces.
G rates Gallus agit: quod milite tutus inermi,
E t metuens hostile nihil, noua culmina totis
A edificet ripis: & saeuum gentibus amnem
T ybridis in morem domibus praeuelet amoenis.
H inc Poeni cumulant laudes: quod rura tyranno
L ibera possideant. hinc obsidione solutus

Pannonius,

P annonius, potorq; Saui: quod clausa tot annis
O ppida laxatis ausus iam pandere portis:
R ursum cote nouat nigras rubigine falces:
E xesosq; situ cogit splendere ligones:
A gnoscitq; casas: & collibus oscula notis
F igit: & impresso glebis non credit aratro.
E xsectis inculta dabant, quas sæcula syluis,
R estituit terras: & opacum uitibus Istrum
C onserit: & patrium uectigal soluere gaudet.
I mmunis quis clade fuit? te sospite fas est
V exatum late corpus iuuenescere regni.
S ub tot principibus quæcunq; amisimus olim
T u reddis, solo poterit Stilicone medente
C rescere Romanum uulnus tectura cicatrix:
I nq; suos fines tandem redeunte colono
I llyricis iterum ditabitur aula tributis.
N ec tamen humano cedit cœleste fauori
I udicium. cingunt superi concordibus unum
P ræsidijs: hostesq; tuos aut littore produnt:
A ut totum oppositi claudunt fugientibus æquor:
A ut in se uertunt furijs: aut militis ense
B acchati laniant Penthæo corpora ritu.
I nsidias retegunt: & in ipsa cubilia fraudum
D ucunt: ceu tenera uenantem nare molossi.
O minibus uentura notant: aut alite monstrant:
A ut monitos certa dignantur imagine somnos.
P ro quibus innumeræ trabearum insignia terræ
C ertatim petiere tibi. poscentibus ipse
R estiteras: & mens aliorum prona fauori
I udex dura sui facibus succensa pudoris

Tarda uerecundis excusat præmia causis.
Ergo auidæ, tantosq; noui spe consulis annos
Elusæ, dominæ pergunt ad limina Romæ.
Si minus annueris precibus: uel cogere certe
Cunctantem, uotoq; moras auferre paratæ
Conueniunt ad tecta Deæ. quæ candida lucent
Monte palatino. glaucis tum prima Mineruæ
Nexa comam folijs, fuluáq; intexta micantem
Veste Tagum tales profert Hispania uoces.
Cuncta mihi semper Stilico, quæcunq; poposci
Concessit: tantumq; suos inuidit honores.
Augusti potuit soceri contemnere fasces:
Iam negat & genero. si non uult ductor ab orbe
Quem regit: accipiat saltem cognatus ab aula.
Exiguum'ne putat: quod sic complexus Iberam
Progeniem, nostros immoto iure nepotes
Sustinet: ut patrium commendet purpura Bætin
Quod pulchro Mariæ fœcundet germine regnum.
Quod domini speratur auus. tum flaua repexo
Gallia crine ferox, euinctáq; torque decoro,
Binaq; gesa tenens animoso pectore fatur.
Qui mihi Germanos solus, Francosq; subegit:
Cur nondum legitur fastis? cur pagina tantum
Nescit adhuc nomen? quod iam numerare decebat?
Vsq; adeo'ne leuis pacati gloria Rheni?
Inde caledonio uelata Britannia monstro,
Ferro picta genas: cuius uestigia uerrit
Cœrulus, oceaniq; æstum mentitur amictus.
Me quoq; uicinis pereuntem gentibus inquit
Muniuit Stilico. totam cum Scotus hybernam

Movit: & infesto spumauit remige tethys.
Illius effectum curis: ne bella timerem
Scotica: ne pictum tremerem: ne littore toto
Prospicerem dubijs uenturum Saxona uentis.
Tunc spicis, & dente comas illustris eburno,
Et calido rubicunda die, sic Africa fatur.
Sperabam nullas trabeis, Gildone perempto
Nasci posse moras: etiam nunc ille repugnat?
Et tanto dubitat fasces præbere triumpho?
Qui mihi Maurorum penitus lachrymabile nomen
Ignorare dedit. post hæc Oenotria lentis
Vitibus intorquens hederas, & palmite largo
Vina fluens. si uos adeo Stilicone curules
Augeri flagratis ait, quas sola iuuare
Fama potest, quanto me dignius incitat ardor:
Ut præsente fruar? conscendentemq; tribunal
Prosequar? atq; anni pandentem claustra salutem?
Talibus alternant studijs: romamq; precantes
Pro cunctis hortantur, eat. Nec segnius illa
Paruit officio: sed raptis protinus armis
Ocyor excusso per nubila sydere tendit.
Transuehitur Thuscos: Apeninusq; uolatu
Stringitur: Eridanus clypei iam fulgurat umbra.
Constitit ante ducem: tetrica nec pallade uultu
Deterior: nec marte minor. tremit orbe corusco
Iam domus: & summæ tangunt laquearia cristæ.
Tum prior attonitum gratis affata querelis.
Seruatus Stilico per te uenerandæ curules,
Ornatus nec dum fateor. quid profuit anni
Seruilem pepulisse notam? defendis honorem

Quem fugis: & spernis, tanta quem mole tueris?
Respuis oblatum, pro quo labente resistis.
Quae'nam causa morae? quo me cunctabere rursus
Ingenio? nullus boreae metus: omnis & austri
Ora silet. cecidit Maurus. Germania cessit:
Et Ianum pax alta Ligat te consule: necdum
Digna feror. titulum'ne leuem, paruiq; nitoris
Credimus? augusti quo se decorare fatentur?
Sub iuga quo gentes captiuis regibus egi.
Non si prodigijs casus natura futuros
Signat: polluimur macula: quod rebus Eois
Omen erat. quanquam nullis mihi cognita rebus
Fabula uix tanto risit de crimine rumor.
Opprobrijs stat nulla fides: nec littera uenit
Vulgatura nefas: in quo uel maxima uirtus
Est tua: quod nostros qui consulis omnia patres
De monstris taceas pellendis. deniq; nulla
Dedecoris sanctum uiolant oracula coetum:
Nec mea funestum uersauit curia nomen:
Pars sceleris dubitasse fuit. quaecunq; profana
Pagina de primo uenisset limite Phoebi:
Ante fretum deleta mihi: ne turpia castis
Auribus Italiae factorum exempla nocerent.
Publicus ille furor, quantum tua cura peregit,
Secretum meruit. laetetur quisquis Eous:
Scribere desierit fastos. portenta Gabinos
Ista latent. propriam labem tersisse laborent.
Cur ego, quae nunquam didici, sensi'ue creatum
Gratulor exemptum? delicti poenitet illos:
Nec nos credidimus. fuerit tamen omnibus unum

Crimen: & ad nostras manauerit usq; secures.
Plus ideo sumenda tibi fastigia iuris:
Ne pereat iam priscus honos: qui portus honorum
Semper erat. nullo sarciri consule damnum
Excepto Stilicone potest. bene præscia tempus
Mens tua distulerat. titulo tunc crescere posses:
Nunc per te titulus. consul succurre grauatis
Consulibus: quicunq; fuit: quicunq; futurus.
Annum redde tuum. quem mox secura sequatur
Posteritas: nec iam doleat defensa uetustas.
Sit trabeis ultor Stilico, Brutusq; repertor.
Libertas populi primo tunc consule Bruto
Reddita per fasces. hic fascibus abstulit ipsis
Seruitium. instituit sublimem Brutus honorem:
Asseruit Stilico. plus est seruasse repertum:
Quàm quæsisse nouum. quid tardius ore uerendo
Annuis? insolitus frontem circumfluit ignis.
Tandem uince tuum, qui uincis cuncta, pudorem.
Hoc etiam quamuis corrumpi munere nullo
Posse queas: mirare libens: ac suscipe cinctus:
Quos tibi diuino mecum Tritonia duxit
Pectine: tincta simul repetito murice fila
Contulimus pensis & eodem neuimus auro.
Aurea quo Lachesis sub te mihi sæcula texit.
Hic ego promissam sobolem, speratáq; mundo
Pignora prælusi: ueram mox ipse probabis
Me uatem: nostræq; fidem uenientia telæ
Fata dabunt. dixit: gremioq; rigentia profert
Dona. graues auro trabeas. insigne Mineruæ
Spirat opus. rutilis hic pingitur aula columnis:

Et sacri Mariæ partus Lucina labores
Solatur. residet fulgente puerpera lecto.
Sollicitæ iuxta pallescunt gaudia matris.
Susceptum puerum redimitæ tempora Nymphæ
Auri fonte lauant. teneros de stamine risus
Vagitusq; audire putes. iam creuerat infans
Ore ferens patrem, Stilico maturior æuo
Martia recturo tradit præcepta nepoti.
Parte alia spumis fumantem serica frenæ
Purpureo primæ signatus flore iuuentæ.
Eucherius flectebat equum: iaculisq; uel arcu
Aurea purpureos tollentes cornua ceruos
Aureus ipse ferit. Venus hic inuecta columbis
Tertia regali iungit connubia nexu:
Pennatiq; nurum circunstipantur amores
Pro genitam augustis, augustorumq; sororem.
Eucherius timido iam flammea subleuat ore
Virginis: arridet læto Therimantia fratri.
Nam domus hæc utroq; petit diademata sexu:
Reginasq; parit: reginarumq; maritos.
Talibus inuitat donis: dextræq; regendum
Diua simul porrexit ebur. solennibus urnam
Commouet auspicijs: auibusq; incœpta secundat.
Tunc habiles humeros armis iam uestibus ambit
Romuleis. latij sederunt pectore cultus:
Loricæq; locum decuit toga. talis ab Istro
Vel Scythico uictor rediens Gradiuus ab axe
Deposito mitis clypeo, candentibus urbem
Ingreditur trabeatus equis. spaciosa Quirinus
Frena regit: currumq; patris Bellona cruentum

D itibus exuuijs, tendens ad sydera quercum
P ræcedit: lictorq; Metus cum fratre Pauore
B arbara ferratis innectunt terga cathenis.
V elati galeas lauro. propiusq; iugales.
F ormido ingentem uibrat succincta securim.
V idit ut optato se consule Roma potitam:
N unc ait elysij lucos irrumpere campi
N unc libet: ut tanti Curijs miracula uoti
F abricijsq; feram: famæ qui uulnere nuper
C alcatam fleuere togam. iam prata choreis
P ulsent: nec rigidos pudeat lusisse Catones.
A udiat hoc senior Brutus: pœnisq; tremendi
S cipiadæ. geminis tandem quod libera damnis
V nius auxilio fasces, Libyamq; recepi.
Q uod superest, unum precibus fortissime consul
A dde meis: urbiq; tuum largire parumper
Q uem rogat aduentum: quam tu belloq;, fameq;
D epulsa terris iterum regnare dedisti.
S plendida suscipiant alium te rostra Camillum.
V ltorem uideant, seruatoremq; quirites.
E t populus quem ductor ames. quibus Africa per te,
N ec prius auditas Rhodanus iam donat aristas.
V t mihi uel Massila seges, uel Gallica prosit
F ertilitas: messesq; ferat, nunc humidus auster,
N unc aquilo: cunctis ditescant horrea uentis.
Q uæ tunc flaminiam stipabunt millia uulgi?
F allax o' quoties rumor deludet amorem
S uspensum, ueniens omni dum crederis hora?
S pectabunt cupidæ matres. spargentur & omnes
F lore uiæ. superet cum Pythia limina consul

A rduus, antiqui species Romana senatus.
P ompeiana dabunt quantos proscenia plausus?
A d cœlum quoties uallis tibi martia ducet
N omen, Auentino Pallantæoq; recessu?
N unc te conspicuum castris permitte relictis:
M ox & cum genero trabeis uisura secundis.
H æc dum roma refert: iam fama loquacibus alis
P eruolat oceanum: linguis & mille citatos
F estinare iubet proceres: nullisq; senectus,
N on iter, hybernis obstant nec flatibus alpes.
V incit amor meriti pridem: clariq; uetustis
F ascibus ad socij properant, & uindicis annum.
S ic ubi fœcunda reparauit morte iuuentam:
E t patrios idem cineres, collectaq; portat
V nguibus ossa pijs: Niliq; ad littora tandem
V nicus extremo phœnix procedit ab euro.
C onueniunt aquilæ: cunctæq; ex orbe uolucres:
V t solis mirentur auem. procul ignea lucet
A les: odorati redolent cui cinnama busti.
N ec minor in cœlo chorus est. Exultat uterq;
T heudosius, diuiq; tui. Sol ipse quadrigis
V ere coronatis, dignum tibi præparat annum.
E st ignota procul, nostræq; imperuia menti
V ix adeunda Deis, annorum squalida mater
I mmensi spelunca æui: quæ tempora uasto
S uppeditat, reuocatq; sinu: complectitur antrum
O mnia qui placido consumit numine serpens:
P erpetuumq; uiret squamis: caudamq; reducto
O re uorat: tacito relegens exordia lapsu.
V estibuli custos, uultu longæua decoro

Ante fores Natura sedet: cunctisq; uolantes
Dependent membris animae. mansura uerendus
Scribit iura senex: numeros qui diuidit astris,
Et cursus, stabilesq; moras: quibus omnia uiuunt:
Ac pereunt: fixis cum legibus ille recenset;
Incertum quid Martis iter, certumq; tonantis
Prosiciat mundo: quid uelox semita Lunae,
Pigraq; Saturni, quantum Cytherea sereno
Curriculo, Phoebiq; comes Cyllenius erret.
Illius ut Phoebus ad limen constitit antri,
Occurrit Natura potens: seniorq; superbis
Caniciem inclinat radijs. tunc sponte reclusos
Laxauit postes adamas. penetrale profundum
Panditur: & sedes, aeuiq; arcana patescunt.
Hic habitant uario facies distincta metallo
Saecula certa locis. illic glomerantur ahena.
Hic ferrata rigent. illic argentea candent
Extima regione domus. contingere terris
Difficilis, stabat rutili grex aureus anni.
Quorum praecipuum precioso corpore Titan
Signandum Stilicone legit. tunc imperat omnes
Pone sequi: dictisq; simul compellat euntes.
En cui distulimus melioris saecla metalli,
Consul adest: ite optati mortalibus anni:
Ducite uirtutes hominum. florescite rursus
Ingenijs, hilares Baccho, frugumq; feraces.
Non inter geminos anguis glaciale triones
Sibilet: immodico nec frigore saeuiat ursa.
Non toruo fremat igne leo: nec brachia cancri
Urat atrox aestas: madidae nec prodigus urnae

S emina prærupto dissoluat aquarius imbre.
P hrixæus roseo producat fertile cornu
V er aries: pingues nec grandine tundat oliuas
S corpius: autumni maturet germina uirgo:
L enior & grauidis allatret syrius uuis.
S ic fatus, croceis rorantes ignibus hortos
I ngreditur, uallemq; suam: quam flammeus ambit
R iuus: & irriguis largum iubar ingerit herbis.
Q uas solis pascuntur equi. flagrantibus inde
C æsariem sertis, & lactea lora, iubasq;,
S ubligat alipedum. gelidas hinc lucifer ornat.
H inc aurora comas: iuxtaq; arridet habenis,
A ureus, & nomen prætendit consulis annus:
I nq; nouos iterum reuoluto cardine cursus
S cribunt ætherеis Stiliconem sydera fastis.

CL. CLAVDIANI PRAEFATIO LIBRI. III. DE LAVDIBVS STILICONIS.

M Aior Scipiades, italis qui solus ab oris,
. In propriũ uertit punica bella caput:
Non sine pieriis exercuit artibus arma,
Semper erat uatũ maxima cura duci.
G audet enim uirtus testes sibi iungere musas.
C armen amat quisquis carmine digna gerit.
E rgo seu patris primæuus manibus ultor,
S ubderet Hispanum legibus oceanum:
S eu Tyrias certa fracturus cuspide uires,
I nferret Libyco signa tremenda mari.
H ærebat doctus lateri: castrisq; solebat

Omnibus

Omnibus in medias Ennius ire tubas.
Illi post lituos pedites fauere canenti
Laudabatq; noua cæde cruentus eques.
Cumq; triumpharet gemina Carthagine uicta,
Hanc uindex patris, uicerat hanc patriæ.
Cum longi Libyam tandem post funera belli
Ante suas mœstam cogeret ire rotas:
Aduexit reduces secum uictoria musas:
Et sertum uati martia laurus erat.
Noster Scipiades Stilico. quo concidit alter
Annibal, antiquo sæuior Annibale.
Te mihi post quintos annorum Roma recursus
Reddidit: & uotis iussit adesse suis.

CL. CLAVDIANI LIBER TERTIVS DE LAVDIBVS STILICONIS.

Qvem populi plausu, procerum quem uoce petebas:
Aspice Roma uirum. iam tempora desine longæ
Dinumerare uiæ: uisoq; assurgere semper
Puluere non dubijs ultra torquebere uotis.
Totus adest oculis: aderat qui mentibus olim:
Spe maior. fama melior. uenerare curulem:
Quæ tibi restituit fasces: complectere dextram:
Sub iuga quæ pœnos iterum romana redegit.
Excipe magnanimum pectus, quo frena reguntur

Imperij: cuius libratur sensibus orbis.
O sacrum quod in ære colis: miraris in auro:
Cerne libens. hic est pro te bellator ubiq;.
Defensor Libyæ Rheni pacator & Istri.
Ostentare suos prisco si more labores
Et gentes cuperet uulgo monstrare subactas:
Certarent utroq; pares à cardine laurus.
Hæc Alemanorum spolijs, australibus illa
Ditior exuuijs. illinc flauente Sicambri
Cæsarie, nigris hinc mauri crinibus irent.
Ipse albis ueheretur equis: currumq; secutus
Laurigerum, festo fremuisset carmine miles.
Hi famulos traherent reges. hi facta metallis
Oppida. uel montes, captiuaq; flumina ferrent.
Hinc Libyci fractis lugerent cornibus amnes.
Inde cathenato Gemeret germania Rheno.
Sed non immodicus proprij iactator honoris
Consul Roma tuus. non illum præmia tantum,
Quam labor ipse iuuat. strepitus fastidit inanes:
Inq; animis hominũ pompa meliore triumphat.
Non alium certe Romanæ clarius arces
Suscepere ducem: nec cum cedente rediret
Fabricius Pyrrho: nec cum capitolia curru
Pelleæ domitor paulus conscenderet aulæ:
Nec similis Latias patefecit gloria portas,
Post numidas Mario, post classica martis Eoi
Pompeio. nulli pars æmula defuit unquam
Quæ grauis obstreperet laudes: stimulisq; malignis:
Facta sequebatur quamuis ingentia liuor.
Solus hic inuidiæ fines uirtute reliquit:

Humanumq;

H umanumq; modum. quis enim liuescere possit?
Quod nunq̃ pereant stellæ? quod iuppiter olim
P ossideat cœlum? quod nouerit omnia Phœbus?
E st aliquod meriti spacium: quod nulla furentis
I nuidiæ mensura capit. ductoribus illis
P ræterea diuersus erat fauor. æquior ille
P atribus, inuisus plebi. popularibus illi
M unito studijs, languebat gratia patrum.
O mnis in hoc uno uarijs discordia cessit
O rdinibus. lætatur eques: plauditq; senator:
V otaq; patricio certant plebeia fauori.
O' felix, seruata uocat quem Roma parentem.
O' mundi communis amor: cui militat omnis
G allia: quem Regum thalamis Hispania nectit:
C uius & aduentum crebris petiere quirites
V ocibus: & meruit genero præstante senatus.
N on sic uirginibus flores, non frugibus imbres
P rospera, non fessis optantur flamina nautis.
V t tuus aspectus populo. quæ numine tanto
L ittora fatidicas attollunt Delia lauros:
V enturi quoties affulsit Apollinis arcus?
Quæ sic aurifero Pactoli fonte tumescit'
L ydia, cum domitis apparuit Euchyus Indis?
N on'ne uides? & plebe uias & tecta latere
M atribus? ut Stilico cunctis inopina reluxit.
T e uictore salus. septem circunspice montes
Qui solis radios auri fulgore lacessunt:
I nductosq; arcus spolijs: æquataq; templa
N ubibus: & quicquid tanti struxere triumphi.
Quantum profueris, quantam seruaueris urbem

A ttonitis metire oculis. hæc fabula certe
C uncta forent: si pœnus adhuc incumberet austro.
M os erat in ueterum castris, ut tempora quercu
V elaret: ualidis fuso qui uiribus hoste,
C asurum potuit morti subducere ciuem.
A t tibi, quæ poterit pro tantis ciuica reddi
M œnibus? aut quantæ pensabunt facta coronæ?
N on solum populi uitam debere fatetur
A rmis Roma tuis: sed quod iucundior esset
L ucis honoratæ fructus, uenerabile famæ,
P ondus, & amissas uires, & regna recepit.
I am non prætumidi supplex orientis ademptam
L egatis poscit Libyam: famulos'ue precatur
D ictu turpe suos: sed robore freta Gabino
T e duce Romana tandem se uindicat ira.
I psa iubet signis, bellaturoq́; rogatus
I mperat: expectant aquilæ decreta senatus.
I psa tibi trabeas ultro dedit. ipsa curulem
O btulit. hæc ultro fasces ornare coēgit.
N il perdit decoris prisci: nec libera quærit
S æcula: cum donet fasces: cum prælia mandet.
S eq́; etiam creuisse uidet. quis Gallica rura?
Q uis meminit Latio Senonum seruisse ligones?
A ut quibus exemplis fœcunda Thybris ab arcto
V exit Lingonico sudatas uomere messes?
I lla seges non auxilium modo præbuit urbi:
S ed fuit indicio, quantum tibi Roma liceret:
A mmonuit dominæ gentes: instarq́; trophæi
R ettulit ignotum gelidis uectigal ab oris.
H oc quoq; maiestas augescit plena Quirini:

Rectores

R ectores Libyci populo quod iudice pallent:
E t post emeritas moderator quisq; secures
D iscrimen letale subit: quàm pœnus arator
I ntulerit: madidus quantum transmiserit auster:
A rdua qui late terris responsa dedere:
H inc trepidant humiles. tremuit quos Africa nuper,
C ernunt rostra reos. cani uirtutibus æui
M ateriam pandit Stilico: populumq; uetusti
C ulminis immemorem, dominandi rursus inusum
E xcitat: ut magnos calcet metuendus honores.
P endat iustitia crimen. pietate remittat
E rrorem: purosq; probet: damnetq; nocentes:
E t patrias iterum clemens exerceat artes.
F allitur egregio quisquis sub principe, credit
S eruitium: nunquam libertas gratior extat,
Q uàm sub rege pio. quos præficit ipse regendis
R ebus: ad arbitrium plebis, patrumq; reducit:
C onceditq; libens, meritis seu præmia poscant:
S eu punire uelint. posito iam purpura fastu
D e se iudicium non indignatur haberi.
S ic docuit regnare socer: sic casta iuuentæ
F rena dedit. teneros his moribus imbuit annos.
V erior Augusti genitor, fiducia belli,
P acis consilium. per quem squalore remoto
P ristina Romuleis infloruit artibus ætas:
P er quem fracta diu, translataq; penè potestas
N on oblita sui, seruilibus exulat aruis.
I n proprium seducta larem, uictricia reddit
F ata solo: fruiturq; iterum quibus hæserat olim
A uspicijs: capitiq; errantia membra reponit.

R roxime dijs consul, tantæ qui prospicis urbi,
Qua nihil in terris complectitur altius æther.
C uius nec spacium uisus, nec corda decorem
N ec laudem uox ulla capit: quæ luce metalli
A emula uicinis fastigia conserit astris.
Quæ septem scopulis Zonas imitatur Olympi
A rmorum, legumq; parens. quæ fundit in omnes
I mperium: primiq; dedit cunabula iuris.
H æc est exiguis, quæ finibus orta, tetendit
I n geminos axes, paruaq; à sede profecta
D ispersit cum sole manus. hæc obuia fatis
I nnumeras uno gereret cum tempore pugnas:
H ispanas caperet: Siculas submitteret urbes:
E t Gallum terris prosterneret, æquore Pœnum:
N unq̃ succubuit damnis: & territa nullo
V ulnere, post Cannas maior Trebiamq; fremebat.
E t cum iam premerent flammæ, murumq; feriret
H ostis: in extremos aciem mittebat Iberos.
H ec stetit oceano: remisq; ingressa profundum
V incendos alio quæsiuit in orbe Britanos.
H æc est in gremium uictos quæ sola recepit:
H umanumq; genus communi nomine fouit
M atris, non dominæ ritu: ciuesq; uocauit
Quos domuit: nexuq; pio longinqua reuinxit.
H uius pacificis debemus moribus omnes:
Quod ueluti patrijs regionibus utitur hospes:
Quod sedem mutare licet: quod cernere Thulen:
R ursus & horrendos quondam penetrare recessus:
Quod bibimus passim Rhodanum: potamus Orontẽ:
Quod cuncti gens una sumus. nec terminus unq̃

Romanæ

Romanæ ditionis erit. nam cætera regna
Luxuries uitijs, odijsq; superbia uertit.
Sic male sublimes fregit Spartanus Athenas:
Atq; idem Thebis cecidit. sic Medus ademit
Aßyrio: Medoq; tulit moderamina Perses.
Subiecit Persen Macedo, cessurus & ipse
Romanis. hæc augurijs firmata sibyllæ.
Hæc sacris animata Numæ est. hinc fulmina uibrat
Iuppiter. hanc tota Tritonia gorgone uelat.
Arcanas huc Vesta faces. huc orgia secum
Transtulit & phrygios genitrix turrita leones.
Huc depulsurus morbos Epidaurius hospes
Reptauit placido tractu: uectumq; per undas
Insula pœonium texit Tyberina draconem.
Hanc tu cum superis Stilico præclare tueris.
Protegis hanc clypeo patriam regumq;, ducumq;,
Præcipueq; tuam. dedit hæc exordia lucis
Eucherio, puerumq; ferens hic regia mater
Augusto monstrauit auo. lætatus at ille
Sustulit in Tyria reptantem ueste nepotem:
Romaq; uenturi gaudebat præscia fati:
Quod te iam tanto meruisset pignore ciuem.
Nec tamen ingratum, nec qui bene facta referre
Nesciat: hunc credas populum. si uoluere priscos
Annales libeat: quoties hic prælia sumpsit
Pro socijs. quoties dono concessit amicis
Regibus, Ausonio quæsitas sanguine terras.
Publica sed nunq̃ tanto se gratia fudit
Assensu: (quis enim princeps hæc omnibus egit
Obsequijs?) sese dominum, patremq; uocari.

Quod tibi continuis resonāt conuexa diebus.
Macte nouis consul titulis. Mauortia plebes
Te dominum Bruto non indignante fatetur.
Et quod adhuc nullo potuit terrore coacta
Libertas Romana pati: Stiliconis amori
Detulit. exultant auidi quocunq; decorus
Conspiciare loco: nomenq́; ad sydera tollunt.
Nec uaga dilecto saciantur lumina uultu:
Seu circum trabeis fulgentibus aureus intres:
Seu celebres ludos: solio seu fultus eburno
Cingas iure forum: denso seu turbine uulgi
Circunfusa tuæ conscendant rostra secures.
Quæ uero procerum uoces? quam certa fuere
Gaudia? cum totis exurgens ardua pennis
Ipsa duci sacras Victoria panderet ædes?
Et palma uiridi gaudens, & amicta trophæis.
Custos imperij uirgo, quæ sola mederis
Vulneribus: nullumq́; doces sentire laborem.
Seu tibi dictææ placuerunt astra coronæ:
Seu magis æstiuo sedes uicina leoni:
Seu sceptrum sublime Iouis, seu Palladis ambis
Aegida: seu fessi mulces suspiria Martis:
Adsis perpetuum latio: uotisq́; senatus
Annue diua tui. Stilico tua sæpius ornet
Limina: teq́; simul rediens in castra reducat.
Hunc bellis comitare fauens. hunc redde togatum
Consilijs. semper placidis te moribus egit:
Seruauitq́; piam uictis: nec polluit unq̃
Laurum sæuitia: ciuem nec fronte superba
Despicit: aut trepidam uexat legionibus urbem.

Sed uerus

Sed uerus patriæ consul cessantibus armis
Contentus lictore uenit: nec inutile quærit
Ferri præsidium: solo munitus amore,
Magnarum nec parcus opum, geminare profundas
Distulit impensas: & post miracula castris
Edita, uel genero Romæ maiora reseruat.
Auratos Rhodijs imbres, nascente Minerua
Indulsisse Iouem perhibent: Bacchoq; paternum
Iam pulsante femur, mutatus palluit Hermus
In precium, uotiq; famem passurus auari.
Ditabat rutilo quicquid Mida tangeret auro;
Fabula seu uerum canitur. tua copia uincit
Fontem Hermi, tactumq; Midæ, pluuiasq; Tonantis.
Obscurat ueteres: obscurabitq; futuros
Pardonis armisq; manus si solueret ignis
Quas dedit immanes uili pro pondere massas:
Argenti potuere lacus, & flumina fundi.
Nec tibi, quæ pariter syluis dominaris, & astris
Exiguam Stilico mouit Latonia curam.
Tu quoq; nobilibus spectacula nostra laboras
Illustrare feris: summoq; in uertice rupis
Alpinæ socias arcu cessante pudicas,
Et pharetratarum comitum inuiolabile cogis
Concilium. ueniunt humeros, & brachia nudæ,
Armatæq; manus iaculis, & terga sagittis:
Incomptæ, pulchræq; tamen. sudoribus ora
Puluerulenta horrent. sexum nec cruda fatetur
Virginitas: sine lege comæ, duo cingula uestem
Crure tenus pendere uetant. præcedit amicas
Flaua Leontodame: sequitur nutrita Licæo

Nebrophone: telisq; domat quae Maenala Therô,
Ignea Cretaea properat Britomartis ab Ida:
Et cursu Zephyris nunq̃ cessura Licaste.
Iungunt se geminae metuenda feris Erymanthe:
Et soror optatum numen uenantibus Opis,
Progenies Scythiae, diuas nemorumq; potentes
Fecit Hyperboreis Delos praelata pruinis.
Hae septem uenere duces. exercitus alter
Nympharum incedunt, acies formosa Dianae.
Centum Taygeti, centum de uertice Cynthi,
Et totidem casto genuit quas flumine Ladon.
Quas ubi collectas uidit: sic Delia coepit.
O' sociae, mecum thalami quae iura perosae
Virgineo gelidos percurritis agmine montes:
Cernitis ut Latio Superi communibus ornent
Hunc annum studijs. quantos Neptunus equorum
Donet ab orbe greges, laudi quod nulla canendae
Fratris plectra uacent: nostram quoq; sentiat idem,
Quam meritis debemus opem. non spicula poscit
Iste labor: maneant clausis nunc sicca pharetris:
Omnis & a' solitis noster uenatibus arcus
Temperet: in solam cruor hic seruetur harenam.
Retibus, & claustris dilata morte tenendae,
Ducendaeq; ferae. cupidas arcete sagittas.
Consulis in plausum casuris parcite monstris.
Acceleret diuisa manus. decursus anhelas
Tenditur ad syrtes, mecum dictaea Lycaste
Et comes Opis eat. steriles iuuat ire per aestus.
Nanq; feras alijs tellus Maurusia donum
Praebuit: huic soli debet ceu uicta tributum.

Dum nos horribiles Libyæ scrutamur alumnos:
Europæ uos interea percurrite saltus,
Et scopulos. posita ludat formidine pastor:
Securisq; canat Stiliconem fistula syluis.
Parent numinibus montes, ut legibus urbes.
Dixit: & extemplo frondosa fertur ab alpe
Trans pelagus. cerui currum subiere iugales:
Quos decus esse deæ primi sub lumine cœli
Roscida fœcundis concæpit Luna cauernis.
Par nitor intactis niuibus, frons discolor auro
Germinat: & spacio summas æquantia fagos,
Cornua ramoso surgunt procera metallo.
Opis frena tenet. fert retia rara Lycaste:
Auratasq; plagas: immortalesq; molossi,
Latrantes medijs circum iuga nubibus ibant.
Quinq; aliæ paribus (Phœbe sic iusserat) armis,
Diuersa regione ruunt: ducitq; cohortem
Quæq; suam. uariæ formis, & gente sequuntur,
Ingenioq; canes. ille grauioribus aptæ
Morsibus: hæ pedibus celeres: hæ nare sagaces:
Hirsutæq; fremunt Cressæ: tenuesq; Lacænæ:
Magnaq; taurorum fracturæ colla Britanæ.
Delmatiæ lucos, abruptaq; brachia Pindi,
Sparsa comam Britomartis agit. tu Gallica cingis
Lustra Leontodame: Germanorumq; paludes
Eruis: & siquis defensus arundine Rheni
Vastus aper nimio dentes curuauerat æuo.
Nubiferas alpes, apeniniq; recessus,
Garganiq; niues Erynarce prompta fatigat.
Speluncas canibus Thero rimatur Iberas:

Informesq; cauis ursos detrudit ab antris.
Quorum sæpe Tagus manantes sanguine rictus
Non saciauit aquis: & quos iam frigore segnes
Pyrenæa tegit latebrosis frondibus ilex.
Cirnæis, siculisq; iugis uenata uirago
Nebrophone ceruos: aliasq; in uincula cogit
Non sæuas pecudes, sed luxuriantis harenæ
Delicias, pompam nemorum. quodcunq; tremendum
Dentibus, aut insigne iubis, aut nobile cornu,
Aut rigidum setis capitur, decus omne, timorq;
Siluarum. non cauta latent: non mole resistunt
Fortia: non uolucri fugiunt pernicia cursu.
Hæc laqueis innexa gemunt. hæc clausa feruntur
Ilignis domibus. fabri nec tigna polire
Sufficiunt. rudibus fagis texuntur & ornis
Frondentes caueæ. ratibus pars ibat honustis
Per freta, uel fluuios. exanguis dextera torpet
Remigis: & propriam metuebat nauita mercem.
Per terram pars ducta rotis: longoq; morantur
Ordine plaustra uias, montanis plena triumphis:
Et fera sollicitis uehitur captiua iuuencis:
Expleuit quibus ante famem: quotiesq; reflexi
Conspexere boues, pauidi temone recedunt.
Iamq; pererratis Libyæ flagrantibus oris,
Legerat eximios Phœbi germana leones:
Hesperidas qui sæpe fugant: uentoq; citatis
Terrificant Atlanta iubis: armentaq; longe
Vastant Aethiopum: quorumq; impune fragosa
Murmura pastores nunq̃ excæpere per aures.
Non illos tedæ ardentes, non strata superne

L apsi ero uirgulta solo, non uocibus hœdi
P endentis simulata fames, non fossa fefellit.
V ltro se uoluere capi, gaudentq; uideri
T antæ præda Deæ. respirant pascua tandem.
A gricolæ reserant iam tuta mapalia Mauri.
T um uirides barros: & cætera colligit austri
P rodigia: immanesq; simul Latonia dentes.
Q ui secti in tabulas ferro, auroq; micantes
I nscripti rutilum cœlato consule nomen,
P er proceres, et uulgus eant. stupor omnibus Indis.
P lurimus. ereptis elephas inglorius errat
D entibus. insedit nigra ceruice gementum,
E t fixum Dea quassat ebur: penitusq; cruentis
S tirpibus auulsis patulos exarmat hiatus.
I psos quin etiam nobis miracula uellet
D ucere: sed pigra cunctari mole ueretur,
Tyrrhenas fœtus Libycos amplexa per undas.
C lassica turba sonat: caudamq; a puppe retorquēs
I n proram iacet usq; leo. uix subleuat unum
T arda ratis. fremitus stagnis auditur in imis.
C unctaq; prosiliunt Cete: terrenaq; Nereus
C onfert monstra suis: sed non æquare fatetur.
A equora sic uictor quoties per rubra Lyæus
N auigat: intorquet clauum Silenus: & acres
A ssudant tonsis satyri: taurinaq; pulsu
B accharum bromios inuitant tympana remos.
T ranstra ligant hederæ. malum circunflua ueste
P ampinus. antemnis illabitur ebria serpens:
P erq; mero madidos currunt, soluuntq; rudentes:
L inces: & insolitæ mirantur carbasa tygres.

CLAV. CLAVDIANI PRAEFATIO DE BELLO GETICO, IDEST DE VICTORIA STILICONIS CONTRA ALARICVM.

P Ost resides annos longo uelut excita somno,
Romanis fruitur nostra thalia choris.
Optatos renouant eadem mihi culmina coetus:
P ersonat & noto pythia uate domus:
C onsulis hic fasces cecini Libyamq; receptam:
H ic mihi pro stratis bella canenda Getis.
S ed prior effigiem tribuit successus amoenam.
O raq; patricius nostra dicauit honos.
A nnuit hic princeps titulum poscente senatu.
R espice iudicium quam graue musa subis,
I ngenio minuit merces properata fauorem.
Carminibus ueniam praemia tanta negant.
E t magis intento studium Censore laborat:
Q uod legimur medio: conspicimurq; foro.
M ateries tamen ipsa iuuat: solitumq; timorem
Dicturo magna sedula parte leuat.
N am mihi conciliat gratas impensius aures,
V el meritum libri, uel Stiliconis amor.

CLAV. CLAVDIANI DE BELLO GETICO LIBER QVARTVS.

Nacti cum claustra freti coeuntibus aequor
Armatum scopulis audax irrumperet Argo,
Oetã: cholcosq; petens propiore pielo
Omnibus attonitis solus post numina typhis
Incolumen tenui damno seruasse carinam
Fertur: & ancipitem montis uitasse ruinam.
Deceptoq; uagae concursa rupis in altum
Victricem duxisse ratem. stupuere superbae
Arte uiri domitae Symplegades: & noua passae
Iura soli, faciles cunctis iam puppibus haerent.
Vt uinci didicere semel. Quod si arduat typhin
Nauis ob innocuae meritum sic gloria uexit:
Quae tibi pro tanti pulso discrimine regni
Sufficient laudes Stilico? licet omnia uates
In maius celebrata ferant: ipsamq; secandis
Argois trabibus iactent sudasse Mineruam:
Nec nemoris tantum uinxisse carentia sensu
Robora: sed caeso monitu Iouis augure luco:
Arbore praesaga tabulas animasse loquaces.
Plurima, sed quamuis uariis miracula monstris
Ingeminent teneras uincturi carmine mentes,
Harpyiasq; truces, in sopitisq; refusum
Tractibus aurati custodem uelleris anguem:

Et iuga taurorum rapidis ambusta fauillis:
Et uirides galeis sulcos: fœtasq; nouales
Martis: & in segetem crescentis semina belli:
Nil ueris æquale dabunt. prohibere rapaces
Scilicet Harpyias: unaq; excludere mensa
Nobilior titulus, quàm tot potuisse paratas
In Latij prædam Geticas auertere fauces.
An ego terrigenas potius mirabor in ipsis
Procubuisse satis? uitæ quibus attulit idem
Principium, finemq; dies. quàm cæsa Getarum
Agmina? quos tantis aluit bellona trophæis?
Totaq; sub galeis Mauortia canuit ætas?
Per te nanq; unum medijs exuta tenebris
Imperio sua forma redit: claustrisq; solute
Tristibus exangues audent procedere leges.
Iamq; potestates priscus discriminat ordo
Iustitiæ: quas ante pares effecerat una
Nube timor: tua nos urgenti dextera leto
Eripuit: tectisq; suis redduntur, & agris
Damnati fato populi, uirtute renati.
Iam non in pecorum morem formidine clausi.
Prospicimus sæuos campis ardentibus ignes.
Alta nec incertis metimur flumina uotis,
Excidio latura moram. non poscimus amnes
Vndosam seruare fidem. nubesq; fugaces:
Aut coniuratum querimur splendere serenum.
Ipsa quoq; interius furijs exercita plebis
Securas iam Roma leuat, tranquillior arces.
Surge precor ueneranda parens: & certa secundis
Fide deis: humilemq; metum depone senectæ,

Vrbs æquæua polo. tum demum ferrea sumet
Ius in te Lachesis: cum sic mutauerit axem
Fœderibus natura nouis. ut flumine uerso
Irriget Aegyptum Tanais: Mæotida Nilus:
Eurus ab occasu, Zephyrus se promat ab Indis,
Caucaseisq; iugis, calido nigrantibus austro.
Getulas aquilo glacie constringat arenas.
Fatales hucusq; manus, crebrisq; notatæ
Prodigijs abiere minæ. nec sydera pacem
Semper habent: ipsumq; Iouem turbante Typhœo
Si fas est, timuisse ferunt. cum bracchia centum
Montibus armaret totidem, spiramq; retorquens
Lamberet attonitas erectis anguibus arctos.
Quid mirum si regna labor mortalia uexat?
Cum gemini fratres, genuit quos asper Alœus
Martem subdiderint uinclis: & in astra negatas
Tentarint munire uias: steteritq; reuulsis
Penè tribus scopulis cœlesti machina bello.
Sed caret euentu nimius furor. improba nunquam
Spes lætata diu. nec peruenere iuuentæ
Robur Aloidæ, dum uellere Pelion, Othyn
Nititur: occubuit Phœbo: moriensq; Ephialtes
In latus obliquam proiecit languidus ossam.
Aspice q̃ rarum referens inglorius agmen.
Aspice Roma tuum iam uertice celsior hostem
Italia detrusus eat: quantumq; priori
Dissimilis. qui cuncta sibi cessura ruenti
Pollicitus patrij numen iurauerat Istri,
Non nisi calcatis loricam ponere rostris.
O rerum, fatiq; uices. qui fœda parabat

Romanas ad ſtupra nurus: ſua pignora uidit
Coniugibus permiſta trahi. qui mente profunda,
Hauſerat urbis opes: ultro uictoribus ipſe
Præda fuit. noſtri quondam qui militis auro
Congreſſus tentare fidem. deſertus ab omni
Gente ſua, manibusq; redit truncatus, & armis.
Hoc quoq; quod ueniam leti ualuere mereri
Si poſitis pendas odijs. ignoſcere pulchrum
Iam miſero, pœnæq; genus uidiſſe precantem.
Quæ uindicta prior? quàm cum formido ſuperbos
Flectit? & aſſuetum ſpolijs affligit egeſtas?
Sed magis ex alijs fluxit clementia cauſis:
Conſulitur dum Roma tibi. tua cura coëgit
Incluſis aperire fugam: ne peior in arcto
Sæuiret rabies uenturæ conſcia mortis.
Nec tanti nomen, ſtirpemq; abolere Getarum,
Vt propius peterere fuit. procul arceat altus
Iuppiter, ut delubra Numæ, ſedemq; Quirini
Barbaries oculis ſaltem temerare profanis
Poſſit: & arcanum tanti deprehendere regni.
Quãquam ſi ueterum certamina rite recordor:
Tunc etiam pulchra cum libertate uigerent:
Et proprio late florerent milite patres:
Semper ab his famæ petiere inſignia bellis:
Quæ diuerſa procul tuto trans æquora uires
Exercere dabant. currus, regumq; cathenæ
Inter abundantis fati ludibria ductæ.
At uero Italiam quoties circunſtetit atrox
Tempeſtas: ipſumq; caput læſura pependit:
Non illis uani ratio uentoſa fauoris,

Sed grauiter spectata salus: doctorq; placebat,
Non qui præcipiti traheret simul omnia casu:
Sed qui maturo uel læta uel aspera rerum
Consilio momenta regens, nec tristibus impar,
Nec pro successu tumidus: spaciumq; morandi,
Vincendiq; modum mutatis nosset habenis.
Cautius ingentes morbos, & proxima cordi
Vlcera, Pœoniæ tractat solertia curæ:
Parcendoq; secat: ferro ne largius acto
Irreuocandus eat sectis uitalibus error.
Sublimi certe Curium canit ore uetustas:
Aeaciden italo pepulit qui littore Pyrrhum.
Nec magis insignis Marij, Pauliq; triumphus:
Qui captos niueis reges egere quadrigis.
Plus fuga laudatur Pyrrhi, quam uincla Iugurthæ.
Et quamuis gemina fessum iam clade fugarit:
Post Decij lituos, & nulli peruia culpæ
Pectora Fabricij, donis inuicta, uel armis.
Plena datur Curio pulsi uictoria pyrrhi.
Quanto maius opus solo Stilicone peractum
Cernimus? hic ualidam gentem, quam dura niuosis
Educat ursa plagis. non Chaonas, atq; Molossos,
Quos Epeirus alit: nec Dodonæa subegit
Agmina, fatidicam frustra iactantia quercum.
Primus fulmineum lento luctamine pœnum
Compressit Fabius: campo post ausus aperto
Marcellus uinci docuit: sed tertia uirtus
Scipiadæ Latijs tandem deterruit oris.
Vnus in hoc Stilico diuersis artibus hoste
Tres potuit complere duces: fregitq; furentem

Cunctando: uicitq; manu: uictumq; relegat.
Atq; hæc tanta breui miscentem incendia Pyrrhum
Sustinuit toto mœrens Oenotria lustro:
Et prope ter senas Itali per graminis herbas
Massilus Pœno sonipes uastante cucurrit:
Annibalemq; senem uix ad sua reppulit arua.
Vindex sera patrum post bellum nata iuuentus.
Hic celer effecit bruma ne longior una
Esset hyems rerum: primus sed messibus æstas
Temperiem cœlo pariter belloq; referret.
Sed quid ego Annibalem circa, Pyrrhumq; tot annis
Certatum memorem? uilis cũ Sparthacus omne
Per latus Italiæ ferro bacchatus, & igni,
Consulibusq; palàm toties cogressus inertes
Exuerit castris dominos: & strage pudenda
Fuderit imbelles aquilas seruilibus armis.
Nos terrorum expers, & luxu mollior ætas
Deficimus queruli: si bos adductus aratro:
Si libata seges. non hanc ergastula nobis
Immisere manum: nec coniurantis arenæ
Turba fuit. qualem Stilico deiecerit hostem
Thraces, & Hæmonij poterunt Mœsiq; fateri.
Frigida terdecies nudatum frondibus Hæmum
Tendit hyems uestire gelu: totiesq; solutis
Ver niuibus, uiridem monti reparauit amictum.
Ex quo iam patrios gens hæc oblita Triones,
Atq; Istrum transuecta semel, uestigia fixit
Threicio funesta solo. seu fata uocabant:
Seu grauis ira deum seriem meditata ruinis,
Exilio quocunq; uagos impegit Erinnys.

Grandinis,

G randinis,aut morbi ritu per deuia rerum
P ræcipites per claustra ruunt.nec contigit ullis
A mnibus,aut scopulis proprias defendere terras
N il Rhodope,nil uastus Athos,nil profuit Hebrus
O thrisijs. facili contemptum strimona saltu,
E t frustra rapidum damnant Aligmona Bessi.
N ubibus intactum Macedo miratur Olympum
M ore pererratum campi.gemit irrita Tempe
T hessalus:& domitis irrisam cotibus Oeten
S perchiusq;,& uirginibus dilectus Enypheus,
B arbaricas lauere comas.non obice Pindi
S eruati Driopes:nec nubifer Actia texit
L ittora Leucates.ipsæ quæ durius olim
R estiterant Medis,primo certamine ruptæ
T ermopylæ.uallata maris Scyronia rupis,
E t duo continuo connectens æquora muro
I sthmos,& augusti patuerunt claustra Lycæi.
N ec tibi Parrhasios licuit munire colonos
F rondosis Erymanthe iugis:equitataq; summi
C ulmina Taygeti trepidæ uidistis Amyclæ.
T andem suppliciumm cunctis pro montibus alpes
E xegere Getis.tot tandem flumina uictor
V indicat Eridanus.docuit nunc exitus alte
F atorum secreta tegi.Quisq̃ ne reclusis
A lpibus ulterius Latij fore credidit umbram.
N on'ne uelut capta rumor miserabilis urbe
T rans freta,trans Gallos Pyreneumq; cucurrit?
F amaq; nigrantes succincta pauoribus alas,
S ecum cuncta trahens à gadibus usq; Britannum
T erruit oceanum,& nostro procul axe remotam

Insolito belli treme fecit murmure Thulen.
Mandemus'ne notis flabris, quoscunq; timores
Pertulimus? festæ doleant ne tristibus aures.
An potius meminisse iuuat? semperq; uicissim
Gaudia præmissi cumulant inopina dolores.
Vtq; sub occidua iactatis pleiade nautis,
Commendat placidum maris inclementia portum:
Sic mihi tunc maior Stilico, cum læta periclis
Metior: atq; illi redeunt in corda tumultus.
Non'ne uidebantur quãuis adamante rigentes
Turribus inualidis fragiles procumbere muri?
Ferratæq; Getis ultro se pandere portæ?
Nec uallum densæq; sudes arcere uolantes
Cornipedum saltus. iam, iam conscendere puppes.
Sardinios habitare sinus: & inhospita Cypris
Saxa parant: uitamq; freto spumante tueri.
Ipsa etiam diffusa breui Trinacria ponto.
(Si rerum natura sinat) discedere longe
Optat: & Ionium refugo laxare Peloro:
Fulctaq; despiciens auro laquearia diues
Tutior Aeolijs mallet uixisse cauernis:
Iamq; oneri creduntur opes: tandemq; libido
Hæsit auaritiæ grauioribus obruta curis.
Vtq; est. ingenioq; loquax, & plurima fingi
Permittens, crediq; timor: tunc somnia uulgo
Narrari: tunc monstra Deûm, monitusq; sinistri:
Quid meditentur aues: quid cum mortalibus æther
Fulmineo uelit igne loqui: quid carmine poscat
Fatidico custos Romani carbasus æui.
Territat assiduus lunæ labor: atraq; Phœbe
Noctibus

Noctibus Aerisonas crebris ululata per urbes.
Nec credunt uetito fraudatam sole sororem
Telluris subeunte globo: sed castra secutas
Barbara Thessalidas, patrijs lunare uenenis
Incestare iubar. tunc anni signa prioris,
Etsi quod fortasse quies neglexerat omen:
Addit cura Iouis, lapidosos grandinis ictus:
Molitasq; examen apes: passimq; crematas
Per bacchata domos nullis incendia causis:
Et nunq̃ coelo spectatum impune cometen.
Qui primum roseo Phœbi prolatus ab ortu:
Qua micat astrigera senior cum coniuge Cepheus.
Inde Lycaonia paulatim expulsus ab arcto
Crine uago Getici fœdauit sydera plaustri:
Donec in exiguum moriens uanesceret ignem.
Sed grauius mentes cæsorum ostensa luporum
Horrificant. duo quippe lupi sub principis ora,
Dum campis exercet equos: uiolenter adorti
Agmen, & excepti telis, immane relatu
Prodigium: miramq; notam duxere futuri.
Nam simul humano geminas de corpore palmas
Vtraq; perfossis emisit bellua costis:
Illo læua tremens, hoc dextera uentre latebant
Intentis ambæ digitis: & sanguine uiuo
Scrutari si uera uelis: fera nuncia Martis
Ore sub Augusti casurum prodidit hostem.
Vtq; manus utero uirides patuere retecto:
Romula post ruptas uirtus sic emicat alpes.
Sed malus interpres rerum metus omne trahebat
Augurium peiore uia: truncataq; membra

Nutricemq; lupam Romæ, regnoq; minari.
Tunc reputant annos, interceptoq; uolatu
Vulturis incidunt properatis sæcula metis.
Solus erat Stilico: qui desperantibus augur
Sponderet meliora manu: dubiæq; salutis
Dux idem, uatesq; fuit. durate parumper
Inquit: & excussis muliebribus ore querelis
Fatorum tolleremus onus. nil nautica prosunt
Turbatæ lamenta rati: nec segnibus undæ
Planctibus: aut uanis mitescunt flamina uotis.
Nunc instare manu: toto nunc robore niti
Communi pro luce decet. succurrere uelis:
Exhaurire fretum: uarios aptare rudentes
Omnibus, & docti iussis parere magistri.
Non si perfidia nacti penetrabile tempus
Irrupere Getæ: nostras dum Rhetia uires
Occupat: atq; alio desudant Marte cohortes:
Idcirco spes omnis abit. mirabile posset
Esse mihi: si fraude noua, uel calle reperto
Barbarus ignotas irrumperet inscius alpes.
Nunc uero geminis clades repetita tyrannis
Famosum uulgauit iter. nec nota fefellit
Semita præstructum bellis ciuilibus hostem.
Per solitas uenere uias: aditusq; secandos
Barbarico Romana dedit discordia bello.
Sed nec præteritis hæc res incognita sæclis:
Sæpe lacessitam, sed non impune fatemur
Ausoniam, hæc Senonum restrinxit sanguine flāmas:
Hæc & Theutonico quondam patefacta furori,
Colla cathenati uidit squalentia Cymbri,

V ile decus: quod non erexit prævius horror.
I ngentes geminant discrimina magna triũphos.
Q uid turpes iam mente fugas? quid Gallica rura
R espicitis? Latioq; libet post terga relicto
L onginquum profugis Ararim præcingere castris.
S cilicet arctois concessa gentibus urbe
C onsidet regnum Rhodano, captiq; superstes
T runcus erit. uestros stimulant si pignora sensus:
M e quoq; non impar naturæ cura remordet:
N ec ferro sic corda rigent: ut nosse recusam
Q uàm sanctum soceri nomen: q̃ dulce mariti:
Q uantus prolis amor. sed nunquam oblita decoris
O bscœnam latebram pietas ignaua requiret.
N ec uobis fortis monitor, mihi cautior uni.
H ic coniunx, hic progenies, hic carior omni
L uce gener. pars nulla mei subducta procellæ,
A ccipe tu nostræ tellus Oenotria mentis
P ignora, communes tecum subeuntia casus.
E xiguamq; moram muris impende tuendis:
D um redeo lectum referens in classica robur.
H is dictis pauidi firmauit inertia uulgi
P ectora: migrantisq; fugam compescuit aulæ:
A usaq; tunc primis tenebris emergere pulsis
H esperia. ut secum iunxisse pericula uidit
A ugustum: tantoq; sui stetit obside fati.
P rotinus umbrosa uestit qua littus oliua
L arius: & dulci mentitur Nerea fluctu:
P arua puppe lacum præteruolat ocyus: inde
S candit inaccessos brumali sydere montes.
N il hyemis, cœli'ue memor. sic ille relinquens

I eiunos antro catulos immanior exit
H yberna sub nocte leo: tacitus'q; per altas
I ncedit furiale niues. stant colla pruinis
A speras flauentes astringit stiria setas.
N ec meminit leti: nimbo'ue, aut frigora curat:
D um natis alimenta paret. sublimis in arcton
P rominet Hercaniæ confinis Rhetia syluæ:
Q uæ se Danubij iactat Rheni'q; parentem:
V traq; Romuleo prætendens flumina regno.
P rimo fonte breues: alto mox gurgite regnant:
E t fluuios cogunt unda coeunte minores,
I n nomen transire suum. te Cymbrica Tethys
D iuisum bifido consumit Rhene meatu.
T hracia quinq; uadis Istrum uorat Amphytrite.
A mbo habiles remis: ambo glacilia secti
T erga rotis: ambo Boreæ, Marti'q; sodales.
S ed latus Hesperiæ, quo Rhetia iungitur oræ:
P ræruptis ferit astra iugis: pandit'q; tremendam
V ix æstate uiam. multi ceu Gorgone uisa
O briguere gelu. multos hausere profundæ
V asta mole niues: cum'q; ipsis sæpe iuuencis
N aufraga candenti merguntur plaustra baratro.
I nterdum subitam glacie labente ruinam
M ons dedit: & tepidis fundamina subruit astris,
P endenti malefida solo. per talia tendit
F rigoribus medijs Stilico loca. nulla Lyæi
P ocula: rara Ceres: raptos contentus in armis
D elibasse cibos: madido'q; oneratus amictu
A lgentem pulsabat equum: nec mollia fesso
S trata dedere torum: tenebris si cæca repressit

Nox iter: aut spelea subit metuenda ferarum:
Aut pastorali iacuit sub culmine fultus
Ceruicem clypeo. stat pallidus hospite magno
Pastor: & ignoto præclarum nomine uultum
Rustica sordenti genitrix ostendit alumno.
Illa sub horrendis prædura cubilia syluis,
Illis sub niuibus somni, curæq;, laborq;
Peruigil, hanc requiem terris, hæc ocia rebus
Insperata dabant. illæ tibi Roma salutem
Alpinæ peperere casæ. iam fœdera gentes,
Exuerant: Latijsq; audita clade feroces
Vindelicos saltus, & Norica rura tenebant.
Ac ueluti famuli, mendax quos mortis Herilis
Nuncius, in luxum falso rumore resoluit:
Dum marcent epulis: atq; inter uina, chorosq;
Persultat uacuis effrena licentia tectis.
Si reducem dominum sors improuisa reuinxit:
Hærent attoniti: libertatemq; perosus
Conscia seruilis præcordia concutit horror.
Sic ducis aspectu cuncti stupuere rebelles:
Inq; uno princeps Latiumq;, & tota refulsit
Roma uiro. frons læta parum, non tristior æquo,
Non deiecta malis, iusta sed nobilis ira.
Qualis in Herculeo quoties infanda iubebat
Euristeus fuit ore dolor. uel qualis in atram
Solicitus nubem mœsto Ioue cogitur æther.
Tanta ne uos inquit Getici fiducia belli
Erigit? hinc animo frustra tumuistis inani?
Non ita Romanum fati uiolentia nomen
Opprimit: ut uestros nequeant punire tumultus

Parte sui. neu uos longe sermone petito
Demorer: exemplum ueteris cognoscite facti.
Cum ferus Ausonias perfringeret Annibal arces:
Et Trebiam saeuo geminassent funere Cannae:
Nequicquam Aemathiū pepulit spes uana Philippū:
Vt uelut afflictos ferro tentaret inerti.
Romanos commouit atrox iniuria patres:
Vrgerent maiora licet: grauiterq́; tulere
Vrbibus inter se claris de culmine rerum
Congressis: aliquid gentes audere minores.
Nec poenam differre placet. sed bella gerenti
Punica Leuino, regis quoq; praelia mandant.
Paruit imperijs consul: fususq́; Philippus,
Vilia dum grauibus populis interserit arma,
Praetereunte manu: didicit non esse potentum
Tentandas, medijs quamuis in luctibus, iras.
Hoc monitu pariter nascentia bella repressit:
Et bello quaesiuit opes: legitq́; precantes
Auxilio: mensus numerum qui congruus esset:
Nec grauis Italiae, formidandus'ue regenti.
Nec minus accepto nostrae rumore cohortes,
(Sic ducis urget amor) properantibus undiq; signis
Singultus uarios, lachrymosaq́; gaudia miscent.
Conueniunt: uisoq́; animi Stilicone recepti
Sic armenta boum, uastis quae turbida syluis
Spargit hyems: cantus, & sibila nota magistri
Certatim repetunt, uel notae pascua uallis:
Inq; uicem se uoce regunt: gaudentq́; fideles
Reddere mugitus: & qua sonus attigit aurem,
Rara per obscuras apparent cornua frondes.

Accurrit uicina manus: quam Rhetia nuper
Vindelicis auctam spolijs defensa probauit.
Venit & extremis legio prætenta Britannis:
Quæ Scoto dat frena truci: ferroq; notatas
Perlegit exanimes Picto moriente figuras.
Agmina quinetiam flauis obiecta Sicambris,
Quæq; domant Citos, immansuetosq; Cheruscos.
Huc omnes uertere minas: tutumq; remotis
Excubijs Rhenum solo terrore relinquunt.
Vlla'ne posteritas credet? Germania quondam
Illa ferox, populis quæ uix instantibus olim.
Principibus tota poterit cum mole teneri.
Iam sese placidam præbet Stiliconis habenis.
Vt nec præsidijs nudato limite tentet
Expositum calcare solum: nec transeat amnem,
Incustoditam metuens attingere ripam.
Celsior ó cunctis, uniq; æquande Camillo.
Vestris nanq; armis Alarici fracta quieuit,
Ac Brenni rabies. confusis rebus uterq;
Diuinam tribuistis opem. sed tardior ille
Iam captæ uindex patriæ. tu sospitis ultor.
O' quantum mutata tuo fortuna regressu.
Vt sese pariter diffudit in omnia regni
Membra uigor: uiuusq; redit calor urbibus ægris.
Creditur Herculeis lucem renouasse lacertis
Fœmina, dilecti fatis impensa mariti:
Et iuuenem spretæ laniatum fraude nouercæ.
Non sine Circæis Latonia reddidit herbis:
Cretaq;, si uera narratur fabula, uidit
Minoum rupto puerum prodire sepulchro:

Quem senior uates auium clangore repertum
Gramine restituit. miræ nam munere sortis
Dulcia mella necem, uitam dedit horridus anguis.
At tuus aduentus non unum corpus ab umbris,
Sed tot communi populos sub morte iacentes,
Totaq; Tartareis è faucibus oppida traxit,
Ipso Roma die, nec adhuc ostenditur author.
Personuit uenisse ducem: lætisq; quirites
Vocibus, auspicium certi plausere triumphi,
Muniti Stilicone suo. quis gaudia ueri
Principis? amplexus alacris quis disserat aulæ?
Pulueris ambiguam nubem speculamur ab altis
Turribus: incerti socios apportet, an hostes
Ille globus. mentem suspensa silentia librant,
Donec puluereo sub turbine syderis instar
Emicuit Stiliconis apex: & cognita fulsit
Canicies. gauisa repens per mœnia clamor
Tollitur. ipse uenit. portas secura per omnes
Turba salutatis effunditur obuia signis.
Non iam delectus miseri, nec falce per agros
Deposita, iaculum uibrans ignobile messor.
Non tentat Clypeum proiectis sumere rastris
Bellona ridente Ceres: humilisq; nouorum
Seditio clamosa ducum: sed uera iuuentus:
Verus ductor adest: & uiuida Martis imago
Prospera. sed quantum nostræ spes addita menti:
Tantum exempta Getæ. qui uertice proximus astris
Post alpes iam cuncta sibi promittit apertas:
Nil superesse ratus: postq̃ tot flumina pulsis,
Cinctaq; fluminibus crebris, tot mœnia cernit,

Tot subito pedites, equitum tot conspicit alas
Seq; uelut clausum laqueis, sub pectore furtim
Aestuat: & nimium prono feruore petitae,
Iam piget Italiae speratâq; Roma teneri
Visa procul. magni subeunt iam taedia coepti.
Occultat tamen ore metum: primosq; suorum
Consultare iubet bellis, annisq; uerendos.
Criniger isedere patres. pellita Getarum
Curia. quos plagis decorat numerosa cicatrix:
Et tremulos regit hasta gradus: & nititur altis
Pro baculo contis, non exarmata senectus.
Hic aliquis grauior natu, cui plurima dictis,
Consilijsq; fides, defixus lumina terrae,
Concutiensq; comam, capuloq; accliuis eburno,
Si numero non fallor ait, tricesima currit
Bruma ferè rapidum postq̃ trasnauimus Istrum:
Romanamq; manum tantis eludimus annis.
Sed nunq̃ Mauors adeo constrinxit in arctum
Res Alarice tuas, per tot certamina ducto
Crede seni: qui te tenero uice patris ab aeuo
Gestatum parua solitus donare pharetra:
Atq; aptare breues humeris puerilibus arcus.
Saepe quidem frustra monui seruator ut icti
Foederis, Aemathia tutus tellure maneres.
Sed quoniam calidae rapuit te flamma iuuentae:
Nunc saltem (si cura tibi manet ulla tuorum)
His claustris euade precor: dumq; agmina longe,
Dum licet, Hesperijs praeceps illabere terris.
Ne noua praedari cupiens, & parta reponas:
Pastoriq; lupus scelerum delicta priorum

Intra septa suas. Quid palmitis uber Hetrusci?
Quid mihi nescio quam proprio cum tybride Romã,
Semper in ore geris? referunt si uera parentes
Hanc urbem insano nullus qui Marte petiuit
Laetatus uiolasse redit. nec numina sedem
Destituunt iactata procul, dicuntur in hostem
Fulmina: diuiniq; uolant pro moenibus ignes.
Seu coelum, seu Roma tonat. si temnis olympum:
À magno Stilicone caue: qui semper iniquos
Fortuna famulante premit. scis ipse perosus
Arcadiae quàm densa iugis cumulauerit ossa:
Sanguine quàm largo Graios calefecerit amnes:
Extinctusq; fores: ni te sub nomine legum
Proditio, regniq; fauor texisset Eoi.
Talia grandaeuum flammata fronte loquentem,
Obliquisq; tuens oculis non pertulit ultra:
Sed rupit rapidas accensa superbia uoces.
Si non mentis inops, fraudataq; sensibus aetas
Praeberet ueniam: nunq̃ haec opprobria linguae
Turpia Danubius me sospite ferret inultus.
An'ne tot Augustos Hebro qui teste fugaui:
Te patiar suadente fugam? cum cesserit omnis
Obsequijs natura meis? subsidere nostris
Sub pedibus montes: arescere uidimus amnes.
Non ita dij Getici faciant: manesq; parentum:
Vt mea conuerso relegam uestigia cursu.
Hanc ego uel regno uictor, uel morte tenebo,
Victus humum. per tot populos, urbesq; cucurri:
Fregi alpes: galeisq; Padum uictricibus ausi.
Quid restat nisi Roma mihi? gens robore nostra

Tunc

Tunc quoq; pollebat: nullis cum fideret armis.
At nunc Illyrici postquam mihi tradita iura:
Meq; suum fecere ducem: tot tela, tot enses,
Tot galeas multo Thracum sudore paraui:
Inq; meos usus uectigal uertere ferri:
Oppida legitimo iussu Romana coëgi.
Si me fata fouent: ipsi quos omnibus annis
Vastabam: seruire dati. nocitura gementes
Arma dabant: flammisq; diu mollitus, & arte
In sua damna calybs, fabro lugente rubebat
Hortantes his adde deos. non somnia nobis
Nec uolucres, sed clara palàm uox reddita luco est.
Rumpe omnes Alarice moras. hoc impiger anno
Alpibus Italiæ ruptis penetrabis ad urbem.
Huc iter usq; datur. quis iam post talia segnis
Ambigat? aut cœlo dubitet parere uocanti?
Sic ait: hortaturq; suos: belloq;, uiæq;
Instruit. attollunt uanos oracula fastus.
O' semper tacitæ sortes ambage malignæ:
Euentuq; patens, & noxia uatibus ipsis
Veri sacra fides. Ligurum regione suprema
Peruenit ad fluuium miri cognominis urbem:
Atq; illic domitus, uix tandem interprete casu,
Agnouit dubijs illusa uocabula fatis.
Nec non & Stilico pugnam poscentia mouit
Pleno castra gradu: dictisq; instigat euntes.
Nunc, nunc o' socij temeratæ sumite tandem
Italiæ pœnas. obsessi principis armis
Excusate nefas: deploratumq; Timauo
Vulnus, & alpinum gladijs abolete Tyrannum.

Hic est: quem toties campis fudistis achiuis:
Quem discors, odijsq; anceps ciuilibus orbis,
Non sua uis tutata diu: dum fœdera fallax
Ludit: & alternæ periuria uendicat aulæ.
Credite nunc omnes quas dira Britania gentes
Quas Ister, quas Rhenus alit, pendere paratas
In speculis. uno tot prælia uincite bello.
Romanum reparate decus: molemq; labantis
Imperij fulcite humeris. hic omnia campis
Vindicat. hæc mundo pacem uictoria sancit.
Non in Threicijs Aemi decernimus oris:
Nec super Alphæas umbrantia Mænala ripas
Constitimus. non hic Tegeam Argosq; tuemur:
Visceribus medijs, ipsosq; in corde uidetis
Bella geri. patrem Clypeis defendite Tybrim.
Talia nunc pediti, turmæ nunc mistus equestri
Dicta dabat. simul externis præcepta ferebat
Auxilijs. ibat patiens ditionis Alanus:
Qua nostræ iussere tubæ: mortemq; petendam
Pro Latio docuit gentis præclarus Alanæ,
Cui natura breues animis ingentibus artus
Finxerat: immaniq; oculos infecerat ira.
Vulneribus pars nulla uacat: rescisaq; cunctis,
Gloria fœdati splendet iactantior oris.
Ille tamen mandante procul Stilicone citatis,
Accelerantur equis: Italamq; momordit arenam
Felix Elysijsq; plagis: & carmine dignus,
Qui male suspectam nobis impensius arsit.
Vel læto purgare fidem. qui iudice ferro
Diluit immeritum laudato sanguine crimen.

Morte

Morte uiri turbatus eques flectebat habenas:
Totaq; præciso nutassent agmina cornu:
Ni celer instructa Stilico legione secutus,
Subsidijs peditum pugnam instaurasset equestrem.
Quis musis, ipsosq; licet pœane recepto
Enarrare queat: quantum Gradiuus in illa
Luce suæ dederit fundator originis urbi?
Altius haud unquam toto descendimus ense
In iugulum Scythiæ. tanta nec clade superbum
Contudimus Tanaim: uel cornua fregimus Istri.
Inuisum miles sitiens haurire cruorem:
Per uarias uestes, oneratasq; plaustra metallo:
Transit & argenti cumulos: & cædis auarus
Contemptas proculcat opes. preciosior auro
Sanguis erat. passim neglecti prodiga lucri
Ira furens, strictis odium mucronibus explet.
Purpureos cultus, aßumptoq; igne ualentes
Exuuias, miserisq; graues crateras ab Argis,
Raptaq; flagranti spirantia signa Corintho,
Callidus ante pedes uenientibus obijcit hostis
Incassum: neq; enim feralis præda moratur:
Sed iustos præbent stimulos monimenta doloris.
Asseritur ferro captiuum uulgus: & omnes
Diuersæ uoces populis, quos traxerat hostis
Seruitio: tandem dominorum strage redempti,
Blanda cruentatis affigunt oscula dextris:
Desertosq; lares, & pignora læta reuisunt.
Miratur sua quenq; domus: cladesq; renarrant
Ordine: cognati referunt miracula belli.
Quis tibi nunc Alarice dolor? cum marte perirent

D iuitiæ, spolijsq; diu quæsita supellex?
P ulsaretq; tuas ululatus coniugis aures?
C oniugis? inuicto dudum quæ freta marito
D emens Ausonidum gemmata monilia matrum,
R omanasq; alta famulas ceruice petebat.
S cilicet Argolicas, Ephyreiadesq; puellas
C œperat: & pulchras iam fastidire Lacænas.
S ed dea, quæ nimijs obstat Rhamnusia uotis:
I ngemuit: flexitq; rotam. domat aspera uictos
P auperies: unoq; die Romana rependit,
Q uicquid ter denis acies amisimus annis.
O' celebranda mihi cunctis Pollentia sæclis.
O' meritum nomen felicibus apta triumphis.
V irtutis fatale solum. memorabile bustum
B arbariæ. nam sæpe locis, ac finibus illis
P lena lacessito redijt uindicta Quirino.
I llic oceani stagnis excita supremis
C ymbrica tempestas: aliasq; immissa per alpes
I isdem procubuit campis. iam protinus ætas
A dueniens geminæ gentis permisceat ossa:
E t duplices signet titulos commune Trophæum.
H ic Cymbros, fortesq; Getas Stilicone peremptos
E t Mario claris ducibus, tegit itala tellus.
D iscite uesanæ Romam non temnere gentes.

CL. CLAVDIANI PRAEFATIO DE NVPTIIS HONORII ET MARIAE.

S Vrgeret in thalamum ducto cum Pelion arcu:
Nec caperet tantos hospita terra deos.
Cum socer æquoreus, numerosáq; turba sororum
Certarent epulis continuare dies.
Præberetq; Ioui communia pocula Chiron.
Molliter obliqua parte refusus equi.
Penæus gelidos mutaret nectare fontes.
Oetæis fluerent spumea uina iugis.
Terpsicore facilem lasciuo pollice mouit
Barbiton: & mollis duxit in antra choros.
Carmina nec superis, nec displicuere Tonanti:
Cum teneris nossent congrua uota modis.
Centauri Fauniq; negant: quæ flectere Craton?
Quæ rigidum poterat plectra mouere Pholum?
Septima lux aderat cœlo: totiesq; renatus
Viderat exactos Hesperus igne choros.
Tum Phœbus quo saxa domat: quo pertrahit ornos:
Pectine tentauit nobiliore lyram.
Venturumq; sacris fidibus iam spondet Achillem:
Iam Phrygias cædes, iam Simoenta canit.
Frondoso strepuit felix Hymenæus Olympo.
Reginam resonat Othris, & Ossa Tethyn.

Auserat insolitos promissæ uirgi-
nis ignes.
h Augustus: primoq; rudis flagraue-
rat æstu.
Nec nouus unde calor, nec qd su-
spiria uellent,
Nouerat, incipiens & adhuc ignarus amandi.
Non illi uenator equus, non spicula curæ,
Non iaculum torquere libet. mens omnis oberrat
In uultus, quos finxit amor. quàm sæpe medullis
Erupit gemitus? quoties incanduit ore
Confessus secreta rubor? nomenq; beatum
Inuissæ scripsere manus? iam munera nuptæ
Præparat: & pulchros Mariæ sed luce minores
Eligit ornatus. quicquid uenerabilis olim
Liuia, diuorumq; nurus gessere superbæ.
Incusat spes ægra moras: longiq; uidentur
Stare dies: segnemq; rotam non flectere Phœbe.
Scyria sic tenerum uirgo flammabat Achillem,
Fraudis adhuc expers: bellatricesq; docebat
Ducere fila manus: & mox quos horruit Ide,
Thessalico roseos nectebat pectine crines.
Hæc etiam queritur secum. Quonam usq; uerendus
Cunctatur mea uota socer? qui iungere differt
Quam pepigit? castasq; preces implere recusat?
Non ego luxuriam regum, moremq; secutus
Quæsiui uultum thalamis: ut nuncia formæ

L æua per innumeros iret pictura penates.
N ec uarijs dubium thalamus lecturus amorem,
A rdua commisi falsæ connubia ceræ.
N on rapio præceps alienæ fœdera tedæ:
S ed quæ sponsa mihi pridem, patrisq; relicta
M andatis, uno materni sanguinis ortu
C ommunem partitur auum. fastigia supplex
D eposui: gessiq; procum. de limine sacro
O ratum misi proceres: qui proxima nobis
I ura tenent. fateor Stilico non parua poposci:
S ed certe mereor princeps. hic principe natus
Q ui sibi te generum fraterna prole reuinxit.
C ui Mariam differs? fœdus mihi solue paternum.
R edde suos aulæ. mater fortasse rogari
M ollior. o' patrui germen, cui nominis hæres
S uccessi: sublime decus torrentis Iberi.
S tirpe soror, pietate parens, tibi creditus infans
I nq; tuo creui gremio: partuq; remoto
T u potius Flacilla mihi. Quid diuidis ergo
P ignora? quid iuueni natam non tradis alumno?
O ptatus'ne dies aderit? dabitur'ne iugalis
N ox unq̃? tali solatur uulnera questu.
R isit amor: placidæq; uolat trans æquora matri
N uncius: & totas iactantior explicat alas:
M ons latus Eoum cypreæ rupis obumbrat
I nuius humano gressu: phariumq; cubile
P rotheos, & septem despectans cornua Nili.
H unc neq; candentes audent uestire pruinæ:
H unc uenti pulsare timent. hunc lædere nimbi:
L uxuriæ ueneriq; uacat. pars acrior anni

E xulat: æterni patet indulgentia ueris.
I n campum se fundit apex. hunc aurea sæpes
C ircuit: & fuluo defendit prata metallo.
M ulciber, ut perhibent, his oscula coniugis emit
M œnibus: & tales uxorius obtulit arces.
I ntus prata micant: manibus quæ subdita nullis
P erpetuum florent, Zephyro contenta colono:
V mbrosumq; nemus, quo non admittitur ales:
N i probet ante suos Diua sub iudice cantus.
Q uæ placuit: fruitur ramis: quæ uicta recedit.
V iuunt in uenerem frondes: omnisq; uicissim
F elix arbor amat. nutant ad mutua palmæ
F œdera. populeo suspirat populus ictu:
E t platanus platano: alnoq; assibilat alnus.
L abuntur gemini fontes: hic dulcis, amarus
A lter: & infusis corrumpunt mella uenenis,
V nde cupidineas amari fama sagittas.
M ille pharetrati ludunt in margine fratres,
O re pares, æuo similes, gens mollis amorum.
H os Nymphæ pariunt: illum Venus aurea solum
E didit: ille deos cœlumq; & sydera cornu
T emperat: & summos dignatur figere Reges.
H i plebem feriunt. ne cætera numina desunt
H ic habitat nullo constricta licentia nodo:
E t flecti faciles iræ: uinoq; madentes
E xcubiæ: lachrymæq; rudes: & gratus amantum
P allor: & in primis titubans audacia furtis.
I ocundiq; metus: & non secura uoluptas:
E t lasciua uolant leuibus periuria uentis.
H os inter petulans alta ceruice iuuentus
Excludit

Excludit senium luco. procul atria diuae
Permutant radios: syluaq; obstante uirescunt.
Lemnius haec etiam gemmis extruxit, & auro,
Admiscens artem precio: grauibusq; smaragdis
Supposuit caesas hyacinthi rupe columnas.
Berillo paries, & iaspide lubrica surgunt
Limina: despectusq; solo calcatur achates.
In medio glebis redolentibus area diues
Praebet odoratas messes. hic mitis amomi,
Hic casiae matura seges, Panchaeaq; surgunt
Cinnama: nec sicco frondescunt uimina costo:
Tardaq; sudanti prorepunt balsama succo.
Quo postquam dilapsus amor, longasq; peregit
Penna uias: alacer, passuq; superbior intrat.
Caesariem tunc forte Venus subnixa corusco
Fingebat solio: dextra, laeuaq; sorores
Stabant Idaliae. largos haec nectaris hymbres
Irrigat: haec morsu numerosi dentis eburno
Multifidum discrimen arat: sed tertia retro
Dat uarios nexus: & iusto diuidit orbes
Ordine, neglectam partem studiosa relinquens.
Plus error decuit. speculi nec uultus egebat
Iudicio: similis tecto monstratur in omni.
Et rapitur, quocunq; uidet. dum singula cernit:
Seq; probat: nati uenientis conspicit umbram:
Ambrosioq; sinu puerum complexa ferocem,
Quid tantum gauisus ait? quae praelia sudas
Improbe? quis iacuit telis? iterum'ne Tonantem
Inter Sydonias cogis mugire iuuencas?
An Titana domas? an pastoralia Lunam

Rursus in antra uocas? durum, magnumq; uideris
Debellasse deum. suspensus in oscula matris
Ille refert. lætare parens, immane trophæum
Rettulimus. nostrum iam sensit Honorius arcum.
Scis Mariam, patremq; ducem. qui cuspide Gallos
Italiamq; fouet. nec te præclara Serenæ
Fama latet. propera. regalibus annue uotis.
Iunge toros. natum gremio Cytherea remouit:
Et crines festina ligat: peplumq; fluentem
Alleuat: & blando spirantem numine ceston
Cingitur: impulsos pluuijs quo mitigat amnes:
Quo mare, quo uentos, iratáq; flumina soluit.
Vt stetit ad littus, paruos affatur alumnos.
Heus quis erit pueri? uitreas qui lapsus in undas
Huc rapidum Tritona uocet? quo uecta per altum
Deferar? haud unq̃ tanto mihi uenerit usu.
Sacri, quos petimus thalami. pernicius omnes
Quærite: seu concha Libycum circumtonat æquor.
Aegæas seu frangit aquas. quicunq; repertum
Duxerit: aurata donabitur ille pharetra.
Dixerat: & sparsi diuersa plebe feruntur
Exploratores pelagi. sub fluctibus ibat
Carpatijs Triton: obluctantemq; petebat
Cymothoen. timet illa ferum: seséq; sequenti
Surripit: & duris elabitur uda lacertis.
Heus inquit speculatus amor, non uestra sub imis
Furta tegi potuere uadis. accingere nostram
Vecturus dominam. precium non uile laboris.
Cymothoen facilem, quæ nunc detrectat: habebis.
Hac mercede ueni. prorumpit gurgite toruus

S emifer. undosi uelabant brachia crines.
H ispida tendebat bifido uestigia cornu,
Q ua pistrix commissa uiro. ter pectora mouit.
I am quarto Paphias tractu sulcabat arenas.
V mbratura deam retro sinuatur in arcum
B ellua: tum uiuo squalentia murice terga
P urpureis mollita thoris. hoc nauigat antro
F ulta Venus. niueæ delibant æquora plantæ.
P rosequitur uolucrum late comitatus amorum:
T ranquillumq; choris quatitur mare. serta per oẽs
N eptuni dispersa domos. Cadmeia ludit
L eucothoe: frenatq; rosis delphina palæmon.
A lternas uiolis Nereus interserit algas.
C aniciem Glaucus ligat immortalibus herbis.
N ec non & uarijs uectæ Nereides ibant
A udito rumore feris. hanc pisce uolutam
S ubleuat Oceani monstrum Tarthesia Tigris:
H anc timor Aegæi rapturus fronte carinas
T rux aries. hæc cœrulea suspensa leæna
I nnatat. hæc uiridem trahitur complexa iuuencũ:
C ertatimq; nouis onerant connubia donis.
C ingula Cimothoe, rarum Galathea monile,
E t grauibus Spathale bacis diadema ferebat:
I ntextum rubro quas legerat ipsa profundo.
M ergit se subito: uellitq; coralia Lotho.
V imen erat dum stagna subit: processerat undis:
G emma fuit. nudæ Venerem cinxere cateruæ:
P laudentesq; simul tali cum uoce sequuntur.
H os Mariæ cultus, hæc munera nostra precamur:
R eginæ Regina feras. dic talia nunquam

Promeruisse Thetim: nec cum soror Amphitritæ
Nostro nupta Ioui, deuotum sentiat æquor:
Agnoscat famulum uirgo Stiliconia pontum.
Victrices nos sæpe rates, classemq; paternam
Veximus: ad tristes cum tenderet ultor Achiuos.
Iam Ligurum terris spumantia pectora Triton
Appulerat: lassosq; fretis extenderat orbes.
Continuo sublime uolans ad mœnia Gallis
Condita lanigeris, ouis ostentantia pellem
Peruenit. aduentu Veneris spissata recedunt
Nubila: clarescunt puris aquilonibus alpes.
Lætitiæ causas ignorat dicere miles:
Lætaturq; tamen, Mauortia signa rubescunt
Floribus: & subitis animantur frondibus hastæ.
Illa suum dictis affatur talibus agmen.
Gradiuum nostri comites arcete parumper:
Vt soli uacet aula mihi. procul igneus horror
Thoracum: gladiosq; tegat uagina minaces.
Stent bellatrices aquilæ, sæuiq; dracones.
Fas sit castra meis hodie succumbere signis.
Tibia pro lituis, & pro clangore tubarum
Molle lyræ, festumq; canant. epulentur ad ipsas
Excubias. medijs spirent crateres in armis.
Laxet terribiles maiestas regia fastus:
Et sociam plebem non indignata potestas.
Confundant turbæ proceres, soluantur habenis
Gaudia: nec leges pudeat ridere seueras.
Tu festas Hymenæe faces, tu gratia flores
Elige. tu geminas Concordia necte coronas.
Vos pennata cohors, quocunq; uocauerit usus,

Diuisa properate manu: neu marceat ulla
Segnities. alij funalibus ordine ductis
Plurima uenturæ suspendite lumina nocti.
Hi nostra nitidos postes obducere myrto
Contendant. pars nectareis aspergere tecta
Fontibus: & flamma lucos adolere Sabæos.
Pars infecta croco uelamina luthea serum
Pandite. Sydoniasq; solo prosternite uestes.
Ast alij thalamum docto componite textu:
Stamine gemmato, picturatisq; columnis
Aedificetur apex. qualem non Lydia diues
Erexit Pelopi: nec quem struxere Lyæo
Indorum spolijs, & opaco palmite Bacchæ:
Illic exuuias omnes cumulate parentum.
Quicquid auus senior Mauro, uel Saxone uictis:
Quicquid ab innumeris socio Stilicone tremendus
Quæsiuit genitor bellis. quæcunq; Gelonus
Armenius'ue dedit. quantum crinita sagittis
Attulit extremo Meroe circumflua Nilo.
Misit Achemenio quicquid de Tigride Medus,
Cum supplex emeret Romanam Parthia pacem.
Nobilibus gazis, opibusq; cubilia surgant
Barbaricis. omnes thalamo conferte triumphos.
Sic ait: & sponsæ petit improuisa penates:
Illa autem secura tori, tedasq; parari
Nescia, diuinæ fruitur sermone parentis.
Maternosq; bibit mores: exemplaq; discit
Priscæ pudicitiæ: Latios nec noluere libros
Desinit: aut graios ipsa genitrice magistra.
Mæonius quæcunq; senex, aut Thracius Orpheus,

Aut Mythileneo modulatur pectine Sapho.
Sic Triuiam Latona monet, sic mitis in antro
Mnemosyne docili tradidit praecepta thaliae.
Cum procul augeri nitor, & iocundior aer:
Attonitam lustrare domum: fundiq; comarum
Gratus odor: mox uera fides, numenq; refulsit.
Cunctatur stupefacta Venus. nunc ora puellae
Nunc flauam niueo miratur uertice matrem.
Haec modo crescenti, plenae par altera lunae
Assurgit. ceu forte minor sub matre uirenti
Laurus, & ingentes ramos, olimq; futuras,
Promittit iam parua comas. uel flore sub uno
Ceu geminae paestana rosae per iugera regnant.
Haec largo matura die, saturataq; uernis
Roribus indulget spacio. latet altera nodo:
Nec teneris audet folijs admittere soles.
Astitit: & blande Mariam Cytherea salutat.
Salue sydereae proles augusta Serenae,
Magnorum soboles regum, pariturāq; reges,
Te propter Paphias aedes, Cyprumq; reliqui.
Te propter libuit tantos explere labores:
Et tantum transnasse maris, ne uilior ultra
Priuatos patiare lares: neu tempore longo
Dilatos iuuenis nutriret Honorius ignes.
Accipe fortunam: generis diadema resume:
Quod tribuas natis: & in haec penetralia rursus,
Vnde parens progressa redi. fac nulla subesse
Vincula cognatae: quamuis aliena fuisses
Principibus: regnum poteras hoc ore mereri.
Quae propior sceptris facies? quis dignior aula

Vultus erit? non labra rosæ, non colla pruinæ,
Non crines æquant uiolæ, non lumina flammæ.
Quàm uincto leuiter sese discrimine confert
Vmbra supercilij? miscet quàm iusta ruborem
Temperies? nimio nec sanguine candor abundat.
Auroræ uincis digitos: humerosq; Dianæ.
Ipsam iam superas matrem. si Bacchus amator
Dotali potuit cœlum signare corona:
Cur nullis uirgo redimitur pulchrior astris?
Iam tibi molitur stellantia serta Bootes:
Inq; decus Mariæ iam sydera parturit æther:
O' digno nectenda uiro, tantiq; per orbem
Consors imperij. iam te uenerabitur Ister.
Nomen adorabunt populi. iam Rhenus, & Albis
Seruiet, in medios ibis regina Sicambros.
Quid numerem gentes? Atlanteosq; recessus
Oceani? toto pariter dotabere mundo.
Dixit: & ornatus, dederant quos nuper ouantes
Nereides: collo, membrisq; micantibus aptat.
Ipsa caput distinguit acu. substringit amictus.
Flammea uirgineis accommodat ipsa capillis.
Ante fores iam pompa sonat: pilentaq; sacra
Præradiant ductura nurum. calet obuius ire
Iam princeps: tardumq; cupit discedere solem.
Nobilis haud aliter sonipes, quem primus amoris
Sollicitauit odor: tumidus, quatiensq; decoras
Curuata ceruice iubas. Pharsalia rura
Peruolat: & notos hinnitu flagitat amnes.
Naribus accensis. mulcet fœcunda magistros
Spes gregis: & pulchro gaudent armenta marito.

Candidus interea positis exercitus armis
Exultat socerum circa. nec signifer ullus,
Nec miles pluuiæ flores dispergere ritu
Cessat: purpureoq; ducem perfundere nimbo.
Hæc quoq; uelati lauro, myrtoq; canebant.
Diue parens seu te complectitur axis Olympi:
Seu colis Elisias animarum præmia ualles:
En promissa tibi Stilico iam uota peregit:
En gratæ rediere uices. connubia pensat.
Acceptum reddit thalamum: natoq; reponit
Quod dederat genitor. nunq̃ te sancte pigebit
Iudicij: nec te pietas suprema fefellit.
Dignus cui leges, dignus cui pignora tanti
Principis: & rerum commendarentur habenæ.
Dicere possemus quæ prælia gesta sub Aemo:
Quæq; cruentarint fumantem Strimona pugnæ:
Quàm notus clypeo, quanta ui fulminet hostem.
Ni prohiberet Hymen. quæ tempestiua relatu
Nunc canimus. quis consilio, quis iuris, & æqui
Nosse modum melior? quod semper dissidet: in te
Conuenit: ingenio robur, prudentia forti.
Fronte quis æquali? quem sic romana decerent
Culmina? sufficerent tantis quæ pectora curis?
Stes licet in populo. clamat quicunq; uidebit.
Hic ille est Stilico. sic te testatur, & offert,
Celsa potestatis species. non uoce feroci,
Non alto simulata gradu, non improba gestu.
Affectant alij quicquid: fingiq; laborant.
Hæc donat natura tibi. pudor emicat unà,
Formosusq; rigor: uultusq; auctura uerendos
Canicies

Canities festina uenit. consorte remoto
Contingit, grauitasq; senij, uiresq; iuuentæ.
Vtraq; te cingit proprijs insignibus ætas.
Ornatur fortuna uiro. non ulla nocendi
Tela, nec infecti iugulis ciuilibus enses.
Non odium terrore moues: nec frena resoluit
Gratia. diligimus pariter: pariterq; timemus.
Ipse metus te noster amat iustissime legum
Arbiter: egregie pacis fidissime custos.
Optime ductorum: fortunatissime patrum:
Plus iam, plus domino cuncti debere fatemur
Quod gener est inuicte tuus. Vincire corona.
Insere te nostris contempto iure choreis.
Sic puer Eucherius superet uirtute parentem.
Aurea sic uideat similes Thermantia tedas.
Sic uterus crescat Mariæ. sic natus in ostro
Paruus Honoriades genibus considat auitis.

CL. CLAVDIANI PRAEFATIO IN TERTIVM CONSVLATVM HONORII AVGV.

Paruos non aquilis, fas est educere fœtus
Ante fidem Solis, iudiciumq; poli:
Nam pater excusso salijt cum germine proles:
Ouaq; maternus rupit hiulca tepor:
Protinus implumes conuertit ad æthera nidos:
Et recto flammas imperat ore pati.

Consulit ardentes radios: & luce magistra
Naturam, uires, ingeniumq; probat.
Degeneres refugo torsit qui lumine uisus:
Vnguibus hunc sæuis ira paterna ferit.
Exploratores oculis qui pertulit ignes:
Sustinuitq; acie nobiliore diem:
Nutritur: uolucrumq; potens, & fulminis hæres
Gesturus summo tela trisulca Ioui.
Me quoq; Pierijs tentatum sæpius antris
Audet magna suo mittere Roma deo.
Iam dominas aures, iam regia tecta meremur
Et chelis Augusto iudice nostra sonat.

CL. CLAVDIANI LIBER DE TERTIO CONSVLATV HONORII AVGVSTI.

Tertia Romulei sumant exordia fasces:
Terq; tuas ducat bellatrix pompa curules.
Festior annus eat: cantusq; imitata Gabinos.
Diues Hidaspeis augescat purpura gemmis
Succedant armis trabeæ. tentoria lictor
Ambiat: & Latiæ redeant ad signa secures.
Tuq; o qui patrum curis æqualibus orbem
Eoo cum fratre regis: procede secundis
Alitibus: Phœbiq; nouos ordire meatus.
Spes, uotumq; poli, quem primo à limine uitæ

Nutrix aula fouet: strictis quem fulgida telis
Inter laurigeros aluerunt castra triumphos.
Ardua priuatos nescit fortuna penates:
Et regnum cum luce dedit. cognata potestas
Excepit Tyrio uenerabile pignus in ostro:
Lustrauitq; tuos aquilis uictricibus ortus
Miles: & in medijs cunabula præbuit hastis.
Te nascente ferox toto Germania Rheno
Intremuit: mouitq; suas formidine syluas
Caucasus: & positis numen confessa pharetris,
Ignauas Mœroe traxit de crine sagittas.
Reptasti per scuta puer: regumq; feroces
Exuuiæ tibi ludus erant: primusq; solebas
Aspera complecti toruum post prælia patrem.
Signa triumphato quoties flexisset ab Istro
Arctoa de strage calens, & poscere patrem
De spolijs Scythicos arcus. aut rapta Gelonis
Cingula, uel iaculum Daci, uel frena Sueui.
Ille coruscanti clypeo te sæpe uolentem
Sustulit arridens: & pectore pressit anhelo,
Intrepidum ferri, galeæ nec triste timentem
Fulgur, & ad summas tendentem brachia cristas.
Tunc sic lætus ait. Rex ô stellantis olympi
Talis perdomito redeat mihi filius hoste,
Hyrcanas populatus opes, aut cæde superbus
Assyria, sic ense rubens, sic flamine crebro
Turbidus, & grato respersus puluere belli:
Armáq; gauiso referat captiua parenti.
Mox ubi firmasti recto uestigia gressu:
Non tibi desidias molles, nec marcida luxu

O cia, nec somnos genitor permisit inertes:
S ed noua per duros instruxit membra labores:
E t cruda teneras exercuit indole uires.
F rigora sæua pati. grauibus non cedere nimbis.
A estiuum tolerare iubar. transnare sonoras
T orrentum furias. ascensu uincere montes.
P laniciem cursu. ualles, & concaua saltu.
N ec non in clypeo uigiles perducere noctes.
I n galea portare niues. nunc spicula cornu
T endere: nunc glandes baleari spargere funda.
Q uoq; magis nimium pugnæ inflammaret amorem
F acta tui numerabat aui. quem littus adustæ
H orrescit Libyæ, ratibusq; imperuia Thule.
I lle leues Mauros, nec falso nomine Pictos
E domuit: Scotumq; uago mucrone secutus.
F regit Hiperboreas remis audacibus undas:
E t geminis fulgens utroq; sub axe trophæis
T ethyos alternæ refluas calcauit arenas.
H os tibi uirtutum stimulos. hæc semina laudum
H æc exempla dabat. non ocyus hausit Achilles
S emiferi præcepta senis. seu cuspidis artem
S iue lyræ cantus, medicas seu disceret herbas.
I nterea turbata fides, ciuilia rursus
B ella tonant: dubiumq; quatit discordia mundum.
P roh crimen superum longi proh dedecus æui.
B arbarus Hesperias exul possederat oras:
S ceptraq; deiecto dederat Romana clienti.
I am princeps mollitur iter: gentesq; remotas
C olligit Auroræ. tumidus quascunq; pererrat
E uphrates: quas lustrat Halis: quas ditat Orontes.

Thuriferos

Thuriferos Arabes saltus, uada Caspia Mœdi,
Armenij Phasin, Parthi liquere Nyphaten.
Quæ tibi tunc Martis rabies? quantusq; sequendi
Ardor erat? quanto flagrabant pectora uoto?
Optatas audire tubas, campiq; cruenta
Tempestate frui: truncisq; immergere plantas.
Vt Leo, quem fuluæ matris spelunca tegebat,
Vberibus solitum pasci: cum crescere sensit
Vngue pedes: & terga iubis, & dentibus ora.
Iam negat imbelles epulas: & rupe relicta
Getulo comes ire patri stabulisq; minari
Aestuat: & cæsi terga absorbere iuuenci.
Ille uetat: rerumq; tibi commendat habenas:
Et sacro meritos ornat diademate crines:
Tantaq; se rudibus pietas ostentat in annis.
Sic ætas animo cessit. quererentur ut omnes
Imperium tibi sero datum. uictoria uelox
Auspicijs effecta tuis. pugnasti uterq;:
Tu fatis, genitorq; manu. te propter & alpes
Inuadi faciles, cauto nec profuit hosti
Munitis hæsisse locis. spes irrita ualli
Concidit: & scopulis patuerunt claustra reuulsis.
Te propter gelidis aquilo de monte procellis
Obruit aduersas acies: reuolutaq; tela
Vertit in authores: & turbine reppulit hastas.
O' nimium dilecte deo, cui fundit ab antris
Aeolus armatas hyemes: cui militat æther:
Et coniurati ueniunt ad classica uenti.
Alpinæ rubuere niues: & frigidus amnis
Mutatis fumauit aquis: turbaq; cadentum

Staret: ni rapidus iuuisset, flumina sanguis.
At ferus inuentor scelerum traiecerat altum
Non uno mucrone latus: duplexq́; tepebat
Ensis, & ultrices in se conuerterat iras.
Tandem iusta manus, iam libertate reducta
Quamuis emeritum peteret natura reuerti
Numen: & auratas astrorum panderet arces:
Nutaretq́; oneri uenturo conscius Atlas:
Distulit Augustus cupido se reddere cœlo:
Dum tibi pacatum præsenti traderet orbem.
Nec mora: Bistonijs alacer consurgis ab oris
Inter barbaricas ausus transire cohortes.
Impauido uultu linquis Rhodopeia saxa
Orphæis animata modis. iuga deseris Oetes
Herculeo damnata rogo. post Pelion intras
Neræis illustre choris. te pulcher Enipheus
Celsaq́; Dodone stupuit: rursusq́; locutæ
In te Caoniæ mouerunt carmina quercus.
Illyrici legitur plaga littoris. arua teruntur
Delmatiæ. Phrygij numerantur stagna Timaui.
Gaudent Italiæ sublimibus oppida muris
Aduentu sacrata tuo. submissus adorat
Eridanus: blandosq́; iubet mitescere fluctus:
Et Phaëthonteas solitæ deflere ruinas,
Roscida frondosæ reuocant electra sorores.
Quanti tum iuuenes, quantæ spreuere pudorem
Spectandi studio matres: puerisq́; seueri
Certauere senes: cum tu genitoris amico
Exceptus gremio, mediam ueherere per urbem:
Velaretq́; pios communis laurea currus.

Quis

Quis non luciferum roseo cum sole uideri
Credidit? aut iunctum Bromio radiare Tonantem?
Feruet cristatis exercitus undiq; turmis,
Quisq; sua te uoce canens. praestringit ahena
Lux oculos: nudiq; seges Mauortia ferri
Ingeminat splendore diem. pars nobilis arcu
Pars longe iaculis, pars comminus horrida contis.
Hi uolucres tollunt aquilas. hi picta draconum
Colla leuant: multusq; tumet per nubila serpens
Iratus stimulante noto: uiuitq; receptis
Flatibus: & uario mentitur sibila tractu.
Vt uentum ad sedes. cunctos discedere tectis
Dux iubet: & generum compellat talibus ultro.
Bellipotens Stilico, cuius mihi robur in armis
Pace probata fides quid enim per praelia gessi
Te sine? quem merui te non suadente triumphum?
Othrisium pariter Getico foedauimus hebrum
Sanguine: Delmaticas pariter prostrauimus alas,
Ryphaeaq; simul. fessos porreximus artus
In glacie: stantemq; rota sulcauimus Istrum.
Ergo age, me quoniam coelestis Regia poscit:
Tu pueris succede meis. tu pignora solus
Nostra foue. geminos dextra tu protege fratres.
Per consanguineos thalamos, noctemq; beatam,
Per tedas, quas ipsa tuo Regina leuauit
Coniugio: sociaq; uirum produxit ab aula:
Indue mente patrem. crescentes dilige foetus
Vt ducis, ut soceri iam iam securus ad astra
Te custode ferar. rupta si mole Typhoeus
Vndis prosiliat: Tityus si membra resoluat:

Si furor Encheladi proiecta mugiat Aetna:
Opposito Stilicone cadent. nec plura locutus
Sicut erat, liquido signauit tramite nubes:
Ingrediturq; globum lunæ: limenq; reliquit
Arcadis: & Veneris clementes peruolat aures.
Hinc Phœbi permensus iter flammamq; nocentem
Gradiui, placidumq; Iouem: stetit arce suprema
Algenti, qua zona riget Saturnia tractu.
Machina laxatur cœli: rutilæq; patescunt
Sponte fores: arctoa parat conuexa Bootes.
Australes reserat portas succinctus orion:
Inuitantq; nouum sydus: pendentq; uicissim
Quas partes uelit ipse sequi: quibus esse sodalis
Dignetur stellis: aut qua regione moueri.
O decus ætherium, terrarum gloria quondam.
Te tuus Oceanus natali gurgite lassum
Excipit: & notis Hispania proluit undis.
Fortunate parens, primos cum detegis ortus:
Aspicis Arcadium. cum te procliuior urges
Occiduum uisus remoratur Honorius ignem:
Et quocunq; uagos flectis sub cardine cursus:
Natorum per regna uenis. qui mente serena,
Maturoq; regunt iunctas moderamine gentes:
Sæcula qui rursus formant meliore metallo.
Luget auarícies Stygijs innexa cathenis:
Cumq; suo demens expellitur ambitus auro.
Non dominantur opes: non corrumpentia sensus
Dona ualent. emitur sola uirtute potestas.
Vnanimi fratres. quorum mare, terraq; fatis
Debentur. quodcunq; manus euasit auitas:

Quod superest patri. uobis iam Mulciber arma
P ræparat: & Sicula cyclops incude laborat.
B rontes innumeris exasperat ægida signis.
A ltum fulminea crispare in cassïde conum
F estinat Steropes. nectit thoraca Pyragmon:
I gnifluisq; gemit Lipare fumosa cauernis.
V obis Ionia uirides Neptunus in alga
N utrit equos: qui summa freti per cœrula possint
F erre uiam: segetemq; leui percurrere motu,
N esciat ut spumas: nec proterat ungula culmos.
I am uideo Babylona rapi: parthumq; coactum
N on ficta trepidare fuga. iam Bactra teneri
L egibus: & famulis Gangem pallescere ripis:
G emmatosq; humilem dispergere Persida cultus.
I te per extremum Tanaim, pigrosq; Triones.
I te per ardentem Libyam. superate uapores
S olis: & arcanos Nili deprendite fontes.
H erculeum finem, Bacchi transcurrite metas.
V estri iuris erit, quicquid complectitur axis.
V obis rubra dabunt preciosas æquora conchas,
I ndus ebur, ramos Panchaia, uellera Seres.

CL. CLAVDIANI PANEGYRIS DE QVARTO CONSVLATV HONORII AVG. LIBER.

V ſpicijs iterum ſeſe regalibus annus
a Induit: & noua fruitur iactantior aula.
Limina nec paſſi circum priuata morari
Exultant reduces auguſto conſule faſces.
C ernis, ut armorum proceres, legumq́; potentes
P atricios ſumunt habitus: & more Gabino
D iſcolor incedit legio: poſitisq́; parumper
B ellorum ſignis: ſequitur uexilla Quirini.
L ictori cedunt aquilæ: ridetq́; togatus
M iles: & in medijs effulget curia caſtris.
I pſa Palatino circumuallata ſenatu
I am trabeam Bellona gerit: parmamq́; remouit,
E t galeam ſacras humeris uectura curules.
N ec te laurigeras pudeat Gradiue ſecures
P acata geſtare manu: Latiaq́; micantem
L oricam mutare toga: dum ferreus hæret
C urrus: & Eridani ludunt per prata iugales.
H aud indigna coli, nec nuper cognita marti
V lpia progenies: & quæ diademata mundo
S parſit Ibera domus: nec tantam uilior unda
P romeruit ſeriem gentis. cunabula fouit
O ceanus. terræ dominos, pelagiq́; futuros
I mmenſo decuit rerum de principe naſci.
H inc proceſſit auus. cui poſt arctoa frementi
C laſſica maſſilas adnexuit Africa lauros.

Ille Caledoniis posuit qui castra pruinis:
Qui medio Libyæ sub casside pertulit æstus.
Terribilis Mauro: debellatorq; Britanni
Littoris: ac pariter boreæ uastator, & austri.
Quid rigor æternus? cœli quid frigora prosunt?
Ignotumq; fretum? maduerunt Saxone fuso
Orcades. incaluit Pictorum sanguine Thule.
Scotorum cumulos fleuit glacialis hybernæ.
Quis calor obsistit forti? per uasta cucurrit
Aethiopum: cinxitq; nouis Atlanta maniplis.
Virgineum Tritona bibit: sparsosq; uenenis
Gorgoneos uidit thalamos: & uile uirentes
Hesperidum risit, quos ditat fabula ramos.
Arx incensa Iubæ rabies Maurusia ferro
Cessit: & antiqui penetralia diruta Bocchi.
Sed laudes genitor longe transgressus auitas
Subdidit oceanum sceptris: & margine cœli
Clausit opes. quantum distant à Tigride Gades:
Inter se Tanais quantum, Nilusq; relinquunt.
Hæc tamen innumeris per se quæsita trophæis,
Non generis dono, non ambitione potitus.
Digna legi uirtus, ultro se purpura supplex
Obtulit: & solus meruit regnare rogatus.
Nam cum barbaries penitus commota gementem
Irrueret Rhodopen: & misto turbine gentes,
Iam deserta suas, in nos transfunderet arctos:
Danubij totæ uomerent cum prælia ripæ:
Cum Geticis ingens premeretur Mysia plaustris:
Flauaq; Bistonios operirent agmina campos.
Omnibus afflictis, & uel labentibus ictu,

Vel prope casuris, unus tot funera contra
Restitit: extinxitq; faces: agrosq; colonis
Reddidit: & laeti rapuit de faucibus urbes.
Nulla relicta foret Romani nominis umbra:
Ni pater ille tuus iam, iam ruitura subisset
Pondera, turbatamq; ratem: certaq; leuasset
Naufragium commune manu. uelut ordine rupto
Cum procul insanae traherent Phaethonta quadrigae:
Saeuiretq; dies: terrasq;, & stagna propinqui
Haurirent radij: solito cum murmure toruus
Sol occurrit equis. qui postquam rursus heriles
Agnouere sonos: rediJt meliore magistro
Machina, concentusq; poli: rursusq; recepit
Imperium, flammaeq; modum. sic traditur illi,
Seruaturq; oriens. at non pars altera rerum
Tradita. bis possessa manu, bis parta periclis.
Per uarium gemini scelus erupere tyranni
Tractibus occiduis. hunc saeua Britania fudit:
Hunc sibi Germanus famulum delegerat exul,
Ausus uterq; nefas, domini respersus uterq;
Insontis iugulo. nouitas audere priori
Suadebat: tantumq; dabant exempla sequenti.
Hic noua moliri praeceps: hic quaerere tuta
Prouidus: hic fusis, collectis uiribus ille:
Hic uagus excurrens: hic inter claustra reductus
Dissimiles, sed morte pares: euadere neutri
Dedecus, aut mistis licuit procumbere telis.
Amissa specie, raptisq; insignibus ambo
In uultus rediere suos: manibusq; reuinctis
Oblati, gladijs submittunt colla paratis:

Et uitam, ueniamq́; rogant. proh damna pudoris,
Qui modo tam densas nutu mouere cohortes:
In quos iam dubius sese librauerat orbis:
Non hostis uictore cadunt: sed iudice sontes
Damnat uoce reos. petijt quos Marte tyrannos,
Amborum periere duces. hic sponte carina
Decidit in fluctus. illum suus abstulit ensis.
Hunc alpes, hunc Pontus habet. solatia cæsis
Fratribus hæc ultor tribuit. necis author uterq;
Labitur. Augustas par uictima mitigat umbras.
Has dedit inferias tumulis: iuuenumq́; duorum
Purpureos merito placauit sanguine manes.
Illi iusticiam confirmauere triumphi.
Præsentes docuere deos. hinc sæcula discant,
Indomitum nihil esse pio, tutum'ue nocenti.
Nuncius ipse sui longas incognitus egit
Præuento rumore uias, inopinus utrunq;
Perculit: & clausos montes ut plana reliquit.
Extruite immanes scopulos: attollite turres:
Cingite uos fluuijs: uastas opponite syluas,
Garganum alpinis, Apenninumq́; niualem,
Permistis sociate iugis: & rupibus Aemum
Addite Caucaseis: inuoluite Pelion Ossæ:
Non dabitis murum sceleri: qui uindicat, ibit.
Omnia subsident meliori peruia causæ.
Nec tamen oblitus ciuem, cedentibus atrox
Partibus infremuit: non insultare iacenti
Mallebat, mitis precibus, pietatis abundans,
Pœnæ parcus erat: paci non intulit iram.
Post acies odijs idem, qui terminus armis.

Profuit hoc uincente capi: multosq; subactos
Aspera laturæ commendauere cathenæ.
Magnarum largitor opum. largitor honorum:
Pronus, & in melius gaudens conuertere fata.
Hinc amor. hinc ualidum deuoto milite robur.
Hinc natis mansura fides. hoc nobilis ortu
Nasceris: æquæua cum maiestate creatus:
Nullaq; priuatæ passus contagia sortis.
Omnibus exceptis, ultro te Regia solum
Protulit: & patrio felix adolescis in ostro:
Membraq; uestitu nunquam temerata profano
In sacros cecidere sinus. Hispania patrem
Auriferus eduxit aquis: te gaudet alumno
Bosphorus. Hesperio de limine surgit origo:
Sed nutrix Aurora tibi pro pignore tanto
Certatur. geminus ciuem sic uendicat axis
Herculis, & Bromij sustentat gloria Thebas.
Hæsit Apollineo Delos Latonia partu.
Cretaq; se iactat tenero reptata Tonanti.
Sed melior Delo, Dictæis clarior oris,
Quæ dedit hoc numen regio. non littora nostro
Sufficerent angusta deo: nec inhospita Cynthi
Saxa tuos artus duro læsere cubili.
Accliuis genitrix auro, circumflua gemmis,
In Tyrios enixa toros, ululata uerendis
Aula puerperijs. quæ tunc documenta futuri?
Quæ uoces auium? quanti per inane uolatus?
Quis uatum discursus erat? tibi corniger Hammon,
Et dudum taciti rupere silentia Delphi.
Te Persæ cecinere magi. te sensit Hetruscus

A ugur: & inspectis stupuit Babylonius astris.
C haldæi stupuere senes: Cumanaq; rursus
I ntonuit rupes, rabidæ delubra sibyllæ.
N ec te progenitum Cibeleius ære sonoro
L ustrauit Coribas: exercitus undiq; fulgens
A stitit. ambitur signis Augustior infans.
S ensit adorantes galeas: redditq; ferocem
V agitum lituis. uitam tibi contulit idem,
I mperiumq; dies. inter cunabula consul
P roueheris, signans posito modo nomine fastos.
D onaturq; tibi, qui te produxerat, annus.
I psa quirinali paruum te cinxit amictu
M ater: & ad primas docuit reptare curules.
V beribus sanctis, immortaliq; deorum
C rescis adoratus gremio. tibi sæpe Diana
M enalios arcus, uenatricesq; pharetras
S uspendit, puerile decus. tu sæpe Mineruæ
L usisti clypeo: fuluamq; impune pererrans
A egida, tractasti blandos interritus angues.
S æpe tuas etiam iam tum gaudente marito
V elauit Regina comas: festinaq; uoti
P ræsumptum diadema dedit. tum leuibus ulnis
S ustulit: & magno porrexit ad oscula patri.
N ec dilatus honos mutatur principe Cæsar.
P rotinus æquaris fratri: nec certius unquam
H ortati superi. nullis præsentior æther
A ffuit omnibus. tenebris inuoluerat atris
L umen hyems: densosq; notus collegerat hymbres.
S ed cum mox solita miles te uoce leuasset:
N ubila dissoluit Phœbus: pariterq; dabantur

Sceptra tibi: mundoq; dies caligne liber.
Bosphorus aduersam patitur Calcedona cerni.
Nec tantum uicina nitent: sed tota repulsis
Nubibus exuitur Thrace. Pangaea renident:
Insuetosq; palus radios Maeotica uibrat:
Nec boreas nimbos, aut sol ardentior egit.
Imperij lux illa fuit. praesagus obibat
Cuncta nitor: risuq; tuo natura sereno.
Visa etiam medio populis mirantibus audax
Stella die, dubitanda nihil, nec crine retuso
Languida: sed quantus numeratur nocte Bootes:
Emicuitq; plagis alieni temporis hospes
Ignis: & agnosci potuit cum luna lateret.
Siue parens augusta fuit: seu forte reluxit
Diuus auus: seu te claris properantibus astris
Cernere, sol patiens coelum commune remisit.
Apparet quid signa ferant. uentura potestas
Claruit Ascanio: subita cum luce comarum
Innocuus flagraret apex: phrygioq; uolutus
Vertice, fatalis redimiret tempora candor.
At tua coelestes illustrant omnia flammae.
Talis, ab Idaeis primaeuus Iuppiter antris
Possessi stetit arce Poli: famulosq; recepit
Natura tradente deos. lanugine nondum
Vernabant uultus: nec adhuc per colla fluebant
Moturae conuexa comae. tum scindere nubes
Discebat: fulmenq; rudi torquere lacerto.
Laetior augurio genitor, natisq; superbus
Iam paribus, duplici fultus consorte redibat:
Splendebatq; pio complexus pignora curru.

Haud

Haud aliter summo gemini cum patre Lacones
Progenies Ledæa sedent. in utroq; relucet
Frater. utroq; soror similis chlamis effluit auro.
Stellati pariter crines. iuuat ipse Tonantem
Error: & ambiguæ placet ignorantia matri.
Eurotas proprios discernere nescit alumnos:
Vt domus excepit reduces. ibi talia tecum
Pro rerum stabili fertur ditione locutus.
Si tibi Parthorum solium fortuna dedisset
Care puer: terrisq; procul uenerandus Eois
Barbarus Arsacio consurgeret ore thiaras:
Sufficeret sublime genus: luxuq; fluentem
Deside, nobilitas posset te sola tueri.
Altera Romanæ longe rectoribus aulæ,
Conditio uirtute decet. non sanguine niti
Maior: & utilior facto coniuncta potenti.
Vile latens uirtus. quid enim submersa tenebris
Proderit? obscuro ueluti sine remige puppis,
Vel lyra quæ reticet. uel qui non tenditur arcus.
Hanc tamen haud quisquam qui non agnouerit ante
Semet: & incertos animi placauerit æstus
Inueniet. longis illuc ambagibus itur.
Disce orbis, quod quisq; sibi cum conderet artus
Nostros æthereis miscens terrena Prometheus,
Sinceram patri mentem furatus olympo:
Continuit claustris: indignantemq; reuinxit:
Et cum non aliter possent mortalia fingi:
Adiunxit geminas. illæ cum corpore lapsæ
Intereunt: hæc sola manet: bustoq; superstes
Euolat. hanc alta capitis fundauit in arce

Mandatricem operum: prospecturamq; labori.
Illas inferius collo, præceptaq; summæ
Passuras dominæ, digna statione locauit.
Quippe opifex ueritus confundere sacra profanis:
Distribuit partes animæ: sedesq; remouit.
Iram sanguinei regio sub pectore cordis
Protegit imbutam flammis: auidamq; nocendi
Præcipitemq; sui rabie succensa tumescit.
Contrahitur tepefacta metu: cumq; omnia secum
Duceret: & requiem membris uesana negaret:
Inuenit pulmonis opem: madidumq; fluenti
Præbuit: ut tumidæ ruerent in mollia fibræ.
At sibi cuncta petens, secum latura cupido
In iecur, & tractus imos compulsa recessit.
Quæ uelut immanes reseret cum bellua rictus
Expleri, pascíq; uelit. nunc uerbere curas
Torquet auaritiæ stimulis: nunc flagrat amorum:
Nunc gaudet: nunc mœsta dolet. satiataq; rursus
Exoritur: cæsaq; redit pollentius hydra.
Hos igitur potuit siquis sedare tumultus:
Inconcussa dabit puræ sacraria menti.
Tu licet extremos late dominere per Indos
Te Mœdus, te mollis Arabs, te Seres adorent.
Si metuis si parua cupis, si duceris ira:
Seruitij patiere iugum. tolerabis iniquas
Interius leges. tunc omnia iure tenebis:
Cum poteris rex esse tui. procliuior usus
In peiora datur: suadetq; licentia luxum:
Illecebris effrena fauet. tunc uiuere caste
Asperius, cum prompta uenus. tunc durius iræ
Consulitur:

Consultur: cum pœna patet. sed comprime motus.
Nec tibi quid liceat: sed quid fecisse decebit
Occurrat: mentemq; domet respectus honesti.
Hoc te præterea crebro sermone monebo:
Ut te totius medio telluris in orbe
Uiuere cognoscas. cunctis tua gentibus esse
Facta palam: nec posse dari regalibus usquam
Secretum uitijs. nam lux altissima fati
Occultum nil esse sinit: latebrasq; per omnes
Intrat: & obtrusos implorat fama recessus.
Sis pius in primis: nam cum uincamur in omni
Munere: sola deos æquat clementia nobis.
Neu dubie suspectus agas. neu falsus amicis
Rumorumue auidus. qui talia curat, inanes
Horrebit strepitus: nulla non anxius hora.
Non sic excubiæ, nec circunstantia pila,
Quam tutatur amor. non extorquebis amari.
Hoc alterna fides, hoc simplex gratia donat.
Non'ne uides operum qui se pulcherrimus ipse
Mundus amore ligat? nec ui connexa per æuum
Conspirant elementa sibi? qui limite Phœbus
Contentus medio. contentus littore Pontus:
Et qui perpetuo terras ambitq;, uehitq;.
Nec premat incumbens oneri: nec cesserit aer.
Qui terret, plus ipse timet. sors ista tyrannis
Conuenit. inuideant claris: fortesq; trucident.
Muniti gladijs uiuant: septiq; uenenis
Ancipites habeant arces: trepidiq; minentur.
Tu ciuem, patremq; geras. tu consule cunctis,
Non tibi: nec tua te moueant, sed publica uota.

In commune iubes si quid, censes'q; tenendum,
Primus iussa subi. tunc obseruantior æqui
Fit populus: nec ferre uetat: cum uiderit ipsum
Actorem parere sibi. componitur orbis
Regis ad exemplum: nec sic inflectere sensus
Humanos edicta ualent, quàm uita regentis.
Mobile mutatur semper cum principe uulgus.
His tamen effectis, nec fastidire minores:
Neu pete præscriptos homini transcendere fines.
Inquinat egregios adiuncta superbia mores.
Non tibi tradidimus dociles seruire Sabæos,
Armeniæ dominum non te præfecimus oræ,
Nec damus Aßyriam, tenuit quam fœmina gentem.
Romani qui cuncta diu rexere regendi.
Qui nec Tarquinij fastus, nec iura tulere
Cæsaris. annales ueterum delicta loquuntur.
Hærebunt maculæ. quis non per sæcula damnet
Cæsareæ portenta domus? quem dira Neronis
Funera? quem rupes Caprearum tetra latebit
Incesto possessa seni? uictura feretur
Gloria Traiani. non tàm quod Tigride uicto
Nostra triumphati fuerat prouincia Parthi:
Alta quod inuectus stratis capitolia Dacis:
Quàm patriæ quod mitis erat. nec desine tales
Nate sequi. si bella tonent: prius agmina duris
Exerce studijs: & sæuo præstrue Marti.
Non brumæ requies, non hybernacula segnes
Eneruent torpore manus. ponenda salubri
Castra loco. præbenda uigil custodia uallo.
Disce ubi densari cuneus: ubi cornua tendi

Aequius,

Aequius aut iterum flecti. quae montibus aptae,
Quae campis acies, quae fraudi accommoda uallis.
Quae uia difficilis. fidit si moenibus hostis:
Tum tibi murali libretur machina pulsu.
Saxa rotet praeceps aries: protectáq; portas
Testudo feriat. ruat emersura iuuentus
Effossi per operta soli. si longa moretur
Obsidio: tum uota caue secura remittas.
Inclusum'ue putes. multis damnosa fuere
Gaudia. dispersi pereunt somno'ue soluti.
Saepius incautae nocuit uictoria turbae.
Neu tibi regificis tentoria larga redundent
Delitijs: neue imbelles ad signa ministros
Luxuries armata trahat. neu flantibus austris,
Neu pluuijs cedas. neu defensura calorem
Aurea summoueant rapidos umbracula solos.
Inuentis utare cibis. solabere partes
Aequali sudore tuas. si collis iniquus:
Primus ini. syluam si caedere prouocat usus:
Ne pudeat sumpta quercum strauisse bipenni.
Calcatur si pigra palus: tuus ante profundum
Praetentet Sonipes, fluuios tu protere curru
Horrentes glacie. liquidos tu scinde natatu.
Nunc eques in medias equitum te confere turmas:
Nunc pedes assistas pediti. tum promptius ibunt
Te socio. tum conspicuus, gratusq; feretur
Sub te teste labor. dicturum plura parentem
Voce subit. equidem faueant modo numina coeptis:
Haec effecta dabo, nec me fratriq;, tibiq;
Dissimilem populi, commissáq; regna uidebunt.

S ed cur non potius uerbis, quae differis usu
E xperior? gelidas certe nunc tendis ad alpes
D uc tecum comitem. figant sine nostra tyrannum
S picula. pallescat nostro sine barbarus arcu.
I taliam'ne feram furijs praedonis acerbi
S ubiectam? patiar Romam seruire clienti?
V sque adeo ne puer? nec me polluta potestas,
N ec pia cognati tanget uindicta cruoris?
P er strages equitare libet. da protinus arma.
C ur annos obijcis? pugnae cur arguor impar?
A equalis mihi Pyrrhus erat: cum pergama solus
V erteret: & patri non degeneraret Achilli.
D eniq; si princeps castris haerere nequibo:
V el miles ueniam. delibat dulcia nati
O scula: miratus'q; refert. Laudanda petisti:
S ed festinus amor. ueniet robustior aetas.
N e propera. nec dum decimas emensus aristas
A ggrederis metuenda uiris. uestigia magnae
I ndolis agnosco. fertur Pelleus Eoum
Q ui domuit Porhum cum prospera saepe Philippi
A udiret: laetos inter fleuisse sodales:
N il sibi uincendum patris uirtute relinqui.
H os uideo motus. sat sit promittere patri:
T antus eris: nostro nec debes regna fauori:
Q uae tibi iam natura dedit. sic mollibus olim
S tridula ducturum pratis examina regem
N ascentem uenerantur apes: & publica mellis
I ura petunt: tradunt'q; fauos. sic pascua paruus
V endicat: & nec dum firmatis cornibus audax,
I am regit armentum uitulus: sed praelia differt
In iuuenem:

In iuuenem: patiensq; meum cum fratre tuere
Me bellante locum. uos impacatus Araxes
Vos celer Euphrates timeat. sit Nilus ubiq;
Vester: & emisso quicquid sol imbuit ortu.
Si pateant alpes. habeat si causa secundos
Iustior euentus: aderis, partesq; receptas
Suscipies: animosa tuas ut Gallia leges
Audiat: & nostros æquus modereris Iberos.
Tunc ego securus fati, lætusq; laborum
Discedam, uobis utrunq; regentibus axem.
Interea musis animus dum mollior instat:
Et quæ mox imitere, legas. nec desinat unquam
Tecum Graia loqui, tecum Romana uetustas.
Antiquos euolue duces. assuesce futuræ
Militiæ. Latium retro te confer in æuum.
Libertas quæsita placet. mirabere Brutum.
Perfidiam damnas, Metij satiabere pœnis.
Triste rigor nimius: Torquati despue mores.
Mors impensa bonum: Decios uenerare ruentes.
Vel solus quid fortis agat: te ponte soluto
Oppositus Cocles, Mutij te flamma docebit.
Quid mora perfringat Fabius: quid rebus in arctis
Dux gerat: ostendat Gallorum strage Camillus.
Discitur hinc nullos meritis obsistere casus.
Prorogat æternam feritas tibi punica famam
Regule, successus superant aduersa Catonis.
Discitur hic quantum paupertas sobria possit.
Pauper erat Curius: cum reges uinceret armis.
Pauper Fabricius: Pyrrhi cum sperneret aurum.
Sordida Serranus flexit dictator aratra:

Lustratæ lictore casæ: fascesq; salignis
Postibus affixi. collectæ consule messes:
Et sulcata diu trabeato rura colono.
Hæc genitor præcepta dabat. uelut ille carinæ
Longæuus rector. uarijs quem sæpe procellis
Explorauit hyems: ponto iam fessus, & annis
Aequoreas alni nato commendat habenas:
Et casus, artesq; docet. quo dextra regatur
Sydere: quo fluctus possint moderamine falli:
Quæ nota nimborum: quæ fraus infida fareni:
Quid sol occiduus prodat: quo saucia uento
Decolor iratos attollat Cynthia uultus.
Aspice nunc quacunq; micas: seu circulus austri
Magne parens gelidi, seu te meruere triones:
Aspice. completur uotum, iam natus adæquat
Te meritis: & quod magis est optabile, uincit.
Discedens clypeum, defensoremq; dedisti.
Pro nobis nihil ille pati, nullumq; recusat
Discrimen tentare sui: non dura uiarum,
Non incerta maris. Libyæ squalentis arenas
Audebit superare pedes: madidaq; cadente
Pleiade, Getulas intrabit Syrtibus undas.
Hunc tamen in primis populos lenire feroces,
Et Rhenum pacare iubes. uolat ille citatis
Vectus equis: nullaq; latus stipante caterua,
Aspera nubiferas qua Rhetia porrigit alpes:
Pergit: & hostiles (tanta est fiducia) ripas
Incomitatus adit. totum properare per amnem
Attonitos reges humili ceruice uideres,
Ante ducem nostrum. flauam sparsere Sicambri
Cæsariem

Caesariem: pauidoq; orantes murmure Franci
Procubuere solo iuratur Honorius absens:
Imploratq; tuum supplex Alemania nomen.
Basternae uenere truces. uenit accola syluae,
Bructerus Hercyniae: latisq; paludibus exit
Cimbrus: & ingentes Albim liquere Cherusci.
Accipit ille preces uarias: tardeq; rogatus
Annuit: & magno pacem pro munere donat.
Nobilitant ueteres Germanica foedera Drusos,
Marte sed ancipiti, sed multis cladibus empta.
Quis uictum meminit sola formidine Rhenum,
Quod longis alij bellis potuere mereri:
Hoc tibi dat Stiliconis iter. post ocia Galli,
Limitis, hortaris Graias fulcire ruinas.
Ionium tegitur uelis: uentisq; laborant
Tot curuare sinus: seruaturasq; Corynthum
Prosequitur facili Neptunus gurgite classes.
Et puer isthmiaci iam pridem littoris exul,
Secura repetit portus, cum matre Palaemon.
Castra cruore natant. metitur pellita iuuentus:
Pars morbo. pars ense perit. non lustra Lycaei,
Non Erimanthaeae iam copia sufficit umbrae.
Innumeris exusta rogis, nudataq; ferro
Sic flagrasse suas laetantur Maenala syluas.
Excutiat cineres Ephyrae, Spartanus, & Arcas
Tutior: exangues pedibus proculcet aceruos:
Fessaq; pensatis respiret Graecia poenis.
Gens qua non Scythicos diffusior ulla triones
Incoluit: cui paruus Athos, angustaq; Thrace
Cum transiret, erat. per te, uiresq; tuorum

Fracta ducum: lugetq; sibi iam rara superstes:
Et quorum turbæ, spacium uix præbuit orbis:
Vno colle latent, sitiens, inclusáq; uallo
Ereptas quæsiuit aquas: quas hostibus ante
Contiguas, alio Stilico deflexerat arcu.
Mirantemq; nouas ignota per auia ualles
Iusserat aduerso fluuium migrare meatu.
Obuia quid mirum uinci? cum barbarus ultro
Iam cupiat seruire tibi? tua Sarmata discors
Sacramenta petit. proiecta fraude Gelonus
Militat. in Latios ritus transistis Alani,
Vt fortes in marte uiros, animísq; paratos:
Sic iustos in pace legis: longumq; tueris
Electos: crebris nec succedentibus urges
Iudicibus: notis regimur: fruimurq; quietis:
Militiæq; bonis. ceu bellatore Quirino:
Ceu palido moderante Numa. non imminet ensis:
Nullæ nobilium cædes. non crimina uulgo
Texuntur. patria mœstus non truditur exul.
Impia continui cessant augmenta tributi.
Non infelices tabulæ. non hasta refixas
Vendit opes auidis. emptor non uoce citatur:
Nec tua priuatis crescunt æraria damnis.
Munificus laudis, sed non & prodigus auri.
Perdurat non empta fides: nec pectora merces
Alligat: ipsa suo pro pignore castra laborant.
Te miles nutritor amat. Quæ deniq; Romæ
Cura tibi? quàm fixa manet reuerentia patrum?
Firmatur senium iuris: priscamq; resumunt
Caniciem leges: emendanturq; uetustæ:

Accedunt'q; nouæ, talem sensere Solonem
Res Pandioniæ. sic armipotens Lacedæmon:
Quæ sub te uel causa grauis? uel iudicis error?
Nec legitur dubijs, quis litibus addere finem
Iustior: & mersum latebris educere uerum?
Quæ pietas? quantus'q; rigor? tranquilla'q; magni
Vis animi? nullo'q; leuis terrore moueri?
Nec noua mirari facilis? quæ docta facultas
Ingenij, linguæ'q; modus? responsa uerentur
Legati: grauibus'q; latet sub moribus ætas.
Quantus in ore pater radiat? quàm torua uoluptas
Frontis, & augusti maiestas grata pudoris?
Iam patrias imples galeas: iam cornus auita
Tentatur uibranda tibi. promittitur ingens
Dextra rudimentis: Romana'q; uota moraris.
Quis decor? incedis quoties clypeatus, & auro
Squameus, & rutilus cristis, & casside maior?
Sic cum Threicia primum sudaret in hasta,
Flumina lauerunt puerum Rhodopeia Martem.
Quæ uires iaculis? uel cum Gortynia tendis
Spicula: quàm felix arcus, certi'q; petitor
Vulneris? & iussum mentiri nescius ictum?
Scis quo more Cydon, qua dirigat arte sagittas,
Armenius: refugo quæ sit fiducia Partho.
Sic Amphioniæ pulcher sudore palæstræ
Alcides pharetras, Dircæa'q; tela solebat
Prætentare feris, olim domitura gigantes:
Et pacem latura Polo: semper'q; cruentus
Ibat: & Alcmenæ prædam referebat ouanti
Cæruleus tali prostratus Apolline Python,

Implicuit fractis moritura uolumina sylvis.
Cum uectaris æquo: simulacraq; Martia ludis:
Quis molles sinuare fugas? quis tendere contum
Acrior? aut subitos melior flexisse recursus?
Non te Massagetæ, non gens exercita campo
Thessala, non ipsi poterunt æquare Bimembres.
Vix comites alæ, uix te suspensa sequuntur
Agmina: feruentesq; tument post terga dracones:
Vtq; tuis primum sonipes calcaribus arsit:
Ignescunt patulæ nares. non sentit arenas.
Vngula: discussæq; iubæ sparguntur in armos.
Turbantur phaleræ. spumosis morsibus aurum
Fumat. anhelantes exundant sanguine gemmæ.
Ipse labor, puluisq; decet, confusaq; motu
Cæsaries. uestis radiato murice solem
Combibit. ingesto crispatur purpura uento.
Si dominus legeretur equis: tua posceret ultro
Verbera Nereidum stabulis nutritus Arion:
Seruiretq; tuis contempto Castore frenis
Cyllarus: & flauum Xanthus spreuisset Achillem.
Ipse tibi famulas præberet Pegasus alas,
Portaretq; libens: melioraq; pondera passus
Bellerophonteas indignaretur habenas.
Quin etiam uelox Auroræ nuncius Aethon,
Qui fugat hinnitu stellas: roseoq; domatur
Lucifero: quoties equitem te cernit ab astris:
Inuidet: inq; tuis mauult spumare lupatis.
Nunc quoq; quos habitus, quantæ miracula pompæ
Vidimus? Ausonio cum iam succinctus amictu
Per Ligurum populos solito conspectior ires?

Atq; inter niueas alte ueherere cohortes?
Obnixisq; simul pubes electa lacertis
Sydereum gestaret onus? sic numina Memphis
In uulgus proferre solet. penetralibus exit
Effigies, breuis illa quidem, sed plurimus infra
Liniger, imposita suspirans ueste sacerdos
Testatur sudore deum. Nilotica sistris
Ripa sonat: Phariosq; modos Aegyptia ducit
Tibia, submissis admugit cornibus Apis.
Omnis nobilitas, omnis tua sacra frequentat
Tibridis, & Latij soboles. conuenit cu unum
Quicqd in orbe fuit procerum: qbus author honoris,
Vel tu uel genitor. numeroso consule consul
Cingeris: & socios gaudes admittere patres.
Illustri te prole Tagus, te Gallia doctis
Ciuibus, & toto stipauit Roma senatu.
Portatur iuuenum ceruicibus aurea sedes:
Ornatuq; nouo grauior deus. asperat Indus
Velamenta lapis: preciosaq; fila smaragdis
Ducta uirent. Amethystus inest: & fulgor Iberus
Temperat arcanis hyacinthi cœrula flammis.
Nec rudis in tali suffecit gratia textu:
Auget acus meritum: picturatumq; metallis
Viuit opus: multaq; ornantur iaspide uultus:
Et uarijs spirat Nereia bacca figuris.
Quæ tantum potuit digitis mollire rigorem
Ambitiosa colus? uel cuius pectinis arte
Traxerunt solidæ gemmarum stamina telæ?
In uia quis calidi scrutatus stagna profundi
Tethyos inuasit gremium? quis diuitis algæ

Germina flagrantes inter quæsiuit arenas?
Quis iunxit lapides? ostro quis miscuit ignes
Sydonij rubriq; maris? tribuere colorem
Phœnices: Seres subtegmina: pondus Hidaspes.
Hoc si Mæonias cultu graderere per urbes,
In te pampineos proferret Lydia Tyrsos:
In te Nisa choros. dubitarent orgia bacchi
Cui furerent. irent blandæ sub uincula tigres.
Talis Erythræis intextus nebrida gemmis
Liber agit currus: & Caspia flectit eburnis
Colla iugis. satyri circum, crinemq; solutæ
Mænades. astringunt hederis uictricibus Indos.
Ebrius hostili uelatur palmite Ganges.
Aspice mox lætum sonuit clamore tribunal.
Te fastos ineunte quater. solennia ludit
Omina libertas. deductum uindice morem
Lex celebrat: famulusq; iugo laxatus herili
Ducitur: & grato remeat securior ictu.
Tristis conditio pulsata fronte recedit
In ciuem. rubuere genæ: tergoq; remouit
Verbera. permissi felix iniuria uoti.
Prospera Romuleis sperantur tempora rebus
In nomen uentura tuum. præmissa futuris
Dant exempla fidem. quoties te cursibus æui
Præfecit: toties accessit laurea patri.
Ausi Danubium quondam transnare Gruthunni:
In lintres fregere nemus. ter mille ruebant
Per fluuium plenæ cuneis immanibus alni.
Dux Odotheus erat. tantæ conamina classis
Incipiens ætas, & primus contudit annus.

Submersæ sedere rates. fluitantia nunquam
Largius arctoos pauere cadauera pisces.
Corporibus premitur Peucæ. per quinq; recurrens
Hostia barbaricos uix egerit unda cruores.
Confessus'q; parens Odothei regis opima
Rettulit, exuuias'q; tibi. ciuile secundis
Conficis auspicijs bellum. tibi debeat orbis
Fata Gruthunnorum, debellatum'q; tyrannum.
Ister sanguineos egit te consule montes.
Sed patrijs olim fueras successibus author:
Nunc erit ipse tuis. semper uenere triumphi
Cum trabeis: sequitur'q; tuos uictoria fasces.
Sis precor assiduus consul, Marij'q; relinquas
Et senis Augusti numerum. quæ gaudia mundi
Per tua lanugo cum serpere cœperit ora?
Cum tibi prodiderit festas nox pronuba tedas.
Quæ tali deuota toro? quæ muricæ fulgens
Ibit in amplexus tanti Regina mariti?
Quæ'nam tot diuis ueniet nurus? omnibus aruis,
Et toto dotanda mari? quantus'q; feretur
Idem per Zephyri metas Hymeneus, & Euri?
O' mihi si liceat thalamis intendere carmen
Connubiale tuis. si te iam dicere patrem
Tempus erit: cum tu trans Rheni cornua uictor,
Arcadius captæ spolijs Babylonis honustus,
Communem maiore toga signabitis annum:
Crinitus'q; tuo sudabit fasce Lyæus.
Vltima fraternas horrebunt Bactra secures.

CL. CLAVDIANI PRAEFATIO IN SEXTVM HONORII AVGVSTI CONSVLATVM.

Omnia, quæ sensu uoluuntur uota diurno
Pectore sopito reddit amica quies.
Venator defensa toro cũ mẽbra repõit:
Mẽs tamẽ ad syluas, et sua lustra redit.
Iudicibus lites, aurigæ somnia currus,
Vanaq́; nocturnus meta cauetur equis.
Furto gaudet amans permutat nauita merces:
Et uigil elapsas quærit auarus opes.
Blandaq́; largitur frustra sitientibus ægris
Irriguus gelido pocula fonte sopor.
Me quoq; musarum studium sub nocte silenti
Artibus assuetis sollicitare solet.
Nanq; poli media stellantis in arce uidebar.
Ante pedes summi carmina ferre Iouis.
Vtq́; fauet somnus. plaudebant numina dictis:
Et circumfusi sacra corona chori.
Encheladus mihi carmen erat: uictusq́; typhœus.
Hunc premit Inarimes, hunc grauis Aetna domat.
Quàm lætus post bella Iouem susceperit æther
Phlegrææ referens præmia militiæ.
Additur ecce fides. nec me mea lusit imago:
Irrita nec falsum somnia misit ebur.
En princeps, en orbis apex æquatur olympo.
En quales memini turba uerenda deos.
Fingere nil maius potuit sopor: altaq́; uati
Conuentum cœlo præbuit aula parem.

CLAV.

CLV. CLAVDIANI LIBER DE SEXTO HONORII AV= GVSTI CONSVLATV.

V rea fortunæ reducí ſi templa priores
a O b reditũ uouere ducũ: nõ dignius unq̃
H æc dea pro meritis amplas ſibi poſce=
ret ædes:
Q uam ſua cum pariter trabeis repetatur, & urbi
M aieſtas: nec enim campus ſolemnis, & urna
L uditur in morem: ſpecies nec diſſona cœtu
A ut peregrina nitet ſimulati iuris imago:
I ndigenas habitus natiua palatia ſumunt:
E t patrijs plebem caſtris ſociante Quirino,
M ars auguſta ſibi renouat ſuffragia campi.
Q ualis erit terris. quem mons euandrius offert
R omanis auibus: quem Tybris inaugurat annus.
Q uamq̃ omnes quicunq; tui cognominis anni,
S emper inoffenſum dederint ſucceſſibus omen:
S intq; trophæa tuas ſemper comitata ſecures.
H ic tamen ante omnes miro promittitur ortu:
V rbis & auguſti geminato nomine felix.
N anq; uelut ſtellas babylonia cura ſalubres
O ptima tunc ſpondet mortalibus edere fata,
C œlicolæ cum celſa tenent: ſummoq; feruntur
C ardine: nec radios humili ſtatione recondunt.
H aud aliter Latiæ ſublimis ſignifer aulæ,
I mperij ſydus prima cum ſede locauit.
A uget ſpes italas: & certius omnia ſurgunt

V ictrici concepta solo. cum pulcher Apollo
L ustrat Hyperboreas Delphis cessantibus aras
N il tum castaliæ riuis communibus undæ
D issimiles: uili nec discrepat arbore laurus:
A ntraq; mœsta silent: inconsultiq; recessus.
A t si Phœbus adest: & frenis gripha iugalem
R yphæo tripodas repetens detorsit ab axe:
T unc syluæ, tunc antra loqui, tunc uiuere fontes,
T unc sacer horror aquis: adytisq; effunditur Echo
C carior: & doctæ spirant præsagia rupes.
E ce palatino creuit reuerentia monti:
E xultatq; habitante deo: potioraq; delphis
S upplicibus late populis oracula pandit:
A tq; suas ad signa iubet reuirescere lauros.
N on alium certe decuit rectoribus orbis
E sse larem: nulloq; magis se colle potestas
A estimat: & summi sentit fastigia iuris,
A ttollens apicem subiectis regia rostris.
T ot circum delubra uidet: tantisq; deorum
C ingitur excubijs. iuuat infra tecta tonantis
C ernere Tarpeia pendentes rupe gigantes:
C ælatasq; fores: medijsq; uolantia signa
N ubibus: & densum stipantibus æthera templis:
A eraq; uestitis numerosa puppe columnis
C onsita: subnixaq; iugis immanibus ædes:
N aturam cumulante manu: spolijsq; micantes
I nnumeros arcus. acies stupet igne metalli:
E t circunfuso trepidans obtuditur auro.
A gnoscis ne tuos princeps uenerande penates?
H æc sunt quæ primis olim miratus in annis

Patre

P atre pio monstrante petis. nil optimus ille
D iuorum toto meruit felicius æuo:
Quàm quod Romuleis uictor sub mœnibus egit
T e consorte dies. cum se melioribus addens
E xemplis, ciuem gereret terrore remoto
A lternos cum plebe iocos: dilectáq; passus
I urgia, patriciasq; domos, priuatáq; passim
V isere deposito dignatus limina fastu.
P ublicus hinc ardescit amor: cum moribus æquis
I nclinat populo regale modestia culmen.
T éq; rudem uitæ quamuis diademate, nec dum
C ingebare comas: socium sumebat honorum
P urpureo fotum gremio: paruumq; triumphis
I nduit: & magnis docuit prældere fastis.
T e linguis uariæ gentes: missíq; rogatum
F œdera, Persarum proceres cum patre sedentem
H ac quondam uidere domo: positóq; tiaram
S ubmisere genu. tecum prælarga uocauit
D itandas ad dona tribus. fulgentia tecum
C ollecti trabeatus adit delubra senatus,
R omano puerum gaudens offerre fauori.
V t nouus imperio iam tunc assuesceret hæres.
H inc tibi concreta radice tenacius hæsit,
E t penitus totis inoleuit Roma medullis:
D ilectéq; urbis teneris conceptus ab annis
T ecum creuit amor: nec te mutare reuersum
E ualuit propria nutritor Bosphorus arce.
E t quoties optare tibi, quæ mœnia malles
A lludens genitor, regni pro parte dedisset:
D iuitijs auroræ solium, sortemq; paratam

S ponte remittebas fratri. regat ille uolentes
A ſſyrios. habeat Pharium cum Tigride Nilum
C ontingat mea Roma mihi. nec uota fefellit
E uentus, fortuna nouum molita tyrannum.
I am tibi quærebat latium: belloq́; ſecundo
P rotinus Eoa uelox acitus ab aula
S uſcipis Heſperiam patrio bis marte receptam.
I pſa per illyricas urbes oriente relicto
I re Serena comes, nullo deterrita caſu
M aterna te mente fouens, latioq́; futurum
R ectorem, Generumq́; ſibi, ſeniore ſupernas
I am repetente plagas. illo ſub cardine rerum
S edula ſeruatum per tot diſcrimina pignus
R eſtituit ſceptris patrui, caſtrisq́; mariti.
C ertauit pietate domus: fideq́; reductum
C oniugis officio Stiliconis cura recepit.
F elix ille parens: qui te ſecurus Olympum
S uccedente petit. quàm lætus ab æthere cernit
S e factis creuiſſe tuis. duo nanq; fuere
E uropæ, Libyæq́; hoſtes. Mauruſius Atlas
G ildonis furias. Alaricum barbara Peuce
N utrierat. qui ſæpe tuum ſpreuere prophana
M ente patrem. Thracum ueniens è finibus alter
H ebri clauſit aquis. alter præcepta uocantis
R eſpuit: auxilijsq́; ad proxima bella negatis
A biurata palàm Libyæ poſſederat arua.
Q uorum nunc meritam repetens non immemor irã
S upplicijs fruitur: natoq́; ultore triumphat.
E nſe Thyeſtiade pœnas exegit Oreſtes.
S ed mixtum pietate nefas, dubitandaq́; cædis

Gloria

G loria materno, laudem cum crimine pensat.
P auit Iulæos inuiso sanguine manes
A ugustus: sed falsa pij præconia sumpsit
I n luctum patriæ ciuili strage parentis.
A t tibi causa patris rerum coniuncta saluti
B ellorum duplicat lauros: ijsdemq; trophæis
R eddita libertas orbi, uindicta parenti,
S ed mihi iam pridem captum Parnasia Maurum
P ierijs egit fidibus Chelis, arma Getarum
N uper apud socerum plectro celebrata recenti.
A duentus nunc sacra tui libet edere musis:
G rataq; patratis exordia sumere bellis.
I am Pollentini tenuatus funere campi,
C oncessaq; sibi (rerum sic ammonet usus.)
L uce tot amissis socijs, atq; omnibus unà
D ireptis opibus Latio discedere iussus
H ostis: & immensi reuolutus culmine fati,
T urpe retexit iter. Qualis piratica puppis,
Q uæ cunctis infensa fretis, scelerumq; referta
D iuitijs, multasq; diu populata carinas
I ncidit in magnam, bellatricemq; triremem.
D um prædam de more putat, uiduataq; cæsis
R emigibus, scissis uelorum debilis alis,
O rba gubernaclis, antemnis saucia fractis,
L udibrium pelagi uento iactatur & unda,
V astato tandem pœnas luitura profundo.
T alis ab urbe minas retro flectebat inanes
I taliam fugiens: & quæ uenientibus ante
P rona fuit: iam difficilis, iam dura reuersis,
C lausa putat sibi cuncta pauor: retroq; relictos

Quos modo terrebat redieas exhorruit amnes.
V ndosa tum forte domo, uitreis'q; sub antris
R erum ignarus adhuc ingentes pectore curas
V oluebat pater Eridanus. Quis bella maneret
E xitus: imperium'ne Ioui, leges'q; placerent,
E t uitæ Romana quies: an iura perosus
A d priscos pecudum damnaret sæcula ritus:
T alia dum secum mouet anxius: aduolat una
N aiadum resoluta comam, complexa'q; patrem.
E n Alaricus ait, non qualem nuper ouantem
V idimus. exangues genitor mirabere uultus.
P ercensere manum: tanta'q; ex gente iuuabit
R elliquias numerasse breues. iam desine mœsta
F ronte queri: nymphas'q; choris iam redde sorores.
D ixerat. ille caput placidis sublime fluentis
E xtulit: & totis lucem spargentia ripis
A urea rorantimicuerunt cornua uultu.
N on illi madidum uulgaris arundine crinem
V elat honos. rami caput umbrauere uirentes
H eliadum: totis'q; fluunt electra capillis.
P alla tegit latos humeros: curru'q; paterno
I ntextus Phaëthon glaucos incendit amictus:
F ulta'q; sub gremio cœlatis nobilis astris
A ethereum probat urna decus. nanq; omnia luctus
A rgumenta sui Titan signauit olympo:
M utatum'q; senem plumis, & fronde sorores.
E t fluuium, nati qui uulnera lauit anheli.
S tat gelidis auriga plagis. uestigia fratris
G ermanæ seruant Hyades: cigni'q; sodalis
L acteus extentas aspergit circulus alas.

Stellifer

S tellifer Eridanus sinuatis fluctibus errans
C lara noti conuexa rigat: gladioq; tremendum
G urgite sydereo subterluit oriona.
H oc decus effulgens habitus prospectat euntes
D eiecta ceruice Getas. tunc talia fatur.
S iccine mutatis properas Alarice reuerti
C onsilijs? Italae iam te sic poenitet orae?
N ec iam cornipedem Tyberino gramine pascis,
V t rebare tuum. Thuscis nec figis aratrum
C ollibus. o' cunctis Erebi dignissime poenis.
T u ne gigantaeis urbem tentare deorum
A ggressus furijs? nec te meus improbe saltem
T erruit exemplo Phaëthon? qui fulmina praeceps
I n nostris efflauit aquis: dum flammea coeli
F lectere terrenis meditatur frena lacertis:
M ortaliq; diem sperat diffundere uultu?
C rede mihi simili bacchatur crimine quisquis:
A spirat Romae spolijs, aut solis habenis.
S ic fatus Ligures, Ventosq; erectior amnes
M agna uoce ciet. frondentibus humida ripis
C olla leuant. pulcher Ticinus: & Abdua uisu
C aerulus: & uelox Athesis, tardusq; meatu
M incius: inq; nouem consurgens ora Timauus.
I nsultant omnes profugo: pacataq; laetum
I nuitant ad prata pecus iam Pana Lycaeum,
I am Dryades reuocant & rustica numina Phaunos.
T u quoq; non paruum Getico Verona triumpho
A diungis cumulum: nec plus Pollentia rebus
C ontulit Ausonijs, aut moenia uindicis Astae.
H ic rursus dum pacta mouet: damnusq; coactus

E xtremo mutare parat præsentia casu:
N il sibi periurum sensit prodesse furorem:
C onuerti nec fata loco: multisq; suorum
D iras pauit aues: inimicaq; corpora uoluens
I onios Athesis mutauit sanguine fluctus.
O blatum Stilico uiolato fœdere martem
O mnibus arripuit uotis. ubi Roma periclo
I am procul, & belli medius Padus arbiter ibat.
I amq; opportunam motu strepuisse rebelli
G audet perfidiam: præbensq; exempla labori
S ustinet accensos æstiuo puluere soles.
I pse manu metuendus adest: inopinaq; cunctis
I nstruit arma locis: & qua uocat usus ab omni
P arte uenit. fesso si deficit agmine miles
V titur auxilijs. damni securus, & astu
D ebilitat sæuum cognatis uiribus Istrum.
E t duplici lucro committens prælia uertit
I n se brabariem, nobis utrinq; cadentem.
I psum te caperet: letoq; Alaricæ dedisset:
N i calor incauti male festinatus Alani
D ispositum turbasset opus. prope captus anhelum
V erbere cogis equum: nec te uitasse dolemus.
I, potius gentis reliquum, tantisq; superstes
D anubij populis, & nostrum uiue trophæum.
N on tamen ingenium tantis se cladibus atrox
D eijcit. occulto tentabat tramite montis,
S i quas per scopulos subitas exquirere posset
I n Rhetos Gallosq; uias: sed fortior obstat
C ura ducis (quis enim diuinum fallere pectus
P ossit?) excubijs uigilantia lumina regni?
Cuius

Cuius consilium non unquam repperit hostis:
Nec potuit texisse suum. secreta Getarum
Nosse prior: celerique; dolis occurrere sensu.
Omnibus exclusus coeptis consedit in uno
Colle tremens: frondesq; licet depastus amaras
Arboreo figat sonipes in cortice morsus:
Et tetris collecta cibis, anniq; uapore
Saeuiat aucta lues: & miles probra superbus
Ingerat obsesso: captiuaq; pignora monstret.
Non tamen aut morbi tabes, aut omne periclum
Docta subire fames, aut praedae luctus ademptae,
Aut pudor, aut dictis mouere procacibus irae:
Vt male tentato toties se credere campo
Comminus auderet. nulla est uictoria maior?
Quàm quae confessos animo quoq; subiugat hostes.
Iamq; frequens rerum decerpere transfuga robur
Coeperat: inq; dies numerus decrescere castris.
Nec iam deditio paucis occulta parari:
Sed cunei, totaeq; palàm discedere turmae.
Consequitur: uanoq; fremens clamore retentat.
Cumq; suis iam bella gerit. mox numina supplex
Cum precibus, fletuq; ciet: ueterumq; laborum
Admonet: & frustra iugulum parcentibus offert.
Defixoq; malis animo sua membra, suasq;
Cernit abire manus. qualis Cybeleia quassans
Hyblaeus procul aera senex, reuocare fugaces
Tinnitu conatur apes: quae sponte relictis
Desciuere fauis: sonituq; exhaustus inani,
Raptas mellis opes, solitaeq; oblita latebrae
Perfida deplorat uacuis examina ceris.

Ergo ubi præclusæ uoci laxata remisit
Frena dolor: notasq; oculis humentibus alpes
Aspicit: & nimium diversi stamine fati
Præsentes reditus, fortunatosq; reuoluit
Ingressus: solo peragens cum murmure bellum,
Protento leuiter frangebat mœnia conto.
Irridens scopulos. nunc desolatus, & expes
Debita pulsato reddit spectacula monti.
Tunc sic Ausonium respectans æthera fatur.
Heu regio funesta Getis: heu terra sinistris
Auguriis calcata mihi. satiare nocentum
Cladibus: & tandem nostris inflectere pœnis.
En ego qui toto sublimior orbe ferebar,
Ante tuum felix aditum: ceu legibus exul
Addictusq; reus statu propiore sequentum
Terga premor. quæ prima miser, quæ funera dictis
Posteriora querar? nec me Pollentia tantum,
Nec captæ cruciatis opes: hæc aspera fati
Sors tulerit, martisq; uices: non funditus armis
Concideram. stipatus adhuc, equitumq; cateruis
Integer, ad montes reliquo cum robore cessi.
Quos apenninum perhibent. hunc esse ferebat
Incola, qui siculum porrectus ad usq; Pelorum
Finibus ad Ligurum populos amplectitur omnes
Italiæ: geminumq; latus stringentia longe
Vtra perpetuo discriminat æquora tractu.
Hunc ego continuum si per iuga tendere cursum,
Vt prior iratæ fuerat sententia menti:
Iam desperata uoluissem luce, quid ultra?
Omnibus oppeterem fama maiore peremptis.

Et certe moriens propius te Roma uiderem:
Ipsáq; per cultas segetes mors nostra secuta
Victori damnosa foret: sed pignora nobis
Romanus, carásq; nurus, prædamq; tenebat.
Hoc magis exertum raperem succinctior agmen.
Heu quibus insidijs, qua me circundedit arte?
Fatalis semper est Stilico. dum parcere fingit:
Rettulit hostiles animos: bellumq; remenso
Eualuit tranferre Pado proh fœdera sæuo
Deteriora iugo. tunc uis extincta Getarum.
Tunc mihi, tunc letum pepigi uiolentior armis,
Omnibus. expugnat nostram clementia gentem.
Mars grauior sub pace latet: capiorq; uicissim
Fraudibus ipse meis: quis iam solatia fesso
Consiliumue ferat socijs suspectior hoste?
Atq; utinam cunctos licuisset perdere bello.
Nam quisquis duro cecidit certamine: nunq̃
Desinet esse meus. melius mucrone perirent:
Auferretq; mihi luctu leuiore sodales
Victa manus, q̃ læsa fides. nullusne clientum
Permanet? infensi comites. odore propinqui.
Quid moror in uisam lucem? qua sede recondam
Naufragij fragmenta mei? quæue arma requiram?
In quibus haud unq̃ Stilico, nimiumq; potentis
Italiæ nostras nomen circunsonet aures?
Hæc memorans instante fugam Stilicone tetendit
Expertas horrens aquilas. comitatur euntem
Pallor & atra fames, & saucia liuidus ora
Luctus, & inferno stridentes agmine morbi.
Lustralem sic triste facem, cui lumen odorum

Sulfure cœruleo, nigroq; bitumine fumat:
Circum membra rotat doctus purganda sacerdos
Rore pio spargens: & dira fugantibus herbis
Numina, terrificumq; Iouem triuiamq; precatus
Trans caput auersus manibus iaculatur in austrum
Secum rapturas cantata piacula tedas.
Acrior interea uisendi principis ardor
Accendit cum plebe patres: & sæpe negatum
Flagitat aduentum: nec tali publica uota
Consensu tradunt atavi caluisse per urbem:
Dacia bellipotens cum fregerit ulpius arma:
Atq; indignantes in iura redegerit arctos:
Cum cinxere faces Hypanim: mirataq; leges
Romanum stupuit Mœotica terra tribunal.
Non tantis patriæ studijs ad templa uocatus
Clemens marte redis. cum gentibus undiq; cunctam
Exuit Hesperiam paribus fortuna periclis.
Laus ibi nulla ducū. nam flammeus hymber in hostē
Decidit. hunc dorso trepidum flammante ferebat
Ambustus sonipes. hic tabescente solutus
Subsedit galea: liquefactaq; fulgure cuspis
Canduit: & subitis fluxere uaporibus enses.
Tunc contenta polo mortalis nescia teli
Pugna fuit. Chaldea mago, seu carmina ritu
Armauere deos: seu, quod reor, omne Tonantis
Obsequium Marti mores potuere mereri.
Nunc quoq; præsidium Latio non deesset Olympi:
Deficeret si nostra manus: sed prouidus æther
Noluit humano titulos auferre labori.
Ne tibi iam princeps soceri sudore paratam

Quam meruit uirtus: ambirent fulmina laurum.
Iam toties missi proceres, responsa morandi
Rettulerant. donec differri longius urbis
Communes non passa preces, penetralibus altis
Prosilijt: uultuq; palàm confessa corusco
Impulit ipsa suis cunctantem Roma querelis,
Dissimulata diu tristes in amore repulsas.
Vestra parens Augusti queror. quo nam usq; tenebit
Praelatus mea uota Ligur? uetitumq; propinqua
Luce frui, spacijs decernens gaudia paruis
Torquebit Rubicon uicino nomine Tybrim?
Nonne semel spreuisse sat est? cum reddita bellis
Africa uenturi spe lusit principis urbem?
Nec duras tantis precibus permouimus aures?
Ast ego frenabam geminos, quibus altior ires:
Electi candoris equos: & nominis arcum
Iam moliter tui, per quem radiante decorus
Ingrederere toga. pugnae monumenta dicabam,
Defensam titulo Libyam testata perenni.
Iamq; parabantur pompae simulachra futurae
Tarpeio spectanda Ioui. caelata metallo
Classis: ut auratos sulcaret remige fluctus:
Vt Massila tuos anteirent oppida currus:
Palladiaq; comas innexus arundine Triton
Edomitis ueheretur equis: & in aere trementem
Succinctae famulum ferrent Atlante cohortes.
Ipse Iugurthinam subiturus carcere poenam
Praeberet fera colla iugo, ui captus, & armis.
Nec Bocchi, Syllae'ue dolis. sed prima remitto:
Nunc praesens etiam Getici me laurea belli

D eclinare potest? sedes ne capacior ulla
T antæ laudis erit? tua te benefacta morantem
C onueniunt: meritisq; suis obnoxia uirtus.
Q uos seruauit, amat. iam flauescentia centum
M essibus æstiuæ detondent Gargara falces:
S pectatosq; iterum nulli celebrantia ludos
C ircunflexa rapit centenus sæcula consul.
H is annis, qui lustra mihi bisdena recensent
N ostra ter Augustos intra pomeria uidi,
T emporibus uarijs, eadem sed causa trophæi.
C iuilis dissensus erat. uenere superbi
S cilicet ut Latio respersos sanguine currus
A spicerem. quisquam ne piæ lætanda parenti
N atorum lamenta putat? fauere tyrannis:
S ed nobis periere tamen. cum Gallica uulgo
P rælia iactaret. tacuit Pharsalica Cæsar.
N anq; inter socias acies, cognataq; signa
V t uinci miserum: nunquam uicisse decorum.
R estituat priscum, per te iam gloria, morem
V erior: & fructum syncerae laudis ab hoste
D esuetum iam redde mihi. sumptisq; furoris
E xterni spolijs sontes absolue triumphos.
Q uem precor ad finem laribus seiuncta potestas
E xulat: imperiumq; suis à sedibus errat.
C ur mea quæ cunctis tribuere palatia nomen
N eglecto squalent senio? nec creditur orbis
I llic posse regi. medium non deserit unq̃
C œli phœbus iter: radijs tamen omnia lustrat.
S egnius an ueteres Istrum, Rhenumq; tenebant
Qui nostram coluere domum? leuius'ne timebant

Tigris, et Euphrates: cum fœdera Mœdus, & Indus
Hinc peteret? pacemq; mea speraret ab arce?
Hic illi mansere uiri: quos mutua uirtus
Legit: & in nomen romanis rebus adoptans,
Iudicio pulchram seriem non sanguine duxit.
Hic proles atauum deducens hælia Neruam
Tranquilliq; pij, bellatoresq; seueri.
Hic ciuis dignare forum: conspectaq; dudum
Ora refer pompam recolens sub mente priorem:
Quem tenero patris comitem susceperat æuo.
Nunc duce cum socero iuuenem te Tybris adoret.
Orantem medio princeps sermone refouit.
Nunquam aliquid frustra per me uoluisse dolebis,
O' Dea: nec legum fas est occurrere matri.
Sed nec post Libyam, falsis ne perge querelis
Incusare tuos, patriæ mandata uocantis
Spreuimus. aduectæ misso Stilicone curules:
Ut nostras tibi Roma uices pro principe consul
Impleret: generoq; socer, uidistis, in illo
Me quoq; sic credit pietas, nec sanguine solo,
Sed claris potius factis experta parentem.
Cuncta quidem centum nequeam perstringere linguis:
Quæ pro me: mundoq; gerit. sed ab omnibus unum
Si fama nondum patuit te Roma docebo
Subiectum nostris oculis: & cuius agendi
Spectator, uel causa fui. populator Achiuæ,
Bistoniæq; plagæ crebris successibus amens,
Et ruptas animis spirans immanibus alpes,
Iam Ligurum trepidis admouerat agmina muris,
Tutior auxilio brumæ quod gentibus illis

Frigore consuetis fauet inclementia cœli:
Meq; minabatur calcato obsidere uallo,
Spem uano terrore fouens. si forte remotis
Præsidijs urgente metu, qua uellet obirem,
Conditione fidem: nec me timor impulit ullus
Et duce uenturo fretum, memoremq; tuorum
Roma ducum. quibus haud unq̄ uel morte paratæ
Fœdus lucis amor pepigit dispendia famæ.
Mox & per Latium stellarum more uidebam
Barbaricos ardere focos. iam classica primos
Excierant uigiles: gelida cum pulcher ab arcto
Aduentat Stilico. medius sed clauserat hostis
Inter me & socerum: pontemq; uiamq; tenebat:
Abdua quo scissas spumosior incitat undas.
Quid faceret? differret iter? discrimina nullas
Nostra dabant adeunda moras. prumperet agmẽ?
Sed paucis comitatus erat. nam plurima retro,
Dum nobis properat succurrere: liquerat arma
Extra, uel nostras acies. hæc ille loquutus
Ancipiti, longum socias, tardumq; putauit
Expectasse manus: & nostra pericula tendit
Posthabitis pulsare suis: mediumq; per hostem
Flammatus uirtute pia, propriæq; salutis
Immemor, & stricto prosternens obuia ferro
Barbara fulmineo secuit tentoria cursu.
Nunc mihi Tydiden attollant carmina uatum.
Quod iuncto fidens Ithaco patefacta Dolonis
Indicio, dapibusq; simul, religataq; somno
Thracia sopiti penetrauerit agmina Rhœsi:
Graiaq; rettulerit captos ad castra iugales.

Quorum

Quorum si qua fides, augentibus omnia musis
Impetus excessit Zephyros, candorq; pruinas.
Ecce uirum, taciti nulla qui fraude soporis
Ense palàm sibi pandit iter: remeatq; cruentus
Et Diomedæis tantum præclarior ausis,
Quantum lux tenebris: manifestaq; prælia furtis.
Adde: quod & ripis steterat munitior hostis:
Et cui non uigilem fas est componere Rhœsum
Thrax erat. hic thracum domitor. nõ tela retardãt:
Obice non hæsit fluuij. sic ille minacem
Tyrrhenam labente manum pro ponte repellens
Traiecit clypeo Tybrim, quo texerat urbem
Tarquino murante Cocles: medijsq; superbus
Porsennam respexit aquis. celer Abdua nostro
Sulcatur socero. sed cum transnaret Hetruscis
Ille dabat tergum: Geticis hic pectora bellis.
Exere nunc doctos tantæ certamine laudis
Roma choros: quanta tuis facundia pollet
Ingenijs, nostrum digno sonet ore parentem.
Dixit: & antiquæ muros egressa Rauennæ
Signa mouent: iamq; ora Padi, portusq; relinquit
Flumineos: certis ubi legibus aduena Nereus
Aestuat: & pronas puppes nunc amne secundo,
Nunc redeunte uehit: nudataq; littora fluctu
Deserit. oceani lunaribus æmula damnis
Lætior hinc fano recipit Fortuna uetusto:
Despiciturq; uagus prærupta ualle Metaurus:
Qua mons arte patens uiuo se perforat arcu:
Admisitq; uiam sectæ per uiscera rupis.
Exuperans delubra Iouis. saxoq; minantes

Apenninigenis cultas pastoribus aras.
Quin & Clitumni sacras uictoribus undas,
Candida quæ Latijs præbent armenta triumphis,
Visere cura fuit. nec te miracula fontis
Prætereunt tacito passu: quem si quis adiret,
Lentus erat. si uoce gradum maiore citasset
Commistis feruebat aquis: cumq; omnibus una
Sit natura uadis: similes ut corporis umbras
Ostendat: hæc sola nouam iactantia sortem
Humanos properant imitari flumina mores.
Celsa dehinc patulum prospectans Narnia campum
Regali calcatur equo: rariq; coloris
Non procul amnis abest urbi. qui nominis author
Ilice sub densa syluis arctatur opacis.
Inter utrunq; iugum tortis anfractibus albet.
Inde salutato libatis Tybride lymphis,
Excipiunt arcus, operosaq; semita uastis
Molibus: & quicquid tantæ præmittitur urbi.
Ac uelut officijs trepidantibus ora puellæ
Spe propiore tori mater solertior ornat
Adueniente proco: uestesq;, & cingula comit
Sæpe manu: uiridiq; angustat iaspide pectus:
Substringitq; comam gemmis: & colla monili
Circuit: & bacis onerat candentibus aures.
Sic oculis placitura tuis insignior auctis
Collibus, & nota maior se Roma uidendam
Obtulit. addebant pulchrum noua mœnia uultum,
Audito perfecta recens rumore getarum.
Profecitq; opifex decori timor: & uice mira,
Quam pax intulerat, bello discussa senectus.

Erexit subitas turres: cinctosq; coëgit
Septem continuo montes iuuenescere muro.
Ipse fauens uotis, solitoq; decentior aer,
Quamuis assiduo noctem foedauerat hymbre,
Principis, & solis radiis detersa remouit
Nubila. nam pluuiis ideo turbauerat omnes
Ante dies: lunamq; rudem madefecerat auster:
Vt tibi seruatum scirent conuexa serenum.
Omne palatino, qua pons à colle recedit
Miluius: & quantum licuit consurgere tectis:
Vna replet turbæ facies. undare uideres
Ima uiris: altas effulgere matribus ædes.
Exultant iuuenes æquæui principis annis.
Temnunt prisca senes: & in hunc sibi prospera fati
Gratantur durasse diem: moderataq; laudant
Tempora: quod clemens aditu, quo tempore solus
Romanos uetuit currum præcedere patres.
Cum tamen Eucherius, cui regius undiq; sanguis,
Atq; augusta soror fratri præberet ouanti
Militis officium: sic illum dura parentis
Instituit pietas, in se uel pignora parci.
Quiq; neget nato, procerum quod præstet honori.
Hoc sibi cura senum, maturaq; comprobat ætas:
Idq; inter ueteris speciem præsentis, & aulæ
Iudicat hunc ciuem. dominos uenisse priores,
Conspicuas cum flore genas, diademate crinem,
Membraq; gemmato trabeæ uiridantia cinctu.
Et fortes humeros, & certatura Lyæo
Inter Erythreos surgentia colla smaragdos.
Mirari sine fine nurus, ignaraq; uirgo:

Cui simplex calet ore pudor. per singula cernens
Nutricem consultat anum, quid fixa draconum
Ora uelint. uentis fluitent? an uera minentur
Sibila, suspensum rapturi faucibus hostem?
Vt calibe indutos equites, & in ære latentes
Vidit cornipedes: quænam de gente rogabat
Ferrati uenere uiri? quæ terra metallo
Nascentes informat equos? num Lemnius author
Addidit hinnitum ferro, simulachraq; bellis
Viua dedit? gaudet metuens, & pollice monstrat:
Quod picturatas galeæ Iunonia cristas
Ornet auis: uel quod rigidos uibrata per armos
Rubra sub aurato crispentur serica dorso.
Tunc tibi magnorum mercem fortuna laborum
Persoluit Stilico: curru cum uectus eodem
Vrbe triumphantem generum florente iuuenta
Conspiceres: illumq; diem sub corde referres:
Quo tibi confusa dubijs formidine rebus
Infantem genitor moriens commisit alendum.
Virtutes uariæ fructus sensere receptos:
Depositum seruasse fides. constantia paruum
Præfecisse orbi. pietas fouisse propinquum.
Hic est ille puer: qui nunc ad rostra quirites
Euocat: & solio fultus genitoris eburno
Gestarum patribus causas ex ordine rerum,
Euentusq; refert: ueterumq; exempla sequutus,
Digerit imperij sub iudice facta senatu.
Nil cumulat, uerbisq; nihil fiducia cælat.
Fucati sermonis opem mens conscia laudis
Abnuit. agnoscunt proceres: habituq; gabino

Principis,

Principis, & ducibus circum stipata togatis
Iure paludatæ iam curia militat aulæ.
Affuit ipsa suis talis uictoria templis
Romanæ tutela togæ. quæ diuite penna
Patricij reuerenda fouet sacraria cœtus:
Castrorumq; eadem comes indefessa tuorum:
Nunc tandem fruitur uotis, atq; omne futurum
Te Romæ, seseq; tibi promittit in æuum.
Hinc te iam patrijs laribus uia nomine uero
Sacra refert. flagrat studijs concordia uulgi:
Quam non illecebris dispersi colligis auri:
Nec tibi uenales captant æraria plausus
Corruptura fidem. meritis offertur inemptus
Pura mente fauor, nam munere charior omni
Astringit sua quenq; salus. procul ambitus errat.
Non quærit precium, uitam qui debet amori.
O' quantum populo secreti numinis addit
Imperij præsens species: quantamq; rependit
Maiestas alterna uicem: cum Regia circi
Connexum gradibus ueneratur purpura uulgus:
Consensuq; cauæ sublatus in æthera uallis
Plebis adoratæ reboat fragor: unaq; totis
Intonat Augustum septenis arcibus echo.
Nec solis hic cursus equis: assueta quadrigis
Cingunt arua tigres: subitæq; aspetus arenæ
Diffundit Libycos aliena ualle cruores.
Hic & belligeros exercuit area lusus.
Armatos hic sæpe choros, certaq; uagandi
Textas lege fugas, inconfusosq; recursus,
Et pulchras errorum artes, iocundaq; Martis

C ernimus. insonuit cum uerbere signa magister:
M utatos edunt pariter tunc pectora motus
I n latus illisis clypeis: aut rursus in altum
V ibratis. graue parma sonat. mucronis acuti
M urmur: & umbonum pulsu modulante resultans,
F erreus alterno concentus clauditur ense.
V na omnis submissa phalanx: tantæq; salutant
T e princeps galeæ. partitis inde cateruis
I n uarios docto discurritur ordine gyros:
Q uos neq; semiferi Cortinia tecta iuuenci,
F lumina ne crebro uincant Mæandria flexu,
D iscreto reuoluta gradu. torquentur in orbes
A gmina: perpetuisq́; immoto cardine claustris
I anus bella premens læta sub imagine pugnæ
A rmorum innocuos paci largitur honores.
I amq́; nouum fastis aperit felicibus annum
O re coronatus gemino: iam Tybris in uno
E t Bruti cernit trabeas & sceptra Quirini.
C onsule lætatur post plurima sæcula uiso
P allantæus apex. agnoscunt rostra curules
A uditas quondam proauis: desuetaq́; cingit
R egius auratis fora fascibus ulpia lictor:
E t sextas Getica præuelans fronde secures
C olla triumphati proculcat Honorius Istri.
E xeat in populos cunctis illustrior annus
N atus fonte suo. quem non aliena per arua
I nduit hospes honor: cuius cunabula fouit
C uria: quem primi tandem uidere quirites.
Q uem domitis auspex peperit uictoria bellis.
H unc & priuati titulis famulantibus anni,

Et quos

E t quos armipotens genitor, regesq́; priores
D iuersis gessere locis, ceu numen adorent.
H unc, & quinq; tui, uel quos habiturus in urbe,
P ost alios Auguste colant. licet unus in omnes
C onsul eas. magno sextus tamen iste superbit
N omine præteritis melior uenientibus author.

EIVSDEM DE PROBINI ET OLIBRI FRATRVM CONSVLATV LIBER.

O l, qui flammiferis mundũ complexus habenis,
V oluis inexhausto redeuntia sæcula motu:
S parge diẽ meliore coma: crinemq́; repexi
B landius. elato surgant temone iugales,
F fflantes roseum frenis spumantibus ignem.
I am noua germanis uestigia torqueat annus.
C onsulibus: lætiq; petant exordia menses.
S cis genus Auchenium: nec te latuere parentes
A uniadæ. nam sæpe soles doctoribus illis
I nstaurare uias: & cursibus addere nomen.
H is neq; per dubium pendet fortuna pauorem:
N ec nouit mutare uices: sed fixus in omnes
C ognatos procedit honos. quemcunq; requires
H ac de stirpe uirum: certum est de consule nasci.
P er fasces numerantur aui: semperq́; renata
N obilitate uirent: & prolem fata sequuntur,

Continuum simili seruantia lege tenorem.
Nec quisquam procerum tentat, licet aere uetusto
Floreat: & claro cingatur Roma senatu:
Se iactare parem. sed prima sede relicta
Auchenijs: de iure licet certare secundo.
Haud secus ac tacitam Luna regnante per arcton,
Sydereae cedunt acies: cum fratre retuso
Aemulus aduersis flagrauerit ignibus orbis.
Tunc iubar arcturi languet: tunc fulua leonis
Ira perit. plaustro iam rara intermicat arctos,
Indignata tegi. iam caligantibus armis
Debilis orion dextram miratur inermem.
Quem prius aggrediar? ueteris quis fata Probini
Nesciat? aut nimias laudes ignoret Olibri?
Viuit adhuc: completq; uagis sermonibus aures
Gloria fusa Probi: quam nec uentura silebunt
Lustra: nec ignota rapiet sub nube uetustas.
Illum fama uehit trans aequora, transq; remotas
Thetsyos ambages, Atlanteosq; recessus.
Audit & gelido si quem Maeotica pascit
Sub Ioue uel calido: si quis coniunctus in axe
Nascentem te Nile bibit. uirtutibus ille
Fortunam domuit: nunquamq; leuantibus alte
Intumuit rebus: sed mens circunflua luxu
Nouerat intactum uitio seruare uigorem.
Hic non diuitias nigrantibus abdidit antris:
Nec tenebris damnauit opes: sed largior hymbre
Sueuerat innumeras hominum ditare cateruas.
Quippe uelut denso currentia munera nimbo
Cernere semper erat: populis undare penates

Assiduos

Assiduos intrare inopes: remeare beatos.
Præceps illa manus fluuios superabat Iberos,
Aurea dona uomens. si quis tellure reuulsa
Sollicitis fodiens miratur collibus aurum.
Quantum stagna Tagi rudibus stillantia uenis
Effluxere decus. quanto preciosa metalli
Hermi ripa micat: quantas per Lydia culta
Despumat rutilas diues Pactolus arenas.
Non mihi centenis resonent si uocibus ora:
Multifidusq; ruat centum per pectora Phœbus:
Acta Probi narrare queam. quot in ordine gentes
Rexerit: ad summi quoties fastigia iuris
Venerit: Italiæ late cum frena teneret,
Illyricosq; sinus, & quos arat Africa campos:
Et nati uicere patrem: soliq; merentur
Victores audire Probi. non contigit illi
Talis honor: prima cum parte uiresceret æui.
Non consul cum fratre fuit. uos nulla fatigat
Cura diu maiora petens. non anxia mentem
Spes agit: & longo tendit præcordia uoto.
Cepistis quo finis erat. primordia uestra
Vix pauci meruere senes: metasq; tenetis,
Ante genas dulces quam flos iuuenilis inumbret:
Oraq; ridenti lanugine uestiat ætas.
Tu precor ignarum doceas Parnasia uatem.
Quis deus ambobus tanti sit muneris author.
Postquam fulmineis impellens uiribus hostem:
Belliger Augustus trepidas laxauerat alpes:
Roma Probo cupiens dignas persoluere grates:
Sedula pro natis dominum flexura rogando,

Ire parat. famuli currum iunxere uolantem
Impetus, horribilis'q; metus. qui semper agentes
Prælia cum fremitu Romam comitantur anhelo.
Siue petat Parthos, seu cuspide turbet Hidaspen.
Hic ligat axe rotas. hic sub iuga ferrea nectit
Cornipides: rigidis'q; docet seruire lupatis.
Ipsa triumphatum, qua possidet æthera regnis
Assilit innuptæ ritus imitata Mineruæ.
Nam, neq; Cæsariem crinali stringere cultu,
Colla nec ornatu patitur mollire retorto.
Dextrum nuda latus: niueos exerta lacertos,
Audacem retegit mammam: laxum'q; cohercens
Mordet gemma sinum. nodus, qui subleuat ensem:
Album puniceo rectus discriminat ostro.
Miscetur decori uirtus: pulcher'q; seuero
Armatur terrore pudor: galeæ'q; minaci
Flaua cruentarum prætenditur umbra iubarum:
Et formidato clypeus Titana lacessit
Lumine: quem tota uariarat Mulciber arte.
Hic patrius Mauortis amor, fœtus'q; notantur
Romulei. post amnis inest, & bellua nutrix
Electro Tyberis. pueri formantur in auro.
Tingunt æra lupam. Mauors adamante coruscat.
Iam simul emissis rapido uelocior Euro
Fertur equis. strident Zephiri: cursu'q; rotarum
Saucia diuiduis clarescunt nubila sulcis.
Nec traxere moras: sed lapsu protinus uno,
Quem poscunt tetigere locum: quem fine sub uno
Angustant aditum curuis anfractibus alpes:
Claustra'q; congestis scopulis durissima tendunt.

N on alia reseranda manu, sed peruia tantum
A ugusto, geminisq; fidem mentita tyrannis.
S emirutæ turres, auulsaq; mœnia fumant.
C rescunt in cumulum strages: uallemq; profunda
A equauere iugis. stagnant immersa cruore
C orpora. traduntur permisto funere manes.
H aud procul exacto lætus certamine uictor
C espite gramineo consederat, arbore fultus
A cclives humeros. dominum gauisa coronat
T erra suum. surguntq; toris maioribus herbæ.
S udor adhuc per membra calet: creberq; recurrit
H alitus: & placidi radiant in casside uultus.
Q ualis letifera populatus cæde Gelonos
P rocubat horrendus Getico Gradiuus in aruo.
E xuuias Bellona leuat: belliq; tepentes
P ulvere soluit equos: immensaq; cornus in hastam
P orrigitur: tremulisq; ferit splendoribus Hebrum.
V t stetit ante ducem discussas Roma per auras:
C onscia tunc sonuit rupes: & inhorruit acri
M aiestate nemus. prior hic o' numen amicum
D ux ait: & legum genitrix, longeq; regendo
C ircunfusa polo, consors adiuncta tonanti,
D ic age dum quæ causa uiæ? cur deseris arces
A usonias, cœlumq; tuum? dic maxima rerum.
N on ego uel Libycos cessem tolerare labores:
S armaticos'ue pati medio sub frigore choros:
S i tu Roma uelis. pro te quascunq; per horas,
I bimus: & nulla sub tempestate timentes,
S olstitio Mœroen, bruma tentabimus Istrum.
T um Regina refert. non me latet inclyte rector

Quod tua pro Latio uictricia castra laborent:
N ec quod seruitium rursus, furiæq; rebelles,
E domitæ paribus sub te cadere triumphis:
S ed precor hoc donum cum libertate recenti
A dijcias: si uera manet reuerentia nostri.
S unt mihi pubentes alto de semine fratres
P ignora cara Probi: festa quos luce creatos
I psa meo foui gremio: cunabula paruis
I psa dedi: cum matris onus Lucina beatum
S olueret: & magnos præferrent sydera partus.
H is ego non Decios pulchros, fortes'ue Metellos
P rætulerim. non qui Pœnum domuere ferocem
S cipiadas, Gallis'q; genus fatale Camillos.
P ierijs pollent studijs: multo'q; redundant
E loquio. nec desidijs, dapibus'ue paratis
I ndulgere iuuat: nec tanta licentia uitæ
A rripuit: aut mores ætas lasciua relaxat:
S ed grauibus curis animum sortita senilem
I gnea longæuo frenatur corde iuuentus.
I llis, quam propriam ducunt ab origine sortem:
O ramus præbere uelis: anni'q; futurum
D euoueas uenientis iter. non improba posco.
N on insueta dabis. domus hæc de more requirit.
A nnue. sic uobis Scythicus famuletur araxes.
S ic Rhenus per utrunq; latus, Medus'q; subactis,
N ostra Semyramiæ timeant insignia turres.
S ic fluat attonitus Romana per oppida Ganges.
D uctor ad hæc. optata iubes: ultro'q; uolentem
D iua rogas. non hic precibus tentanda fuissent.
V sq; adeo'ne meam condunt obliuia mentem?

Vt pigeat meminisse Probi? quo iudice totum
Vidimus Hesperiam, fessasq; resurgere gentes?
Ante dabunt hyemes Nilum: per flumina damæ
Errabunt: glacieq; niger damnabitur Indus.
Ante Thyæsteis iterum conterrita mensis
Interasa dies refugos uertetur in ortus:
Quàm Probus à nostro possit discedere sensu.
Dixerat: & uelox iam nuncius aduolat urbem.
Extemplo strepuere chori: collesq; canoris
Plausibus impulsi septena uoce resultant.
Lætatur ueneranda parens: & pollice docto
Iam parat auratas trabeas, currusq; micantes
Stamine: quod molli condent de stipite Seres,
Frondea lanigeræ carpentes uellera syluæ.
Et longum tenues tractus producit in aurum:
Filaq; concreto cogit squalere metallo.
Qualis purpureas præbebat candida uestes
Numinibus Latona suis: cum sacra redirent
Ad loca nutricis iam non errantia Deli.
Illa feros saltus, & desolata relinquens
Mænala, lassato Cretum uenantibus arcu.
Phœbus adhuc nigris rorantia tela uenenis
Extincto pythone ferens. tunc insula notos
Lambit amica pedes: ridetq; ægæus alumnis
Lenior: & blando testatur gaudia fluctu.
Sic Proba præcipuo natos exornat amictu:
Quæ decorat mundum. cuius Romana potestas
Fœtibus augetur. credas ex æthere lapsam
Stare pudicitiam: uel sacro thure uocatam
Iunonem Inachijs oculos aduertere templis.

Talem nulla refert antiquis pagina libris.
Nec Latiæ cecinere tubæ, nec Græca uetustas.
Coniuge digna Probo. nam tantum cœtibus extat
Fœmineis: quantum superemmnet ille maritos.
Vt sceptrum gessere manu: membrisq; rigentes
Aptauere togas: signum dat summus hiulca
Nube pater: gratamq; facem per inane rotantes
Prospera uibrati, tenuerunt omnia nimbi.
Accepit sonitus curuis Tiberinus in antris,
Ima ualle sedens: arrectisq; auribus hæsit.
Vnde repentinus populi fragor? illicet herbis
Pallentes thalamos, & structa cubilia musco
Deserit: ac nymphis dominam commendat herilem.
Illi grauaeca nitent hirsuto lumina uultu
Cæruleis infecta notis. reddentia patrem
Oceanum, crispo densantur gramine colla.
Vertice luxuriat toto crinalis harundo.
Quam neq; fas Zephyris frangi, nec sole perustam
Aestiuo candore mori: sed uiuida frondet
Aequæuum complexa caput. taurina leuantur
Cornua temporibus raucos sudantia riuos.
Distillant per pectus aquæ. frons hispida manat
Imbribus. in liquidos fontes se barba recepit.
Palla graues humeros uelat: quam neuerat uxor
Illi percurrens uitreas sub gurgite telas.
Est in Romuleo procumbens insula Tybri,
Quo medius geminas interfluit alueus urbes.
Discretas subeunte freto: pariterq; minantes,
Ardua turrigeræ surgunt in culmina ripæ.
Hic stetit: & subitum prospexit ab aggere uotum.

V nanimes fratres iunctos stipante senatu
I re forum: strictasq; procul radiare secures:
A tq; uno bijuges tolli de limine fasces.
O bstupuit uisu: suspensaq; gaudia uocem
O ppressam tenuere diu. mox inchoat ore.
R espice si tales iactas aluisse fluentis
E urota Sparte'ue tuis. quid protulit æquum
F alsus olor. ualido quamuis decernere cæstu
N orint: & ratibus sæuas arcere procellas.
E n noua Ledæis soboles fulgentior astris.
E cce mei ciues: quorum iam signifer optat
A duentum: stellisq; parat conuexa futuris.
I am per noctiuagos dominetur Olibrius axes,
P ro Polluce rubens, pro Castore flamma Probini.
I psi uela regent. ipsis dominantibus auras
N auita tranquillo moderabitur æquore pinum.
N unc pateras libare deis, nunc soluere multo
N ectare corda libet. niueos iam pandite coetus
N aiades: & totum uiolis prætexite fontem.
M ella ferant syluæ. iam profluat ebrius amnis
M utatis in uina uadis. iam sponte per agros
S udent irriguæ spirantia balsama uenæ.
C urrat, qui sociæ roget in conuiuia mensæ
I ndigenas fluuios: italis quicunq; suberrant
M ontibus: alpinasq; bibunt de more pruinas:
V ulturnusq; rapax, & Nar uitiatus odoro
S ulfure, tardatusq; suis erroribus Vfens.
E t phaëthontææ perpessus damna ruinæ
E ridanus, flauæq; tenens quercæta maricæ
L yris, & Oebaliæ qui reparat arua Galesus.

S emper honoratus nostris celebrabitur undis
I ste dies. semper dapibus recoletur opimis.
S ic Ait: & nymphæ patris præcepta secutæ,
T ecta parant epulis: ostroq; infecta corusco
H umida gemmiferis illuxit regia mensis.
O' bene signatum fraterno nomine tempus.
O' consanguineis felix authoribus annus.
I ncipe, quadrifidum Phœbi torquere laborem.
P rima tibi procedat hyems, non frigore torpens.
N on canas uestita niues, non aspera uentis,
S ed tepido calefacta noto. uer inde serenum
P rotinus, & liquidi clementior aura fauoni
P ratis te croceis pingat: te messibus æstas
I nduat: autumnusq; madentibus ambiat uuis.
O mni nobilior lustro tibi gloria soli
C ontigit. exactum nunq̃ memorata per æuum
G ermanos habuisse duces, te cuncta loquetur
T ellus: te uarijs scribent in floribus oræ:
L ongáq; perpetui ducent in sæcula fasti.

CLAV. CLAVDIANI PRAEFATIO DE MANLII THEODORI CONS.

V debis ne precor doctæ subiecta cateruæ,
I nter tot proceres nostra Thalia loqui?
N ec te fama uetat uero quàm celsius actam
V el seruasse labor, uel minuisse pudor.
A n tibi continuis creuit fiducia castris?
T otaq; iam uatis pectora miles habet?
C ulmina Romani, maiestatemq; senatus,
E t quibus exultat Gallia cerne uiros.
O mnibus audimur terris: mundiq; per aures
I bimus. ah nimius consulis urget amor.
I uppiter ut perhibent, spacium cum discere uellet
N aturæ, regni nescius ipse sui;
A rmigeros utrinq; duos æqualibus alis
M isit ab eois, occiduisq; plagis.
P arnasus geminos fertur iunxisse uolatus.
C ontulit alternas Pythius axis aues.
P rinceps non aquilis terram cognoscere curat.
C ertius in nobis æstimat imperium.
H oc ego concilio collectum metior orbem.
H oc uideo cœtu quicquid ubiq; micat.

CL. CLAVDIANI LIBER DE MANLII THEODORI CONSVLATV.

I psa quidem uirtus precium sibi, solaq; late
F ortunæ secura nitet: nec fascibus ullis
E rigitur: plausu ue petit clarescere uulgi.
N il opis externæ cupiens, nil indiga laudis,
D iuitijs animosa suis, immotaq; cunctis
C asibus, ex alta mortalia despicit arce.
A ttamen in uitam blande uestigat: & ultro
A mbit honor. docuit toties à rure profectus
L ictor: & in medijs consul quæsitus aratrix.
T e quoq; naturæ sacris, mundiq; uacantem
E meritum pridem, desudatisq; remotum
I ndicijs, eadem rursus complexa potestas
E uehit: & reducem notis imponit habenis.
A ccedunt trabeæ. nil iam Theodore relictum
Q uo uirtus animo crescat, uel splendor honore.
C ulmen utrunq; tenes. talem te protinus anni
F ormauere rudes: & dignum uitæ curuli
T raxit iter: primæq; senes cessere iuuentæ.
I am tunc canicies animi, iam dulce loquendi
P ondus, & attonitas sermo qui duceret aures.
M ox undare foro uictrix opulentia linguæ,
T utariq; reos. ipsa hæc amplissima sedes

Orantem

O rantem stupuit, bis laudatura regentem.
H inc te pars Libyæ moderantem iura probauit:
Q uæ nunc tota probat. longi sed pignus amoris
E xiguæ peperere moræ: populumq́; clientem
P ublica mansuris testantur uocibus æra.
I nde tibi Macedum tellus, & condita pelle
M œnia, quæ famulus quondam ditauit Hidaspes:
T antaq́; commißæ reuocasti gaudia genti
M itibus arbitrijs: quantum bellante Philippo
F loruit: aut nigri cecidit cum regia Pori.
S ed non ulterius te præbuit urbibus aula,
M alluit esse suum. terris edicta daturus,
S upplicibus responsa uenis. oracula regis
E loquio creuere tuo: nec dignius unquam
M aiestas meminit sese Romana locutam.
H inc sacræ mandantur opes: orbisq́; tributa
P ossessi quicquid fluuijs euoluitur auri.
Q uicquid luce procul uenas rimata sequaces
A bdita pallentis fodit solertia Bessi.
A c uelut excitus lentandis nauita tonsis
P ræficitur lateri custos. hinc ardua proræ
T emperat: & fluctus, tempestatesq́; futuras
E docet: assiduo cum Dorida uicerit usu.
I am clauum, totamq́; subit torquere carinam.
S ic cum clara diu rerum documenta dedisses
N on te parte sui, sed in omni corpore sumpsit
I mperium: cunctaq́; dedit tellure regendos
R ectores. Hispana tibi, Germanaq́; Tethys
P aruit: & nostro diducta Britannia mundo:
D iuersoq́; tuas coluerunt gurgite uoces.

Lentus Arar Rhodanusq; celer, & diues Iberus.
O' quoties doluit Rhenus. quàm barbarus ibat:
Quod te non geminis frueretur iudice ripis.
Vnius fit cura uiri, quodcunq; rubescit
Occasus: quodcunq; dies deuexior ambit.
Tam celer assiduos expleuit cursus honores:
Vna potestatum spacijs interfuit ætas:
Totq; gradus fati iuuenilibus intulit annis.
Postquam parta quies: & summum nacta cacumen.
Iam secura petit priuatum gloria portum.
Ingenij redeunt fructus: alijq; labores:
Et uitæ pars nulla perit. quodcunq; recedit
Litibus: incumbit studijs: animusq; uicissim,
Aut curam imponit populis, aut ocia musis.
Omnia cecropiæ relegis secreta senectæ:
Discutiens quid quisq; nouum, mandauerit æuo:
Quantaq; diuersæ producant agmina sectæ.
Nanq; alijs princeps rerum disponitur aer.
Hic confidit aquis. hic procreat omnia flammis.
Alter in Aetneas casurus sponte fauillas,
Dispergit, reuocatq; deum: rursusq; receptis
Nectit amicitijs, quicquid discordia soluit.
Corporis hic damnat sensus, uerumq; uideri
Pernegat. hic semper lapsuræ pondera terræ
Conatur rapido cœli fulcire rotatu:
Accenditq; diem prærupti turbine saxi.
Ille ferox, unoq; tegi non passus olympo:
Immensum per inane uolat: finemq; perosus
Parturit innumeros angusto pectore mundos.
Hi uaga collidunt cæcis primordia plagis.

Numina constituunt alij: casus'q; relegant.
Graiorum obscuras Romanis floribus artes
Irradias. uicibus gratis formare loquentes
Suetus: & alterno uerum contexere nodo.
Quicquid Socratico manauit ab ordine: quicquid
Docta Cleanteæ sonuerunt atria turbæ:
Inuentum quodcunq; tuo Chrysippe recessu:
Quicquid Democritus risit: dixit'q; tacendo
Pythagoras. uno se pectore cuncta uetustas
Condidit: & maior collectis uiribus exit.
Ornantur ueteres: & nobiliore magistro
In Latium spretis Academia migrat Athenis.
Vt tandem propius discat, quo fine beatum
Dirigitur: quæ norma boni: quis limes honesti.
Quæ'nam membra sui uirtus diuisa domandis
Obiectet uitijs: quæ pars iniusta recidat:
Quæ uincat ratione metus: quæ frenet amores.
At quoties elementa doces: semper'q; fluentis
Materiæ causas. quæ uis animauerit astra:
Impulerit'q; chaos. quo uiuat machina motu.
Sydera cur septem retro nitantur in ortus
Obluctata polo: uarijs'q; meatibus idem
Arbiter, an geminæ conuertant sydera mentes.
Sit ne color proprius rerum: lucis'q; repulsu
Eludant aciem. tumidos quæ luna recursus
Nutriat oceani. quo fracta tonitrua uento.
Quis trahat imbriferas nubes. quo saxa ferantur
Grandinis. unde rigor niuibus. que flagra per auras
Excutiant rutilos tractus. aut fulmina uelox
Torqueat: aut tristem figat crinita cometen.

Iam tibi compositam fundauerat anchora puppim.
Telluris iam certus eras. facunda placebant
Ocia. nascentes ibant in sæcula libri.
Cum subito liquida cessantem uidit ab æthra
Iustitia: & tanto uiduatas iudice leges,
Continuo frontem limbo uelata pudicam
Deserit Autumni portas: qua uergit in austrum
Signifer: & noctis reparant dispendia chelæ.
Pax auibus quacunq; uolat: rabiemq́; frementes
Deposuere feræ. lætatur terra reuerso
Numine: quod prisci post tempora perdidit auri.
Illa per occultum Ligurum se mœnibus infert:
Et castos leuibus plaustris ingressa penates,
Inuenit æthereos signantem in puluere cursus.
Quos pia sollicito deprehendit pollice Memphis.
Quæ moueant momenta Polum. quàm certus in astris
Error. quis tenebras soli, causisq́; meantem
Defectum indicat numerus. quæ linea Phœben
Damnet: & excluso pallentem fratre relinquat.
Vt procul aspexit fulgentia uirginis ora:
Cognouitq́; deam: uultus ueneratur amicos.
Occurrit: scriptæq́; notas confundit arenæ.
Tunc sic diua prior. Manli syncera bonorum
Congeries, in quo ueteris uestigia recti,
Et ductos uideo mores meliore metallo.
Iam satis indultum studijs: musæq́; tot annos
Eripuere mihi. pridem te iura reposcunt.
Aggredere: & nostro rursum te redde labori.
Nec tibi sufficiat transmissæ gloria uitæ:
Humanum curare genus, quis terminus unquam
Præscripsit?

Præscripsit? nullas recipit prudentia metas.
Adde, quod hæc potuit multis contingere sedes:
Sed meritis tantum redeunt: actusq; priores
Commendat repetitus honor: uirtusq; reducit,
Quos fortuna regit. melius, magnoq; petendum.
Credis, in abstrusa rerum ratione morari?
Saliret illa tui patriam, præcepta Platonis
Erexere magis: quàm qui responsa secutus
Obruit Eoas classes, urbemq; carinis
Vexit: & arsuras Mœdo subduxit Athenas.
Spartanis potuit robur præstare Lycurgus
Matribus: & sexum leges uicere seueræ.
Ciuibus & uetitis ignauo credere muro,
Tutius obiecit nudam Lacedæmona bellis.
At non Pythagoræ monitus, anniq; silentes
Famosum Oebalij luxum pressere Tarenti?
Quis uero insignem tanto sub principe curam,
Respuat? aut quando meritis maiora patebunt
Præmia? quis demens adeo, qui iungere sensus
Cum Stilicone neget? similem quæ protulit ætas
Consilio, uel marte uirum? tunc Brutus amaret
Viuere sub regno tali: succumberet aulæ
Fabricius: cuperent ipsi seruire Catones.
Non'ne uides, ut nostra soror clementia tristes
Obtundat gladios? fratres amplexa serenos
Assurgat pietas? fractis ut lugeat armis
Perfidia? & laceris morientes crinibus hydri
Lambant inualido furiarum uincla ueneno?
Exultat cum pace fides. iam sydera cunctæ
Liquimus: & placidas inter discurrimus urbes.

N obiscum Theodore redi. subit ille loquentem
T alibus. agrestem dudum me diua reuerti
C ogis: & infectum longi rubigine ruris,
A d tua signa uocas. nunq̃ mihi cura tot annis
A ltera, quàm duras sulcis mollire nouales.
N osse soli uires. nemori quæ commoda rupes.
Q uis felix oleæ tractus. quæ gleba faueret
F rugibus: aut quales tegeret uindemia colles.
T erribiles rursum lituos ueteranus adibo?
E t desueta uetus tentabo cærula uector?
C ollectamq; diu, & certis utcunq; locatam
S edibus in dubium patiar deponere famam?
N ec me quid ualeat natura fortior usus
Præterit: aut quantum neglectæ defluat arti.
D esidis aurigæ non audit uerbera currus:
N ec manus agnoscit, quem non exercuit arcum:
E sse sed iniustum fateor, quodcunq; negatur
I ustitiæ. tu prima hominem syluestribus antris
E licis: & fœdo detergis sæcula uictu.
T e propter colimus leges: animosq; ferarum
E xuimus. nitidis quisquis te sensibus hausit,
I rruet intrepidus flammis. hyberna secabit
A equora. consertos hostes superabit inermis.
I lle uel Aethiopum pluuijs solabitur æstus.
I llum trans Scythiam uernus comitabitur aer.
S ic fatus tradente dea suscepit habenas,
Q uatuor ingenti iuris temone refusas.
P rima Padum, Tyberimq; ligat, crebrisq; micantem
V rbibus Italiam. Lydos, Pœnosq; secunda
T emperat. Illyrico se tertia porrigit orbi.

Vltima Sardiniam, Cirnon, trifidamq; retentat
Sicaniam: & quicquid Tyrrhena funditur unda:
Vel gemit Ionia. nec te tot limina rerum,
Aut tantum turbauit onus: sed ut altus Olympi
Vertex, qui spatio uentos, hyemesq; relinquit:
Perpetuum nulla uiolatus nube serenum,
Celsior exurgit pluuijs: auditq; ruentes
Sub pedibus nimbos: & rauca tonitrua calcat:
Sic patiens animus per tanta negocia liber
Emergit similisq; sui: iustiq; tenorem
Flectere non odium cogit: non gratia suadet.
Nam spretas quis opes, intactaq; pectora lucro
Commemoret? fuerint alijs haec forte decora.
Nulla potest laus esse tibi, quae crimina purget.
Seruat inoffensam diuina modestia uocem.
Temperiem seruant oculi: nec lumina feruor
Asperat: aut rabidas diffundit sanguine uenas:
Nullaq; mutati tempestas proditur oris.
Quinetiam sontes expulsa corrigis ira:
Et placidus delicta domas: nec dentibus unq̃
Instrepis horrendum: fremitu nec uerbera poscis.
Qui fruitur poena ferus est: legumq; uidetur
Vindictam praestare sibi: cum uiscera felle
Canduerint. ardet stimulis: ferturq; nocendi
Prodigus. ignarus causae. Dis proximus ille est,
Quem ratio, non ira mouet. qui facta rependens
Consilio punire potest. mucrone cruento
Se iactent alij. studeant feritate timeri:
Addictoq; hominum cumulent aeraria censu.
Lene fluit Nilus: sed cunctis amnibus extat

V tilior, nullo confessus murmure uires.
A crior at rapidus tractas praetermeat ingens
D anubius ripas. eadem clementia sani
G urgitis emensum deducit in hostia Gangem.
T orrentes immane fremant: lapsisq; minentur
P ontibus. inuoluant spumoso uertice syluas.
P ax maiora decet. peragit tranquilla potestas:
Q uod uiolenta nequit: mandataq; fortius urget
I mperiosa quies. idem praedurus iniquas
A ccepisse preces. rursus quae digna petitu.
L argitor facilis: nec quae comitatur honores,
A usa tuam leuiter tentare superbia mentem.
F rons priuata manet. non se meruisse fatetur,
Q ui creuisse putat. rigidi sed plena pudoris
E lucet grauitas fastu iocunda modesto
Q uae non seditio? quae non insania uulgi,
T e uiso lenita cadat? quae dissona ritu
B arbaries, media quam non reuerentia frangat?
V el quis non sitiens sermonis mella politi,
D eserat Orphaeos blanda testudine cantus?
Q ualem te legimus, teneri primordia mundi
S cribentem, aut partes animae, per singula talem
C ernimus: & similes agnoscit pagina mores.
N ec dilata tuis augusto iudice merces
O fficijs: illumq; habitum, quo iungitur aulae
C uria: qui socios proceres cum principe nectit:
Q uem quater ipse gerit: perfecto detulit anno:
D eposuitq; suas te succedente curules.
C rescite uirtutes, foecundaq; floreat aetas.
I ngenijs patuit campus: certusq; merenti

S tat fauor. ornatur proprijs industria donis.
S urgite sopitæ, quas obruit ambitus, artes.
N il licet inuidiæ: Stilico dum prospicit orbi,
S ydereusq; gener. non hic uiolata curulis,
T urpia non Latios incestant nomina fastos.
F ortibus hæc concessa uiris: solisq; gerenda
P atribus, & Romæ nunq̃ latura pudorem.
N uncia uotorum celeri iam fama uolatu,
M ouerat Aonios audito consule lucos.
C oncinuit felix Helicon: fluxitq; Aganippe
L argior: & docti riserunt floribus amnes.
V ranie redimita comas, qua sæpe magistra
M anlius igniferos radio descripserat axes:
S ic alias hortata deas. patimur'ne sorores
O ptato procul esse die? nec limina nostri
C onsulis, & semper dilectas uisimus ædes?
E t fasces subijsse libet? miracula Phœbi
C olligite: & claris nomen celebrate theatris.
T u Iouis æquorei submersam fluctibus aulam
O ratum uolucres Erato iam perge quadrigas:
A` quibus haud unq̃ palmam rapturus Arion.
I llustret circum sonipes: quicunq; superbo
P erstrepit hinnitu Betin. qui splendida potat
S tagna Tagi. madidoq; iubas aspergitur auro.
C alliope liquidas Alciden posce palæstras.
C uncta Palæmonijs manus explorata coronis
A dsit: & Eleo pubes laudata Tonanti.
T u iuga Taygeti, frondosaq; Mænala Clio.
I, Triuiæ supplex. non aspernata rogantem
A mphitheatrali faueat Latonia pompæ.

A udaces legat ipsa uiros: qui colla ferarum
A rte ligent: certóq; premant uenabula nixu.
I psa truces foetus, captiuáq; ducat ab antris
P rodigia: & cædis sitientem deferat arcum.
C onueniant ursi. magna quos mole rudentes
T orua Lycaonijs Helice miretur ab astris:
P erfossíq; ruant populo pallente leones.
Q uales Migdonio curru frenare Cybele
O ptet: & Herculei mallent fregisse lacerti.
O buia fulminei properent ad uulnera pardi,
S emine permisto geniti. cum forte leænæ
N obiliorem uterum uiridis corrupit adulter.
H i maculis patres referunt, & robore matres.
Q uicquid monstriferis nutrit Getulia campis:
A lpina quicquid tegitur niue: Gallica quicquid
S ylua tenet: iaceat. largo ditescat arena
S anguine. consument totos spectacula montes.
N ec molles egeant nostra dulcedine ludi.
Q ui lætis risum salibus mouisse facetus.
Q ui nutu, manibusq; loquax, cui tibia flatu,
C ui plectro pulsanda chelis, qui pulpita socco
P ersonat: aut alte graditur maiore cothurno:
E t qui magna leui detrudens murmura tactu
I nnumeras uoces segetis moderatur ahenæ,
I ntonat erranti digito: penitusq; trabali
V ecte laborantes in carmina concitet undas.
V el qui more auium sese iaculantur in auras:
C orporáq; ædificant celeri crescentia nexu.
Q uorum compositam puer augmentatus in artem
E micat: & uinctus plantæ, uel curribus hærens

P endula librato figat uestigia saltu.
M obile ponderibus descendat pegma reductis:
I nq; chori speciem spargentes ardua flammas
S cena rotet. uarios effingat Mulaber orbes,
P er tabulas impune uagus: pictæq; citato,
L udant igne trabes: & non permissa morari
F ida per innocuas errent incendia turres.
L ascivi subito confligant æquore lembi:
S tagnaq; remigibus spument inuersa canoris.
C onsul per populos, idemq; grauissimus actor
E loquij, duplici uita subnixus in æuum
P rocedat pariter libris, fastisq; legendus.
A ccipiat patris exemplum: tribuatq; nepoti
F ilius: & cœptis ne desit fascibus hæres.
D ecurrat trabeata domus: tradatq; secures
M utua posteritas: seruatoq; ordine fati
M anlia continuo numeretur consule proles.

CL. CLAVDIANI PRAEFATIO DE RAPTV PROSERPINAE.

N uenta ſecuit primus qui naue profundum:
i E t rudibus remis ſollicitauit aquas:
Qui dubijs auſus committere flatibus altum,
Quas natura negat, præbuit arte uias.
T ranquillis primum trepidus ſe credidit undis:
L ittora ſecuro tramite ſumma legens.
M ox longos tentare ſinus, & linquere terras,
E t leni cœpit pandere uela noto.
A ſt ubi paulatim præceps audacia creuit:
C ordaq; languentem dedidicere metum:
I am uagus irrupit pelago: cœlumq; ſecutus
A egeas hyemes, Ioniumq; domat.

CL. CLAVDIANI DE RAPTV PROSERPINAE LIBER PRIMVS.

N ferni raptoris equos, afflataq; curru
S ydera Tænario, caligantes'que profundæ
i I unonis thalamos, audaci promere cantu
M ens congeſta iubet. greſſus remouete profani.
I am furor humanos noſtro de pectore ſenſus

Expulit: & totum spirant præcordia Phœbum.
Iam mihi cernuntur trepidis delubra moueri
Sedibus: & claram dispergere lumine lucem,
Aduentum testata dei. iam magnus ab imis
Auditur fremitus terris: templumq; remugit
Cecropidum: sanctasq; faces extollit Eleusis.
Angues Triptolemi strident: & squammea curuis
Colla leuant attrita iugis: lapsuq; sereno
Erecti roseas tendunt ad carmina cristas.
Ecce procul ternis Hecate uariata figuris
Exoritur: lætusq; simul procedit Iacchus
Crinali florens hedera. quem Parthica uelat
Tigris: & auratos in nodum colligit ungues.
Ebria Mœonijs figit uestigia thyrsis.
Dij, quibus in numerum uacui famulantur Auerni,
Vulgus iners: opibus quorum donatur auaris,
Quicquid in orbe petit. quos Styx liuentibus ambit
Interfusa uadis: & quos fumantia torquens
Aequora, gurgitibus Phlegethon perlustrat anhelis:
Vos mihi sacrarum penetralia pandite rerum:
Et uestri secreta Poli. qua lampade Ditem
Flexit amor: quo ducta ferox Proserpina raptu
Possedit dotale chaos: quantasq; per oras
Sollicito genitrix errauerit anxia cursu.
Vnde datæ fruges populis: & glande relicta
Cesserit inuentis Dodonia quercus aristis.
Dux Erebi quondam tumidas exarsit in iras
Prælia moturus superis: quod solus egeret
Connubijs: sterilesq; diu consumeret annos
Impatiens nescire torum, nullasq; mariti

Illecebras, nec dulce patris cognoscere nomen.
Iam quæcunq; latent ferali monstra Barathro,
In turmas aciemq; ruunt: contraq; tonantem
Coniurant furiæ: crinitaq; sentibus hydris
Tisiphone quatiens infausto lumine pinum
Armatos ad castra mouet pallentia manes.
Pene reluctatis iterum pugnantia rebus
Rupissent elementa fidem: penitusq; reuulso
Carcere laxatis pubes Titania uinclis
Vidisset cœleste iubar: rursusq; cruentus
Aegæon positis arcto de corpore nodis
Obuia centeno uexasset fulmina motu.
Sed Parcæ uetuere minas: orbiq; timentes
Ante pedes, soliumq; duces fudere seueram
Caniciem: genibusq; suas cum supplice fletu
Admouere manus. quarum sub iure tenentur
Omnia. quæ seriem fatorum pollice ducunt:
Longaq; ferratis euoluunt sæcula pensis.
Prima fero Lachesis clamabat talia regi
Incultas dispersa comas. o maxime noctis
Arbiter, umbrarumq; potens, cui nostra laborant
Stamina: qui finem cunctis, & semina præbes:
Nascendiq; uices alterna morte rependis.
Qui uitam, letumq; regis. nam quicquid ubiq;
Gignit materies: hoc te donante creatur:
Debeturq; tibi: certisq; ambagibus æui
Rursus corporeos animæ mutantur in artus:
Ne pete firmatas pacis dissoluere leges,
Quas dedimus: neuitq; colus. neu fœdera fratrum
Ciuili conuerte tuba. cur impia tollis

Signa?

S igna? quid incestis aperis titanibus auras?
P osce Iouem. dabitur coniux, uix ille pepercit:
E rubuitq; preces: animusq; relanguit atrox.
Q uamuis indocilis flecti. ceu turbine rauco
C um grauis armatur boreas, glacieq; niuali
Hispidus, & Getica concretus grandine pennas
F lare cupit, pelagus, syluas, camposq; sonoro
F lamine rapturus. si forte aduersus ahenos
A eolus obiecit postes: uanescit inanis
I mpetus: & fractæ redeunt in claustra procellæ.
T um Maia genitum, qui feruida dicta reportet:
I mperat acciri. Cyllenius astitit ales
S omniferam quatiens uirgam, tectusq; galero.
I pse rudi solio fultus, nigraq; uerendus
M aiestate sedet. squalent immania fœdo
S ceptra situ. sublime caput mœstissima nubes
A sperat: & diræ riget inclementia formæ.
T errorem dolor augebat. tunc talia celso
O re tonat. tremefacta silent dicente tyranno
A tria. latratum triplicem compescuit ingens
I anitor: & presso lachrymarum fonte resedit
C ocytus. tacitis acheron obmutuit undis:
E t Phlegethontææ requierunt murmura ripæ.
A tlantis Tegeæ nepos, commune profundis
E t superis numen, qui fas per limen utrunq;
S olus habes: geminoq; facis commercia mundo:
I celer: & proscinde notos: & iussa superbo
R edde Ioui: tantum'ne tibi sæuissime fratrum
I n me iuris erit? si nobis noxia uires
C um cœlo fortuna tulit? num robur, & arma

Perdidimus? si rapta dies, an forte iacentes
Ignauosq; putas? quod non Cyclopeia tela
Stringimus? aut uanas tonitru deludimus auras?
Non'ne satis uisum est? grati quod luminis expers
Tertia supremæ patior dispendia sortis?
Informesq; plagas? cum te lætissimus ornet
Signifer: & uario cingant splendore triones.
Sed Thalamos etiam prohibes? nereia Glauco,
Neptunum gremio complectitur Amphitrite:
Te consanguineo recipit post fulmina fessum
Iuno sinu, quid enim narrem latonia furta?
Quid Cererẽ? magnamq; Themin? ubi tanta creãdi
Copia. te felix natorum turba coronat.
Ast ego deserta mœrens inglorius aula,
Implacidas nullo solabor pignore curas?
Non adeo toleranda quies. primordia testor
Noctis, & horrendæ stagna intemerata paludis.
Si dicto parere neges: patefacta ciebo
Tartara: saturni ueteres laxabo cathenas.
Obducam tenebris Solem. compage soluta
Lucidus umbroso miscebitur axis auerno.
Vix ea fatus erat: iam nuncius astra tenebat.
Audierat mandata pater: secumq; uolutat
Diuersos ducens animos: quæ tale sequatur
Coniugium: Stygiosq; uelit pro sole recessus.
Certa requirenti tandem sententia sedit.
Aetnææ cereri proles optata uirebat
Unica: nec tribuit sobolem Lucina secundam.
Fessaq; post primos hæserunt uiscera partus.
Infœcunda quidem, sed cunctis altior extat

Matribus: & numeri damnum Proserpina pensat.
Hanc fouet. hanc sequitur. uitulā non blandius ambit
Torua parens: pedibus quæ nondum proterit arua:
Nec noua lunatæ curuauit germina frontis.
Iam uicina thoro plenis adoleuerat annis.
Virginitas tenerum iam pronuba flamma pudorem
Solicitat: mixtaq; tremit formidine uotum.
Personat aula procis. pariter pro uirgine certant,
Mars clypeo melior, Phœbus præstantior arcu.
Mars donat Rodopen, Phœbus largitur Amyclas,
Et Delon, Clariosq; lares. hinc æmula Iuno,
Hinc poscit latona nurum. despexit utrunq;
Flaua Ceres: raptusq; timens (heu cæca futuri)
Commendat siculis furtim sua pignora terris.
Infidis natam laribus commisit alendam.
Aethera deseruit: siculasq; relegat in oras
Ingenio confisa loci. Trinacria quondam
Italiæ pars una fuit: sed pontus, & æstus
Mutauere situm. rupit confinia Nereus
Victor: & abscissos interluit æquore montes:
Paruaq; cognatas prohibent discrimina terras.
Nunc illam sociæ raptam tellure trisulcæ
Opponit natura mari. caput inde Pachyni
Respicit Ionias protentis rupibus iras.
Hinc latrat Getula Tethys: Lilybæaq; pulsat
Brachia consurgens. hinc dedignata teneri
Concutit obiectum rabies Tyrrhena Pelorum.
In medio scopulis se porrigit Aetna perustis:
Aetna gigantæos nunq̃ tacitura triumphos,
Encheladi bustum, qui saucia membra reuinctus

S pirat in exhaustum flagranti pectore sulfur:
E t quoties detrectat onus ceruice rebelli,
I n dextrum, læuumq; latus. tunc insula fundo
V ellitur: & dubiæ nutant cum moenibus urbes.
A etnæos apices solo cognoscere uisu,
N on aditu tentare licet. pars cætera frondet
A rboribus. teritur nullo cultore cacumen.
N unc mouet indigenas nymbos: piceaq; grauatum
F oedat nube diem. nunc motibus astra lacessit
T errificis: damnisq; suis incendia nutrit.
S ed quamuis nimio feruens exuberet æstu:
S cit niuibus seruare fidem: pariterq; fauillis
D urescit glacies tanti secura uaporis
A rcano defensa gelu: fumoq; fideli
L ambit contiguas innoxia flamma pruinas.
Q uæ scopulos tormenta rotent? quæ tanta cauernas
V is glomeret? quo fonte ruat uulcanius ignis?
S iue, quod obicibus discurrens uentus opertis
O ffenso per saxa furit rimosa meatu:
D um scrutatur iter: libertatemq; reposcens
P utrida multiuagis populatur flatibus antra.
S eu mare sulfurei ductum per uiscera montis
O ppressis ignescit aquis: & pondera librat.
H ic ubi seruandum mater fidissima pignus
A bdidit: ad Phrygios tendit secura penates:
T urrigeramq; petit Cybelem, sinuosa draconum
M embra regens: uolucriq; per auia nubila tractu
S ignant, & placidis humectant frena uenenis.
F rontem crista tegit. pingunt maculosa uirentes
T erga notæ. rutilum squamis intermicat aurum.

Nunc

N unc spiris Zephyros tranant. nunc arua uolatu
I nferiore secant. curuo rota puluere labens,
S ulcatam fœcundat humum. flauescit aristis
O rbita. surgentes scindunt uestigia fruges.
V estit iter comitata seges. iam linquitur Aetna.
T otaq; decrescit refugo Trinacria uisu.
H eu quoties præsaga mali, uiolauit oborto
R ore genas. quoties oculos ad tecta retorsit
T alia uoce mouens. Salue gratissima tellus,
Q uam nos prætulimus cœlo: tibi gaudia nostri
S anguinis, & caros uteri commendo labores.
P ræmia digna manent. nullos patiere ligones:
E t nullo rigidi uersabere uomeris ictu.
S ponte tuus florebit ager cessante iuuenco.
D itior oblatas mirabitur incola messes.
S ic ait: & fuluis serpentibus attigit Idam.
H ic ædes augusta deæ: templiq; colendi
R elligiosa silex: densis quam pinus obumbrat
F rondibus: & nulla lucos agitante procella
S tridula coniferis modulantur carmina ramis.
T erribiles intus Thyasi. uesanaq; musto
C oncentu delubra gemunt. ululatibus Ide
B acchatur. timidas inclinant Gargara syluas.
P ostquam uisa ceres: mugitum tympana frenant.
C onticuere chori: Corybas non impulit ensem:
N on buxus, non æra sonant: blandiq; leones
S ummissere iubas. adytis gauisa Cybele
E xilit: & pronas intendit ad oscula turres.
V iderat hæc dudum summa speculatus ab arce
I uppiter: & Veneri mentis penetralia nudat.

Curarum secreta tibi Cytherea fatebor.
Candida tartareo nuptum Proserpina regi
Iam dudum decreta dari. sic Atropos urget.
Sic cicinit longæua Themis. nunc matre remota
Rem peragi tempus. fines inuade Sicanos:
Et Cereris prolem patulis illudere campis,
Crastina puniceos cum lux detexerit ortus:
Coge tuis armata dolis: quibus urere cuncta,
Me quoq; sæpe soles. cur ultima regna quiescunt?
Nulla sit immunis regio: nullumq; sub umbris
Pectus inaccessum ueneri. iam tristis Erynnis,
Sentiat ardores Acheron: Ditisq; seueri
Ferrea lasciuis mollescant corda sagittis.
Accelerat præcepta Venus: iussuq; parentis
Pallas, & inflexo quæ terret Mænala cornu
Addunt se comites. diuino semita gressu
Claruit. augurium qualis laturus in orbem
Præceps sanguineo delabitur igne cometes
Prodigiale rubens. non illum nauita tuto,
Non impune uident populi: sed crine minaci
Nunciat, aut ratibus uentos, aut urbibus hostes.
Deuenere locum, Cereris qua tecta nitebant,
Cyclopum firmata manu. stant ardua ferro
Mœnia: ferrati postes: immensaq; nectit
Claustra Calybs. nullum tanto sudore Pyragmon:
Nec Steropes construxit opus: nec talibus unquam
Spirauere notis animæ: nec flumine tanto
Incoctum maduit lassa ceruice metallum.
Atria cingit ebur. trabibus solidatur ahenis
Culmen: & in celsas surgunt electra columnas.

Ipsa

I psa domum mulcens tenero Proserpina cantu,
I rrita texebat rediturae munera matri.
H ic elementorum series, sedesq; paternas
I nsignibat acu. ueterem qua lege tumultum
D iscreuit natura parens: & semina iustis
D iscessere locis: quicquid leue fertur in altum.
I n medium grauiora cadunt. incanduit aether.
E git flamma polum. fluxit mare. terra pependit.
N on color unus inest. stellas accendit in auro:
O stro fundit aquas. attollit littora gemmis:
F ilaq; mentitos subter caelantia fluctus
A rte tument. credas illidi cautibus algam:
E t raucum bibulis inserpere murmur arenis.
A ddit quinq; plagas: mediam subtegmine rubro
O bsessam feruore notat. squalebat adustus
L imes: & assiduo sitiebant stamina sole.
V itales utrinq; duas: quas mitis oberrat
T emperies habitanda uiris. cum fine supremo
T orpentes traxit geminas: brumaq; perenni
F oedat: & aeterno constringit frigore telas.
N ec non & patrui pingit sacraria Ditis:
F atalesq; sibi manes: nec defuit omen.
P raescia nam subitis maduerunt fletibus ora.
C oeperat & uitreis summo iam margine texti
O ceanum sinuare uadis: sed cardine uerso
S ensit adesse Deas: imperfectumq; laborem
D eserit: & niueos infecit purpura uultus
P er liquidas succensa genas: castiq; pudoris
I lluxere faces. non sic decus ardet eburnum
L ydia Sidonio quod foemina tinxerit ostro.

Merserat unda diem. sparso nox humida somno
Languida ceruleis inuexerat ocia bigis.
Iamq; uiam Pluto superas molitur ad arces,
Germani monitu. toruos inuisa iugales
Alecto temone ligat. qui pascua mandunt
Cocyti: pratisq; Erebi nigrantibus errant:
Stagnaq; tranquillæ potantes marcida Lethes,
Aegra soporatis spumant obliuia linguis.
Orphnæus crudele micans: Ethonq; sagitta
Ocyor: & Stygij sublimis gloria Nycteus
Armenti: Ditisq; nota signatus Alastor
Stabant ante fores iuncti: sæuumq; fremebant
Crastina uenturæ spectantes gaudia prædæ.

PRAEFATIO SECVNDI LIBRI.

Cia sopitis ageret cũ cãtibus Orpheus:
O Neglectumq; diu deposuisset opus:
Lugebant erepta sibi solatia nymphæ:
Quærebãt dulces flumina mœsta mo (dos.
Sæua feris natura redit: metuensq; leonem
Implorat cytharæ uacca tacentis opem.
Illius, & duri fleuere silentia montes:
Syluaq; Bistoniam sæpe secuta lyram.
Sed postq̃ Inachijs Alcides missus ab Argis,
Thracia pacifero contigit arua pede:
Diraq; sanguinei uertit præsepia regis:
Et Diomedeos gramine pauit equos:
Tum patriæ festo lætatus tempore uates,
Desuetæ repetit fila canora lyræ:

Et resides

E t resides leui modulatus pectine neruos,
P ollice festiuo nobile duxit ebur.
V ix auditus erat. uenti sternuntur, & undæ.
P igrior astrictis torpuit Hebrus aquis.
P orrexit Rhodope sitientes carmina montes.
E xcussit gelidas pronior Ossa niues.
A rdua nudato descendit populus Aemo:
E t comitem quercum pinus amica trahit.
C yrrhæasq; dei quamuis despexerit artes:
O rpheis laurus uocibus apta uenit.
S ecurum blandi leporem fouere molossi:
V icinumq; lupo præbuit agna latus.
C oncordes uaria ludunt cum tigride damæ.
M assylam cerui non timuere iubam.
I lle nouercales stimulos, actusq; canebat
H erculis: & forti monstra subacta manu.
V t timidæ matri pressos ostenderit angues:
I ntrepidusq; fero riserit ore puer.
T e neq; Dictæas quatiens mugitibus urbes
T aurus: non Stygij terruit ira canis.
N on leo sydereos cœli rediturus ad axes,
N on Erymanthæi gloria montis aper.
S olus Amazonio cinctus Stymphalidas arcu
A ppetis. occiduo ducis ab orbe greges:
T ergeminiq; ducis numerosos deijcis artus:
E t toties uno uictor ab hoste redis.
N on cadere Antæo, non crescere profuit hydræ:
N on ceruam uolucres eripuere pedes.
C aci flamma perit. rubuit Busiride Nilus.
P rostratis rubuit nubigenis Pholoe.

Te Libyci timuere sinus. te maximus Atlas
Horruit: imposito cum premerere polo.
Firmior Herculea mundus ceruice pependit.
Lustrarunt humeros Phœbus & astra tuos.
Thracius hæc uates: sed tu Tyrhintius alter
Florentine mihi: nam mea plectra moues.
Antraq; musarum longo torpentia somno
Excitis: & placidos ducis ab ore sonos.

LIBER SECVNDVS.

Impulit Ionios præmisso lumine fluctus
Nondum pura dies. tremulis uibratur in undis
Ardor: & errantes ludunt per cœrula flammæ.
Iamq; audax animi, fideiq; oblita parentis,
Fraude Dionæa riguos Proserpina saltus
(Sic parcæ iussere) petit. ter cardine uerso
Præsagæ cecinere fores. ter conscia fati
Flebile terrificis gemuit mugitibus ætna.
Nullis illa tamen monstris, nulloq; tenetur
Prodigio. comites gressum iunxere sorores.
Prima dolo gaudens, & tanti conscia furti
It Venus: & raptus metitur corde futuros,
Iam durum flexura chaos: iam Dite subacto,
Ingenti famulos manes ductura triumpho.
Illi multiplices crinis sinuatur in orbes
Idalia diuisus acu. sudata marito
Fibula purpureos gemma suspendit amictus.

Candida Parrhasij post hanc regina Lycæi,
Et Pandionias quæ cuspide protegit arces:
Vtraq; uirgo ruunt. hæc tristibus aspera bellis.
Hæc metuenda feris. Tritonia casside fulua
Cælatum Typhona gerit: qui summa peremptus
Ima parte uiget: moriens & parte superstes:
Hastaq; terribili surgens per nubila gyro
Instar habet syluæ. tantum stridentia colla
Gorgonis obtentu pallæ fulgentis obumbrat.
At Triuiæ lenis species, & multus in ore
Frater erat: Phœbiq; genas, & lumina Phœbi
Esse putes: solusq; dabat discrimina sexus.
Brachia nuda nitent. leuibus proiecerat auris
Indociles errare comas: arcuq; remisso
Ocia neruus agit. pendent post terga sagittæ.
Crispatur gemino uestis Cortynia cinctu
Poplite fusa tenus: motoq; in stamine Delos
Errat: & aurato trahitur circunflua ponto.
Quas inter Cereris proles nunc gloria matris.
Mox dolor, æquali tendit per gramina passu.
Nec membris, nec honore minor: potuitq; uideri
Pallas: si clypeum ferret. si spicula: Phœbe.
Collectæ tereti nodantur iaspide uestes.
Pectinis ingenio nunquam felicior arti
Contigit euentus. nullis sic consona telæ
Fila: nec in tantum ueri duxere figuram.
Hic Hyperionio solem de semine nasci
Fecerat: & pariter Lunam sed dispare forma,
Auroræ, noctisq; duces. cunabula Tethys
Præbet: & infantes gremio solatur anhelos:

Caeruleusq; sinus roseis radiatur alumnis.
Inualidum dextro portat Titana lacerto
Nondum ducę grauem, nec pubescentibus alte
Cristatum radijs. primo clementior aeuo
Fingitur: & tenerum uagitu despuit ignem.
Laeua parte soror uitrei libamina potat
Vberis: & paruo signantur tempora cornu.
Tali luxuriat cultu. comitantur euntes
Naiades: & socia stipant utrinq; corona.
Quae fontes Crimnise tuos, & saxa rotantem
Pantagiam, nomenq; Gelan qui praebuit urbi:
Concelebrant. quas pigra uado Camarina palustri,
Quas Arethusaei latices, quas aduena nutrit
Alphaeus cyane totum supereminet agmen.
Qualis Amazonidum peltis exultat ademptis
Pulchra choors: quoties arcton populata uirago
Hippolyte, niueas ducit post praelia turmas:
Seu flauos strauere Getas: seu forte rigentem
Termodoontiaca Tanaim fregere securi.
Aut quales referunt Baccho solemnia nymphae
Maeoniae: quas Hermus alit: ripasq; paternas
Percurrunt auro madidae. laetatur in antro
Amnis: & undantem declinat prodigus urnam.
Viderat herboso sacrum de uertice uulgus
Aetna parens florum: curuaq; in ualle sedentem
Compellat Zephyrum. pater o' gratissime ueris,
Qui mea lasciuo regnas per prata uolatu,
Semper: & assiduis irroras flatibus annum:
Respice nympharum coetus, & celsa Tonantis
Germina, per nostros dignantia ludere campos.

Nunc adsis, faueasq; precor. nunc omnia foetu
Pubescant uirgulta uelis: ut fertilis Hybla
Inuideat: uinciq; suos non abnuat hortos.
Quicquid thuriferis spirat Panchaia syluis:
Quicquid odoratus longe blanditur Hidaspes:
Quicquid ab extremis ales longæua colonis
Colligit, optati referens exordia sæcli:
In uenas disperge meas: & flamine largo
Rura foue: ut merear diuino pollice carpi:
Et nostris cupiant ornari Numina sertis.
Dixerat. ille nouo madidantes nectare pennas
Concutit: & glebas fœcundo rore maritat.
Quaq; uolat: uernus sequitur color. omnis in herbas
Turget humus: medioq; patent conuexa sereno.
Sanguineo splendore rosas, uacinia nigro
Imbuit: & dulci uiolas ferrugine pingit.
Parthica quæ tantis uariantur cingula gemmis
Regales uinctura sinus? quæ uellera tantum
Ditibus Assyrij spumis fuscantur aheni?
Non tales uolucris pandit Iunonia pennas.
Nec sic innumeros arcu mutante colores
Incipiens redimitur hyems: cum tramite flexo
Semita discretis interuiret humida nimbis
Forma loci superat flores. curuata tumore
Paruo planicies, & mollibus edita cliuis
Creuerat in collem. uiuo de pumice fontes
Roscida mobilibus lambebant gramina riuis:
Syluaq; torrentes ramorum frigore soles
Temperat: & medio brumam sibi uendicat æstu.
Apta fretis abies. bellis accommoda cornus

Quercus amica Ioui, tumulos tectura cupressus,
Ilex plena fauis, uenturi praescia laurus
Fluctuat. hic denso crispata cacumine buxus,
Hic hederae serpunt. hic pampinus induit ulmos.
Haud procul inde lacus Pergum dixere Sicani
Panditur: & nemorum frondoso margine cinctus
Vicinis pallescit aquis. admittit in altum
Cernentes oculos: & late peruius humor
Ducit inoffensos liquido sub gurgite uisus:
Imaq; perspicui prodit secreta profundi.
Huc elapsa cohors gaudet. per florea rura.
Hortatur Cytheraea legant. nunc ite sorores,
Dum matutinis praesudat solibus aër:
Dum meus humectat flauentes Lucifer agros,
Roranti prouectus equo. sic fata doloris
Carpit signa sui. uarios tunc caetera saltus
Inuasere cohors. credas examina fundi
Hyblaeum raptura thymum: cum caerea reges
Castra mouent: fagiq; cauo demissus ab aluo
Mellifer electis exercitus obstrepit herbis.
Pratorum spoliatur honos. haec lilia fuscis
Intexit uiolis. hanc mollis amaracus ornat.
Haec graditur uallata rosis. haec alba ligustris.
Te quoq; flebilibus moerens Iacynthe figuris,
Narcissumq; metunt, tunc inclyta gramina ueris,
Praestantes olim pueros. tu natus Amyclis,
Hunc Helicon genuit disci te perculit error:
Hunc fontis decepit amor. te fronte retusa
Delius, hunc fracta Cephisus arundine luget.
Aestuat ante alias auido feruore legendi

Frugiferæ spes una deæ. nunc uimine textos
R identes calathos folijs agrestibus implet:
N unc sociat flores: seséq; ignara coronat.
A ugurium fatale tori. quin ipsa tubarum,
A rmorumq; potens, dextram qua fortia turbat
A gmina: qua stabiles portas, & mœnia uellit:
I am leuibus laxat studijs: hastamq; reponit:
I nsolitisq; docet galeam mitescere sertis.
F erratus lasciuit apex: horrorq; recessit
M artius: & cristæ pacato fulgure uernant.
N ec quæ Parthenium canibus scrutatur odoris
A spernata toros: libertatemq; comarum
I niecta uoluit tandem frenare corona.
T alia uirgineo passim dum more geruntur:
E cce repens mugire fragor. confligere turres:
P ronaq; uibratis radicibus oppida uerti.
C ausa latet. dubios agnouit sola tumultus
D iua Paphi: mixtoq; metu perterrita gaudet.
I amq; per anfractus animarum rector opacos
S ub terris quærebat iter: grauibusq; gementem
E ncheladum calcabat equis. immania findunt
M embra rotæ: pressaq; Gigas ceruice laborat
S iciniam cum Dite ferens: tentatq; moueri
D ebilis: & fessis serpentibus impedit axem.
F umida sulfureo prolabitur orbita dorso.
A c uelut occultus securum prodit in hostem
M iles: & effossi subter fundamina campi,
T ransilit inclusos arcano limite muros:
T urbaq; deceptas uictrix erumpit in arces,
T errigenas imitata uiros. sic tertius hæres

S aturni tenebrosa uagis rimatur habenis
D euia, fraternum cupiens exire sub orbem.
I anua nulla patet. prohibebant undiq; rupes
O ppositæ: duraq́; deum compage tenebant.
N on tulit ille moras: indignatusq́; trabali
S axa ferit sceptro: Siculæ sonuere cauernæ.
T urbatur Lipare . stupuit fornace relicta
M ulciber: & trepidus deiecit fulmina Cyclops.
A udiuit, & si quem glacies alpina coercet:
E t qui te latis nondum præcincte trophæis
T ybri natat: missamq́; Pado qui remigat alnum.
S ic cum Thessaliam scopulis inclusa teneret
P eneo stagnante palus: & mersa negaret
A rua coli: trifida Neptunus cuspide montes
I mpulit aduersos. tum forti saucius ictu
D issiluit gelido uertex Ossæus Olympo.
C arceribus laxantur aquæ: fractoq; meatu
R edduntur fluuiusq́; mari, tellusq́; colonis.
P ostquam uicta manu duros Trinacria nexus
S oluit: & immenso late discessit hiatu:
A pparet subitus cœlo timor. astra uiarum
M utauere fidem. uetito se proluit arctos
A equore. præcipitat pigrum formido Bootem.
H orruit Orion. audito palluit Atlas
H innitu. rutilos obscurat anhelitus axes
D iscolor: & longa solitos caligine pasci
T erruit orbis equos. pressis hæsere lupatis
A ttoniti meliore polo: rursusq́; uerendum
I n chaos obliquo certant temone reuerti.
M ox ubi pulsato senserunt uerbera tergo:

Et solem

Et ſolem didicere pati: torrentius amne
Hyberno, tortaq; ruunt pernicius haſtæ.
Quantum non iaculum Parthi, non impetus auſtri,
Non leue ſollicitæ mentis diſcurrit acumen.
Sanguine frena calent. corrumpit ſpiritus auras
Letifer: infectæ ſpumis uitiantur arenæ.
Diffugiunt Nymphæ. rapitur Proſerpina curru:
Imploratq; deas. iam Gorgonis ora reuelat
Pallas: & intento feſtinat Delia telo.
Nec patruo cedunt. ſtimulat communis in arma
Virginitas: crimenq; feri raptoris acerbat.
Ille uelut ſtabuli decus, armentiq; iuuencum
Cum leo poſſedit: nudataq; uiſcera fodit
Vnguibus: & rabiem totos erexit in armos.
Stat craſſa turpis ſanie: nodoſq; iubarum
Excutit: & uiles paſtorum deſpicit iras.
Ignaui domitor uulgi. teterrime fratrum
Pallas ait. quæ te ſtimulis, facibuſq; profanis
Eumenides mouere? tua cur ſede relicta
Audes Tartareis cælum inceſtare quadrigis?
Sunt tibi deformes Diræ. ſunt altera Lethes
Flumina. ſunt triſtes furiæ te coniuge dignæ.
Fratris linque domos. alienam deſere ſortem.
Nocte tua contentus abi. quid uiua ſepultis
Admiſces? noſtrum quid proteris aduena mundum?
Talia uociferans auidos tranſire minaci,
Cornipedes umbone ferit: clypeiq; retardat
Obice: Gorgoneiſq; premens aſſibilat hydris:
Prætentaſq; aperit criſtas. libratur in ictum
Fraxinus: & nigros illuminat obuia currus:

Missaq; pene foret: ni Iuppiter æthere summo
Pacificas rubri torsisset luminis alas,
Confessus socerum. nimbis Hymenæus hiulcis
Intonat: & testes firmant connubia flammæ.
Inuitæ cessere Deæ. compescuit arcum
Cum gemitu: talesq; dedit Latonia uoces.
Sis memor, o longumq; uale. reuerentia patris
Obstitit auxilio: nec nos defendere contra
Possumus. imperio uinci maiore fatemur.
In te coniurat genitor: populoq; silenti
Traderis. heu cupidas non aspectura sorores,
Aequalemq; chorum. quæ te fortuna supernis
Abstulit? & tanto damnauit sydera luctu?
Iam neq; Parthenijs innectere retia lustris,
Nec pharetram gestare libet. securus ubiq;
Spumet aper: sæuiq; fremant impune leones.
Te iuga Taygeti, posito te Mænala flebunt
Venatu: mœstoq; diu lugebere Cyntho.
Delphica quinetiam fratris delubra tacebunt.
Interea uolucri fertur Proserpina curru
Cæsariem diffusa noto: planctuq; lacertos
Verberat: & questus ad nubila fundit inanes.
Cur non torsisti manibus fabricata Cyclopum
In nos tela Pater? sic me crudelibus umbris
Tradere? sic toto placuit depellere mundo?
Nulla'ne te flectit pietas? nullum'ne paternæ
Mentis inest? tantas quo crimine mouimus iras?
Non ego cum rapido sæuiret Phlegra tumultu
Signa deis aduersa tuli. non robore nostro
Ossa pruinosum uexit glacialis Olympum.
Quod

Quod conata nefas? aut cuius conscia culpæ,
Exul ad immanes Erebi detrudor hiatus?
O' fortunatas, alij quascunq; tulere
Raptores: saltem communi luce fruuntur.
Sed mihi uirginitas pariter, cœlumq; negatur.
Eripitur cum luce pudor: terrisq; relictis
Seruitum Stygio ducor captiua tyranno.
O' male dilecti flores: despectaq; matris
Consilia. o' Veneris deprensæ serius artes.
Mater io. seu te Phrygijs in uallibus Idæ
Migdonio buxus circumsonat horrida cantu.
Seu tu sanguineis ululantia Dindyma Gallis
Incolis: & strictos Curetum respicis enses:
Exitio succurre meo. compesce furentem.
Comprime ferales torui prædonis habenas.
Talibus ille ferox dictis, fletuq; decoro
Vincitur: & primi suspiria sentit amoris.
Tunc ferrugineo lachrymas detexit amictu:
Et placida mœstum solatur uoce dolorem.
Desine funestis animum Proserpina curis,
Et uano uexare metu. maiora dabuntur
Sceptra: nec indigni tedas patiere mariti.
Ille ego saturni proles. cui machina rerum
Seruit: & immensum tendit per inane potestas.
Amissum ne crede diem. sunt altera nobis
Sydera. sunt orbes alij: lumenq; uidebis
Purius: Elysiumq; magis mirabere solem,
Cultoresq; pios illic preciosior ætas
Aurea progenies habitat: semperq; tenemus,
Quod superi meruere semel. nec mollia desunt

Prata tibi: Zephiris illic melioribus halant
Perpetui flores. quos non tua protulit Aetna.
Est etiam lucis arbor prædiues opacis.
Fulgentes uiridi ramos curuata metallo:
Hæc tibi sacra datur: fortunatumq; tenebis
Autumnum: & fuluis semper ditabere pomis.
Parua loquor. quicquid liquidus complectitur aer:
Quicquid alit tellus: quicqd maris æquora uerrunt:
Quod fluuij uoluunt: quod nutriuere paludes:
Cuncta tuis pariter cedent animalia regnis,
Lunari subiecta globo. qui septimus auras
Ambit: & æternis mortalia separat astris.
Sub tua purpurei uenient uestigia Reges
Deposito luxu. turba cum paupere misti.
Omnia mors æquat. tu damnatura nocentes.
Tu requiem latura pijs. te iudice sontes
Improba cogentur uitæ commissa fateri.
Accipe Lethæo famulas cum gurgite parcas.
Sit fatum, quodcunq; uoles. hæc fatus ouantes
Exhortatur equos: & Tartara mitior intrat.
Conueniunt animæ. quantas uiolentior auster
Decutit arboribus frondes: aut nubibus hymbres
Colligit: aut frangit fluctus: aut torquet arenas:
Cunctaq; præcipiti stipantur secula cursu
Insignem uisura nurum. mox ipse serenus
Ingreditur, facili passus mollescere risu,
Dissimilisq; sui. Dominis intrantibus ingens
Assurgit Phlegethon. flagrantibus hispida riuis
Barba madet: totoq; fluunt incendia uultu.
Occurrunt properi lecta de plebe ministri.

Pars altos reuocant currus: frenisq; solutis
Vertunt emeritos ad pascua nota iugales.
Pars aulæa tenent. alij prætexere ramis
Limina: & in thalamum cultas extollere uestes.
Reginam casto cinxerunt agmine matres
Elysiæ: tenerosq; leuant sermone timores:
Et sparsos religant crines: & uultibus addunt
Flammea sollicitum præuelatura pudorem.
Pallida lætatur regio: gentesq; sepultæ
Luxuriant: epulisq; uacant genialibus umbræ.
Grata coronati peragunt conuiuia manes.
Rumpunt insoliti tenebrosa silentia cantus.
Sedantur gemitus Erebi. se sponte relaxat
Squalor: & æternam patitur rarescere noctem:
Vrna nec incertas uersat Minoia sortes.
Verbera nulla sonant: nulloq; frementia luctu
Impia dilatis respirant Tartara pœnis.
Non rota suspensum præceps Ixiona torquet.
Non aqua Tantaleis subducitur inuida labris.
Soluitur Ixion. inuenit Tantalus undas:
Et Tityus tandem spaciosos erigit artus:
Squalentisq; nouem detexit iugera campi.
Tantus erat: laterisq; piger sulcator opaci
Inuitus trahitur lasso de pectore uultur:
Abreptasq; dolet iam non sibi crescere fibras.
Oblitæ scelerum, formidatiq; furoris
Eumenides cratera parant: & uina feroci
Crine bibunt: flexisq; minis iam lene canentes
Extendunt socios ad pocula plena Cerastas:
Et festas alio succendunt lumine tedas.

Tunc & pestiferi pacatum flumen Auerni
Innocuæ transistis aues: flatumq; repressit
Anxantus, tacuit fixo torrente uorago.
Tunc Acherontæos mutato gurgite fontes
Lacte nouo tumuisse ferunt: hederisq; uirentem
Cocyton dulci perhibent undasse lyæo.
Stamina non rūpit Lachesis: nec turbida sacris
Obstrepitant lamenta choris. Mors nulla uagatur
In terris: nulliq; rogum planxere parentes.
Nauita non moritur fluctu, non cuspide miles.
Oppida funerei pollent immunia leti:
Impexamq; senex uelauit arundine frontem
Portitor: & uacuos egit cum carmine remos.
Iam suus inferno processerat Hesperus orbi.
Ducitur in thalamum uirgo. stat pronuba iuxta
Stellantes Nox picta sinus tangensq; cubile
Omina perpetuo genitalia fœdere sanxit.
Exultant cum uoce pij: Ditisq; sub aula
Talia peruigili sumunt exordia plausu.
Nostra potens Iuno, tuq; o' germane Tonantis
Et gener unanimis consortia ducite somni:
Mutuaq; alternis innectite colla lacertis.
Iam felix oritur proles. iam læta futuros
Expectat natura deos. noua numina rebus
Addite: & optatos Cereri proferte nepotes.

LIBER TERTIVS

Iuppiter interea cinctam Thaumantida nimbis
Ire iubet: totoq; deos arcessere mundo.
Illa colorato Zephyros transgressa uolatu
Numina conclamat pelagi: nimphasq; morantes
Increpat: & fluuios humentibus euocat antris.
Ancipites, trepidiq; ruunt. quae causa quietos
Exciuerit: tanto quae res agitanda tumultu,
Vt patuit stellata domus: considere iussi.
Nec confusus honor: coelestibus ordine sedes
Prima datur. tractum proceres tenuere secundum
Aequorei, placidus Nereus, & lucida Phorci
Canicies. Glaucum series extrema biformem
Accipit: & certo mansurum Prothea uultu.
Nec non & senibus fluuijs concessa sedendi
Gloria. plebeio stat caetera more iuuentus.
Mille amnes. liquidis incumbunt patribus udae
Naiades: & taciti mirantur sidera Phauni.
Tum grauis ex alto genitor sic orsus olympo.
Abduxere meas iterum mortalia curas
Iam pridem neglecta mihi: Saturnia postq̃
Ocia, & ignaui senium cognouimus aeui:
Sopitosq; diu populos torpore paterno
Sollicitae placuit stimulos impellere uitae.
Incultis ne sponte seges grandesceret aruis:
Vndaret neu sylua fauis: neu uina tumerent
Fontibus: & totae fremerent in pocula ripae.
Haud equidem inuideo(nec enim liuescere fas est:
Vel nocuisse deos) sed quod dissuasor honesti

Luxus, & humanas oblimat copia mentes:
Prouocet ut segnes animos, rerumq; remotas
Ingeniosa uias paulatim exploret egestas:
Vtq; artes pariat solertia. nutriat usus.
Nunc mihi cum magnis instat natura querelis,
Humanum releuare genus. durumq; tyrannum,
Immitemq; uocat: regnataq; sæcula patri
Commemorat: parcumq; Iouem se diuite clamat.
Cur campos horrere situ? dumisq; repleri
Rura uelim? nullis exornem fructibus annum?
Se iam, quæ nutrix mortalibus ante fuisset:
In diræ subito mores transisse nouercæ.
Quid mentem traxisse Polo? quid profuit altum
Erexisse caput? pecudum si more pererrant
Auia? si frangunt communia pabula glandes?
Hæccine uita iuuat syluestribus abdita lustris?
Indiscreta feris? tales cum sæpe parentis
Pertulerim questu: tandem clementior orbi
Chaonio statui gentes auertere uictu.
Atq; adeo Cererem, quæ nunc ignara malorum
Verberat Idæos torua cum matre leones:
Per mare, per terras auido discurrere luctu
Decretum. natæ donec lætata repertæ
Indicio tribuat fruges: currusq; feratur
Auius, ignotis populis sparsurus aristas.
Et iuga cœrulei subeant Actæa dracones.
Quod si quis cereri raptorem prodere diuûm
Audeat: imperij molem, pacemq; profundam
Obtestor rerum. natus licet ille, soror'ue,
Vel coniux fuerit, natarum ue agminis una:

Salicet

Scilicet illa meo conceptum uertice iactet:
Sentiet iratum: procul ægida sentiet ictum
Fulminis: & genitam diuina sorte pigebit:
Optabitq; mori: cum uulnere saucius ipsi
Tradetur genero, passurus prodita regna:
Et sciet, an propriæ conspirent Tartara causæ.
Hoc sanctum. mansura fluant hoc ordine fata.
Dixit: & horrendo concussit sydera motu.
At procul armisoni cererem sub rupibus antri
Securam, placidamq; diu iam certa peracti
Terrebant simulachra mali: noctesq; timorem
Ingeminant: omniq; perit Proserpina somno.
Nanq; modo aduersis inuadi uiscera telis,
Nunc sibi mutatas horret nigrescere uestes:
Nunc steriles medijs frondere penatibus ornos.
Stabat præterea luco dilectior omni
Laurus: uirgineos quæ quondam fronde pudica
Vmbrabat thalamos. hanc imo stipite cæsam
Vidit: & incomptos fœdari puluere ramos:
Quæsiuitq; nefas. Driades dixere gementes
Tartarea furias debellauisse bipenni.
Sed tunc ipsa sui, iam non ambagibus ullis
Nuncia materno facies ingesta sopori.
Nanq; uidebatur tenebroso obtecta recessu
Carceris: & sæuis Proserpina uincta cathenis.
Non qualem Siculis olim mandauerat aruis:
Nec qualem roseis nuper conuallibus Aetnæ
Suspexere Deæ. squalebat pulchrior auro
Cæsaries: & nox oculorum infecerat ignes.
Exhaustusq; gelu pallet rubor. ille superbi

F lammeus oris honos, & non cessura pruinis
M embra, colorantur picei caligne regni.
E rgo hanc ut dubio uix tandem agnoscere uisu
E ualuit: cuius tot pœnæ criminis inquit?
V nde hæc informis macies? cui tanta potestas
I n me sæuitiæ est? rigidi cur uincula ferri
V ix aptanda feris, molles meruere lacerti?
T u mea tu proles? an uana fallimur umbra?
I lla refert. heu dira parens, natæq; peremptæ
I mmemor. heu fuluas animo transgressa leænas.
T anta'ne te nostri tenuere obliuia? tantum
V nica despicior? certe Proserpina nomen
D ulce tibi, tali quæ nunc, ut cernis, hiatu
S upplicijs inclusa teror. tu sæua choreis
I ndulges: phrygiasq; etiamnum interstrepis urbes.
Q uod si non omnem pepulisti pectore matrem:
S i tu sancta Ceres: & ne non Caspia tigris
E didit: his oro miseram defende cathenis:
I nq; superna refer. prohibent si fata reuerti:
V el tantum uisura ueni. Sic fata trementes
T endere conatur palmas. uis improba ferri
I mpedit: & motæ somnum excussere cathenæ.
O briguit uisis. gaudet non uera fuisse.
C omplexu caruisse dolet. penetralibus amens
P rosilit: & tali compellat uoce Cybelem.
I am non ulterius Phrygia tellure morabor
S ancta parens. reuocat tandem custodia cari
P ignoris, & cunctis obiecti fraudibus anni.
N ec mihi Cyclopum quamuis extructa caminis,
C ulmina fida satis. timeo ne fama latebras

Prodiderit: leuius'q; meum Trinacria celet
Depositum. terret nimium uulgata locorum
Nobilitas. alijs sedes obscurior oris
Exquirenda mihi. gemitu, flammis'q; propinquis
Encheladi nequeunt umbracula nostra taceri.
Somnia quinetiam uarijs infausta figuris
Saepe mouent: nullus'q; dies non triste minatur
Augurium. quoties flauentia serta comarum
Sponte cadunt. quoties exundat ab ubere sanguis.
Larga uel inuito prorumpunt flumina uultu:
Iniussaeq; manus mirantia pectora tundunt.
Si buxos inflare uelim: ferale gemiscunt.
Tympana si quatiã: plãctus mihi tympana reddũt.
Abuereor ne quid portendant omnia ueri.
Heu longae nocuere morae. procul irrita uenti
Dicta ferant. subijcit Cybele, nec tanta tonanti
Segnities: ut non pro pignore fulmina mittat.
I tamen: & nullo turbata reuertere casu.
Haec ubi, digreditur templis: sed nulla ruenti
Mobilitas. tardos queritur non ire dracones
Immeritos'q; mouens alterno uerbere pennas
Sicaniam quaerit: cum nec dum ascenderit Idam.
Cuncta pauet: sperat'q; nihil. sic aestuat ales,
Quae teneros humili foetus commiserit orno
Allatura cibos: & plurima cogitat absens.
Ne gracilem uentus discusserit arbore nidum.
Ne furtum pateant homini: neu praeda colubris.
Ut domus excubijs incustodita remotis:
Et resupinati neglecto cardine postes:
Flebilis & tacitae species apparuit aulae:

Non expectato respectu cladis amictus
Conscidit: & fractas cum crine auellit aristas.
Hæserunt lachrymæ. nec uox, aut spiritus oris
Redditur: atq; imis uibrat tremor ossa medullis.
Succidui titubant gressus: foribusq; reclusis
Dum uacuas sedes, & desolata pererrat
Atria. semirutas confuso stamine telas,
Atq; interceptas agnoscit pectinis artes.
Diuinus perit ille labor: spaciumq; relictum,
Audax sacrilego supplebat aranea textu:
Nec defiet: plangitq; malum. tamen oscula telæ
Figit: & abrumpit mutas in fila querelas:
Attritosq; manu radios, proiectaq; pensa,
Cunctaq; uirgineo sparsa oblectamina ludo.
Ceu natam pressat gremio: castumq; cubile
Desertosq; toros, & sicubi sederat olim
Perlegit. attonitus stabulo ceu pastor inani,
Quem lupus, aut rabies Pœnorum inopina leonum,
Aut populatrices infestauere cateruæ.
Serus ad illa redit: uastataq; pascua lustrans
Non responsuros ciet, imploratq; iuuencos.
Atq; ibi secreta tectorum in parte iacentem
Aspicit Electram. natæ quæ sedula nutrix
Oceani priscas inter notissima nymphas
Par cereri pietas. hæc post cunabula dulci
Ferre sinu: summoq; Ioui deducere paruam
Sueuerat: & genibus ludentem aptare paterni.
Hæc comes, hæc custos, hæc proxima mater haberi.
Tum laceras effusa comas, & puluere canos
Sordida sydereæ raptus lugebat alumnæ.

Hanc aggressa Ceres postquam suspiria tandem
Laxauit, frenosq; dolor. quod cernimus inquit
Excidium? cui praeda feror? regnat ne maritus?
An coelum Titanes habent? quae talia uiuo
Ausa Tonante manus? rupit ne Tiphoeia ceruix
Inarimen? fracta'ne iugi compage Vesæui
Alcyones per stagna pedes tyrrhena cucurrit?
An uicina mihi quassatis faucibus Aetna
Protulit Encheladum? nostros an forte penates
Appetijt centum Briareia turba lacertis?
Heu ubi nunc est nata mihi? quo mille ministrae?
Quo Cyane? uolucres quae uis sirenas abegit?
Haeccine uestra fides? sic fas aliena tueri
Pignora? contremuit nutrix: moerorq; pudori
Cessit: & aspectus miserae non ferre parentis
Emptum morte uelit: longumq; immota moratur
Auctorem dubium: certumq; expromere funus.
Vix tamen haec. acies utinam uesana gigantum
Hanc dederit cladem. leuius communia tangunt:
Sed Diuae, multoq; minus quod rere sorores
In nostras nimium coniurauere ruinas.
Insidias superûm, cognataq; uulnera cernis.
Inuidiae Phlegra nobis incensior aether.
Florebat tranquilla domus: nec limina uirgo
Linquere, nec uirides audebat uisere saltus
Praeceptis obstricta tuis. telae labor illi:
Syrenes requies: sermonum gratia mecum:
Mecum somnus erat: castiq; per atria ludi.
Cum subito (quoniam dubium monstrate latebras
Rescient) Cytherea uenit: suspectaq; nobis

Ne foret: hinc Phœben comites, hinc Pallada iunxit,
Protinus effuso lætam se fingere risu:
Nec semel amplecti: nomenq; iterare sororis:
Et dura de matre queri. quæ tale recessu
Maluerit damnare decus: uetitamq; dearum
Colloquio, patriiq; procul mandauerit astris
Nostra rudis gaudere malis, & nectare largo
Instaurare dapes. nunc arma, habitumq; Dianæ
Induitur: digitisq; attentat mollibus arcum.
Nunc crinita iugis galeam laudante Minerua
Implet: & ingentem clypeum gestare laborat.
Prima Venus campos, Aetnæaq; rura maligno
Ingerit afflatu: uicinos callida flores
Ingeminat: meritumq; loci uelut inscia quærit.
Nec credit: q bruma rosas innoxia seruet:
Quod gelidi rubeant alieno gramine menses:
Verna nec iratum timeant uirgulta bootem.
Dum loca miratur: studio dum flagrat eundi:
Persuadet teneris heu lubrica moribus ætas.
Quos ego nequicquam planctus? quas irrita fudi
Ore preces? ruit illa tamen confisa sororum
Præsidio. famulæ longo post ordine nymphæ.
Itur in æterno uestitos gramine campos:
Et prima sub luce legunt. cum rore serenus
Alget ager: sparsosq; bibunt uiolaria succos.
Sed postquam medio sol altior astitit orbi:
Ecce polum nox fœda rapit: tremefactaq; nutat
Insula cornipedum strepitu: pulsuq; rotarum:
Nosse nec aurigam licuit. seu mortifer ille,
Seu mors ipsa fuit: liuor permanat in herbas

Deficiunt riui. squalent rubigine prata:
Et nihil afflatum uiuit. pallere ligustra:
Expirare rosas: decrescere lilia uidi.
Vt reduces rauco tractu detorsit habenas:
Nox sua prosequitur currum. lux redditur orbi.
Persephone nulla est. uoto rediere peracto
Nec mansere Deae. medijs inuenimus aruis
Exanimem Cyanen. ceruix redimita iacebat:
Et caligantes marcebant fronte coronae.
Aggredimur subito: casusq; scitamur heriles.
(Nam propior cladi steterat) quis uultus equorum?
Quis regat? illa nihil. tacito sed laesa ueneno
Soluitur in laticem. subrepit crinibus humor.
Liquitur: in roremq; pedes, & brachia manant:
Nostraq; mox lambit uestigia perspicuus fons.
Discedunt aliae rapidis Acheloides alis
Sublatae: Siculi latus obsedere Pelori:
Accensaeq; malo iam non impune canoras
In pestem uertere lyras. uox blanda carinas
Alligat. audito frenantur carmine remi.
Sola domu luctu senium tractura relinquor.
Haeret adhuc suspensa Ceres: & singula demens
Ceu nondum transacta timet. mox lumina torquens
Vultu ad Coelicolas furiato pectore fertur.
Arduus Hyrcana quatitur sic matre Niphates:
Cuius Achemenio regi ludibria natos
Auexit tremebundus eques. fremit illa marito
Mobilior Zephiro: totamq; uirentibus iram
Dispersit maculis: nimiumq; haustura profundo
Ore uirum, uitreae tardatur imagine formae.

Haud aliter genitrix toto bacchatur Olympo,
Redditę uociferans. non me uagus edidit amnis:
Non Driadum de plebe sumus. turrita Cybele
Me quoq; Saturno genuit. quo iura deorum?
Quo leges cecidere poli? quid uiuere recte
Proderit? en audet noti Cytherea pudoris
Ostentare suos post Lemnia uincula uultus.
Hos animos bonus ille sopor, castumq; cubile
Praebuit? amplexus hoc promeruere pudici?
Nec mirum: si turpe nihil post talia ducit.
Quid uos expertes thalami? tantum'ne relictus
Virginitatis honos? tantum mutata uoluntas?
Iam Veneri, & socijs iunctæ raptoribus itis?
O' templis Scythiæ, atq; hominem sitientibus aris
Vtraq; digna coli tanti quæ causa furoris?
Quam mea uel dicto tenui Proserpina læsit?
Scilicet aut caris pepulit te Delia syluis:
Aut tibi commissas rapuit Tritonia pugnas.
An grauis alloquio, uestros an forte petebat
Importuna choros? atqui Trinacria longe
Esset ne uobis oneri: deserta colebat.
Qui latuisse iuuat? rabiem liuoris acerbi
Nulla potest placare dies. his increpat omnes
Vocibus. ast illæ (prohibet sententia patris)
Aut reticent, aut nosse negant: responsaq; matri
Dant lachrymas. quid agat? rursus se uicta remittit:
Inq; humiles demissa preces: ignoscite si quid
Intumuit pietas: si quid flagrantius actum est
Quàm decuit, miserã. supplex, miserandaq; uestris
Aduoluor genibus. liceat cognoscere sortem.

Hoc

Hoc tantum liceat certos habuisse dolores
Scire peto quæ forma mali: quamcunq; dedistis
Fortunam: sit nota: feram: fatumq; putabo,
Non scelus. aspectum precor indulgete parenti.
Non repetam quæsita manu. securus habeto
Quisquis es: affirmo prædam: desiste uereri.
Quod si uos aliquo præuenit munere raptor:
Tu certe Latonia refer. confessa Diana
Forte tibi. nosti quid sit Lucina, quis horror
Pro genitis: & quantus amor. partusq; tulisti
Tu geminos: hæc una mihi. sic crine fruaris
Semper Apollineo. sic me felicior æuum
Mater agas. largis tunc hymbribus ora madescunt.
Quid tantum dignum fieri? dignumq; taceri?
Hei mihi. discedunt omnes. quid uana moraris
Vlterius? non bella palam cœlestia sentis?
Quin potius natam pelago, terrisq; requiris?
Accingar lustrare diem. per deuia rerum
Indefessa ferar. nulla cessabitur hora.
Non requies: non somnus erit: dum pignus ademptum
Inueniam. gremio quamuis mergatur Iberæ
Thethyos: & rubro iaceat uallata profundo.
Non Rheni glacies, non me Ryphæa tenebunt
Frigora: non dubio syrtis cunctabitur æstu.
Stat fines penetrare Noti: Boreæq; niualem
Vestigare domum. primo calcabitur Atlas
Occasu: facibusq; meis lucebit Hydaspes.
Impius errantem uideat per rura, per urbes
Iuppiter. extincta satietur pellice Iuno.
Insultate mihi. cœlo regnate superbi.

Ducite præclarum Cereris de stirpe triumphum.
Hæc fatur: notæq; iugis illabitur Aetnæ,
Noctiuago tedas inflammatura labori.
Lucus erat prope flumen Acim: q candida praefert
Sæpe mari, pulchroq; secat Galatea natatu.
Densus, & innexis Aetnæa cacumina syluis
Qua licet usq; tegens. illic posuisse cruentam
Aegida, captiuamq; pater post prælia prædam
Aduexisse datur. Phlegræis sylua superbit
Exuuijs: totumq; nemus uictoria uestit.
Hic patuli rictus. hic prodigiosa gigantum
Tergora dependent: & adhuc crudele minantur
Affixæ facies truncis: immaniaq; ossa
Serpentum passim tumulis exanguibus albent:
Et rigidæ multo suspirant fulmine pelles:
Nullaq; non magni iactat se nominis arbor.
Hæc centum geminis, strictos Aegæonis enses
Curuata uix fronte leuat. liuentibus illa
Exultat Zancli spolijs. hæc arma minantis
Sustinet. hos onerat ramos exutus Ophion.
Altior at cunctis abies, umbrosaq; late
Ipsius Encheladi fumantia gestat opima
Summi terrigenum regis: caderetq; grauata
Pondere: ni lapsum fulciret proxima quercus.
Inde timor, numenq; loco, nemorisq; senectæ
Parcitur: æthereisq; nefas nocuisse trophæis.
Pascere nullus oues: nec robora lædere cyclops,
Audet & ipse fugit sacra Polyphemus ab umbra.
Non tamen hoc tardata Ceres. accenditur ultro
Relligione loci: uibratq; infesta securim.

Ipsum

Ipsum etiam petitura Iouem. suadere pinus,
Ac magis enodes properat prosternere cedros:
Exploratq; habiles truncos, rectiq; tenorem
Stipitis, & certo prætentat brachia nixu.
Sic qui uecturus longinqua per æquora merces
Molitur tellure ratem: uitamq; procellis
Obiectare parat: fagos metitur, & alnos:
Et uarium rudibus syluis accomodat usum.
Quæ longa est: tumidis præbebit cornua uelis.
Quæ fortis: malo potior. quæ lenta: fauebit
Remigio. stagni patiens: aptanda carinæ.
Tollebant geminæ capita inuiolata cupressus
Cespite uicino. quales non rupibus Idæ
Miratur Symois. quales non diuite ripa
Lambit Apollinei nemoris nutritor Orontes.
Germanas adeo credas: sic frondibus æquis
Astant: & socio despectant uertice lucum.
Hæ placuere faces. pernix inuadit utranq;
Cincta sinus. exerta manus, armata bipenni:
Alternasq; ferit, totisq; obnixa trementes
Viribus impellit. pariter traxere ruinam:
Et pariter posuere comam: campoq; recumbunt,
Faunorum Driadumq; dolor. complectitur ambas,
Sicut erant: alteq; leuat: retroq; solutis
Crinibus, ascendit fastigia montis anheli.
Exuperatq; æstus: & nulli peruia saxa:
Atq; indignantes uestigia calcat harenas.
Qualis pestiferas animare ad crimina taxos
Torua Megera ruit. Cadmi seu mœnia poscat:
Siue Thyestæis properet sæuire Mycænis.

Dant tenebræ, maneſq́; locum: plantiſq́; reſultant
Tartara ferratis. donec Phlegetonthis in unda
Conſtitit: & plenos excepit lampade fluctus.
Poſtquam peruentum ſcopuli flagrantis in ora:
Protinus arſuras auerſa fronte cupreſſus
Faucibus iniecit medijs: lateq́; cauernas
Texit: & undantem flammarum obſtruxit hiatum.
Compreſſo mons igne tonat: clauſuſq́; laborat
Mulciber. obducti nequeunt hærere uapores.
Corniferi micuere apices: creuitq́; fauillis
Aetna nouis. ſtrident admiſſo ſulfure rami.
Tum ne deficerent tantis erroribus ignes:
Semper inocciduos, inſopitoſq́; manere
Iuſſit: & arcano perfudit robora ſucco:
Quo Phaethon irrorat equos, quo Luna iuuencos.
Iamq́; ſoporiferas nocturna ſilentia terris
Explicuere uices. laniato pectore longas
Inchoat illa uias: & ſic ingreſſa profatur.
Non tales geſtare tibi Proſerpina tedas
Sperabam: ſed uota mihi communia matrum,
Et thalami, feſtæq́; faces, cœloq́; canendus
Ante oculos Hymenæus erat. ſic numina fatis
Voluimur: & nullo Lacheſis diſcrimine ſæuit.
Quàm nuper ſublimis eram: quantiſq́; procorum
Cingebar ſtudijs? que non mihi pignus ob unum
Cedebat numeroſa parens? tu prima uoluptas:
Tu poſtrema mihi. per te fœcunda uidebar.
O' decus, o' ſpecies, o' tanta ſuperbia matris.
Qua geſſi florente deam: qua ſoſpite nuſquam
Inferior Iunone fui nunc ſqualida, uilis.

Hoc

Hoc placitum patri. cur autem ascribimus ullum
His lachrymis? ego te fateor crudelis ademi:
Quæ te deserui solam: quæ instantibus ultro
Hostibus exposui. raucis secura fruebar
Nimirum thyasis: & læta sonantibus armis
Iungebam Phrygios, cum tu raperere: leones.
Accipe, quas merui, pœnas. en ora fatiscunt
Vulneribus: grandesq; rubent in pectore sulci.
Immemor en uterus crebro contunditur ictu.
Qua te parte poli? quo te sub cardine quæram?
Quis monstrator erit? quæ me uestigia ducent?
Quis currus? ferus ille, quis est? terræ ne? maris ne
Incola? quæ uolucrum deprendam signa rotarum?
Ibo, ibo quocunq; pedes, quocunq; iubebit
Casus. sic Venerem quærat deserta Dione.
Efficiet ne labor? rursus te nata licebit
Amplecti? manet ille decor? manet ille genarum
Fulgor? an infelix talem fortasse uidebo,
Qualis nocte uenis? qualem per somnia uidi?
Sic äit: & prima gressus molitur ob Aetna.
Exitijq; reos flores, ipsumq; rapinæ
Detestata locum. sequitur dispersa uiarum
Indicia: & pleno rimatur lumine campos:
Inclinatq; faces. omnis madet orbita fletu,
Omnibus admugit. quocunq; it æquore fuluis
Annatat umbra fretis. externaq; lucis imago.
Italiam, Libyamq; ferit. clarescit Hetruscum
Littus: & accenso resplendent æquore Syrtes
Antra petit Scyllea procul: canibusq; reductis
Pars stupefacta silet. pars nondum exterrita latrat.

CL. CLAVDIANI LVSVS.

LAVS HERCVLIS.

I eridū columen, cuius parnaſia magno (læto
N umine tēpla ſonāt: Phœbe precor, huc age
p T ecū cūcta choro, penetralib. sācta ſororū
E t noua caſtalios latices per rura petentem
H ippocreneon uictorem ſiſtere fontem,
M e, faméq; tuam. non nunc nouus aduena turbam
I ngredior, lauroſq; gerens & florea ſertis.
T empora uincta tuis doctorum munera uatum
T eſtor: adhuc ueteres quamuis deſuetus honores,
A lcides mihi carmen erit, romana tonantis
P rogenies dignus credi, poſt uiſcera numen.
C ui ſemper immenſos inuicti roboris æſtus
N ec naſci potuiſſe uacat: nam lucis in ipſis
I nclyte primitijs tardo uix editus ortu
F eciſti de patre fidem. ſed cur mihi lentis
L udis adhuc Cyrrhate modis? teneruḿq; reſultans
L uxuriante leues impellis pollice chordas?
P one habitum, quo molle canis: & frondis amatæ
L inque nemus: molliq; exutus tempora lauro
P opulea mecum carmen luctare ſub umbra.
I am graue plus etiam, q̄ uentris tempora uellent
A lcmenam tendebat onus: ſed regia Iuno
I mpedit: & partus prohibet: naſciq; uetabat:
V t metus ipſe deum monſtret. nec uiuida cæli
S emina mortales norunt ſentire latebras:
N ec poſſunt ſufferre moras. datur inde nouercæ
M ateries: grauibuſq; odijs augmenta miniſtrat.

Quod uinci cœpisse pudet. mox improba binos
In tua membra iubet dum nasceris: ire dracones.
Incumbunt celeres illi, squamosaq; iussus
Armat colla furor: nec quamuis maxima tractu
Tardatam spiris sequitur. pars cætera pectus
Tristis tartarea uibratur sibilus aura.
Morte rubent oculi: trifidisq; horrentia linguis
Ora sonant: nigrumq; fremens leuat ira uenenum.
Quid nunc inuictis fraudes innectere fatis
Cælicolum regna iuuat? cur obicis angues?
Cur paruo geminos? an ne unum posse necari
Iam strato pythone times? licet omnia mundi
Monstra uoces: ipsamq; armes serpentibus hydram:
Defendet natura deum: patremq; probabit:
Quod non uis constare iouem: iamq; irrita tætri
Iussa parant implere angues: miserorumq; furore
In sua fata tument. cernit tua membra petentes,
Horrescitq; parens, numenq; ignara creasset,
Mortali pietate timet. nil sancta superbat
Pellicis insidias cælo modo freta tremescas.
Ne'ue hæc monstra tibi faciant Alcmena pauorem.
Sic mater potes esse dei. iam tolle serenum
Læta animum: tantoq; libens hæc aspice uultu:
Vt deceat genuisse iouem. depone fauorem
Indignum partu: natumq; exemplar habebat.
Cui metuis: nihil ipse timet. nam numine recto
Ridebas tu diue truces: animosq; superbos
De genitore tenes: uotisq; aptissimus orbis
Gaudebas tantum iam tum meruisse nouercam.
Corripis exiguis mox grandia guttura palmis:

Et quamuis

Et quamuis teneri cogens in brachia pondus,
Corripis impressos liuens tellure dracones.
Efferat ætherium quantum uolet orbis in axem
Læto Idas: uerosq; probet sua fabula diuos:
Quo Delo iam stare licet non æqua laborum:
Gloria nec parili serpentes sorte necarunt.
Illi unum ferro: geminos et inermis, & unus.
His cœptis non ulla parat cunabula partus
Diue tibi: sed cum totis iam bruma rigeret
Imbribus: & solidis hærerent flumina lymphis:
Nudum prægelidis durando firmat in undis.
Vtq; rudes primo temptasti robore gressus:
Frondosæ deserta uagus penetralia siluæ
Secura iam matre petis: telisq; tremendas
Ludis ætherias. * adducto deicis arcu,
Aut funda uiolenter aues: noctemq; sub astris
Exigis: & puram fractis bibis amnibus undam.
Immanem interea nemea per lustra leonem
Ipsa chymærea cretum de gente nouerca
In tua depastis armabat uota iuuencis:
Augebatq; fero uires: rabiemq; iuuabat,
Naturam minus esse putans. quantaq; uirorum
Funera: quam multos strauit cum dentibus apros.
Non illum magnæ uiduatis mœnibus urbes
Armorum fregere minis: martiq; domando
Assuetas morsus fudit grauiore cateruas.
Hunc grauis Eurystheus, nam te, quo cuncta leuares
Imperium duri uoluit sufferre tyranni.
Sic mundo fortuna fauens, hunc sternere leto
Imperat. tum nullum uirtus reticenda per æuum,

D ignaq́; sidereos post membra intrare recessus:
P osse mori q̃uile putas. nanq; impiger ultro
V adis: & immensæ scrutatus deuia siluæ
I n noua sanguineos armantem uulnera rictus,
A dmonita feritate iubas, uisúq; cruentus
E xcussis mouet arma toris: dubiumq́; residens
I nfremuit. in uadis trepidum: solisq́; lacertis
G randia corripiens eluso guttura morsu,
I mbellem fractis prosternis faucibus hostem.
Q uin, & flauicomis radiantia tergora uillis,
C eu spolium fuso uictor rapis. emicat omnis
I n laudes mox turba tuas: longóq; relicta
C urrit in arua metu. iuuat ore, & libera rura,
D efensosq́; uidere locos: syluamq́; iuuenas
I am facilem, & nullis resonantes fletibus agros.
M ænalium petis inde nemus: fletamq́; colonis
A rcadiam, & raro steriles iam robore siluas.
N anq; hic immensa membrorum mole cruentus
I ndomitus regnabat aper: solóq; tremendus
C orpore lunatis fundebat dentibus ornos:
S ternebatq́; suis lugentia rura colonis.
H orrebant rigidis nigrantia corpora sætis:
D uratosq́; armos scopulis, totosq́; per artus
D ifficilis potuisse mori. non spicula in illum,
N odosum'ue rapis grauato pondere robur.
A rmati uiduatur honos: nec uulnera uirtus
E xemplo tibi facta timet: iamq́; arripis ultro
S pumantem: cogisq́; diem sufferre tuendo,
A tq; supinando mirantem lumina uinci.
A rgolici uictor portas sub tecta tyranni.

F ama celer toto uictorem sparserat orbe:
A uxiliumq; dei poscebat Creta crudeli
V icta malo: Taurus medio nam sidere lunae
P rogenitus dictaea Iouis possederat arua.
F ulmen ab ore uenit: flammisq; furentibus ardet
S piritus: & terram, non caeli flamma perurit:
S ed flatus monstri dextro iam siria cessent
S idere: solq; licet glaciali frigore uictor
A bstrusum mundo claudat, iuba aurea condens
L umina, & ignifluus stupefactus in orbe tepescet.
A estus habet Cretam. pereunt syluaeq;, lacusq;
G ramina q;, & fontes sacri: montesq; perurit
F lamma ferox. Idam superis spectantibus ignis
D issipat: & magno cunabula grata tonanti
I gne suo monstrum si fas est dicere uincit.
T andem fama celer dictaea ad littora magnum
D uxerat Alciden: cum taurum dira minantem
A ccipit: & saeuum cornu, flammasq; uomentem
C orripit: atq; artus constringens fortibus ulnis
I gnifluos flatus, animamq; in pectore clausit.

De sirenis.

V lcae malũ pelago sirenae, uolucresq; puellae
S cyllaeos iter fremitus, auidãq; charybdin.
M usica saxa fretis habitabãt dulcia mõstra.
B landa pericla maris, terrorq; gratus in undis
D elatus. licet huc incumberet aura carinis:
I mplessentq; sinus uenti de puppe ferentes:
F igebat uox una ratem: nec tendere certum
D electabat iter reditus: otiumq; iuuabat:
N ec color ullus erat. mortem dabat ipsa uoluptas.

S q; adeo'ne tuæ producitur impetus iræ?
N ullus erit finis lachrymis? subitis'q; fauorem
P ermutas odijs? quo mens ignara nocendi.
Q uo sensus abiere pij? tantum'ne licebit
I nuidiæ? tantum strepitus ualuere maligni?
M e dolor incautus, me lubrica duxerit ætas:
M e timor impulerit: me deuius egerit ardor:
T e tamen haud decuit paribus concurrere telis.
H umanæ superos nunq̃ tetigere querelæ:
N ec uaga securum penetrant conuicia cœlum.
E xcessit iam pœna modum. concede iacentis
E n adsum: ueniam, confessus crimina posco.
M anibus Hectoreis atrox ignouit achilles:
V ltrices furias matris placauit Orestes.
R eddidit Alcides Priamo, quas ceperat, arces.
P elleum iuuenem regum flexere ruinæ.
D arium famulis manibus doluisse peremptum
F ertur: & ingenti solatus fata sepulchro,
T radita captiuo spaciosior India Poro.
C onditor hic patriæ, sic hostibus ille pepercit.
H unc uirtus tua digna sequi. quemcunq; deorum
L æsimus: insultet iugulo: pascat'q; furorem.
G ratia defluxit. sequitur feralis egestas.
D esolata domus. caris spoliamur amicis.
H unc tormenta necant. hic undiq; truditur exul.

Quid superest damnis? quae saeua pericula restant?
E mollit rabiem praedae, mortis'q; facultas.
P raetereunt subiecta ferae: toruiq; leones
Quae strauisse ualent, eadem prostrata relinquunt:
N ec nisi bellantis gaudent ceruice iuuenci.
N obiliore fame secuit nascentia uota
L iuor: & ingesto turbauit gaudia luctu
I am, iam supplicijs fessos, humiles'q; serenus
R espice. quid tanta dignaris mole clientem?
I n breuibus nunq̃ sese probat Aeolus ontris:
N ec capit angustus boreae certamina collis:
A lpes ille quatit: Rodopea'q; culmina quassat.
I ncubuit nunq̃ coelestis flamma salictis:
N ec parui frutices iram meruere Tonantis:
I ngentes quercus, annosos fulminat arnos.
H oc pro supplicibus ramis, pro fronde Mineruae,
H oc carmen pro thure damus. miserere tuorum.
M e precor, heu me redde mihi: grauibus'q; medere
V ulneribus: uitam'q; iube, famam'q; reuerti.
Quae per te cecidit: per te fortuna resurgat.
S anus Achilleis remeauit Thelephus herbis:
C uius pertulerat uires: & sensit in uno
L aetalem, placidam'q; manum. medicina per hostem
C ontigit: & pepulit, quos fecerat ipse, dolores.
Quod si nec precibus, fletu nec flecteris ullo:
E ripe calcatis non prospera cingula musis.
E ripe militiam. comitem me pelle sodali.
S cilicet insigni de paupere uate triumpho.
S cilicet egregijs ornabere uictor opimis.
S aeuiat in miseros cognata potentia ciues.

Audiat hæc commune solum: longeq; carinis
Nota pharos, flentemq; attollens gurgite uultum
Nostra gemat Nilus numerosis funera ripis.

DE SENATORE VERONENSI.

Felix qui patrijs æuum transegit in agris.
Ipsa domus puerum, quem uidet ipsa senem.
Qui baculo nitẽs, in qua reptabat arena
Vnius numerat sæcula longa casæ.
Illum non uario traxit fortuna tumultu:
Nec bibit ignotas mobilis hospes aquas.
Non freta mercator tremuit: non classica miles,
Non rauci lites pertulit ille fori.
Indocilis rerum, uicinæ nescius urbis,
Aspectu fruitur liberiore poli.
Frugibus alternis non consule computat annos
Autumnum pomis, uer sibi flore notat.
Idem condit ager soles: idemq; reducit:
Metiturq; suo rusticus orbe diem.
Ingentem meminit paruo qui gramine quercum.
Aequæuumq; uidet consenuisse nemus.
Proxima cui nigris Verona remotior Indis:
Benacumq; putat, littora rubra lacum.
Sed tamen indomitæ uires, firmisq; lacertis
Aetas robustum tertia cernit auum.
Erret, & extremos alter scrutetur Iberos:
Plus habet hic uitæ. plus habet ille uiæ.

DE FOENICE.

o

Ceani summo circunfluus æquore lucus,
Trãs Indos, eurũq; uiret. q primus anhelis
Sollicitatur equis: uicinaq; uerbera sentit:
Humida rorãti resonant cũ limina cursu:
Vnde rubet uentura dies: longeq; coruscis
Nox afflata rotis refugo pallescit amictu.
Hæc fortunatus nimium Titanius ales
Regna colit: solusq; plaga defensus iniqua
Possidet intactas ægris animalibus oras.
Sæua nec humani patitur contagia mundi,
Par uolucer superis. stellas qui uiuidus æquat
Durando: membrisq; terit redeuntibus æuum.
Non epulis saturare famem, non fontibus ullis
Assuetus prohibere sitim: sed purior illum
Solis feruor alit: uentosaq; pabula potat
Tethyos, innocui carpens alimenta uaporis.
Arcanum radiant oculi iubar. igneus ora
Cingit honos. rutilo cognatum uertice sydus
Attollit cristatus apex: tenebrasq; serena
Luce secat. Tyrio pinguntur crura ueneno.
Anteuolant Zephyros pennæ: quas cærulus ambit
Flore color: sparsoq; super ditescit auro.
Hic neq; concepto fœtu, nec semine surgit
Sed pater est, prolisq; sibi: nulloq; creante
Emeritos artus fœcunda morte reformat:
Et petit alternam totidem per funera uitam.
Nanq; ubi mille uias longinqua retorserit æstas:
Tot ruerint hyemes: toties uer cursibus actum:

Quas tulit autumnus dederit cultoribus umbras.
Tum multis grauior tandem subiungitur annis
Lustrorum numero uictus. ceu lapsa procellis
Ardua Caucaseo nutat de culmine pinus,
Seram ponderibus pronis tractura ruinam.
Pars cadit assiduo flatu: pars imbre peresa
Rumpitur. abripuit partem uitiosa uetustas.
Iam breue decrescit lumen: languetq́; senili
Segnis stilla gelu. qualis cum forte tenetur
Nubibus: & dubio uanescit Cynthia cornu.
Iam solitæ medios alæ transcurrere nimbos,
Vix ima tolluntur humo. tunc conscius æui
Defuncti, reducisq́; parans exordia formæ
Arentes tepidis de collibus eligit herbas.
Et tumulum texens preciosa fronde Sabæum,
Componit bustumq́; sibi, partumq́; futurum.
Hic sedet: & magno solem clangore salutat
Debilior: miscetq́; preces: & supplice cantu
Præstatura nouas uires, incendia poscit.
Quem procul adductis uidit cum Phœbus habenis,
Stat subito: dictisq́; pium solatur alumnum.
O' senium positure rogo, falsisq́; sepulchris
Natales habiture uices. qui sæpe renasci
Exitio, proprioq́; soles pubescere leto:
Accipe principium rursus: corpusq́; coactum
Desere: mutata melior procede figura.
Hæc fatus, propere flauis è crinibus unum
Concussa ceruice iacit: missoq́; uolentem
Vitali fulgore ferit. nam sponte crematur,
Vt redeat: gaudetq́; mori festinus in ortum.

Feruet

V t redeat: gaudetq́; mori festinus in ortum.
F eruet odoratus stellis cœlestibus agger:
C onsumitq́; senem. nitidos stupefacta iuuencos
L una premit: pigrosq́; polus non concitat axes.
P arturiente rogo curis natura laborat,
A eternam ne perdat auem: flammasq́; fideles
A dmonet: ut rerum decus immortale remittant.
C ontinuo dispersa uigor per membra uolutus
A estuat: & uenas rediuiuus sanguis inundat.
V icturi cineres nullo cogente moueri
I ncipiunt, plumaq́; rudem uestire fauillam.
Q ui fuerat genitor: natus nunc prosilit idem:
S ucceditq́; nouus. geminæ confinia uitæ,
E xiguo medius discrimine separat ignis.
P rotinus ad Nilum manes sacrare paternos,
A uthoremq́; globum Phariæ telluris ad oras
F erre iuuat. uelox alienum tendit in orbem,
P ortans gramineo clausum uelamine funus.
I nnumeræ comitantur aues: stipatq́; uolantem
A litum suspensa cohors. exercitus ingens
O bnubit uario late conuexa meatu.
N ec quisquam tantis è millibus obuius audet
I re duci: sed regis iter flagrantis adorant.
N on ferus accipiter, non armiger ipse Tonantis
B ella mouent. commune facit reuerentia fœdus.
T alis barbaricas fluuio de Tygride turmas
D uctor Parthus agit: gemmis, & diuite cultu
L uxurians sertis apicem regalibus ornat.
A uro frenat æquum. perfusa muricæ uestem
A ßyria signatur acu: tumidusq́; regendo

C elsa per famulas acies ditione superbit.
C lara per Aegyptum placidis notissima sacris
V rbs titana colit: centumq; immane columnis
I nuehitur templum, Thebano monte reuulsis.
I llic (ut perhibent) patriam de more reponit
C ongeriem: uultumq; dei ueneratus herilem
I am flammæ commendat onus: iam destinat aris
S emina, reliquiasq; sui. mirata relucent
L imina. diuino spirant altaria fumo.
E t Pelusiacis productus adusq; paludes
P eruenit Indus odor. penetrat, completq; salubri
T empestate uiros: & nectare dulcior aura
H ostia nigrantis Nili septena uaporat.
O' felix, hæresq; tui, quo soluimur omnes
H oc tibi suppeditant uires. præbetur origo
P er cinerem. moritur te non pereunte senectus.
V idisti quodcunq; fuit. te sæcula teste
C uncta reuoluuntur. nosti quo tempore pontus
F uderit elatas scopulis stagnantibus undas.
Q uis Phaethonteis erroribus arserit annus:
E t cladis te nulla rapit: solusq; superstes
E domita tellure manes. non stamina parcæ
I n te dira legunt: nec ius habuere nocendi.

Epistola ad Serenam.

R phea cũ primũ sociarẽt numina tedæ:
R uraq; compleret tertia festus Hymen,
C ertauere feræ, picturatæq; uolucres,
D ona suo uati quæ potiora darent.
Q uippe antri memores cantus ubi sæpe sonoræ
P ræbuerant dulci mira Theatra lyræ.

Caucaseo

C aucaseo cristalla ferunt de uertice lynces:
Gryphes hyperborei pondera fulua soli.
F uratæ Veneris prato per inane columbæ,
Florea connexis serta tulere rosis.
F ractaq; nobilium ramis electra sororum
Cycnus oloriferi uexit ab amne Padi
E t Nilo pigmea grues post bella remenso,
O re legunt rubri gemmina cara maris.
V enit & extremo Phœnix longæuus ab euro,
A pportans unco cinnama rara pede.
N ulla auium pecudumq; fuit, quæ ferre negaret
V ectigal meritæ connubiale lyræ.
T unc opibus, totoq; Heliconis sedula regno,
O rnabat propriam Calliopea nurum.
I psam præterea dominam stellantis Olympi
A d nati thalamos ausa rogare parens.
N ec spreuit regina deum, uel matris honore
V el iusto uatis ducta fauore pij.
Q ui sibi carminibus toties lustrauerat aras,
I unonis blanda numina uoce canens:
P ræliaq; altisoni referens Phlegrea mariti
T itanum fractas, Encheladiq; minas.
I licet aduentu noctem dignata iugalem
A ddidit augendis munera sacra toris.
M unera, mortales non admittentia cultus:
M unera, quæ solos fas habuisse deos.
S ed quod threicio Iuno placabilis Orphei,
H oc poteris uotis esse Serena meis
I llius expectant famulantia sydera nutum:
S ub pedibus regitur terra, fretumq; tuis.

Non ego cum peterem solenni more procorum
Promisit gregibus pascua plena meis.
Nec quod mille mihi lateant sub palmite colles:
Fluctuet & glauca pinguis oliua coma.
Non quod nostra Ceres numerosa falce laboret:
Aurataeq; ferant culmina celsa trabes.
Sufficit mandasse deam tua litera nobis:
Et pecus, & segetes, & domus ampla fuit.
Inflexit soceros: & maiestate petendi.
Texit pauperiem nominis umbra tui.
Quod non perficeret scribentis uoce Serenae?
Vel genius regni, uel pietatis amor?
Atq; utinam sub luce tui contingeret oris
Coniugis et castris, & solio generi,
Optatum celebrare diem. me iungeret auspex
Purpura: me sancto cingeret aula toro:
Et mihi, quam scriptis desponderat ante puellam
Coniugis, eiusdem pronuba dextra daret.
Nunc medium quoniam syrtis maioribus aequor,
Inuidet: & libycae dissidet ora plagae:
Saltem absens Regina faue: reditusq; secundos
Anue, sydereo laeta supercilio.
Terrarum tu pande uias, tu mitibus Euris
Aequora pacari prosperiora iube.
Vt tibi Pierides, doctumq; fluens Aganippe
Debita seruato uota cliente canant.

De eiusdem Serenæ laude

d Ic mihi Calliope, tanto cur tempore differs
Pierio meritam serto redimere Serenam?
Vile putas donum solitam cōsurgere gēmis
Aut rubro radiare mari, si floribus ornes
Reginæ regina comitam? si floribus illis
Quos neq; frigoribus boreas, nec syrius urit
Aestibus, æterno sed ueris honore rubentes,
Fons aganippea Permesidos educat unda.
Vnde piæ pascuntur apes: & prata legentes
Transmittunt sæclis Heliconia mella futuris?
Dignius an uates alios exercuit unum
Fœmineæ uirtutis opus? quod sponte redempto
Casta maritali successit thessala fato?
Inq; suos migrare uirum non abnuit annos?
Hoc graij memorant. latijs mouet ora camœnis
Præscia fatorum Tanaquil: rediensq; per undas
Clœlia tybrinas: & eodem flumine ducens
Claudia uirgineo cunctantem crine Cybelem.
An'ne aliud toto molitur carminis actu
Mæonij mens alta senis? quod stagna Carybdis
Armauit? quod scylla canes, quod pocula Circe
Antiphatæ uitata fames? surdoq; catrina
Remige sirenum cantus transuecta tenaces?
Lumine fraudatus cyclops, contempta Calypso,
Penelope decus, atq; uni, cui tanta paratur
Scena pudicitiæ, terræ pelagiq; labores:
Et sæui totidem bellis, quot fluctibus anni
Coniugij docuere fidem. sic Claudia fœlix

Teste Dea, castosq; probet sub numine mores,
Absoluens puppisq; moras, crimenq; pudoris.
Penelope trahat arte procos: fallatq; furentes
Stamina nocturnæ relegens certissima telæ.
Non tamen audebunt titulis certare Serenæ.
Quod si nobilitas cunctis exordia pandit
Laudibus: atq; omnes redeunt in semina causæ:
Quis uenerabilior sanguis? quæ maior origo
Quàm regalis erit? non te priuata dedere
Limina: nec tantum poterat contingere nomen.
Angustis laribus. patruo te principe celsam
Bellipotens illustrat auus. qui signa Britanno
Intulit oceano: getulaq; reppulit arma.
Claram Scipiadum taceat Cornelia gentem:
Seq; minus iactet Libycis dotata trophæis.
Cardine tu gemino laurus prætendis auitas:
Inde caledonijs, australibus inde parentum
Cingeris excubijs: nec dum moderamina mundi
Sumpserat illa domus: cum te Lucina beatis
Adderet astrorum radijs. ó maxima rerum
Gloria. post genitam didicit regnare Serenam.
Quid dignum memorare tuis Hispania terris
Vox humana ualet? primo lauat æquore solem
India: tu fessos exacta luce iugales
Proluis: inq; tuo respirant sydera fluctu.
Diues equis, frugum facilis, preciosa metallis,
Principibus fœcunda pijs. tibi sæcula debent
Traianum. series his fontibus Aelia fluxit,
Hinc senior pater, hinc iuuenum diademata fratrũ.
Nanq; aliæ gentes, quas fœdere Roma recepit,

Aut

A ut armis domuit: uarios aptantur in usus
I mperij. Phariæ segetes & Punica messis
C astrorum deuota cibo. dat Gallia robur.
M ilitis Illyricis sudant equitatibus alæ.
S ola nouum Latijs uectigal Hiberia rebus
C ontulit augustos. fruges, æraria, miles
V ndiq; conueniunt: totoq; ex orbe leguntur:
H æc generat. qui cuncta regant: nec laude uirorum
C enseri contenta fuit: nisi matribus æque
V inceret: & gemino certatim splendida sexu,
F lacillam, Mariamq; daret, pulchramq; Serenam.
T e nascente ferunt per pinguia culta tumentem
D iuitijs undasse Tagum. Calletica risit
F loribus, & roseis formosis Duria ripis.
V ellere purpureo passim mutauit ouile
C antaber. oceanus uicino littore gemmas
E xpuit: effossis nec pallidus astur oberrat
M ontibus. oblatum sacris natalibus aurum.
V ulgo uena uomit: pyreneisq; sub antris
I gnea fulminibus legere ceraunia nymphæ:
Q uæq; relegentes undas, æstumq; secutæ
I n refluos uenere palàm Nereides amnes,
C onfessæ plausu dominam cecinere futuris
A uspicium thalamis. alio tunc paruus in axe
C rescebat Stilico: uotiq; ignarus agebat
D ebita: cui longe coniux penitusq; remoto
O rbe parabatur, tanti concordia fati.
N ec tua mortalis meruit cunabula nutrix.
V bera prima dabant gremijs redolentibus auræ:
T ernaq; te nudis innectens gratia membris

Afflauit, docuitq; loqui. quacunq; per herbam
Reptares, fluxere rosæ: candentia nasci
Lilia: si placido cessissent lumina somno:
Purpura fulgebat uiolæ factura cubile
Gramineum: uernatq; tori regalis imago.
Omnia non audet genitrix tam magna fateri:
Successusq; suos arcani conscia uoti,
Spe trepidante tegit. gestabat Honorius arcto
Te pater amplexu: quoties ad limina princeps
Theudosius priuatus adhuc fraterna ueniret,
Oscula libabat: teq; in sua tecta ferebat.
Lætior in matrem teneris conuersa querelis
Quis me de proprijs auferre penatibus inquit,
Imperat? hic semper præsagia luserat error:
Et dedit augurium regnis infantia linguæ.
Defuncto genitore tuo sublimis adoptat
Te patruus: magniq; animo solatia luctus
Restituens, propius, q̃ si genuisset amauit
Defuncti fratris sobolem: nec carior olim
Mutua Lædeos deuinxit cura Lacones.
Addidit & proprio germana uocabula nato:
Quaq; datur fratris speciem sibi reddit adempti.
Deniq; cum rerum summas delectus habenas
Susciperet: non ante suis intendit amorem
Pignoribus: q̃ te pariter, fidamq; sororem
Littus ad Eoum terris acciret Iberis.
Deseritur iam ripa Tagi: Zephyriq; relictis
Sedibus, auroræ famulas properatur in urbes.
Incedunt geminæ proles fraterna puellæ.
Inde Serena minor, prior hinc Termantia natu,

Expertes

Expertes thalami. quarum Cythreia necdum
Sub iuga ceruices niueas Hymenæus adegit.
Vtraq; luminibus timidum micat. utraq; pulchras
Excitet ore faces. qualis Latonia uirgo,
Et solo Ioue nata soror: cum forte reuisunt
Aequorei sortem patrui. spumantia cedunt
Aequora, castarum gressus uenerata dearum.
Non ludit Galatea procax: non improbus audet
Tangere Cimothoen Triton: totoq; seueros
Inducit mores pelago pudor: ipsaq; Protheus
Arcet ab amplexu turpi neptunia monstra,
Tales sceptriferi uisuræ tecta parentis
Limen Honoriades, penetrant regale sorores.
Ambas ille quidem patrio complexus amore,
Sed merito pietas in te procliuior ibat.
Et quoties rerum moles ut publica cogit
Tristior: aut ira tumidus flagrante rediret:
Cum patrem nati fugerent: atq; ipsa timeret
Commotum Flacilla uirum: tu sola frementem
Frangere, tu blando poteras sermone mederi:
Alloquijs hærere tuis. secreta fideli
Prisca puellares reuerentia transtulit annos.
Non talem Triuiæ confert laudator Homerus
Alcinoo genitam: quæ dum per littora uestes
Explicat: & famulas exercet læta choreis
Auratam iaculata pilam. post naufraga somni
Ocia progressum folijs expauit Vlyssem.
Pierius labor, & ueterum tibi carmina uatum
Ludus erat: quos Smyrna dedit, quos Mantua libros
Percurrens, damnas Helenam: nec parcis Helisæ.

Nobiliora tenent animos exempla pudicos.
Laodomia sequens remeantem rursus ad umbras
Phylaciden: & prona ruens Capaneia coniux.
Communes ardente uiro mistura fauillas,
Et grauis incumbens casto Lucretia ferro:
Vulnere quæ proprio facinus testata tyranni,
Armauit patriæ iustos in bella dolores:
Exule Tarquinio memorandaq; concidit uno
Vlta pudicitiam libertatemq; cruore.
Talia facta libens non tu uirtute minore,
Sed fato meliore legis. iam nubilis ætas
Principe sollicito, uotis erexerat aulam
Incertis, quem tanta tori fortuna maneret.
Antiquos loquitur musarum pagina reges,
Quod dura sub lege procos certare iuberent,
Empturos thalamum dubij discrimine leti:
Et sua crudeles gauderent pignora mortis
Ambitione peti. curru Pisea marino
Fugit tela Pelops. nam prouidus obice regis
Prodidit œnomai deceptus Mirtilus axem.
Hippomanes trepidus cursu, ferroq; secutam
Aurato uolucrem, flexit Sceneida pomo.
Herculeas uidit fluuio luctante palæstras,
Mœnibus ex altis Calidon preciumq; laboris
Deianira fuit. cum pectore uictor anhelo
Alcides fremeret: retroq; Acheloius iret
Decolor. attonitæ stringebant uulnera nymphæ.
Saucia truncato pallebant flumina cornu.
Te non hesperidum pomis, non amne subacto
Non socerum fallente rota, sed iudice dignus

A ugusto, uarijs Stilico spectatus in armis
A ccepit: & regni dotes uirtute parauit.
S æpe duces meritis, bello tribuere coronas:
H unc cingit muralis honos: hunc ciuica quercus
N exuit: hunc domitis ambit rostrata carinis.
S olus militiæ mira mercede iugalem
P romeruit Stilico, socero referente coronam.
A gnouit patrui similem Termantia curam:
N upsit & illa duci: sed longe fata sororis
I nferiora tuis, alio tibi numine tedas
A ccendit Romana salus: magnisq; coronis
C oniugium fit cura tuum. delectus equorum,
Q uos phrygiæ matres, argeaq; gramina pastæ,
S emine cappadocum, sacris præsepibus edunt.
P rimus honor gemino: mox inde germine duxit
A gmina: commissoq; labor sic gessit honores:
V t semper merito princeps cum magna dedisset
D eberet maiora tamen. si bellica nubes
I ngrueret: quamuis annis, & iure minori
C edere grandæuos equitum, peditumq; magistros
A spiceres: totumq; palàm committere martem.
N on gradus, ætatisq; pudor senioribus obstat:
N e iuueni parere uelint. ceu flumine molli
T ranquillisq; fretis clauum sibi quisq; regendum
V endicat: incumbit si turbidus auster: & unda
P ulset utrunq; latus: posito certamine nautæ
C ontenti meliore manu, seseq; pauere
C onfessi, finem studijs fecere procellæ.
H aud aliter Stilico fremuit cum Thracia belli
T empestas, cunctis pariter cedentibus, unus

Eligitur ductor. suffragia quippe peregit
Iudex uera timor. uictus ratione salutis
Ambitus: & pulsus iacuit formidine liuor.
Quis tibi tũc p membra tremor? quantæq; cadebãt
Vbertim lachrymæ? cum sæua uocantibus arma,
Iam lituis madido respectans limina uultu
Optares reducem galeæq; inserta minaci
Oscula cristati raperes festina mariti:
Gaudia, quæ rursus cum post uictricia tandem
Classica, sydereas ferratum pectus in ulnas
Exciperes: castæ tuto per dulcia noctis
Ocia, pugnarum seriem narrare iuberes.
Non illo nitidos nunquam bellante capillos
Comere: non solitos gemmarum sumere cultus:
Numinibus, uotisq; uacas: & supplice crine
Verris humum. teritur neglectæ gratia formæ.
Cum proprio reditura uiro: nec deside cura
Segnis marcet amor. laudem prudentia belli
Fœminea pro parte subit. dum gentibus ille
Confligit: uigili tu prospicis omnia sensu
Nequid in absentem uirtutibus obuia semper
Audeat inuidiæ rabies: neu feruor iniquis
Ne qua procul positis furto subsederit armis
Calliditas noctura domi. tu sedula quondam
Rufino meditante nefas, cum quæreret artes:
In ducis exitium: coniuratosq; foueret
Contra pila Getas: motus rimata latentes,
Mandatis tremebunda uirum, scriptisq; monebas.

Epithalamium Palladij & Serenæ.

f

O rte uenus blando quæſitū frigore ſomnū
V itibus intexti gremio ſucceſſerat antri:
D enſaq́; ſydereos ꝑ gramina fuderat artus.
A cclinis florum cumulo criſpatur opaci
P ampinus: & uitem ſudantem uentilat uuis.
O ra decet neglecta ſopor. faſtidit amictum
A eſtus: & exuto tranſlucent pectore frondes.
I daliæ iuxta famulæ: triplexq́; uiciſſim
N exa ſub ingenti requieſcit gratia quercu.
P ennati paſſim pueri, quò quenq; uocauit
V mbra, iacent. fluitant arcus, ramisq́; propinquant.
P endentes placido ſuſpirant igne pharetræ.
P ars uigiles ludunt: aut per uirgulta uagantur.
S crutantur nidos auium: uel roſcida læti
M ala legunt. donum ueneris: flexusq́; ſequuntur
P almitis: & ſummas pennis librantur in ulmos.
D efendunt alij lucum: Dryadesq́; procaces
S pectandi cupidas, & ruſtica numina pellunt:
S yluestresq́; deos, longeq́; tuentibus antrum
F lammea laſciuis intendunt ſpicula Faunis:
C um ſubito uarius uicina clamor ab urbe:
E t fauſti iuuenum plauſus: myſtæq́; choreis
A uditæ per rura lyræ: celebrata per omnes
I taliæ canitur montes: omnisq́; maritum
P alladium reſonabat ager. peruenit ad aures
V ox iocunda deæ: ſtrepituq́; excita reſedit:
E t reliquum nitido deterſit pollice ſomnum.
V tq; erat interiecta comas, turbata capillos,

Mollibus assurgit stratis: sociumq; requirit
Agmen: & in numeros Hymenæum querit amores.
Hunc musa genitum legit Cytherea: ducemq;
Præfecit thalamis. nullum uinxisse cubile
Hoc sine, nec primas fas est attollere tedas.
Conspicatur tandem: platano nanq; ille sub alta
Fusus inæquales cera texebat auenas.
Mænaliosq; modos, & pastoralia labris
Murmura temptabat relegens: orisq; recursu
Dissimili tenuem uariabat harundine uentum.
Restitit ut uidit Venerem: digitisq; remissis
Ad terram tacito defluxit fistula lapsu.
Dulce micant oculi. niueas infecerat igni
Solq;, pudorq; genas. dubiam lanuginis umbram
Cæsaries intonsa tegit. prior ipsa silentem
Compellat. nunquam ne puer dilecta relinques
Carmina? maternis nunquam satiabere donis?
Dedite musarum studijs nimiumq; parentis
Aemule? quid medio tecum modularis in æstu?
Iam ne tibi sordent citharæ? iam lustra Lycæi
Atq; pecus cordi, redituraq; rupibus echo?
Huc ades: & tantæ nobis edissere causas
Lætitiæ. quæ pompa tori tam clara resultet:
Quæ noua dotetur uirgo: patriamq; genusq;
Pande. quibus terris orti, quo semine ducti.
Haud ignarus enim, nec te connubia fallunt
Vlla. tuo primæ libantur fœdere noctes.
Ille refert: equidem dudum te diua morantem
Mirabar: quod adhuc tanti secura maneres
Coniugij: non parua tibi mandatur origo.

F aſcibus inſignes, & legum culmine fulctæ
C onuenere domus: & qui lætiſſimus urbi
S anguis erat. rubris quæ flatibus inſula latrat.
Q uis locus Aethiopum, quæ ſic imperuia famæ
S ucceſſit regio? quo non rumore ſecundo,
P alladij penetrauit amor? mentiſq; benigna
T emperies? doctiq; ſales? & grata ſenectus?
P er cunctos ijt ille gradus: aulæq; labores
E menſus, tenuis ſummæ faſtigia ſedis
E oum ſtabili moderatus iure ſenatum.
H ic ſplendor iuueni, cunabula prima puellæ
D anubius, ueteresq; Thomi, Mauortia matris
N obilitas ſpolijs, armisq; exultat auitis:
I mmenſamq; trahit Celerini robore lucem.
Q ui quondam Mæroen iuſſus, Nilumq; tueri.
C um ſibi poſt domitos, & parthica fulmina Charyn
S ceptra daret miles: rebusq; imponere uellet:
D eſpexit fremitus: & prætulit ocia regno.
R eſpuit inceſtum: quod ui, quod poſcere ferro
P oſthabita pietate ſolent. cum purpura primum
I nferior uirtute fuit: metuitq; repulſam
O buia maieſtas: doluit fortuna minorem
S e confeſſa uiro. magnum delecta poteſtas,
M aiorem contempta probat. cognomina ſumpſit
P lena ducum genitor. paulatim uectus ad altum
P rinceps militiæ. quo non illuſtrior extat
A lter. cunctorum tabulas aſſignat honorum.
R egnorum tractat numeros: cuneosq; recenſet.
S parſas imperij uires conſtringit in unum
D epoſitum. quæ ſarmaticis cuſtodia ripis,

Quæ sæuis obiecta Rethis, quæ Saxona frenat
Vel scotum legio: quantum cinxere cohortes
Oceanum: quantum pacatur milite Rhenus.
Casta domus, sincera fides, industria solers,
Elegit Stilico. nihil ultra laudibus addi
Iudicio'ue potest tali nubente puella.
Non'ne tibi cessare nefas? duc protinus omnes,
Duc age, marcentes cupias quassare coronas,
Et uibrare faces, & noctem ducere ludo.
Hæc quoq; non uilem mihi fistula commodat usum,
Responsura choris. uix hæc Hymenæus. at illa,
Fontibus abluitur gelidis: legem'q; capillo
Reddit, & ornatum formæ: populis'q; solutæ
Mira Dioneæ sumit uelamina telæ.
Floribus extruitur currus. iuga floribus halant:
Florea purpureas adnectunt frena columbas.
Vndiq; concurrunt uolucres: quæcunq; frementem
Permulcent Athesim cantu: quas Larius audit:
Quas Benacus alit. quas excipit amne quieto
Mincius. ereptis obmutuit unda querelis.
Eridani ripas, & raucæ stagna Padusæ
Diffugiens nudauit olor. lætantur amores:
Frenatis'q; truces auibus per nubila uecti,
Ostentant se quisq; deæ: magno'q; tumultu
Confligunt: proni'q; manus in uerbera tendunt.
Consequitur: uincit'q; suos auriga iugales:
Atq; impune cadunt. lapsu meliore uolantes
Vt thalami tetigere fores, tum uere rubentes
Desuper inuertunt calathos: largos'q; rosarum
Imbres, & uiolas plenis sparsere pharetris,

Collectas ueneris prato. quibus ipse peperit
Sirius: & teneras clementi sydere fouit.
Gemmatis alij per totum balsama tectum
Effudere cadis. duro, quæ saucius ungue
Niliacus pingui desudat uulnere cortex.
Aggreditur Cytherea uirum: flentemq; Cupido
Detraxit matris gremio. matura tumescit
Virginitas: superatq; niues. ac lilia candor:
Et patrium flauis testatur crinibus Istrum.
Tum dextram complexa uiri: dextramq; puellæ
Tradit: & his ultro sancit connubia dictis.
Viuite concordes: & nostrum discite munus.
Oscula mille sonent. liuescant brachia nexu.
Labra ligent animos: nec tu uirtute paterna
Confidas iuuenis. non est terrore domanda:
Sed precibus placanda tibi. concede marito
Tu quoq; nec Scythicas infensis unguibus iras
Exercere uelis: uinci patiare rogamus.
Si uxor, sic mater eris. quid lumina tingis?
Virgo, crede mihi, quem nunc horrescis: amabis
Dixit: & aligeros geminos arcuq; manuq;
Præstantes de plebe uocat. puer ilicet Ethon;
Et Pirois, rutilas respersi murice plumas
Prosiliunt: puroq; imbutis melle sagittis,
Hic nuptam petit, ille uirum. sonuere reducta
Cornua. certa notos pariter sulcauit harundo:
Et pariter fixis hæserunt tela medullis.

EPITHALAMIVM IN NVPTIIS HONORII AVG. ET MARIAE.

P Rinceps corusco sidere pulcrior,
P arthis sagittas tendere certior,
E ques Gelonis imperiosior,
Quae digna mentis laus erit arduae?
Quae digna formae laus erit igneae?
T e Laeda mallet, quàm dare Castorem.
P raefert Achilli te proprio Thetis.
V ictum fatetur Delos Apollinem.
C redit minorem Lidia Liberum.
T u cum per altas impiger ilices
P raeda citatum cornipedem reges:
L udentq; uentis instabiles comae:
T elis iacebunt sponte tuis ferae:
G audensq; sacris uulneribus leo
A dmittet hastam morte superbior.
V enus reuersum spernit Adonidem.
D amnat reductum Cynthia Virbium.
C um post labores sub platani cubes
V irentis umbra, uel gelido specu
T orrentiorem fallere Syrium:
E t membra somno fessa resolueris:
O' quantus uret tum Dryades calor:
Quot aestuantes ancipiti gradu
F urtiua carpent oscula Naiades.
Quis uero acerbis horridior Scythis?
Quis belluarum corde furentior?
Qui cum micantem te propè uiderit:

Non

N on optet ultro seruitium pati?
Quis non athenas arripiat libens?
C olloq; poscat uincula libero?
T u si niualis per iuga Caucasi
S æuas petisses pulcher Amazonas:
P eltata pugnas desereret cohors
S exu recepto: patris & immemor
I nter frementes Hippolyte tubas
S trictam securim languida poneret:
E t seminudo pectore cingulum
F orti negatum solueret Herculi:
B ellumq; solus conficeret decor.
B eata quæ te mox faciet uirum.
P rimisq; sese iunget amoribus.
G e cuncta nuptiali,
4 R edimita uere tellus
C elebra toros heriles.
O mne nemus cum fluuijs
O mne canat profundum.
L igures fauete campi.
V eneti fauete montes:
S ubitisq; se rosetis
V estiat alpinus apex.
E t rubeant pruinæ.
A thesis strepat choreis:
C alamisq; flexuosus
L ene Mincius susurret:
E t Padus electriferis
A dmoduletur alnis.
E pulisq; iam repleto
R esonet Quirine Tybris.

D ominiq; læta uotis
A urea septem geminas
R oma coronet arces.
P rocul audiant Iberi:
F luit unde semen aulæ.
V bi plena laurearum
I mperio fœta domus,
V ix numerat triumphos.
H abet hinc patrem maritus.
H abet hinc puella matrem:
G eminaq; parte ductum
C æsareum flamineo
S temma recurrit ortu.
D ecorent uireta Bethim.
T agus intumescat auro.
G enerisq; procreator
S ub uitreis Oceanus
L uxurietur antris.
O riensq; regna fratrum.
S imul occidensq; plaudat.
P lacidæ lætentur urbes:
Q uæq; nouo, quæq; nitent
D eficiente Phœbo.
A quiloniæ procellæ,
R apidi tacete Cori.
T aceat sonorus auster,
S olus ouantem Zephyrus
P erdominetur annum.
O litas galea fulgere comas
Stilico molli necte corona,
Cessent litui: sæuumq; procul,

Martem

Martem felix teda releget.
Tractus ab aula rursus in aulam
Redeat sanguis patris officijs.
Iunge potenti pignora dextra.
Gener Augusti pridem fueras:
Nunc rursus eris socer Augusti.
Quæ iam rabies liuoris erit?
Vel quis dabitur color inuidiæ?
Stilico socer est, pater est Stilico.

Tollens thalamis Idalium iubar
4 Dilectus ueneri nascitur Hesperus.
Iam nuptæ trepidat solicitus pudor:
Iam prodũt lachrymas flãmea simplices.

Ne cessa iuuenis: comminus aggredi.
Iam pacata licet sæuiat unguibus.
Non quisquam fruitur ueris odoribus.
Hybleos latebris nonspoliat fauos:
Si fronti caueat: si timeat rubos.
Armat spina rosas. mella tegunt apes.
Crescunt difficili gaudia iurgio:
Accenditq; magis, quæ refugit uenus.
Quod flenti tuleris: plus sapit osculum.
Dices o' quoties hoc mihi dulcius,
Quàm flauos decies uincere Sarmatas.
Aspirate nouam pectoribus fidem:
Mansuramq; facem tradite sensibus.
Tam iunctis manibus nectite uincula:
Quàm frondens hedera stringitur æsculus.
Quàm lento premitur palmite populus.
Et murmur querula blandius alite
Linguis assidue reddite mutuis.

E t labris animum concilianti bus
A lternum rapiat somnus anhelitum,
A mplexu rubeat purpura regio:
E t uestes Tyrio sanguine fulgidas:
A lter uirgineus nobilitet cruor.
T um uictor madido prosilias toro,
N octurni referens uulnera praelij.
D ucant peruigiles carmina tibiae:
P ermissisq; iocis turba licentior,
E xultet tetricis libera legibus.
P assim cum ducibus ludite milites:
P assim cum pueris ludite uirgines.
H aec uox aethereis insonet axibus:
H aec uox per populos, per mare transeat.
F ormosus Mariam ducit Honorius.

Ad Olibrium.

Vid rear? affatus qđ non mihi dirigis ullos?
q Nec redit alterno pollice ducta salus?
Scribēdi ne labor? sed quae tā prona facultas,
Carmina seu fundis, seu Cicerone tonas?
C edere diuitijs animi fortuna fatetur:
Et tantas oris copia uincit opes.
A n rarus qui sceptra ferat? quin tempore nullo
Cessidnt flamminea e puluerulenta uiae.
C um fluat ingenium: cum sit, qui dicta reportet:
Quae nisi contemnor causa relicta tibi?
D espicis ergo tuum (si fas est credere) uatem
P erfidus: & spacio debilitatur amor.
E xcidimus ne tibi? lucem iam condat Hydaspes:
Et Tartesiaco sol oriare uado.
C andescat Geticis Moeroe conuersa pruinis:

Claraq; se uetito proluat ursa mari.
Et si iam nostros fastidit Olibrius ignes:
Constat Orestram nil ualuisse fidem.
Quin age, rumpe moras, remoraturasq; sodalem,
Absens eloquio fertiliore doce.
Crebraq; foecundo festinet littera cursu.
Digna tuis animus, insinuanda meis.
Dignatus tenui Cæsar scripsisse Maroni:
Et tibi dedecori scribere? musa uale.

Ad Probinum.

q Vem precor inter nos habitura silētia finem?
Quando dabit caras littera grata uices?
Me timidū, uel te potius dixisse superbum
Conuenit? alterius crimen utrunq; tenet.
Transfluxere dies: & dum scripsisse priorem
Pœnitet: æternas itur in usq; moras.
Sed quid agam? cœpisse uetat reuerentia uestri.
Hinc amor hortatur scribere. uincat amor.
Fors iuuat audentes, prisci sententia uatis.
Hac duce non dubitem te reticente loqui.
Audax aut si quid penitus peccasse uidebor:
Arguar ingrati non subiturus onus.
Romanos bibimus primum te consule fontes:
Et latiæ cessit graia thalia togæ.
Incipiensq; tuis a fastibus omnia cœpi:
Fataq; debebo posteriora tibi.
Ergo lacessitus tandem rescribe roganti:
Et patria florens sorte Probine uale.

In sphæram archimedis.

V ppiter in paruo cũ cerneret æthera uitro
i R isit: & ad superos talia dicta dedit.
H ucine mortalis progressa potentia curæ:
I am meus in fragili luditur orbe labor.
I ura poli, rerumq; fidem, legesq; deorum
E cce Syracusius transtulit arte senex.
I nclusus uariis famulatur spiritus astris:
E t uiuum certis motibus urget opus.
P ercurrit proprium mentitus signifer annum:
E t simulata nouo Cynthia mense redit.
I amq; suum uoluens audax industria mundum
G audet: & humana sydera mente regit.
Quid falso insontem tonitru Salmonea miror?
A emula naturæ parua reperta manus.

De Birrho Castoreo.

O minis umbra manet ueteres: nam dicere
n Byrrhum
S ic castor uiret, castoreum nequeo.
S ex emptus solidis: quid sit iam scire potestur,
S i mihi nulla fides credite uel precio.

In sepulchrum speciosæ.

V lchris stare diu parcarum lege negatur.
p M agna repẽte ruunt. summa cadũt subito.
H ic formosa iacet Veneris sortita figuram
E gregiumq; decus inuidiam meruit.

De Balneis Quintianis quæ in uia posita erant.

O ntibus in liquidis paulũ requiesce uiator:
f A tq; tuum rursus carpe refectus iter
N ympharũ dominũ nimiũ mirabe ris ho-
I nter dura uiæ Balnea qui posuit. (spes:

Descriptio portus Zarinensis.

R bs in cõspectu est mõtana cacumina uelat
u T ranquillo prætenta mari. ducentia portũ,
C ornua pacatas remouẽt aquilonibus undas.
H ic exarmatum terris cingentibus æquor
C lauditur: & placidam discit seruare quietem.

Ad Aeternalem

V icquid castalio de gurgite Phœbus anhe=
q lat:
Q uicquid fatidico mugit Cortina recessu:
C armina sunt, sed uerba negant communia musæ.
C armina sola loquor, sic me meus implet Apollo.

Descriptio armenti.

O on tales quondam species tulit armentorũ,
n T ellus tergemino subdita Geryoni.
N on tales Clitũne lauas in gurgite tauros:
T arpeio referunt quos pia uota Ioui.
N on tales Tyrias sparsisse iuuencus arenas
D icitur: optatum quando reuexit onus.
N on Cretæus ager, nec amati conscia tauri
G nosos, nec similes pauerit Ida feras.
I pse & dispariles monstro diffusus in artus,
Q ui crimen matris condidit ore nouo.
C res puer haud talem potuisset reddere formam:
P ortassent totum si fera membra patrem.

Descriptio Insulæ.

St procul ingenti regio summota recessu
e Insula: que resides fluctus mutescere cogit,
In lõgũ producta latus. fractasq; p undas
A rdua tranquillo curuantur brachia portu.

De iracundo.

Niaculũ quodcunq; gerit dementia mutat,
i Oibus armatur rabies pro cuspide ferri.
Cũcta uolãt dũ dextra ferox in uulnera sæ-
P ro telo geritur quicquid suggesserit ira. (uit,

De quadriga marmorea.

Vis dedit inumeros uno de marmore uultus?
q Surgit in aurigam currus: paribusq; lupatis
Vnanimes frenãtur equi, quos forma diremit:
M ateries frenata tenet, discrimine nullo.
V ix redit in currum. ducuntur ab axe iugales
E x alio se quisq; facit. quæ tanta potestas?
V na silex tot membra ligat: ductusq; per artem
M ons patiens ferri uarios mutatur in artus.

D e Policaste & Perdice.

Vid nõ sæuus amor flammarũ munere cogat?
q Sanguinis affectum mater amare timet.
Pectore dum niueo miserũ tenet anxia nutrix.
I llicitos ignes iam fouet ipsa parens.
V ltrices pharetras tandem depone cupido.
Consule iam Venerem. forsan & ipsa dolet.

De Histrice.

Vdieram memorãde tuas Stimphale uolucres,
a Spicula uulnifico quondã sparsisse uolatu.
Nec mihi credibilis ferratæ fabula pinnæ
V isa diu. datur ecce fides: & cognitus histrix
H erculeas affirmat aues. os longius illi
A ssimulat porcum. mentitæ cornua setæ
S umma fronte rigent. oculis rubet igneus ardor,
P arua sub hirsuto catuli uestigia dorso.
H anc tamen exiguam miro natura tueri

Præsidio dignata feram. stat corpore toto
Sylua minax: iaculisq; uigens in prælia crescit,
Picturatæ seges. quorum cute fixa tenaci
Albas ubi traxit, alternantesq; colorum
Cincta uices, spacijs intus nigrantibus exit,
In solidæ speciem pinnæ: tenuataq; furtim
Leuis in extremum sese producat acumen.
Sed non hæc acies ritu siluestris echini
Fixa manet: crebris propugnat iactibus ultro.
Et longe sua membra regit: tortumq; per auras
Euolat, excusso natiuum missile tergo
Interdum fugiens Parthorum more sequentem
Vulnerat interdum positis uelut ordine castris
Terrificum densa mucronum uerberat unda:
Et consanguineis hastilibus asperat armos.
Militat omne feræ corpus: uibrataq; rauco
Terga fragore sonant, stimulis accensa tubarum.
Agmina collatis credas confligere signis:
Tantus in angusto strepitus furit. additur armis
Calliditas, parcusq; sui timor: iraq; nunquam
Prodiga telorum. caute contenta minari:
Nec nisi seruandæ iactus impendere uitæ.
Error abest: certum solertia destinat ictum,
Nil spacio fallente modum: seruatq; tenorem
Muta cutis: doctiq; regit conamina nisus.
Quid labor humanus tantum ratione sagaci
Proficit? eripiunt trucibus Gortynia capris
Cornua: subiectis eadem lentescere cogunt
Ignibus. intendunt taurino uiscere neruos,
Instruitur pinnis, ferroq; armatur harundo.
Ecce breuis proprijs munitur bestia telis:

E xternam nec quærit opem. fert omnia secum:
S e pharetra, sese iaculo, sese utitur arcu.
V num animal cunctas bellorum possidet artes.
Q uod si omnis nostræ paulatim industria uitæ
F luxit ab exemplis: quicquid procul appetit hostem,
H inc reor inuentum. morem hinc traxisse cidonas
B ellandi: Parthosq; retro didicisse ferire,
P rima sagittiferæ pecudis documenta secutos.

I n Podagrum.

V æ tibi cum pedibus ratio? quid carmi-
q na culpas?
S candere qui nescis, uersiculos laceras?
C laudicat hic uersus, hæc inquit syllaba nutat:
A tq; nihil prorsus stare putat Podager.

Ad Maximum.

V lcia dona mihi semper tu Maxime mit-
d tis.
Et quicquid mittis, mella putare decet.

D e paupere amante.

A upertas me sæua domat, dirusq; cupido:
p S ed toleranda fames, non tolerandus amor.

De eodem.

e S uriens pauper. telis incendor amoris.
I nter utrunq; malum, deligo pauperiem.

De Amphynomi, & Anapi fratrum statuis.

S pice sudantes uenerando pondere fratres,
a D iuino meritos semper honore coli.
I usta quibus rapidæ cessit reuerētia flāmæ:
E t mirata uagas reppulit Aetna faces.
C omplexi manibus fultos ceruice parentes
A ttollunt uultus, accelerantq; gradus.

Grandæui gemina sublimes prole feruntur:
Et cara natos implicuere mora.
Non'ne uides, ut sæua senex incendia monstret?
Vt trepido genitrix inuocet ore deos?
Erexit formido comam: per'q; omne metallum
Fusus in attonito palluit ære tremor.
In iuuenum membris animosus cernitur horror:
Atq; honori metuens, impauidus'q; sui.
Reiectæ uento chlamydes. dextram erigit ille
Contentus læua sustinuisse patrem.
Ast ille duplices in nodum colligit ulnas:
Cautior in sexu debiliore labor.
Hoc quoq; præteriens, oculis ne forte relinquas
Artificis tacitæ quod meruere manus.
Nam consanguineos eadem cum forma figuret:
Hic propior matri, fit tamen ille patri.
Dissimiles annos solertia temperat artis:
Alter in alterius redditur ore parens.
Et noua germanis paribus discrimina præbens
Diuisit uultus cum pietate faber.
O bene naturæ memores documenta superbæ
Iustitiæ, iuuenum numina, uota senum,
Qui spretis opibus medios properastis in ignes,
Nil præter sanctam tollere caniciem.
Haud equidem immerito tanta uirtute repressas
Encheladi fauces obriguisse reor.
Ipse redundantem frenauit mulciber ætnam
Læderet exempli ne monumenta pij.
Senserunt elementa fidem. pater adfuit æther:
Terra'q; maternum sedula iuuit onus.
Quod si motus amor prouexit in astra Laconas:

Aeneam phrygio raptus ab igne pater:
Si uetus argolicos illustrant gloria fratres,
Qui sua materno colla dedere iugo:
Cur non Amphynomo, cur non tibi fortis Anapi,
Aeternum Siculus templa dicabit honos?
Plura licet summæ dederit Trinacria laudi:
Nouerit hoc maius se genuisse nihil.
Nec doleat damnis quæ deuius intulit ardor:
Nec gemat exustas igne furente domos.
Non potuit pietas flamma cessante probari.
Emptum est ingenti clade perenne decus.

Epistola ad Gennadium proconsulem.

Taliæ commune decus, Rubiconis amœni
i Incola, Romani fama fœcunda fori.
Graiorum populis, & nostro cognite Nilo,
Vtraq; gens fasces horret, amatq; tuos.
Carmina ieiunas poscis solantia fauces:
Testor amicitiam nulla fuisse domi.
Nam mihi mox nidum pinnis confisa relinquunt:
Et lare contempto non reditura uolant.

De Theodoro & Adriano.

Aanlius indulget somno, noctesq; diesq;:
m Insomnis pharius sacra profana rapit.
Omnibus hoc italæ gentes exposcite uotis:
Manlius ut uigilet: dormiat ut Pharius.

Præfatio in Epithalamium.

Armina per thalamũ q̃uis festina, negare
c Necuolui genero, nec potui socero.
Hic socius, dux ille mihi, nostriq; per aulã
' Ordinis hic consors emicat, ille prior.
Hunc mihi coniungit studijs communibus ætas.

Hunc mihi præponit uel senium, uel honos.
Carmen amor generi, soceri reuerentia poscit.
Officio uatis, militis obsequio.

De Cristallo.

Offedit glacies naturæ signa prioris:
Quæ fit parte Lapis: frigora parte negat.
Solers lusit hyems, imperfectoq; rigore
Nobilior, mitis gemma tumescit aquis.

De Eodem.

Ymphæ, quæ tegitis cognato corpe lymphas:
Et quæ nunc estis: quæq; fuistis aquæ:
Quod uos ingeniū iunxit? qua frigoris arte
Torpuit? & maduit prodigiosa silex?
Quis tepor inclusus securas uendicat undas?
Interior glacies quo liquefacta noto?
Gemma quibus claustris arcana, nobilis æstu
Vel concreta fuit uel resoluta gelu:
Solibus indomitum glacies alpina rigorem
Sumebat nimio iam preciosa gelu.
Nec potuit toto mentiri corpore gemmam:
Sed medio mansit proditor orbe latex.
Auctus honor liquidi crescunt miracula saxi:
Et conseruatæ plus meruistis aquæ.
Aspice correptam splendenti fragmine uenam:
Qua trahitur limes lucidiore gelu.
Hic nullum boream, nec brumam sentit opacus
Humor: sed uarias itq;, reditq; uias.
Non illum constrinxit hyems: non syrius axis
Aetatis spacium non tenuauit edax.
lauditur immunis conuexo tegmine riuus:
Duratisq; uagus fons operitur aquis.
Non'ne uides proprijs ut spumet gemma lacunis?
Et refluos ducant pocula nulla sinus?

V daq; pingatur radijs obstantibus iris?
S ecretas hyemes sollicitante die?
Mira silex, mirusq; latex, qui flumina uincit:
E t lapis est merito, quod fluit, & lapis est.
D um cristalla puer contingere lubrica gaudet:
E t gelidum tenero pollice uersat onus:
V idit perspicuo deprehensas marmore Nymphas:
D ura quibus solis parcere nouit hyems.
E t sicum relegens labris sitientibus orbem,
I rrita quæsitis oscula figit aquis.
M armoreum ne sperne globum: spectacula transit
R egia: nec rubro uilior iste mari.
I nformis glacies, saxum rude, nulla figuræ
Gratia, sed raras inter habetur opes.

De statua Maris ferrea, & Veneris magnitica.

V isquis solicita mundi ratione secutus
S emina rimatur rerum: quo luna laborat
D efectu: quæ causa iubet pallescere solē:
V nde rubescentes ferali crine cometæ:
V nde fluant uenti: trepidæ quis uiscera terræ
C ommoueat motus: quæ fulgura ducat origo:
V nde tonent nubes: quo lumine floreat arcus:
H oc mihi quærenti, si quid deprendere uelim
M ens ualet: expediat: lapis est cognomine Magnes
D ecolor, obscurus, uilis: non ille repexam
C æsariem regum, non candida uirginis ornat
C olla: nec insigni splendet per cingula morsu:
S ed noua si nigri uideas miracula saxi:
T unc superat pulchros cultus: & quicquid Eois
I ndis littoribus rubra scrutantur in alga.
E x ferro meruit uitam: ferriq; rigore

V escitur.

Vescitur. hoc dulces epulas, hoc pabula nouit.
Hinc proprias renouat uires: hinc fusa per artus
Aspera secretum seruant alimenta uigorem.
Hoc absente perit. tristi morientia torpent
Membra fame: uenasq; sitis consumit apertas.
Mauors sanguinea qui cuspide uerberat urbes:
Et Venus humanas quæ laxat in ocia curas:
Aurati delubra tenent communia templi.
Effigies non una Deis: sed ferrea Martis
Forma nitet. Venerem magnetica gemma figurat.
Illis connubium celebrat de more sacerdos.
Ducit flamma choros. festa frondentia myrto
Limina cinguntur: roseisq; cubilia surgunt
Floribus: & thalamum dotalis purpura uelat.
Hic mirum consurgit opus. Citherea maritum
Sponte rapit: cœliq; toros imitata priores
Pectora lasciuo flatu Mauortia nectit:
Et tantum suspendit onus: galeæq; lacertos
Implicat: & uiuis totum complexibus ambit.
Ille lacessitus longo spiraminis actu,
Arcanis trahitur gemma de coniuge nodis.
Pronuba fit natura deis: ferrumq; maritat
Aura tenax. subitis sociantur numina furtis.
Quis calor infundit geminis alterna metallis
Fœdera? quæ duras iungit concordia mentes?
Flagrat anhela silex: & amicam saucia sentit
Materiem: placidosq; calybs cognoscit amores.
Sic Venus horrificum belli compescere regem,
Et uultum mollire solet: cum sanguine præceps
Aestuat: & strictis mucronibus asperat iras.
Sola feris occurrit equis: soluitq; tumorem

P ectoris, & blando praecordia temperat igni.
P ax animo tranquilla datur: pugnasq; calentes
D eserit: & rutilas declinat in oscula cristas.
Q uae tibi saeue puer non est permissa potestas?
T u magnum superas fulmen: coeloq; relicto
F luctibus in medijs cogis mugire Tonantem.
I am gelidas rupes, uiuoq; carentia sensu
M embra feris. iam saxa tuis obnoxia telis,
E t lapides suus ardor agit: ferrumq; tenetur
I llecebris. rigido regnant in marmore flammae.

De apone.

f O ns Antenoreae uitam qui porrigis urbi:
F actaq; uicinis noxia pellis aquis:
C um tua uel mutis tribuant miracula uocē:
C um tibi plebeius carmina dictet honos:
E t sit nulla manus, cuius non pollice ductae
T estentur memores prospera uota notae:
N on'ne reus musis pariter, nymphisq; tenebor:
S i tacitus soli praetereare mihi?
L udibrium quid enim fas est à uate relinqui,
H unc qui tot populis prouolat ore locum?
A lto colle minor, paruis erectior aruis,
C onspicuo cliuus molliter orbe tumet.
A rdentis foecundus aquae, quacunq; cauernas
P erforat, offensus truditur igne latex.
S pirat putre solum. conclusa subter anhelo
P umice rimosas perforat unda uias.
H umida flammarum regio, Vulcania terrae
V bera, sulfureae feruida regna plagae.
Q uis sterilē non credat humum? fumantia uernāt
P ascua. luxuriat gramine cocta silex.

Et cum

Et cum sic liquido cautes feruore liquescant:
C ontentis audax ignibus herba uiret.
P raeterea grandes effosso marmore sulci
S aucia longinquo limite saxa secant.
H erculei sic fama refert, monstrator aratri
S emita, uel casus uomeris egit opus.
I n medio pelagi late flagrantis imago,
C aerulus immenso panditur ore lacus.
I ngenti fusus spacio: sed maior in altum
I ntrat: & arcanae rupis inane subit,
D ensus nube sua: tactuq; immitis, & haustu:
S ed uitreis idem lucidus usq; uadis.
C onsuluit natura sibi: ne mersa lateret:
A dmisitq; oculos, quo uetat ire calor.
T urbidus impulsi uenti cum spargitur aer:
G laucaq; fumiferae terga serenat aquae.
T unc omnem liquidi uallem mirabere fundi:
T unc ueteris hastae regia dona micant:
Q uas inter nigrae tenebris obscurus arenae
D iscolor abruptos flumen hiatus agit.
A pparent intra latebrae: quos gurges opacus
I mplet: & abstruosos ducit in antra sinus.
T um montis secreta patent: qui flexus in arcum
A equora pendenti margine summa ligat.
V iua coronatos adstringit scaena uapores
E t leuis exili cortice terra natat:
C alcantumq; oneri nunq̃ cessura uirorum
S ustentat trepidum fida ruina pedem.
F acta manu credas: sic leuis circuit oras
A mbitus: & tenuis, perpetuusq; riget.
H aerent stagna loco plenas aequantia ripas:

Præscriptumq; timent exiluisse modum.
Quod superat fluuius deuexa rupe uolutus:
Egerit & campi dorsa recurua petit.
Deuehit exceptum natiuo spina meatu:
In patulas plumbi labitur inde uias.
Nullo cum strepitu, madidisq; infecta fauillis
Despumat niueum fistula cana salem.
Multifidas dispergit opes: artemq; secutus
Qua iussere manus mobile torquet iter:
Et iunctos rapido pontes subtermeat æstu,
Afflatosq; uago temperat igne tholos.
Acrius interius rauci cum murmure saxi
Spumeus eliso pellitur amne uapor,
Hinc pigras repetunt fessi sudore lacunas:
Frigora quis longæ blanda dedere moræ.
Salue Pæoniæ largitor nobilis undæ:
Dardanij salue gloria magna soli.
Publica morborum requies: commune medentum
Auxilium præsens numen: inempta salus.
Seu ruptis inferna ruunt incendia ripis:
Et nostro Phlegethon deuius orbe calet.
Sulfuris in uenas gelidus seu decidit amnis:
Accensusq; fluit quod manifestat odor.
Siue pares flammas undarum lance rependens,
Arbiter in fœdus mens elementa uocat.
Ne cedant superata sibi: sed legibus æquis
Alterius uires possit utrunq; pati.
Quicquid erit causæ: quocunq; emitteris ortu
Non sine consilio currere certa fides.
Quis casum meritis adscribere talibus audet?
Quis negat authores hæc statuisse deos?

Ille

I lle pater rerum qui sæcula diuidit astris:
I nter prima poli te quoq; sacra dedit.
E t fragilem nostri miseratus corporis usum,
T elluri medicas fundere iussit aquas.
P arcarumq́; colos exoratura seueras
F lumina laxatis emicuere iugis.
F elices proprium qui te meruere coloni:
F as quibus est A ponon iuris habere sui.
N on illis terrena lues, corrupta nec austri
F lamina, nec sæuo Sirius igne nocet.
S ed quamuis Lachesis letali stamine damnet,
I nde sibi fata prosperiora petunt.
Q uod si forte malus membris exuberat humor:
L anguida uel nimio uiscera felle rubent.
N on uenas resecant: nec uulnere uulnera sanant:
P ocula nec tristi gramine mista bibunt.
A missum lyaphis reparant impune uigorem:
P acaturq́; ægro luxuriante dolor.

De nilo.

F elix qui pharias proscindit uomere terras:
N ubila non sperat tenebris condentia cœlū.
N ec grauiter flantes pluuiali frigore choros
I nuocat: aut arcum uariata luce rubentem:
A egyptus sine nube ferax: imbresq́; serenos
S ola tenet secura poli. non indiga uenti
G audet aquis, quas ipsa uehit: Niloq́; redundat:
Q ui rapido tractu medijs elatus ab austris,
F lammiferæ patiens Zonæ, cancriq́; calentis
F luctibus ignotis nostrum procurrit in orbem,
S ecreto defonte cadens. qui semper inani
Q uærendus ratione latet: nec contigit ulli

Hoc uidisse caput. fertur sine teste creatus,
Flumina profundens alieni conscia cœli.
Inde uago lapsu, Libyam dispersus in omnem,
Aethiopum per mille ruit nigrantia regna:
Et loca continuo solis damnata uapore
Irrorat: populisq; salus sitientibus errat.
Per Mœroem, Blesasq; feros, atramq; Suenen.
Hunc bibit effrenis Caramas, domitorq; ferarum
Gyrreus: qui uasta colit sub rupibus antra.
Qui ramos hebeni dentes qui uellit eburnos:
Et gens compositis crinem uelata sagittis.
Nec uero simules causas crescentibus undis,
Aut tempus meruit. glacie non ille soluta,
Nec circunfuso scopulis exuberat imbre:
Nam cum tristis hyems alias produxit in undas
Tunc Nilum retinent ripæ. cum languida cessant
Fulmina: tunc Nilus mutato iure tumescit.
Quippe quod ex omni fluuio spoliauerit æstas
Hoc Nilo natura refert: totumq; per orbem,
Collectæ partes unum reuocantur in amnem:
Quoq; die titana canis flagrantior armat:
Et rapit humores madidos: uenasq; calore
Compescit: radijsq; potentibus æstuat axis:
Nilo bruma uenit. contraria tempora mundo,
Defectus solitumq; ferens cultoribus æquor.
Effluit Aegæo stagnantior, acrior alto
Ionio, seseq; patentibus explicat aruis.
Fluctuat omnis ager. remis sonuere nouales.
Sæpius æstiuo iaceat cum forte sopore,
Cernit cum stabulis armenta natantia pastor.

In Alechium

In Alechium quæstorem.

Sic non æthiopũ campos æstate pererrem:
Nec scythico brumam sub Ioue nudus agã:
Sic non imbriferis noctẽ ducentibus hœdis,
Ionio credam turgida uela mari.
Sic non tartareo furiarum uerbere pulsus,
Irati relegam carmina grammatici.
Nulla meos traxit petulans audacia sensus:
Liberior solito nec mihi lingua fuit.
Versiculos fateor non cauta uoce notaui,
Heu miser ignorans quàm graue crimen erat.
Orpheos alij liberos impune lacessunt.
Nec tua securum te Maro fama uehit.
Ipse parens uatum princeps Heliconis Homerus
Iudicis excepit tela seuera notæ.
Sed non Virgilius, sed non accusat Homerus:
Neuter enim quæstor, pauper uterq; fuit.
En moueo plausus: en pallidus omnia laudo:
Et clarum repeto terq;, quaterq; sophum.
Ignoscat placidus tandem, flatusq; remittat:
Et toto recitet quod libet ore placet.

De Gigantomachia.

Erra parẽs quõdã cœlestibus inuida regnis
Titanumq; simul crebros miserata dolores,
Omnia monstrifero cõplebat Tartara cœtu.
Inuisum genitura nefas: Phlegramq; retexit
Tanta prole tumens: & in æthera protulit hostes.
Fit sonus. erumpunt crebri: nec dumq; creati
Iam dextras in bella parant: superosq; lacessunt,
Stridula uoluentes gemino uestigia lapsu.

Pallescunt subito stellæ: flectitq; rubentes
Phœbus equos: docuitq; timor reuocare meatus.
Oceanum petit arctos: inocciduiq; triones
Occasum uoluere pati. tum feruida natos
Talibus hortatur genitrix in prælia dictis.
O' pubes domitura deos, quodcunq; uidetis
Pugnando dabitur. præstat uictoria mundum.
Sentiat ille meas tandem Saturnius iras.
Agnoscet quod terra potest. si uiribus ullis
Vincor: si Cibele nobis meliora creauit:
Cur nullus telluris honos? qui semper acerbis
Me damnis urgere solet. quæ forma nocendi
Defuit? hinc uolucrem uiuo sub pectore pascit,
Infelix Scythica fixus conualle Prometheus.
Hinc Atlantis apex flammantia pondera fulcit:
Et per caniciem glacies asperrima durat.
Quid dicam Tityon? cuius sub uulture sæuo
Viscera nascuntur grauibus certantia pœnis?
Sed uos o' tandem ueniens exercitus ultor
Soluite titanas uinclis: defendite matrem.
Sunt freta: sunt montes: nostris nec parcite membris:
In Iouis exitium telum non esse recuso.
Ite precor: miscete polum. rescindite turres
Sydereas: rapiat fulmen, ceptrumq; Tiphœus.
Encheladi iussis mare seruiat. alter habenas
Auroræ pro sole regat. te delphica laurus
Stringat Porphyrion: Cyrrhæaq; templa tenebis.
His ubi consilijs animos elusit inanes:
Iam credunt uicisse deos: medijsq; reuinctum
Neptunum traxisse fretis. hic sternere Martem
Cogitat: hic Phœbi laceros deuellere crines.

Hic sibi

Hic sibi promittit Venerem: speratq; Dianæ
Coniugium: castamq; cupit uiolare Mineruam.
Interea superos prænuncia conuocat Iris,
Qui fluuios, qui stagna colunt. cinguntur & ipsi
Auxilio manes. nec te Proserpina longe
Vmbrosæ tenuere fores. Rex ille silentum
Lethæo uehitur curru: lucemq; timentes
Insolitam mirantur equi: trepidoq; uolatu
Spissas cœruleis tenebras è naribus efflant.
Ac uelut hostilis cum machina terruit urbem:
Vndiq; concurrunt arcem defendere ciues:
Haud secus omnigenis coeuntia numina turmis
Ad patrias uenere domos. tum Iuppiter infit.
O nunq̃ peritura cohors, o debita semper
Cœlo progenies. nullis obnoxia fatis,
Cernitis, ut tellus nostrum coniuret in orbem
Prole noua: dederitq; alios interrita partus:
Ergo quot dederit natos, tot funera matri
Reddamus. longo maneat per singula luctu,
Tanto pro numero paribus damnata sepulchris.
Iam tuba nimborum sonuit. iam signa ruenti
Bis æther, bis terra dedit. confusaq; rursus
Pro domino natura timet discrimina rerum.
Miscet turba potens. nunc insula deserit æquor:
Nunc scopuli latuere mari. quot littora restant
Nuda? quot antiquas mutarunt flumina ripas?
Hic rotat Aemonium præduris uiribus Oeten:
Hic iuga connixis manibus Pangea coruscat:
Hunc armat glacialis Athos: hoc Ossa mouente
Tollitur. hic Rhodopen Hebri cum ponte reuellit:
Et socias truncauit aquas: summaq; leuatus

Rupe giganteos humeros irrorat Enipæus.
Subsidit patulis tellus sine culmine campis.
Innatos diuisa suos. horrendus ubiq;
It fragor: & pugnæ spacium discriminat aer.
Primus terrificum Mauros non segnis in agmen
Odrisios impellit equos: quibus ille Gelonos
Siue Getas turbare solet. splendentior igni
Aureus ardescit clypeus: galeamq; nitentes
Arrexere iubæ. tunc concitus ense Pelorum
Transigit aduerso. femorum qua fine uolutus
Duplex semiferis connectitur ilibus anguis:
Atq; uno ternas animas interficit ictu.
Tum super insultans auidus languentia curru
Membra terit: multumq; rotæ sparsere cruorum.
Occurrit pro fratre Mimas, Lemnumq; calentem
Cum lare uulcani spumantibus eruit undis:
Et propè torsisset: si non mauortia cuspis
Ante releuato cerebrum fudisset ab ore.
Ille uiro toto moriens, serpentibus imis
Viuit adhuc stridore ferox: & parte rebelli.
Victorem post fata petit. Tritonia uirgo
Prosilit. ostendens rutila cum Gorgone pectus:
Aspectu contenta suo, non utitur hasta.
Nam satis est uidisse semel: primumq; furentem
Longius in faciem saxi Pallanta reformat.
Ille procul subitis fixus sine uulnere nodis
Vt se letifero sensit durescere uisu:
Et steterat iam penè lapis. quo uertimur inquit?
Qui serpit per membra silex? qui torpor inertem
Marmorea me peste ligat? uix pauca locutus
Quod timuit, iam totus erat: sæuusq; Iemaster

A d depellendos iaculum dum quæreret hostes:
G ermani rigidum misit pro rupe cadauer.
H ic uero interitum fratris miratur Ethion.
I nscius authorem dum uult tentare nocendo:
T e dea respexit. solam: quam cernere nulli
B is licuit. meruit sublata audacia pœnas:
E t didicit. cum morte deam: sed turbidus Ida
P allaneus oculis aduersa tuentibus atrox
I ngreditur: cæcasq; manus in Pallada tendit.
H unc mucrone ferit dea comminus: ac simul angues
G orgoneo riguere gelu: corpusq; per unum
P ars moritur ferro: partes periere uidendo.
E cce autem medium spiris delapsus in æquor,
P orphyrio, trepidam conatur uellere Delon.
S cilicet ad superos ut torqueat improbus axes.
H orruit Aegæus. stagnantibus exilit antris
L ongæuo cum patre Tethys: desertaq; mansit
R egia Neptuni famulis ueneranda profundis.
E xclamant placido cunctæ de uertice Nymphæ:
N ymphæ, quæ rudibus Phœbum docuere sagittis
E rrantes agitare feras: primumq; gementi
L atonæ struxere torum: cum lumina cœli
P arturiens geminis ornaret fœtibus orbem.
I mplorat Pœana suum conterrita Delos:
A uxiliumq; rogat. si te gratissima fudit
I n nostros Latona sinus: succurre precanti.
E n iterũ conuulsa feror. desiderantur non nulla

De Saluatore.

C H riste potens rerũ, redeuntis conditor æui,
V ox summi, sensusq; Dei: quẽ fudit ab alta
M ente pater: tantiq; dedit consortia regni.

Impia tu nostræ domuisti crimina uitæ,
Passus corporea mundum uestire figura:
Affariq; palàm populos, hominemq; fateri.
Quem uerbo inclusum Mariæ, mox numine uiso
Virginei tumuere sinus: innuptaq; mater
Arcano stupuit compleri uiscera partu,
Authorem paritura suum. mortalia corda
Artificem texere poli: mundiq; repertor.
Pars fuit humani generis: latuitq; sub uno
Pectore: qui totum late complectitur orbem.
Et qui non spatijs terræ, non æquoris unda,
Nec capitur cælo, paruos confluxit in artus.
Quin & supplicij nomen, nexusq; subisti:
Vt nos subriperes leto: mortemq; fugares
Morte tua. mox ætherias euectus in auras
Purgata repetens, læta te luce parentem
Augustum foueas: festis ut sæpe diebus
Annua synceri celebret ieiunia sacri.

De mulabus Gallicis.

Spice morigeras Rhodani torrentis alūnas,
Imperio nexas, imperioq; uagas:
Dissona q̃ uarios flectāt ad murmura cursus:
Et certas adeant uoce regente uias.
Quamuis quæq; sibi nullis discurrat habenis:
Et pateant duro libera colla iugo.
Ceu constricta tamen seruit: patiensq; laborum
Barbaricos docili concipit aure sonos.
Absentis longinqua ualent præcepta magistri:
Frenorumq; uicem lingua uirilis agit.
Hæc procul angustat sparsas: spargitq; coactas.
Hæc sistit rapidas. hæc properare facit.

Laeua iubet. laeuo deducunt limite cursum.
Mutauit strepitum. dexteriora petunt.
Nec uinclis famulae, nec libertate feroces
Exutae laqueis sub ditione tamen.
Consensuq; pares, & fuluis pellibus hirtae,
Esseda concordes multisonora trahunt.
Miraris si uoce feras pacauerit Orpheus:
Cum pronas pecudes Gallica uerba regant.

In Guretium.

Allaces uitreo stellas componere mundo,
f Et uaga Saturni sydera saepe queri,
Venturumq; Iouem paucis promittere numis,
Cureti genitor nouerat Vranius
In prolem dilata ruunt periuria patris:
Et poenam merito filius ore luit.
Nam spurcos auidae lambit meretricis hiatus,
Consumens luxu, flagitijsq; domum:
Et quas fallacis collegit lingua parentis
Has eadem nati lingua refudit opes.

In eundem.

Ita tua Cureti penitus cognoscere quaeris
f Sydera: patre tuo certius ipse loquar.
Quod furis? aduersi dedit iclementia Martis:
Quod procul à musis: debilis arcas erat.
Quod turpem pateris iam cano podice morbum:
Foemineis signis Luna, Venusq; fuit.
Attriuit Saturnus opes. hoc prorsus in uno
Haereo: quae cunnum lambere causa facit.

In Iacobum magistrum Equitum.

p Et cineres Pauli, per cani limina Petri
Ne laceres uersus dux Iacobe meos.

Sic tua pro clypeo sustentat pectora Thomas
Et comes ad bellum Bartholomæus erat.
Sic ope sanctorum non barbarus irruat alpes:
Sic tibi det uires sancta Susana suas.
Sic quicunq; ferox gelidum tranauerit Istrum,
Mergatur, uolucris ceu Pharaonis equi.
Sic Geticas ultrix feriat romphea cateruas:
Romanasq; regant prospera tela manus.
Sic tibi det magnum moriens conuiua triumphum:
Atq; tuam uincant dolia fusa sitim.
Sic nunquam hostili maculetur sangune dextra:
Ne laceres uersus dux Iacobe meos.

De Apro & Leone.

Oruus aper, fuluusq; leo coiere superbis
t Viribus, hic setis sæuior, ille iuba.
Hũc Mars, hũc Cibele laudat. dñatur uterq;
Montibus. Herculeus sudor uterq; fuit.

De locusta.

Orret apex capitis. medio fera lumia surgũt
h Vertice. cognatus dorso durescit amictus.
Armauit natura cutem, dumiq; rubentes
Cuspidibus paruis multis acuere rubores.

De torpedine

Vis non indomitam diræ torpedinis artem
q Audit: & merito signatas nomine uires?
Illa quidem mollis, segniq; obnoxia tactu
Reptat: & attritis uix languida serpit arenis.
Sed latus armauit gelido natura ueneno:
Et frigus quo cuncta rigent, armata medullis
Miscuit: & proprias hyemes per uiscera duxit.
Naturã iuuat ipsa dolis: & conscia sortis

Vtitur ingenio: longeq; extenta per algas
Attactu confisa suo successu læta resurgit:
Et uiuos impune ferox depascitur artus.
Si quando uestita cibis incautior æra
Hauserit: & curuis frenati senserit hamis:
Non fugit, aut uano conatur uellere morsu:
Sed propius nigræ iungit se callida setæ:
Et meminit captiua sui: longeq; per undas
Pigra uenenatis effundit flamina uenis.
Per setam uis alta meat: fructusq; relinquit
Absentem uictura uirum. metuendus ab imis
Emicat horror aquis: & pendula fila secutus
Transit arundineos, archano frigore nodos:
Victricemq; ligat concreto sanguine dextram.
Damnosum piscator onus, prædamq; rebellem
Iactat: & amissa redit exarmatus auena.

a b c d e f g h i K l m n o p q r s
t u x y.

Omnes quaterniones.

VENETIIS IN AEDIBVS ALDI
ET ANDREAE ASVLANI
SOCERI, MENSE MAR-
TIO M. D. XXIII.

AL
DVS

